191

MARTINI BECANI,

E Societate Jeſu,

PRIVILEGIA CALVINISTARVM ITERVM

edita,

Quibus acceſsit,

SIMONIANI RITTINGINdoni, Miniſtri Britanni, de iiſdem Priuilegiis,

ET EPISTOLA GVILIELMI DE Pratis Pſeudo-Ieſuitæ, nuper aduerſus illa vulgata,

IVDICIVM.

AD DAVIDEM PAREVM PROfeſſorem Heidelbergenſem.

M O G V N T I Æ

Ex officina typographica Ioannis Albini.

Anno M. DCXII.

TYPOGRAPHUS

BENEVOLO LECTORI SALVTEM plurimam.

NOn exiſtimaram fore, vt Priuilegia Caluiniſtarum aliter hac poſteriore editione, ac priore, lucem aſpicerent. adeo ſuis viribus tuta videbantur. Exierat quidẽ aduerſus ea epiſtola quædam Guilielmi de Pratis Pſeudo-Ieſuitæ, verbis barbariem, ſententiis meras ſcurrationes præferens. Sed vir eruditiſſimus P. Martinus Becanus, hominem, qui in re tam ſeria, nihil quod ſerio reſponderet, habuerat, nullo ſerio reſponſo dignabatur. Neq; verò eius ſtomachi erat conuitiis, ſannis, dictis ſpurcidicis cum ſcurra certare. Hæreticorum eſt hæc armatura. Catholicæ Eccleſiæ imaginem ſacræ lite-

Cyprian. de vnitate Eccleſiæ, c. 7. *ræ Columbam faciunt, animal* non felle amarum, non morſibus ſæuum, non vnguium laceratione violentum. *Ergo, cùm à me, prope conuitio, huius libelli exempla flagitarentur, conſtitueram eum, ita vt erat, luci reddere. cùm ecce tibi, commodùm, affertur ad me ab vltima Britannia*, Epiſtola Simoniani Miniſtri, ad Dauidem Pareum, *qua homo Caluinianus ſuum ſuorumq; ſymmiſtarum, de ſcurrili illa epiſtola iudicium pluribus perſcribit. Gauiſus ſum, fateor, cum P. Martini Becani, tum Dauidis Parei cauſâ. Illius quidem, quòd hominem eſſet nactus, qui aduerſarium, qui cum parum decorum ipſi certamen futurum erat, ſuis armis peteret. Huius vero, quod eum indigni tali viro facinoris ſuſpicione liberatum viderem. ſiquidem rumor fuerat, ipſum huius inconditæ prolis parentem eſſe. nata adeo primùm inde ſuſpicio erat, quod* Præfatione in Duellum. *Decanus Eccleſiæ Lichefeldenſis ab eo in Britanniam tranſmiſſum eſſe, palam fateretur, quod in illa Epiſtola præcipuum eſt τῆς μωρολογίας caput:* Becani Hungaris

garis Ranam eſſe. *confirmata deinde eſt ab iis, qui ex Sileſia nuntiabant, Pareum apud populares ſuos de hac ſtirpe gloriari. Sed nimirum Simoniano credamus, ſcurram de Oppenhaim epiſtolæ auctorem eſſe. habent ſimiles labra lactucas. nomine, artis, quam factitat: cognomento, dicendi genus oſtentat. Tu Lector, aſta, vt hi Reformati fratres, cùm ſoli ſunt, inter ſe depugnent, aſpice. Vale.*

PRIVILEGIA CALVINISTARVM.

EST hominum genus, qui in Germania *Caluiniſtæ*; in Bohemia *Picarditæ*; in Belgio, *Geuſii*; in Anglia *Puritani*; in Gallia *Hugonotæ*, appellantur. Hi ergo, tametſi non ita pridem ebullierint (vt loquitur Auguſtinus de Pelagianis) multis tamen priuilegiis aucti ac donati ſunt. Ex iis aliqua recenſebo, & quid de ſingulis ſentiam, breuiter explicabo. Sunt autem ferè hæc:

1. *Omnes Caluiniſtæ ex vtero materno naſcuntur ſancti & hæredes vitæ æternæ: ideoq; nec Baptiſmo, nec aliis Sacramentis indigent.*

2. *Omnes ſunt ſacerdotes, & quotidie offerunt Deo mundam & acceptabilem hoſtiam, in odorem ſuauitatis.*

3. *Omnes certi ac ſecuri ſunt de ſua iuſtitia, ſanctitate, perſeuerantia, prædeſtinatione & vita æterna: ideoq; certi ac ſecuri, quicquid tandem eueniat, perire ſe non poſſe.*

4. *Omnes per internam Spiritus S. ſuggeſtio-*

geſtionem norunt diſcernere inter Scripturas Canonicas & non canonicas.

5. Tametſi omnes antiqui Patres errarint, ipſi tamen non errant; quia non ab hominibus, ſed à Deo docti ſunt, qui errare nō poteſt.

6. Habent propriam ac peculiarem doctrinam è cœlo miſſam, quam reliqui Chriſtiani hoc tempore non habent.

7. In ea defendenda poſſunt contrarias ac pugnantes ſententias ſequi, cùm lubet; & eandem nunc affirmare, mox negare.

8. Habent etiam proprium ac peculiare Purgatorium poſt hanc vitam.

9. Etiamſi quotidie enormiter peccent, & flagitioſè viuant, tamen peccata ipſis non imputantur.

10. Poſſunt igitur impunè mentiri & calumniari, ſuumq; Euangelium hoc modo propagare, & Catholicorum vitam ac doctrinam traducere.

11. Poſſunt etiā nō modò aduerſarios, ſed ſe mutuò quoq; cōuitiis & maledictis inſectari, ſine vllo ſalutis aut ſanctitatis diſpendio.

12. Poſſunt deniq; ſuos Reges ac Principes ſæculares deponere, expellere, occidere, cùm ipſis viſum eſt.

13. Et quod omnium maximum eſt, nulla lege, nec diuina, nec humana obligati ſunt, ſed ab omni iugo & ſubiectione immunes ac liberi.

Hoc eſt quaſi Compendium Priuilegiorũ, quibus hoc tempore gaudent Caluiniſtæ præ cæteris in Europa Chriſtianis. Nunc ſingula ſeorſim diſcutienda ſunt, eo potiſsimum fine, vt quæ legitima ac genuina ſunt, retineantur: quæ ſpuria vel ſubreptitia, reſcindantur.

I. PRIVILEGIVM.

Omnes Caluiniſtæ ex vtero materno naſcuntur ſancti & hæredes vitæ æternæ, ideoq; nec baptiſmo, nec aliis Sacramentis egent.

1. Ita Caluinus in Antidoto Concilii Tridentini Seſ.6.cap.5. cum ait; *Verum infantes à regno Dei arcere libuit, qui ante erepti ſunt ex hac vita, quam offerri ad baptiſmum potuerint, Quaſi vero de nihilo dictum ſit, eos naſci ſanctos, qui ex fidelibus naſcuntur. Imo quo iure ad baptiſmum eos admittimus, niſi quod promiſsionis ſunt hæredes? Niſi enim ante ad eos pertineret vitæ promiſsio, baptiſmum profanaret, quiſquis illis daret. Quod ſi Deus in regnum ſuum eos adoptauit, quanta iniuria fit promiſsioni, quaſi per ſe,* ſine

ſine baptiſmo, *ad eorum ſalutem non ſufficeret?* Et ibidem paulò poſt: *Incauſa eſt: infantium ſalus in promiſsione, qua Deus fidelibus teſtatur, ſe fore illis & ſemini eorum in Deum. Hac ratione ſibi naſci pronuntiabat, qui ex Abraham ducebant originem. Huius promiſsionis beneficio recipiuntur ad baptiſmum, quia cenſentur Eccleſiæ membra. Non à baptiſmo igitur initium habet eorum ſalus, ſed quæ iam in verbo fundata erat, baptiſmo obſignatur.* Et lib. 4. Inſtitutio. cap. 6. ¶. 24. *Infans à matris vtero, in fœdere*, id eſt, promiſsione vitæ æternæ, *continetur.* Et ibidem: *Filiorum, haud dubiè, loco habet eorum filios, quorum ſemini in Patrem ſe fore pollicitus eſt.*

2. Ex his & aliis Caluini verbis, quæ ibidem habentur, colligi poſſunt hæc puncta. Primò, *ILLAM* promiſsionem, quæ Abrahæ facta eſt, Gen. 17. 7. *Ero Deus tuus, & ſeminis tui poſt te*; pertinere ad omnes parentes fideles, & eorum filios. 2. *ITAQVE* omnes filios fidelium, vi illius promiſsionis eſſe ſanctos, filios Dei, & hæredes vitæ æternæ, nec poſſe vnquam perire. 3. *QVAMVIS* ergo moriantur ſine baptiſmo, nihilominus ſaluari, vi promiſsionis. 4. *NON* enim baptiſmum inſtitutum eſſe, vt infantes per illum efficiantur ſancti, ſed vt eorum ſanctitas obſigne-

tur; cùm Baptiſmus nihil aliud ſit, quàm publicum ſigillum, quo Eccleſia teſtatur, filios fidelium ſanctos eſſe, & in fœdere promiſsionis contineri. 5. *VNDE* ſicut olim filii Abrahæ obſignabantur ſigillo circumciſionis; ita nunc filios fidelium ſigillo Baptiſmi obſignari. 6. *ET* ſicut olim non circumcidebantur filii infidelium, eo quod in fœdere promiſsionis non continerentur; ita nunc filios infidelium non debere admitti ad Baptiſmum, quia à promiſsionis fœdere excluſi ſunt. *DENIQVE*, ſicut ſigillum Regis cenſetur profanari, quando falſæ ſcripturæ vel epiſtolæ appenditur, ita meritò profanari baptiſmum, quando cōfertur iis, qui promiſsionem Dei non habent, cuiuſmodi ſunt omnes infideles.

3. Ex dictis ſic concludo: Omnes filii fidelium ab vtero materno naſcuntur ſancti, filii Dei, membra Eccleſiæ, hæredes vitę æternæ, & ſine baptiſmo ſaluari poſſunt: At omnes filii Caluiniſtarū ſunt filii fidelium. Ergo omnes filii Caluiniſtarum ab vtero materno naſcuntur ſancti, filii Dei, membra Eccleſiæ, hæredes vitæ æternæ, & ſine baptiſmo ſaluari poſſunt. Maior eſt Caluini, quæ negari non debet. Minorem concedunt Caluiniſtæ. Sequitur ergo priuilegiata concluſio.

EXA-

EXAMEN

4. Hoc priuilegium planè fictitium eſt, nec vllum in Scripturis fundamentum habet. Imò ex ſcripturis manifeſtè refelli poteſt. Hoc probo ex tribus principiis. *Primum* eſt, quod omnes infantes, tam fidelium, quàm infidelium, naſcantur in peccato originali. *Alterum*, quod ratione peccati originalis ſint filii mortis, iræ, & damnationis. *Tertium*, quòd non poſsint effici filii Dei, niſi renaſcantur in Deo per Baptiſmum. Singula explicanda ſunt.

5. *PRIMVM* ergo eſt, omnes infantes, tam fidelium, quàm infideliũ, naſci in peccato originali. Hoc olim in Eccleſia definitum eſt contra Pelagianos. Et apertè conuincitur ex Scripturis. Pſal. 50. 7. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea.* Rom. 5. 12. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors.* Eph. 2. 3. *Eramus & nos natura filii iræ, ſicut & cæteri.* Neque Caluinus id negat, loquitur lib. 2. Inſtit. cap. 1. ¶. 6. *Audimus ita in filios tranſmitti parentum immunditiem, vt omnes citra vllam exceptionem ſua origine ſint inquinati.*

6. *ALTERVM* eſt, omnes infantes ratione peccati originalis, in quo cõcipiuntur & na-

& naſcuntur, eſſe filios mortis, iræ, & damnationis. Hoc tradit Apoſtolus Rom. 5. 12. Epheſ. 2. 3. Et fatetur Caluinus lib. 2. Inſtit. cap. 1. ¶. 6. his verbis: *Adam vniuerſum ſemen ſuum, ea, in quam lapſus erat, vitioſitate infecit. Nec verò aliter ſtaret illud Pauli, naturâ omnes eſſe iræ filios, niſi iam in ipſo vtero maledicti eſſent.* Et ¶. 8. *Peccatum originale facit reos iræ Dei.* Et infra: *Atq; adeo infantes quoq; ipſi ſuã ſecum damnationem à matris vtero adferunt.*

7. *TERTIVM* eſt, eos, qui nati ſunt in peccato originali, non poſſe ſaluari aut effici filios Dei, niſi renaſcantur in Deo per baptiſmum. Hoc tradit Chriſtus, Ioan. 3. 3. *Niſi quis renatus fuerit denuò, non poteſt videre regnum Dei.* Et infra: *Oportet vos naſci denuò.* Quare denuò? Cauſam addit, *quia quod natum eſt ex carne, caro eſt*, q. d. Qui naſcuntur ex parentibus per carnalem generationem, naſcuntur filii iræ & corruptionis; nec poſſunt ſaluari, niſi renaſcantur ex Deo per Baptiſmum. Hinc D. Auguſtinus lib. 3. de anima & eius origine, cap. 9. *Noli*, inquit, *credere, noli dicere, noli docere, infantes, antequã baptizentur, morte præuentos, peruenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus.* Et Epiſt. 28. ad Hieronymum: *Quiſquis dixerit, quod in Chriſto viuificabuntur*

buntur etiam paruuli, qui ſine ſacramenti eius participatione de vita exeunt: hic profectò & contra Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam, vbi propterea cum baptizandis paruulis feſtinatur & curritur, quia ſine dubio creditur, alias in Chriſto viuificari non poſſe. Conſentit Caluinus lib. 2. Inſtitur. cap. 1. ¶.6. in fine, cùm ait: *Satis clarè pronuntiat Chriſtus omnes prauos & vitioſos naſci, vbi docet, quidquid genitum eſt ex carne, carnem eſſe: ideoque omnibus clauſam eſſe vitæ ianuam, donec regeniti fuerint.*

8, Ex his principiis ſic concludo: Quicunque naſcuntur in peccato originali, naſcuntur filii mortis, iræ, & damnationis; nec poſſunt ſaluari, aut in Chriſto viuificari ſine baptiſmo; & qui aliter ſentit, venit contra Apoſtolicam prædicationem, & condemnat totam Eccleſiam. (Hæc omnia concedit Caluinus.) At omnes Caluiniſtæ naſcuntur in peccato originali (quod etiam concedit Caluinus.) Ergo omnes Calniniſtæ naſcuntur filii mortis, iræ, & damnationis, nec poſſunt ſaluari, aut in Chriſto viuificari ſine baptiſmo; & qui aliter ſentit, venit contra Apoſtolicam prædicationem, & condemnat totam Eccleſiam. Hinc vlterius infero: Ergo priuilegium Caluiniſtarum, quo aiunt, ſe ex vtero ma-

ro materno naſci filios Dei, & hæredes vitæ æternæ, ac ſine baptiſmo ſaluari poſſe, non modò ſubreptitium, ſed etiam ſcripturæ Apoſtolicæ prædicationi, toti Eccleſiæ, atque adeò ipſi Caluino contrarium eſt.

9. Nec obſtat promiſsio Abrahæ facta. Imò ex illa ipſa promiſsione ſumo tria argumenta contra Caluiniſtas. *Primum* eſt tale: Promiſsio, q̃ Abrahæ à Deo facta eſt, dupliciter poteſt explicari. 1. in ſenſu litterali. 2. in ſenſu myſtico. Si explicetur in literali, nihil ad rem Caluini facit. Non enim Deus ſecundùm literam promiſit Abrahæ & ſemini eius vitam æternam, ſed poſſeſsionem terræ Chanaan. Verba promiſsionis ſunt hęc: *Dabo tibi & ſemini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in poſſeſsionem æternam.* Si autem explicetur in ſenſu myſtico, tunc quidem poteſt intelligi de vita æterna: nõ tamen deſcendit ad filios per carnalem generationẽ ex parentibus fidelibus, vt falsò interpretatur Caluinus, ſed per fidem in Chriſtum. Hoc docet Apoſtolus ad Rom. 4. & 9. & ad Gal. 3. & 4. vbi diſertè explicat, eos eſſe filios Abrahæ ſecundùm promiſsionem vitæ æternæ, non qui ſunt filii carnis, ſed qui ſunt filii fidei, id eſt, qui imitantur fidem Abrahæ. Sic enim loquitur ad Galat. 3. 7. *Cognoſcite, quia qui ex fide ſunt, ii ſunt filii Abrahæ.*

Et ibi-

Et ibidem v.9. *Qui ex fide ſunt, benedicentur cum fideli Abraham.* Tunc ergo ſecundùm Apoſtolum, incipimus eſſe filii Abrahæ, vi promiſsionis, cùm incipimus eſſe fideles. At infantes non incipiunt eſſe fideles ab vtero materno, ſed in baptiſmo. *Illis enim baptizari, eſt credere*, vt loquitur Auguſtinus lib. 1. de peccat. meritis & remiſſ. cap. 27. Ergo infantes non naſcuntur ſancti ab vtero materno, ſed efficiuntur ſancti, quando per baptiſmum regenerantur, vt ſupra ex Euangelio dictum eſt.

10. *Alterum* argumentum: Poſt promiſsionem Abrahæ factam, Iacob & Eſau ex parentibus fidelibus nati ſunt: Et tamen Eſau ab vtero materno non fuit ſanctus & hæres vitæ æternæ. Ergo non omnes filii fidelium, vi illius promiſsionis, ab vtero materno naſcuntur ſancti & hæredes vitæ æternæ. Minor patet ex illo Rom. 9. 13. *Iacob dilexi; Eſau autem odio habui.* Et Heb. 12. 16. *Ne quis fornicator, aut profanus, vt Eſau: qui propter vnam eſcam vendidit primitiua ſua: ſcitote enim, quoniam & poſtea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus eſt: non enim inuenit pœnitentiæ locum, quanquam cum lachrymis inquiſiſſet eam.* Vide Caluinum lib. 3. Inſtit. c. 3. ¶. 25. vbi idem fatetur.

11. *Tertium* argumentum: Si propter promiſ-

promiſsionem Abrahæ factam, omnes filii fidelium naſcuntur ſancti & hæredes vitæ æternæ, planè ſequitur, omnes Iudæos naſci ſanctos & hæredes vitæ æternæ: Hoc falſum: Ergo & illud. Maioris ſequela probatur, quia omnes Iudæi naſcuntur ex XII. Patriarchis, filiis Iacob. At XII. Patriarchæ fuerunt fideles. Ergo proximi illorum filii fuerunt ſancti ab vtero materno: Ergo & horum filii; & ſic deinceps. Quomodo ergo reprobati ſunt? quomodo excluſi ab Euangelio? quomodo exciſi à radice? quomodo gentiles in eorum locum ſuffecti?

12. *Concludo:* Caluiniſtas fingere ſibi priuilegium, quod nuſquam eſt, & in ea re ſimiles eſſe Iudæis in Euangelio. Cùm enim Chriſtus, Ioan. 8. identidem illis obiectaret hæc verba: *Moriemini in peccatis veſtris, ſi non credideritis, quia ego ſum:* reſponderunt: *Nos ſemen Abrahæ ſumus: Pater noſter Abraham eſt.* Quaſi dicerent: Omnes filii Abrahæ ab vtero materno ſancti ſunt: Nos ſumus filii Abrahæ: Ergo ab vtero materno ſancti ſumus: Quomodo ergo tu dicis, in peccatis nos morituros? Planè ſic agunt Caluiniſtæ. Sed quid Chriſtus: *Vos ex patre Diabolo eſtis,* inquit. Non enim, vt ſupra dixi ex Apoſtolo, *qui filii carnis, hi ſunt filii Dei: ſed qui filii ſunt promiſsionis, æſtimantur in ſemine,* Rom. 9. 8.

II. PRI-

II. PRIVILEGIVM.

OMnes Caluiniſtæ ſunt ſacerdotes à Deo ſanctificati, & quotidie offerunt Deo mundam & acceptabilem hoſtiam, in odorem ſuauitatis.

1. Hoc probat Caluinus ex illo 1. Petri 2: 5. *Et ipſi tanquam lapides viui ſuperædificamini, domus ſpiritualis, ſacerdotium ſanctum offerre ſpirituales hoſtias.* Et infra v. 9. *Vos autem genus electum; regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis.* Sic enim ſcribit in commentario illius loci; *Hæc ſingularis eſt dignatio, quod Deus non modo nos ſibi in templum conſecrat, in quo habitet ac colatur; ſed vult ſimul eſſe ſacerdotes.* Et infra; *Vnde melius apparet, quàm incomparabilis ſit erga nos Dei bonitas, qui nos ſanctificat, & ſacerdotii honorem confert.* Igitur hoc priuilegium, ſecundum Caluinum, conſiſtit in eo, quod Deus ſingulari quadam dignatione, & ex incomparabili erga Caluiniſtas bonitate, voluerit eos præ aliis ſanctificare, & honorem ſacerdotii conferre. *Non fecit taliter omni nationi.*

2. Sed quæ eſt illa munda & acceptabilis hoſtia, quam Deo offerunt hi ſancti Sacerdotes? Aiunt eſſe illam, de qua prædixit Malachias cap. 1. 11. *In omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda.* Quæ autem hæc eſt? Caluinus lib. 4. inſtit. cap. 18. § 4. & 16. dicit eſſe preces, laudes, gratiarum actiones, & generatim omnia bona opera, quæ ad Dei cultum exercentur. Idem ſcribunt Dauid Paræus in commentario capitis 13. epiſtolæ ad Hebræos, Philippus Pleſſeus lib. 3. de Euchariſtia cap. 1. & alii eiuſdem farinæ ſacerdotes.

EXAMEN.

3. Circa hoc priuilegium oritur mihi duplex quæſtio. *VNA* eſt, quomodo Caluiniſtæ poſſint vocari ſacerdotes ſancti? Ratio dubitandi ſumitur ex Caluino, qui de ſe & ſui ſimilibus ità loquitur lib. 2. inſtit. cap. 1. §. 8. *Omnibus naturæ noſtræ partibus vitiati ac peruerſi ſumus.* Et infra: *Ob talem duntaxat corruptionem damnati merito, conuictiq; coram Deo tenemur.* Et §. 9. *Quamobrem dixi, cunctas animæ partes à peccato eſſe poſſeſſas.* Et ibidem, *Nihil in nobis à mortifera tabe purum eſt, aut ſincerum.* Hæc ſi vera ſunt, non video, quomodo Caluiniſtæ poſſint eſſe ſacerdotes ſancti. Niſi quis dicat,

dicat, ſimul eſſe ſanctos, & vitiatos: ſimul ſanctos, & peruerſos: Simul ſanctos, & à peccato poſſeſſos. Sed quis capit hoc myſterium?

4. *ALTERA* quæſtio eſt, quomodo opera Caluiniſtarum poſſint eſſe vel appellari hoſtia munda, & Deo acceptabilis? Hic ſcrupulus oritur etiam ex Caluino, qui de operibus Caluiniſtarum ſic loquitur, in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ. 6. cap. 16. *Vitioſitas, quæ in nobis inhæret, deformat coram Deo, quicquid à nobis operum prodit.* Et lib. 3. inſt. cap. *12.* §. 4. *Omnia noſtra opera nihil ſunt, niſi inquinamenta & ſordes: Et quæ iuſtitia vulgo habetur, ea apud Deum mera eſt iniquitas.* Et cap. 15. §. 3. *Nihil ab homine exit, quantumuis perfecto, quod non ſit aliqua macula inquinatum.* Si ergo opera Caluiniſtarum ſunt inquinamenta, ſordes, & mera iniquitas coram Deo, quis credat eſſe oblationem mundam, & acceptabilem Deo? *Domine adauge nobis fidem.* Sed vt video, priuilegium hoc eſt.

5. *VNVM* miror, Caluiniſtas partim tam impudentes, partim in Catholicos tam iniquos eſſe, vt illud vaticinium Malachiæ, *In omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda,* affirment intelligi oportere de iis operibus, quæ iudicio Caluini ſunt meræ ſordes & inquinamenta; negent,

intelligi poſſe de mundiſſimo ſacrificio corporis & ſanguinis Chriſti, quod quotidie in Eccleſia Deo offertur; de quo tamen intellexerunt antiquiſſimi Patres. Sic enim ſcribit Irenæus lib. 4. cap. 22. *Panem accepit, & gratias egit, dicens; Hoc eſt corpus meum. Et calicem ſimiliter ſuum ſanguinem confeſſus eſt; & novi Teſtamenti nouam docuit oblationem. Quam Eccleſia ab Apoſtolis accipiens, offert Deo in vniuerſo mundo: de qua & in duodecim Prophetis Malachias ſic præſignificauit, In omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda* &c. Similia habent Tertullianus, Euſebius Cæſarienſis, Chryſoſtomus, Auguſtinus & alii.

III. PRIVILEGIVM.

O*Mnes Caluiniſtæ certi ſunt de ſua iuſtitia, ſanctitate, perſeuerantia, prædeſtinatione, & vita æterna; ideoque certi ac ſecuri, quicquid tandem eueniat, perire ſe non poſſe:*

1. Ita Caluinus in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ.6. cap. 10. *Certo ſtatuimus nobis remiſſa eſſe peccata, in eaque certitudine acquieſcimus.* Et ibidem, *Non mirum eſt, ſi hæc, quam Spiritus Dei piorum* (Caluiniſtarum) *cordibus obſignat, certitudo, Sophiſtis ignota eſt.* Per Sophiſtas intelligit Patres Concilii Tridentini, in quos paulo poſt inuehitur his verbis; *Et cuius obſecro, improbitatis eſt, id aſſerere, Nemo ſcire fidei certitudine poteſt, ſe gratiam Dei eſſe conſecutum?* Et cap. 13. *quicũq; ſunt filii Dei inter media pericula tutos ſe eſſe nõ dubitent: imo, periculis infinitis obſeſſi, ſuam ſalutem extra periculum eſſe confidant.* Et cap. 15. *Suæ electionis certos eſſe conuenit vniuerſos fideles.* Et lib. 3. inſt. cap. 2. §16. *Verè fidelis non eſt niſi qui confidenter ſe regni cœleſtis hæredem gloriatur.* Et David Paræus in Prolegomenis ad Oſeám Prophetam; *Spiritus ſanctus intus conteſtatur ſpiritui noſtro, de noſtra ipſorum conuerſione, iuſtificatione, electione.*

2. Hoc priuilegium non intelligitur de certitudine morali, quam etiam nos poſſumus in hac vita habere de noſtra iuſtitia & ſanctitate; ſed de certitudine fidei, quam Caluiniſtæ præ nobis gloriantur ſe habere, vt ex verbis Caluini perſpicuum eſt. Habet autem tres partes. *PRIMA* eſt, quod Caluiniſtæ habeant certitudinem fidei de ſua iu-

 ſtitia,

ſtitia, ſanctitate & remiſſione peccatorum. *ALTERA*, quod habeant certitudinem fidei de ſua perſeuerantia. *TERTIA*, quod eandem habeant ſe ſua prædeſtinatione, & vita æterna.

3. Nititur autem quatuor fundamentis. *PRIMVM* eſt, fidem non dari, niſi ſolis prædeſtinatis, ex Caluino lib. 3. inſt. cap. 22. ſ. 10. *ALTERVM*, fidem ſemel habitam nunquam amitti, ex Caluino lib. 3. cap. 2 ſ. 12. & cap. 21. ſ. 6. *TERTIVM*, ſola fide hominem iuſtificari, ex Caluino lib. 3. cap. 11. ſ. 19. *QVARTVM* qui fidem habet, certum eſſe de ſua fide, ex Apoſtolo 2. Cor. 13. 5. *Voſmetipſos tẽtate ſi eſtis in fide.* Hinc ſequitur ſi is, qui fidem habet, certus eſt, de ſua fide, certum quoq; eſſe de ſua iuſtitia, quia ſola fides iuſtifica: certum de ſua perſeuerentia, quia fides non amittitur: certum de ſua prędeſtinatione, quia fides non datur, niſi prædeſtinatis.

Examen.

4. Hoc priuilegium, nec in veteri, nec in nouo Teſtamento, nec in Auguſtino potui inuenire. Tametſi enim ex iis facile intelligam, nos habere poſſe certitudinem quandam moralem de noſtra iuſtitia & prædeſtinatione; non tamen quicquam reperio de certitudine fidei, cui nullus error aut falſitas

202

tas ſubeſſe poteſt. *NAM* in veteri Teſtamento ſic legimus, Eccleſiaſtæ 9.1. *Neſcit homo, vtrum odio, an amore dignus ſit; ſed omnia in futurum ſeruantur incerta.* Et Eccleſiaſtici 5.5. *De propitiato peccato noli eſſe ſine metu.* Et Pſal. 2. 11. *Seruite Domino in timore.* Cauſam addit: *Ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via iuſta.* *IN* nouo ſic, Rom. 11. 20. *Tu autem fide ſtas: noli altum ſapere, ſed time.* Et ad Philip. 2.12. *Cum metu & tremore ſalutem veſtram operamini.* Et Apoc. 3.11. *Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam.*

5. His conſentit Auguſtinus, in lib. de correptione & gratia, cap. 13. cum ait, *Omnes, etiam qui bene currunt, timeant, dum occultum eſt, quo perueniant.* Et ibidem, *Quis enim ex multitudine fideliũ, quamdiu in hac mortalitate viuitur, in numero prædeſtinatorum ſe eſſe præſumat?* Et homilia 35. *Quamdiu viuimus hic, de nobis ipſis nos ipſi iudicare non poſſumus: non dico, quid cras erimus, ſed quid hodie ſimus.* Et ſerm. 16. de verbis Apoſtoli, *Et erit quiſquam noſtrum, qui audeat dicere, iuſtus ſum?* Notent hoc Caluiniſtæ.

6 *Et* ratio eſt efficax. Nam inter certitudinem fidei & moralem hoc intereſt, quod moralis nitatur quibuſdam ſignis, aut argumentis, quæ quidem efficiant hominem

ita certum, vt moraliter putet ſe non errare, tametſi re ipſa aliquando erret. Poteſt enim huic certitudini aliquando ſubeſſe falſum, vt fatetur Caluinus lib. 3. inſt. cap. 2. §. 10. *Tot*, inquit, *vanitatis receſſus habet, tot mendacii latebris ſcatet cor humanum, tam fraudulenta hypocryſi tectum eſt, vt ſeipſum ſæpe fallat.* Et §. 11. *Experientia oſtendit, reprobos interdum ſimili ferè ſenſu, atq; electos, affici, vt ne ſuo quidem iudicio quicquam ab electis differant.* At certitudo fidei omnino eſt infallibilis, quia nititur diuina veritate cui falſum ſubeſſe non poteſt. Tunc ergo dicitur aliquis habere certitudinem fidei de aliqua re, quando rem illam immediate cognoſcit per reuelationem Dei; quo pacto cognoſcimus omnia, quæ in Scripturis à Deo reuelata ſunt. At non ſinguli fideles habent reuelationem Dei de ſua iuſtitia, perſeuerantia & vita æterna: non enim ſingulis dicitur, quod dictum eſt Magdalenæ, Lucæ 7. 48. *Remittuntur tibi peccata tua:* aut quod latroni, Lucæ 23. 43. *Hodie mecum eris in paradiſo.* Non ergo ſinguli habent certitudinem fidei, quam Magdalena & latro habuerunt.

7. Porro fundamenta, quibus nititur Caluiniſtarum priuilegium, fictitia ſunt *PRIMVM* eſt, fidem non dari niſi prædeſtinatis. Falſum eſt. Iudas proditor, Simon Magus

& Nicolaus Antiochenus, nō fuerunt prædeſtinati, ſed reprobi; & tamen fidem habuerunt. De Iuda teſtatur D. Hieronymus lib. 3. contra Pelagianos, & probat ex illis Chriſti verbis Ioan. 17. 12. *Pater quos dediſti mihi, cuſtodiui, & nemo ex eis periit, niſi filius perditionis.* Nam ſi Pater dedit illum Filio, certè bonus tunc erat; Et ſi poſtea periit ex grege, certè antequam periret, in Chriſti grege numerabatur. De Simone Mago, teſtatur S. Lucas, Act. 8. 2. *Cum verò credidiſſent Philippo euāgelizanti, tunc Simon & ipſe credidit; & cum baptizatus eſſet, adhærebat Philippo.* De Nicolao Antiocheno ſcribit idem Lucas, Act. 6. 3. *Conſiderate ergo fratres, viros ex vobis boni teſtimonii ſeptem, plenos Spiritu ſancto & ſapientia,* Ex iis autem ſeptem, vnus erat Nicolaus Antiochenus.

8. *ALTERVM* eſt fidem nunquam amitti. Et hoc falſum. Nam Apoſtolus diſerte ait, 1. Timoth. 1. 19. *Quidam circa fidem naufragauerunt, ex quibus eſt Hymenæus & Alexander.* Et cap. 4. 1. *In nouiſſimis temporibus diſcedent quidam à fide.* Et ſane ſi fides amitti non poteſt, vnde tot ſunt in mundo hæretici? Cur dixit Paulus, Rom. 11. 20. *Tu autem fide ſtas: noli altum ſapere, ſed time?*

9. *TERTIVM* eſt, ſola fide hominem iuſtificari

ſtificari. Non ita eſt. Scriptura non minus requirit timorem, ſpem, charitatem & pœnitentiam ab eo, qui vult iuſtificari, quam fidem, Eccleſiaſtici 1. 28. *Qui ſine timore eſt non poterit iuſtificari.* Et Prouerb. 28. 25. *Qui ſperat in Domino, ſanabitur.* Et 1. Ioan. 3. 14. *Qui non diligit, manet in morte.* Et Lucæ 7. 47. *Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum.* Et Act. 3. 19. *Pœnitemini & conuertimini, vt deleantur peccata veſtra.* Vnde Auguſtinus lib. 15. de Trinitate cap. 18. *Ipſam fidem non facit vtilem, niſi charitas. Sine charitate quippe fides poteſt quidem eſſe, ſed non prodeſſe.* Et hoc probat ex illo Apoſtoli ad Galatas 5. 6. *In Chriſto Ieſu, neq; circumciſio aliquid valet, neq; præputium, ſed fides, quæ per charitatem operatur.* Non dixit, *ſola fides*, ſed *fides cum operibus ex charitate factis.* Vnde idem Auguſtinus in Enchiridio cap. 8. *Sine amore fides nihil prodeſt.*

10. *QVARTVM* eſt, qui fidem habet, certum eſſe de ſua fide. Hoc, ſiue verum, ſiue falſum ſit, nihil patrocinatur Caluiniſtis. Nam etſi is, qui fidem habet, certus eſſet de ſua fide, non ideo quoque certus eſſet de ſua iuſtitia, ſi ſola fides non iuſtificat: nec certus de perſeuerantia, ſi fides amitti poteſt: nec certus de prædeſtinatione, ſi fides communis eſt prædeſtinatis & reprobris.

At

204

At iam oſtendi, ſolam fidem non iuſtificare, fidem amitti poſſe, nec ſolis prædeſtinatis, ſed etiam reprobis conuenire. *AD DO*, falſum eſſe, vnumquemque fidelem habere certitudinem fidei de ſua fide. Non enim dicitur vnicunque à Deo, quod dictum eſt mulieri in Euangelio: *O mulier, magna eſt fides tua.* Et iterum, *Fides tua te ſaluam fecit: Vade in pace.* Negandum tamen non eſt, poſſe nos habere certitudinem quandam moralem, de noſtra fide, fundatam in experientia vitali. Sicut enim is, qui gaudet vel triſtatur, experitur ſe gaudere: ſic is, qui credit, experitur ſe credere. Hoc ſenſu dixit Auguſtinus lib. 13. de Trinitate cap. 1. *Fidem porro ipſam, quam videt quiſque in corde ſuo eſſe, ſi credit, vel non eſſe, ſi non credit, aliter nouimus.* Et D. Thomas 1. p. 87. art. 2. ad 1. *Fides percipitur ab eo, in quo eſt per interiorem actum cordis. Nullus enim fidem ſe habere ſcit, niſi per hoc, quod ſe credere percipit.*

IV. PRIVILEGIVM.

Omnes Caluiniſtæ per internam Spiritus S. teſtificatio-

tionem, norunt diſcernere inter Scripturas canonicas & non canonicas: ideoque in hac re non egent iudice controuerſiarum.

1. ITa Dauid Paræus in Diſputatione de auctoritate ſcripturarum, vbi proponit & diſcutit hanc quæſtionem; *vndè conſtat, doctrinam Prophetarū & Apoſtolorum eſſe diuinam & canonicam?* Et reiectis aliorum opinionibus, dicit id conſtare ex interna teſtificatione Spiritus ſancti. Sic enim habet: *Spiritus ſanctus teſtificatur in cordibus electorum, de huius doctrinæ veritate & certitudine. Filii ſiquidem Dei, legentes vel audientes libros Prophetarū vel Apoſtolorum, audiunt & agnoſcunt loquelam Patris ſui, & diſcernunt eam ab aliis.*

2 Hoc priuilegium ſic debet explicari. *PRIMO*, omnes Caluiniſtæ ſunt filii Dei. Hoc patet ex priuilegiis præcedentibus. Omnes enim ab vtero materno naſcuntur ſancti, & hæredes vitæ æternæ. Omnes certi ſunt de ſua iuſtitia, perſeuerantia & prædeſtinatione. Omnes igitur ſunt filii Dei. *SECVNDO*, Filii Dei audiunt & agno-

agnoſcunt loquelam Patris ſui, & eam diſcernunt ab aliorum loquela; ſicut oues agnoſcunt vocem paſtoris ſui, & eam diſcernunt à voce aliorum, iuxta illud Ioan. 10. 27. *Oues meæ vocem meam audiunt.* *TERTIO*, in Scripturis canonicis auditur vox & loquela Dei Patris; in aliis non item. Igitur filii Dei, qui agnoſcunt loquelam ſui Patris, eamq; ab aliorum loquela norunt diſcernere, norunt etiam diſcernere inter Scripturas canonicas & non canonicas. At Caluiniſtæ ſunt filii Dei, de quo nemo dubitat. Igitur diſcernunt inter Scripturas canonicas & non canonicas. Non ergo neceſſe eſt, vt in hac re habeant Iudicem controuerſiarum; quia ipſi per ſe, omnes controuerſias ſopire poſſunt.

EXAMEN.

3. Valdè mihi ſuſpectum hoc priuilegium eſt. *PRIMO*, quia, vt dixi, fundatur in præcedentibus priuilegiis, quæ planè ſubreptitia ſunt, vt oſtenſum eſt. Non enim certi ſunt Caluiniſtæ, ſe eſſe filios Dei, & oues veri paſtoris. Imo figmentum eſt, quod iactant ſe ſanctos naſci ab vtero materno. *SECVNDO*, quia malè interpretantur illud Chriſti; *Oues meæ vocem meam audiunt*. Non enim eſt hic ſenſus, quem illi comminiſcuntur, *Oues meæ vocem meam audiunt*,

audiunt, id eſt, diſcernunt inter Scripturas canonicas & non canonicas (nam Phariſæi, qui non erant oues Chriſti, optimè diſcernebant inter Scripturas canonicas veteris Teſtamenti, & non canonicas: Et multi alii, qui erant oues, non diſcernebant, ſed hic potius eſt ſenſus: *Oues meæ vocẽ meam audiunt*: id eſt, auditis meis concionibus, & viſis tot miraculis à me patratis, credunt me eſſe Filium Dei, quod Phariſæi credere non volunt. *TERTIO*, quia Caluiniſtæ negant, Tobiam, Iudith, Sapientiam, Eccleſiaſticum, & Machabæos, pertinere ad Scripturas canonicas; quod tamen affirmant Iſid. lib. 6. Etymol. c. 1. Auguſt. lib. 2. de doctrina Chriſtiana, c. 8. Gelaſius 1. in decreto de libris ſacris, quod extat in 2. tomo Conciliorum, Innocentius 1. in epiſt. 3. ad Exuperium c. vlt. & Patres Concilii Carthaginenſis tertii, can. 47. Ergo neceſſe eſt, vel hos, vel Caluiniſtas errare in diſcernendis Scripturis canonicis à non canonicis. Si ergo filii Dei in eo puncto non errant; iterũ neceſſe eſt, vel hos Patres, vel certè Caluiniſtas non eſſe filios Dei. Quis autem neget, Auguſtinum, Iſidorum & ſimiles viros ſanctiſſimos, fuiſſe filios Dei? Si ergo hoc negari non poteſt, alterutrum è duobus dicendum eſt, vel Caluiniſtas non eſſe filios Dei; vel falſum eſſe, quòd omnes filii Dei

norint

206

norint diſcernere inter ſcripturas canonicas & non canonicas.

4 *IDEM* argumentum fieri poteſt de ipſis Caluiniſtis inter ſe collatis. Nam *BEZA*, qui eſt vnus ex Patriarchis Caluiniſtarum, putat caput octauum Ioannis, in quo agitur de adultera, non eſſe Scripturam canonicam. *ALII* Caluiniſtæ contra ſentiũt. Si ergò omnes filii Dei norunt diſcernere inter canonicas & non canonicas Scripturas; planè ſequitur, vel Bezam non eſſe filium Dei; vel certè alios Caluiniſtas non eſſe. Hanc litem inter ſe componant. Et quid quæſo dicent de Lutheranis, quos appellant ſuos fratres? Norunt illi diſcernere, nec ne? Si norunt, cur reiiciunt Epiſtolam Iacobi, vt ſtramineam, quam admittunt Caluiniſtæ, vt canonicam? Si non norunt, iam non ſunt oues, ſed hirci. An ergo Caluiniſtæ agnoſcunt hircos pro ſuis fratribus?

5 *ACCEDIT* poſtremo, quod non poſſint tueri ſuum priuilegium ſine circulo. Hoc alibi prolixè oſtendi contra Dauidem Paræum. Nunc breuiter ſic repeto: Vnde cõſtat tibi, Paræe, Scripturam Euangelii eſſe diuinam, & loquelam Dei Patris? Ex interna teſtificatione Spiritus S. Sed vnde conſtat, illam teſtificationem eſſe à Spiritu S.? Ex ſcriptura Euangelii, *Oues meæ*

vocem

vocem meam audiunt. At vnde ſcis, hanc ſcripturam eſſe diuinā? Ex interna teſtificatione Spiritus ſancti. Et vnde ſcis hanc teſtificationem eſſe à Spiritu ſancto? Ex ſcriptura diuina, *Oues meæ vocē meam audiunt.* Et quis dixit tibi, hanc ſcripturam eſſe diuinam? Interna teſtificatio Spiritus ſancti. Et quis dicit hanc teſtificationem eſſe a Spiritu ſancto? Scriptura diuina, iam ſæpè citata. Et putas hanc ſcripturā diuinam eſſe? Omnino. Sed vnde ſcis? Iam ſæpè dixi: quid mihi moleſtus es? Dixiſti quidē, ſed in circulo. Nec inde exibis, niſi reſtituas priuilegium.

V. PRIVILEGIVM.

Tametſi omnes antiqui Patres errarint, Caluiniſtæ tamen non errant; quia non ab hominibus, ſed à Deo docti ſunt, qui errare non poteſt.

1. HOc priuilegium habet duas partes. *VNA* eſt, quod antiqui Patres in plerìſque capitibus fidei ac religionis Chriſtianæ errarint. *ALTERA*, quod Caluiniſtæ, cum ſint à Deo docti; non errent. Priorem

Priorem tradit Caluinus variis locis. Ait enim, antiquos Patres ſeu primitiuam Eccleſiam erraſſe in his punctis ſequentibus:

2. *PRIMO*, de lib.arbitr.lib.2.Inſtitut. cap.2.§.4. *Inter ſcriptores*, inquit, *Eccleſiaſticos, multi eorum longè plus æquo Philoſophis acceſſerunt, &c.*

Et infra: *Certè quas retulimus ſententias* (antiquorum Patrum de libero arbitrio) *eſſe falſiſſimas paulò poſt conſtabit.*

3. *SECVNDO*, de cooperatione liberi arbitrii cum gratia Dei, libro 2. cap.3.§.7. *Non rectè à Chryſoſtomo ſcriptum eſt, nec gratiam ſine voluntate, nec voluntatem ſine gratia quicquam poſſe operari.*

4 *TERTIO*, de iuſtificatione, lib.3.cap. 11.§.15. *Quod ad vulgares Papiſtas pertinet, vel Scholaſticos, dupliciter hic falluntur.* Et infra: *Scholæ in deterius ſemper aberrarunt, donec tandem præcipiti ruina deuolutæ ſunt ad quendam Pelagianiſmum. Ac ne Auguſtini quidem ſententia per omnia recipienda eſt.*

5 *QVARTO*, de perſona Mediatoris, lib.2.cap.14.§.3. *Atque hic excuſari non poteſt veterum error, qui dum ad Mediatoris perſonam non attendunt, totius ferè doctrinæ, quæ in Euangelio Ioannis legitur, genuinum obſcurant ſenſum, ſeq; implicant multis laqueis.*

6 *QVINTO* de concupiſcentia lib. 3. cap. 3. §. 10. *Neq; opus eſt multũ inueſtigãdo laborare, quid hic veteres ſenſerint.* Et paulò poſt: *Inter Auguſtinum & nos hoc diſcriminis intereſt, quod ipſe concupiſcentiam non audet vocare peccatum, ſed infirmitatem*, niſi conſenſus acceſſerit: *Nos autem pro peccato habemus, &c.*
7 *SEXTO*, de Satisfactione, lib. 3. cap. 4. §. 38. *Parum autem me mouent, quæ in veterum ſcriptis de ſatisfactione paſſim occurrunt. Video omnes ferè, quorum libri extant, hac in parte lapſos eſſe.*
8 *SEPTIMO*, de oratione pro defunctis, lib. 3. cap. 5. §. 10. *Cùm mihi obiiciunt aduerſarii* (id eſt, Catholici) *ante mille & trecentos annos vſu receptum fuiſſe, vt precationes fierent pro defunctis, eos viciſſim interrogo, quo Dei verbo, qua reuelatione factum ſit.* Et infra, de antiquis Eccleſiæ Doctoribus: *Abrepti etiam ipſi, fateor, in errorem fuerunt.* Et paulò poſt; *Monicam matrem ſuam, in libris Confeſſionum Auguſtinus narrat vehementer rogaſſe, vt ſui memoria in peragendis myſteriis fieret ad altare. Anile ſcilicet votum, quod filius non exegit ad normam Scripturæ. ſed pro naturæ affectu probari aliis voluit. Liber autem, de cura pro mortuis ab eo compoſitus, tot hæſitationes continet, vt ſuo frigore, meritò debeat ſtulti*
zeli

208

zeli calorem extinguere, ſi quis mortuorum patronus eſſe appetat.

9 *OCTAVO*, de merito, lib. 3. cap. 15. §. 2 *Vſi ſunt, fateor paßim vetuſtæ Eccleſiæ ſcriptores nomine Meriti; atq; vtinam voculæ vnius abuſu, erroris materiam poſteris non præbuiſſent.*

10 *NONO*, de ſolenni pœnitentia, lib. 4. cap. 12. §. 8. *Qua in parte excuſari nullo modo poteſt immodica veterum auſteritas; quæ & prorſus à Domini præſcripto diſſidebat, & erat mirum in modum periculoſa.*

11. *DECIMO*, de Quadrageſima, lib. 4. c. 12. §. 20. *Et tunc paßim inualuerat ſuperſtitioſæ Quadrageſimæ obſeruatio.* Et infra: *Mirum eſt, tam craſſam hallucinationem hominibus acuti iudicii obrepere potuiſſe, quæ tot ac tam claris rationibus refellitur.*

12. Ex his conſtat, quid ſentiat Caluinus de antiquis Patribus, nempe lapſos & craſſè hallucinatos eſſe; implicuiſſe ſe multis laqueis; genuinum Euangelii ſenſum obſcuraſſe; anilia probaſſe vota; docuiſſe falſiſſimas ſententias; eorum errores excuſari non poſſe, & quæ ſimilia ſunt. Eodem ſpiritu loquuntur omnes Caluiniſtæ de antiquis Patribus. Vnum aut alterum exempli gratia adducam.

13. Franciſcus Iunius in ſuis Notationibus ad 3. librum Bellarmini de Pontifice;

ſic paſſim loquitur. 1. *Patres à vero vt plurimum aberrarunt.* 2. *Hæc non teſtimonia ſunt veritatis aut probabilitatis, ſed vanæ ſuſpiciones, quibus boni Patres plus ſatis indulſerunt.* 3. *In hoc argumento communem errorem minimè ſtabilit ſanctorum Patrum auctoritas.* 4. *Patrum teſtimonia in hoc caſu fidem non obligant.* 5. *Quam infirma ſit Patrum auctoritas, aliquoties oſtendi.* 6. *De interpretationibus Patrum in obſcuro hic palpantium, iam ſatis dictum.* Et ſic deinceps. Similia habent Conradus Graſerus in Plaga Regia, & alii paſſim.

14 Quid verò de ſe ſentiunt Caluiniſtæ, qui de antiquis Eccleſiæ Doctoribus tam ſiniſtrè loquuntur? Nimirum, ex vtero materno ſanctos eſſe, certos de ſua fide, iuſtitia, perſeuerantia, & vita æterna; in diſcernendis Scripturis canonicis à non canonicis, errare non poſſe; non ab hominibus, ſed à Deo doctos eſſe; de ſe intelligi oportere, quæ ſequuntur, Iſaiæ 54. 13. *Dabo vniuerſos filios tuos, doctos à Domino.* Ierem. 31. 34. *Non docebit vltra vir proximum ſuum. Omnes enim cognoſcent me à minimo eorum vſque ad maximum.* Ioan. 6. 45. *Erunt omnes docibiles Dei.* 1. Ioan. 2. 27. *Non neceſſe habetis, vt aliquis doceat vos de omnibus.* Et quid non?

EXA-

EXAMEN.

15 *IN* hoc priuilegio videntur id vnum ſpectare Calu niſtæ, vt nobis perſuadeant, ſe plus ſapere, quàm alios omnes, imo alios quotquot antegreſſi ſunt, cum tota Eccleſia primitiua, fuiſſe fungos & ſtipites: ſe demum, non modò homines, ſed & ſapientes homines, ac diuinitus illuſtratos eſſe, in in quos error non cadat. Ego verò id perſuaderi non poſſum. Sic potius ſentio, inſigniter fatuos ac arrogantes oportere eſſe, qui de ſeipſis tam magnificè, de aliis omnibus tam abiectè ſcribant ac loquantur. Debebant memores eſſe illius, Eccleſiaſt. 8. 9. *Ne deſpicias narrationem Presbyterorum ſapientium: ab ipſis enim diſces ſapientiam & doctrinam.* Et paulò poſt: *Non te prætereat narratio ſeniorum: ipſi enim didicerunt à Patribus ſuis, quoniam ab ipſis diſces intellectum, & in tempore neceßitatis dare reſponſum.* Debebant imitari S. Auguſtinum, qui tanti fecit Patres omnes, quotquot ante ipſum ſcripſerunt, vt quoties contra Donatiſtas de Baptiſmo, aut contra Pelagianos de peccato originali diſputandum ipſi eſſet, non alio firmiori argumento putauit ſe poſſe eos conſtringere, quàm ſi ex Patrum cõſẽſu ac traditione ſuam ſententiam confirmaret. Eos porrò, qui vili-

penderent authoritatem Patrum, grauiter inſectabatur. Vnde cõtra Iulianum diſputans, ſic eum alloquitur: *Inunc & ſancta Eccleſiæ tot tantoſq; Doctores, qui vita optimè geſta, debellatiſq; ſuorũ temporum erroribus, glorioſiſsimè de hoc ſæculo, antequã vos ebulliretis, exierunt, tanquam ſecurus inſulta.*

VI. PRIVILEGIVM.

Caluiniſtæ habent propriam doctrinam è cœlo ſibi reuelatã, quam reliqui Chriſtiani hoc tempore non habent.

1. CApita huius doctrinę ſunt varia, quę partim in Aphoriſmis Caluiniſtarũ, partim in aliis Opuſculis à me propoſita & examinata ſunt. Sed quia quotidie incrementũ capiunt, & noua identidem accedũt; contexam nouum Catalogum, in quo præcipua comprehendam, quæ hactenus in lucem prodierunt. Sunt autem hæc ferè:

2 *PRIMVM*, Deus non eſt infinitus. Ita Conrad. Vorſtius in tract. de Attributis diuinis, cum ait: *Deus nõ eſt actu ſimpliciter infinitus, neq; eſſendo, neq; operando.* Et iterum: *Eſt quidem Deus purus actus, ſed hoc non vetat, quin ſimul ſit in ſeſe finitus.*

3 *SECVNDVM*, Deus non eſt vbiq; præſens, ſed tantum in cœlo Ita idem Vorſtius in tract. citat. cum ait: *In ſcripturis affirmari omnino videtur, Deum ratione ſubſtantiæ ſuæ tantum eſſe in cœlo.* Et poſt citata aliquot Scripturæ teſtimonia, ſic concludit: *Simpliciter igitur credamus, quod ſacræ Scripturæ toties inculcant, Deum ſuâ ſubſtantiâ in cœlo habitare: in terra verò, virtute & ſapientia ſua nobis adeſſe.*

4 *TERTIVM*, Subſtantia Dei eſt diuiſibilis, ac proinde non eſt tota in qualibet re minima, ſed ſecundum aliquam ſui partem. Ita Vorſtius ibidem: *Videtur*, inquit, *eſſe paradoxum, Deum ſic omnis quantitatis expertem eſſe, vt totus ſubſtantialiter ſit in re qualibet, etiam minima.* Eodem modo loquitur de anima rationali, quam ait eſſe *corpoream*, & *vera quantitate præditam.*

5 *QVARTVM*, Deus prædeſtinat homines ad æternam damnationem, ſine vlla ipſorũ culpa, ſolum, quia ipſi ita placet. Ita Caluinus lib. 3. inſt. c. 23. §. 2. *Homines nudo Dei arbitrio, citra proprium meritum, in æternam mortem prædeſtinantur.*

6 *QVINTVM*, Deus eſt auctor omnium peccatorum.

Ita Caluinus lib. 1. cap. 18. §. 3. *Iam ſatis apertè oſtendi, Deum vocari eorum omnium*

authorem, quæ iſti cenſores volũt otioſo tantũ eius permiſſu cõtingere. Et inf. ſ. 4. *Homo Dei impulſu agit, quod ſibi non licet*: id eſt, Homo impellitur à Deo ad peccandum.

7 *SEXTVM*, Deus miſerè illudit hominibus, ſimulans ſe velle illos iuuare, cùm tamen nihil minus velit. Ita Caluinus lib. 3. cap. 24. ſ. 13. *Ecce, vocem ad eos dirigit, ſed vt magis obſurdeſcant; lumen accendit, ſed vt reddantur cœciores; doctrinam profert, ſed qua magis obſtupeſcant; remedium adhibet, ſed ne ſanentur,*

8 *SEPTIMVM*, Chriſtus non eſt in Euchariſtia, ſed tantum in cœlo. Ita Caluinus in conſenſione cum Tigurinis in re Sacramentaria: *Chriſtus, quatenus homo eſt, non alibi, quam in cœlo quærendus eſt. Proinde, qui in ſolennibus cœnæ verbis, Hoc eſt corpus meum, Hic eſt ſanguis meus, literalem ſenſum vrgent, eos tanquam præpoſteros repudiamus.*

9 *OCTAVVM*, Imago Chriſti crucifixi nullo modo in templis toleranda eſt, omneſq;, qui eam tolerant, ſunt idololatræ, non minus, quàm gentiles, qui imagines beſtiarum colunt. Ita Dauid Paræus in cõment. cap. 1. Epiſt. ad Rom. *Mutant*, inquit, *gloriam Dei, & idololatræ ſunt, non ſoli gentiles, qui vel homines, boues, volucres, ſerpẽtes, Solem, Lunam, ſtellas, herbas, fortunam, vel ha-*

vel harum rerum imagines pro Deo colunt, quæ eſt craſſa idololatria, primo præcepto prohibita; ſed etiam inter Chriſtianos, omnes illi, qui imaginem Chriſti crucifixi, in templis ad repræſentandum Chriſtum, & ad docendum rudiores de Chriſto, tuentur. Et ante illum, Beza in colloq. Mompelgard. *Fateor me ex animo Crucifixi imaginem deteſtari.*

10. *NONVM*; Sancti, qui dicuntur cum CHRISTO regnare, ſunt laruæ, beſtiæ, carnifices. Ita Caluinus lib. 3. c. 20. §. 27. *Inde colligimus, nihil eos Chriſto reliquum facere, qui pro nihilo ducunt eius interceſſionem, niſi accedant Georgius, & Hippolytus, aut ſimiles laruæ.* Et in lib. de ratione reformandæ Eccleſiæ; *Omitto Dominicum & ſimiles Carnifices. Omitto Medardum, Lubinum, & ſimiles beſtias.*

11. *DECIMVM*; Peccatum originale non tollitur per baptiſmum, ſed in nobis manet, quamdiu viuimus. Ita Caluinus lib. 4. c. 15. §. 10. *Iam perſpicuum eſt, quam falſum ſit, per baptiſmum ſolui nos & eximi ab originali peccato.* Et in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ. 5. *Manet vere peccatum in nobis, neque per baptiſmum extinguitur.*

12. *VNDECIMVM*; Omnia iuſtorum opera ſunt ſordes, inquinamenta, & peccata mortalia; neq; vitam, ſed damnationem æternam promerentur. Ita Caluinus lib. 3.

 cap. 12.

c.12. §.4. *Omnia hominum opera nihil ſunt, niſi inquinamenta & ſordes, & quæ iuſtitia vulgo habetur, ea apud Deum mera eſt iniquitas.* Et c.14. §.9. *Habemus, ne vnum à ſanctis exire opus, quod non mereatur iuſtam opprobrii mercedem.* Et §.12. *Duobus his fortiter inſiſtendum, nullum vnquam extitiſſe pii hominis opus, quod ſi ſeuero Dei iudicio examinetur, non eſſet damnabile &c.* Et in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ.6.c.22. *Inde conficitur, non eſſe tantopere exagitandos, qui dixerunt quamlibet bona opera, ſi exacto rigore cenſeantur, æterna potius damnatione quàm vitæ præmio digna eſſe.*

13 *DVODECIMVM.* Lex Dei eſt omnino impoſsibilis obſeruatu: nec ab vllo, quãtumuis ſancto, hactenus ſeruata eſt, aut deinceps ſeruari poterit. Ita Caluinus l. 2. c. 7. §. 5. *Quod autem impoßibilem legis obſeruationem diximus, id explicandũ & confirmãdum eſt.* Et in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ. 6. c. 12. *Mihi abundè ſufficit, neminem extitiſſe vnquam, qui legi Dei ſatisfecerit nec vllum poſſe inueniri.* Et ibidem addit, *Prophetas Patriarchas, & pios Reges, vtcunque ſpiritu Dei adiuuarentur, ferendo legis iugo pares non fuiſſe.*

14 *DECIMVMTERTIVM*, Fides ac ſanctitas eſt propria electorũ, & ſemel habita amitti non poteſt. Ita Caluinus l. 3. c. 2. §. 11.

Ergo

Ergo, vt ſolos electos ſemine incorruptibili Deus in perpetuum regenerat, vt nunquam diſpereat ſemen vitæ, eorũ cordibus inſitum, ita ſolidè in illis obſignat adoptionis ſuæ gratiam, vt ſtabilis ac rata ſit. Et §.12. *Hoc interim tenendum eſt, quantumuis exigua ſit ac debilis in electis fides, quia tamen Spiritus Dei certa illis arrha eſt ac ſigillum ſuæ adoptionis, nunquam ex eorum cordibus deleri poſſe eius ſculpturam.* Et cap. 21. §. 6. *Iam neque dubiũ eſt, cum orat Chriſtus pro omnibus electis, quin idẽ illis precetur, quod Petro, vt nunquam deficiat fides illorum. Ex quo elicimus, extra periculum defectionis eſſe.*

15 *DECIMVMQVARTVM.* Omnes filii fidelium ab vtero materno naſcũtur ſancti & hæredes vitæ æternæ, ac proinde ſaluari poſſunt ſine baptiſmo. Ita Caluinus in Antidoto concilii Tridentini ſeſſ. 6. cap. 5. Et lib. 4. inſtit. cap. 6. §. 24. Verba eius ſupra recitata ſunt in Priuilegio primo, & ibidem examinata.

16 *DECIMVMQVINTVM.* Omnes filii illegitimi æternæ damnationi obnoxii ſunt, nec ad baptiſmum admittẽdi. Ita Caluiniſtæ in Synodo Vilnenſi, anno 1589. die 11. Martii, vbi decretũ eſt, ne quis paruulos illegitimè natos baptizare audeat, vt refert Adrianus Iungius l. 3. de doctr. & moribus Euangelicorum, c. 17. Et in Palatinatu, an-

no 1587. articuli quidam Caluiniſticæ reformationis diſſeminati ſunt, quorum ſecundus habebat hæc verba; *Infantes, qui ex illegitimo thoro naſcuntur, æternæ perditioni ac damnationi obnoxii ſunt, nec per baptiſmum iuuari poſſunt.*

17. *DECIMVMSEXTVM*; Peccata prædeſtinatorum nunquam imputantur; reproborum nunquam remittuntur. Ita Caluinus. Et quidem priorem partem tradit li. 3. c. 4. §. 28. vt infra videbimus in priuilegio octauo. Poſteriorem vero lib. 4. cap. 1. §. 20. 21. vbi docet, nullum peccatum remitti, niſi in Eccleſia. At reprobi, ſecundum Caluinum, in Eccleſia non ſunt. Nullum ergo peccatum illis remitti poteſt.

18. Hæc ſunt præcipua capita doctrinæ Caluiniſtarum, in quibus ipſi à Catholicis, & vt plurimum etiam à Lutheranis diſſentiunt. Nec dubito, quin ſubſequentibus annis plura alia habituri ſint. Interim, quid de his paucis, quæ iam recenſui, generatim ſentiendum ſit, breuiſſime indicabo.

EXAMEN.

19. Hoc priuilegium, iam initio naſcentis Eccleſiæ, ab Apoſtolo expoſitum eſt, in epiſtola ad Galatas cap. 1. v. 8. vbi ait; *Licet Angelus de cœlo euangelizet vobis, præterquam*

quam euangelizauimus vobis, anathema ſit. Sicut prædiximus & nunc iterum dico. Si quis vobis euangelizauerit præter id, quod accepiſtis, anathema ſit. Sine dubio, nihil aliud acceperūt ab Apoſtolo, niſi quod eſt in Euangelio, & in Epiſtolis eiuſdem Apoſtoli. Iam ſubſumo. At in Euangelio, vel in Epiſtolis Apoſtoli non habetur, Deum eſſe finitum, diuiſibilem, ſolo cœlo concluſum, authorem peccati, prædeſtinare homines ad mortem ſine ipſorum culpa, illudere mortalibus; Nec item, Chriſtum nō eſſe in Euchariſtia, imaginem Chriſti crucifixi eliminandam eſſe; Sanctos eſſe laruas, beſtias, carnifices, peccatum originale non tolli per baptiſmum, omnia iuſtorum opera eſſe ſordes & inquinamenta, legem Dei eſſe impoſſibilē, fidem dari ſolis prædeſtinatis, omnes fidelium infantes ab vtero materno ſanctos eſſe, oēs illegitimè natos damnari, peccata prædeſtinatorum nunquam imputari. Hæc, inquam, & ſimilia non acceperunt Galatæ ab Apoſtolo: Ergo qui hæc & ſimilia euangelizauerit, anathema ſit. Hoc autem faciunt Caluiniſtæ.

PORRO, in ſingulis doctrinæ huius capitibus refutandis, nō neceſſe eſt hic immorari. Iam alibi id factum eſt. Hoc vnum addo, ex hac doctrina penitus euerti religionem Chriſtianam. Nam præcipuum caput

put religionis Chriſtianę eſt quod Chriſtus ſit verus Deus. Hoc euertitur per Caluiniſtas. Ipſi enim docét, vt ex Vorſtio oſtendi, Deum non eſſe vbique præſentem ſecundum ſubſtantiam ſuam, ſed tantum in cœlo. Vnde neceſſario ſequitur, Chriſtum, cum in terris verſatus eſt non fuiſſe Deum ſecundum ſubſtantiam, ſed tantum hominem. Quo quid abſurdius apud Chriſtianos? Et huic pernitioſo dogmati patrocinatur Paræus, quando docet Imaginem Chriſti crucifixi è templis eliminandam eſſe, & omnem paſsionis eius repræſentationem, velut idololatricam, penitus abolendam. O tempora. O mores.

VII. PRIVILEGIVM.

Caluiniſtæ non ita aſtricti ſunt ad ſuam doctrinam quin poſſint contrariam amplecti, cum lubet; & negare, quod antea affirmabant.

HAbemus luculentum exemplum in Caluino, qui hoc priuilegio frequenter vſus eſt. Nam in pleriſq; capitibus apert

aperte ſibi ipſi repugnat. Hoc alias memini me oſtendiſſe. Hic tamen exiſtimo repetendum eſſe, ne dum alia priuilegia commemoramus, hoc vnum prætermiſſum eſſe videatur. Igitur ex contradictionibus Caluini hæ potiſſimum occurrunt.

2 *PRIMA* Caluini contradictio. Deus eſt author peccati; Deus nõ eſt auctor peccati. Priorem partem docet contra Catholicos, lib.1. inſtit cap. 18. ſ.3. his verbis: *Iam ſatis apertè oſtendi, Deum vocari eorum omnium auctorem, quæ iſti cenſores volunt otioſo tantùm eius permiſſu contingere*, q.d. Catholici volunt peccata fieri Deo tantum permittente. Ego dico, fieri Deo auctore. Poſteriorem docet contra Libertinos, in libro, qui inſcribitur: *Admonitio aduerſus Libertinos*.

3 *SECVNDA*, Iſte articulus ſymboli; *Credo Eccleſiã*, intelligi debet de ſola Eccleſia inuiſibili, quæ eſt prædeſtinatorum; Nõ debet intelligi de ſola inuiſibili, ſed etiã de viſibili, quæ eſt cõmunis prædeſtinatis & reprobis. Priorem partẽ docet in paruo Catechiſmo, cum ait: *Sequitur quarta pars, in qua cõfitemur, nos credere vnã ſanctã Eccleſiam catholicam.* Et ſtatim explicans, quæ ſit illa vna Eccleſia quam credimus, ſic addit: *Quid eſt Eccleſia? Corpus ac ſocietas fideliũ, quos Deus ad vitam æternam prædeſtinauit.*

Poſte-

Poſterioré docet l.4.inſt.c.*1*.§.2.*In ſymbolo,* inquit, *vbi profitemur, nos credere Eccleſiã, id non ſolum ad viſibilẽ, de qua nunc agimus, refertur, ſed ad omnes quoq; electos Dei.*

4 *TERTIA*, Nemo poteſt ſaluari, extra Eccleſiam viſibilem; aliqui poſſunt ſaluari extra Eccleſiam viſibilem. Priorem partem docet lib.4.c.1.§.4. his verbis: *Nunc de viſibili Eccleſia diſſerere propoſitũ eſt.* Et paulo poſt: *Extra eius gremium nulla eſt ſperanda peccatorum remiſſio, nec vlla ſalus.* Poſteriorem docet, tum l.4.c.1.§.7. tum c.*16*.§.24.& *25*. Nam altero loco dicit, neminem admitti in Eccleſiam viſibilem, niſi per baptiſmũ: altero, filios fidelium, qui ante baptiſmum deceſſerunt, ſaluari poſſe. vnde ſequitur, aliquos ſaluari, qui in Eccleſiam iuuiſibilem nunquam admiſſi ſunt.

5 *QVARTA.* Omnes fideles certi ſunt de ſua iuſtitia & remiſſione peccatorũ: Nulli fideles certi ſunt de ſua iuſtitia & remiſſione peccatorum. Priorem partem docet lib.3. cap.2. §.16. & alibi. Verba eius citata ſunt ſuperius in tertio priuilegio.

Poſteriorem tradit lib.3. cap.2. §.10. *Tot vanitatis receſſus habet, tot mendacii latebris ſcatet cor humanum, tam fraudulenta hypocriſi tectum eſt, vt ſeipſum ſæpè fallat.* Et §. *11*. *Experientia oſtendit, reprobos interdum ſimili ferè ſenſu, atq; electos, affici, vt ne ſuo*

ne ſuo quidem iudicio, quicquam ab electis differant.

6 *QVINTA.* Fides eſt cauſa iuſtificationis; fides non eſt cauſa iuſtificationis. Priorem partem docet in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ. 6. can. 9. *Solam fidem iuſtificationis cauſam eſſe intelligimus.* Et can. *Vim iuſtificandi fidei in ſolidum vindicamus.* Poſteriorem docet lib. 3. inſtit. cap. 13. §. 5. *Quoad iuſtificationem, res eſt merè paſſiua fides.*

7. *SEXTA.* Homo in ſtatu innocentiæ habuit liberum arbitrium; Homo in illo ſtatu non habuit liberum arbitrium. Priorem partē docet lib. 1. inſt. cap. 15. §. 7. *In hac integritate libero arbitrio pollebat homo, quo ſi vellet, adipiſci poſſet vitam æternam.* Et infra; *Potuit Adam ſtare, ſi vellet, quando non niſi propria voluntate cecidit.* Poſteriorem docet lib. 3. cap. 23. §. 8. *Non dubitabo igitur ſimpliciter fateri, voluntatem Dei eſſe rerum neceßitatem, atque id neceßario futurū eſſe, quod ille voluerit.* Et paulo ante, §. 6. in fine; *Conſtat ordinatione & nutu Dei omnia euenire.*

8. *SEPTIMA.* Iuſtitia inhærens, quam Catholici admittunt, non eſt admittenda; iuſtitia inhærens, quam Catholici admittunt, eſt admittēda. Priorem partem docet in Antidoto Concilii Tridentini ſeſſ. 6. c. 8.

Falſum eſſe contendo, vllam iuſtitiæ partem in qualitate ſitam eſſe vel habitu, qui in nobis reſideat. Poſteriorem in libro de vera Eccleſiæ reformatione; *Nunquam reconciliamur Deo, quin ſimul donemur iuſtitia inhærente.*

8 *OCTAVA.* Sancti poſt hanc vitam ſtatim ſunt in cæleſti beatitudine; Sancti poſt hanc vitam non ſtatim ſunt in cæleſti beatitudine; Imo ſtultum & temerarium eſt, alterutrum definire. Primam partem docet in Pſychopannychia, vbi explicans Apoſtolum 2. Corinth. 5. ſic ait, *Vt ergo nihil addamus, verba ſine interprete hoc loquuntur, nos ſenſuros Dei præſentiam, cum ab hoc corpore ſeparabimur: iam non per fidem ambulaturos, ſed per ſpeciem; quoniam hoc terra pondus, quo premimur, nos à Deo, quaſi maceries, longo interuallo ſeparat.* Et ibidé; *Miretur nunc aliquis, cur in ſinu Abrahæ requieſcere dicantur electi Dei, qui ex hac vita ad Deũ tranſierunt; nempe quod in ſede pacis recipiuntur cum Abraham patre fidelium, vbi Deo fruuntur ad ſatietatem, citra faſtidium.* Secundam docet in eodem libello, his verbis; *Semper in curſu eſt eorũ deſiderium, donec impleta fuerit Dei gloria, cui implementum adfert dies iudicii. Tunc verum erit illud: Satiabor, cum euigilauero, aſpectu vultus tui.* Et infra; *Expectant quod*

quod nondum habent, & ſuam mercedem eminus vident. Tertiam docet libro 3. Inſt. capite 25. §. 6. *Valdè ſe torquent multi diſputando quem locum occupent Sancti, an cæleſti gloria fruantur, nec ne. Atqui ſtultum & temerarium eſt de rebus incognitis altius inquirere, quã Deus nobis ſcire permittat.* Et paulo poſt; *Omnia teneantur ſuſpenſa, donec Chriſtus appareat redemptor.*

10 *NONA.* Corpus Chriſti eſt præſens in Euchariſtia; corpus Chriſti non eſt præſens in Euchariſtia, ſed tantum in cælo. Priorem partem docet in caput 11. prioris ad Corinthios: *Chriſtus viſibile illud ſymbolũ nobis porrigẽdo, una dat etiã nobis ſuũ corpus. Neq; enim fallax eſt, qui vacuis figuris nos ludat. Proinde illud mihi eſt extra controuerſiam: veritatem hic cum ſuo ſigno coniunctam eſſe,* id eſt, corpus Chriſti cum ſymbolo panis coniunctum eſſe. Poſteriorem docet in Confeſſione de re Sacramentaria; *Cum ſigna hic in mundo ſint, oculis cernantur, palpentur manibus; Chriſtus non alibi, quam in cælo quærendus eſt.* Et ibidem; *Quia tamen corpus Chriſti finitum eſt, & cælo ut loco continetur: neceſſe eſt à nobis tanto locorum interuallo diſtare, quanto cælum abeſt à terra.*

 11 *DECI-*

11 *DECIMA*, Animæ ſanctorum Patrũ veteris Teſtamenti, ante mortem Chriſti, fuerunt incluſæ in carcere; Eædem ainmæ non fuerunt incluſæ in carcere. Priorem partem docet contra Anabaptiſtas in Pſychopannychia, cum ait; *Nec vero miretur quiſquam, includi carcere ſanctos Patres, qui redemptionem Chriſti expectabant.*

Poſteriorem docet contra Catholicos, lib.2, inſt. cap. 16.§. 9. *Concludere in carcere mortuorum animas, puerile eſt.*

12 Præter has, ſunt aliæ propè infinitæ contradictiones in Caluino, quas colligere longum eſſet. Caluinum ſtrenuè imitantur Caluiniſtæ. Et quiſque non ſibi tantum, ſed etiam aliis ſuæ ſectæ hominibus, liberrimè contradicit. Imo ſic agunt, ſcribunt, & loquũtur ſinguli, quaſi non niſi pugnãtibus ac diſſonantibus tibiis in Caluiniſmo cantandum ſit.

EXAMEN.

13. De hoc Priuilegio, hæc videntur mihi certa. *PRIMO*, quod à Deo conceſſum nó ſit. Nam, vt loquitur Apoſtolus 1. Corinth. 14.33. *non eſt diſſenſionis Deus ſed pacis.* Et propterea idem Apoſtolus 1. Corinth. 10. vehemẽter diſſuadet hoc priuilegium, cum ait; *Obſecro vos fratres, vt idipſum dicatis*

Omnes

omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. SECVNDO, quod ab eo Spiritu conceſſum ſit, qui de ſeipſo dicit, 3. Regum 22. 22. *Egrediar, & ero ſpiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius.* TERTIO, quod nõ diu duraturum ſit, vt prædixit Chriſtus Lucæ 11. 17. *Omne regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur.* QVARTO, quod ſit proprium hominũ ſuperborum, iuxta illud Prouerb. 13. 10. *Inter ſuperbos sẽper sũt iurgia.* Quod optimè qurdrat in Caluiniſtas. Nota ſunt iurgia inter Gallicanos & Piſcatorianos; inter Gommariſtas & Vermilianos in Batauia; inter Profeſſores Heidelbergenſes & Miniſtros Palatinos: quæ omnia fusè proſequitur Petr. Cudſemius in ſuo libello quem ſcripſit de deſperata Caluini cauſa.

VIII. PRIVILEGIVM.

Caluiniſtæ; ſicut habent propriam doctrinam, ſic habent etiam proprium ac peculiare Purgatorium, diſtinctũ à Purgatorio Catholicorum.

1 Ita Caluinus lib. 3. inſt. cap. 20. §. 20. vbi de ſuo Purgatorio, quod ipſe Atrium ap-

pellat; ſic loquitur; *Intelligimus Chriſtum ſic apparere coram facie Dei, vt ſanctuarium cœli ingreſſus, ad conſummationem vsq; ſeculorum, ſolus populi eminus in atrio reſidentis vota ad Deum deferat.* Hic, vt vides duo affirmat. I. ſolum Chriſtum, ingreſsú eſſe ſanctuarium cœli. 2. populum Chriſtianum, id eſt, Caluiniſtas, eminus in quodam Atrio reſidere, & ibi expectare vſque ad finem mundi. Per Arium, vt dixi, intelligit Purgatorium.

2 Porro hoc Caluiniſtarum Purgatorium ex his 4. fundamentis deduci debet. *PRIMVM* eſt, quod peccatum originale nihil aliud ſit, quam *prauitas naturæ, cæcitas mẽtis, & auerſio volũtatis à Deo, cum reatu pœnæ æternæ*, vt ex Caluino definit Dauid Paræus in ſuis theſibus de peccato. *ALTERVM*, quod hoc peccatum maneat in Caluiniſtis, quam diu in hac vita degũt, vt docet Caluinus lib. 2. inſt. cap. 1. §. 8. & lib. 4. c. 15. §. 10. Vnde ſequitur, Caluiniſtas, quádiu in hac vita degunt, habere naturã corruptam, eſſe cæcos mente, auerſos à Deo, & reos æternæ mortis, *TERTIVM* eſt, ꝙ omnia Caluiniſtarum opera vitientur, & contaminentur ex contagione peccati originalis, quod ſemper in Ipſis manet in hac vita; ac proinde omnia ipſorum opera ſint *inquinamenta, ſordes & mera iniquitas,* vt loqui-

loquitur Caluinus l.3.inſt.c.12.§.4.& alibi.

Vnde ſequitur, Caluiniſtas non modo cæcos eſſe,& à Deo auerſos; ſed etiā ſordidos, immundos, & inquinatos.

QVARTVM,quod nihil immundum & inquinatū poſſit intrare in regnū cælorum, iuxta illud Apoc.21.27.*Non intrabit in eam* (ciuitatem cæleſtem) *aliquod coinquinatū, aut abominationem faciens & mendacium.*

3 *EX* his fundamentis ſic concludo; Nullus immundus & inquinatus poteſt intrare in regnum cælorum, niſi prius purgetur & mundetur. Atqui Caluiniſtæ, quam diu hic viuunt, ſunt immūdi & inquinati propter peccatum originale; & omnia ipſorū opera ſunt *inquinamenta, ſordes, & mera iniquitas*, vt ex dictis patet. Ergo non poſſunt intrare in regnum cælorum, niſi prius purgentur & mundentur. Non purgantur autem in hac vita, quia ſemper hic manent obnoxii peccato originali: Ergo, ſi ſalui eſſe velint, poſt hanc vitam purgari neceſſe eſt. Ergo datur aliquod Purgatorium pro Caluiniſtis poſt hanc vitam. Quis dubitet?

EXAMEN.

4 *CIRCA* hoc Caluiniſtarum Purgatorium tria examinanda ſunt 1. Vbi locorū ſit? 2. quomodo differat à noſtro Purgato-

rio. 3. quid agant tibi Caluiniſtæ. *QVOD* ad primum punctum attinet, Caluinus fatetur quidem purgatoriū ſuum longè diſtare à cœlo, vt patet ex verbis illius (lib. 3. inſt. cap. 20. ſſ. 20.) ſupra citatis; non tamē vult patefacere certum locum, vbi ſit, vt videre eſt, lib. 2. cap. 25. ſſ. 6. Igitur ex Scripturis hoc inueſtigandū eſt, ſi fieri poteſt. Ex iis conſtat, varia eſſe animarum loca poſt hanc vitam. *PRIMVS* eſt *cœlum*, in quo Angeli ſunt, Mat. 22. 30. *SECVNDVS* eſt *infernus*, in quo diues Epulo ſepultus eſt, Luc. 16. 22. *TERTIVS Sinus Abrahæ*, ad quem anima Lazari ab Angelis deportata eſt, ibidē. *QVARTVS* eſt *Paradiſus*, in quem Latro admiſſus fuit, Lucæ 23. 43. *QVINTVS* eſt *Lacus* ſine aqua, in quo antiqui Patres detinebantur, Zachar. 9. 11 *SEXTVS* eſt *Carcer*, in quem Chriſtus poſt mortē deſcendit 1. Petri 3. 19. *SEPTIMVS* eſt Sub *Altari*, vbi animæ Martyrū requieſcere viſæ ſunt, Apoc. 6. 9.

5 In quo igitur horum locorum quærendæ ſunt animæ Caluiniſtarum poſt hāc vitam? *AN* in cœlo? Ego quidem vellem. Sed reclamat Caluinus. Solum Chriſtum vult eſſe in cœlo; Caluiniſtas in atrio expectare vſque ad conſummationem ſæculorum. Et ratio illi fauet. Nihil enim immundum & inquinatū intrare poteſt in cœlū, niſi prius

purge-

purgetur. At animæ Caluiniſtarum ſunt immundæ & inquinatæ peccato originali. Ergo prius purgari debent. Non purgantur autem in hac vita, vt ſupra oſtenſum eſt. Ergo poſt hanc vitam purgari debent alicubi, antequam cœlum ingrediantur. At hunc ipſum locum, in quo purgantur, inueſtigamus.

6 An ergo ſunt in ſinu Abrahæ? Bene profectò cum illis ageretur, ſi ibi eſſent. At non eſſe ibi, valde probabile eſt, quod dupliciter oſtendo. *PRIMO*, ex ipſorum conceſſione. Nam Dauid Paræus Caluiniſta in cap. 10. ad Hebræos, contendit, per ſinum Abrahæ intelligi cœlum. At animæ Caluiniſtarum non ſunt in cœlo, vt Caluinus concedit. Non ergo ſunt in ſinu Abrahæ. *SECVNDO*, quia nemo eſt in ſinu Abrahæ, niſi qui imitatur fidem Abrahæ. Hoc non faciunt Caluiniſtæ. Nam Abraham credidit Deo, non ſolum ea, quæ ipſi poſſibilia, ſed etiam, quæ impoſſibilia videbantur; vt quod eſſet geniturus filium, cum nec ipſe, nec vxor eius Sara, propter ſenectutem apti eſſent ad procreandam ſobolem. At Caluiniſtæ ſolum credunt ea, quæ ipſis poſſibilia, non autem, quæ videntur impoſſibilia. Non enim credunt, corpus Chriſti ſimul eſſe in duobus locis, quia hoc impoſſibile illis videtur. Non

[illegible] Quomodo
[illegible] queant?
7 [illegible] in Paradiſo? Legimus
[illegible] eſſe. Eccle-
[illegible] Deo, & transla-
[illegible] Legimus, & Latroni
[illegible] in Paradiſo.
[illegible] eſſe, quis credat? Certè
[illegible] ad Corin-
[illegible] vult cœle-
[illegible] Caluiniſta-
[illegible] vt teſtatur
[illegible] cap.25. §.6. vbi
[illegible] cœleſtem
[illegible] Ergo iam non poſſunt
eſſe in Paradiſo.

6 *AN* igitur ſunt in Lacu (de quo Zacharias loquitur) in quo non eſt aqua? Hoc definiri non poteſt, niſi prius conſtet, quid per Lacum intelligatur. Catholici, aut Limbum antiquorum Patrum, aut certè noſtrum Purgatorium intelligi putant. Quod ſi res ita habet, nullo modo dicendum eſt, animas Caluiniſtarum poſt hanc vitam eſſe in Lacu; quia Caluinus tam Limbum, quàm noſtrum Purgatorium, nihil aliud, quàm fabulam eſſe vult. Apud Caluiniſtas inuenio tres opiniones de hac re. *PRIMA* eſt, per *Lacum* intelligi *profundos inferos*. Ita Caluinus lib.3.inſtit.cap. 16. §. 9.

16.§.9. *ALTERA* eſt, intelligi *ſeruitutem peccati*. Ita Pleſſæus lib. 3. de Euchariſtia cap. 7 *TERTIA* eſt, intelligi *captiuitatem Babylonicam*. Ita Matthæus Sutliuius in libro de Purgatorio contra Bellarm. cap. 14. Igitur tota quæſtio verſatur in his tribus punctis. *PRIMO*, an animæ Caluiniſtarum poſt hanc vitam ſint in profundis inferis? De quo poſtea. *SECVNDO*, an ſint in ſeruitute peccati? Nihil certius, ſecundum principia Caluini hactenus tradita. Decedunt enim ex hac vita cum peccato originali, id eſt, cum cœcitate mentis, auerſione voluntatis à Deo, & reatu mortis æternæ. Hinc tamen propriè non ſatisfit noſtro inſtituto; quia non diſputamus de ſtatu peccati, in quo ſunt animæ Caluiniſtarum, cum de eo ſatis conſtet; ſed de loco, in quo purgari poſſint à peccato. *TERTIO*, an ſint in captiuitate Babylonica? Secundum ſenſum literalem non ſunt; quia captiuitas illa multis iã ſæculis præteriit, & omnino finita eſt. Sunt tamen ſecundum ſenſum myſticum, quia ſunt in ſeruitute peccati, vt dictum eſt. Hæc autem ſeruitus optimè deſignatur per captiuitatem Babylonicam, vt fatentur auctores citati.

9 Quid ſi in carcere ſint, in quo Chriſtus prædicauit ſpiritibus piorum & impiorum, vt explicat Caluinus ex Apoſtolo Petro?

Hic

Hic Caluinus omnino tergiuerſatur. Imo ſibi contrarius eſt. Nam lib. 2, inſt. cap. 16. §. 9. de hoc ipſo carcere ſic ſcribit: *Concludere in carcere mortuorum animas, puerile eſt.* At in Pſychopannychia multo aliter: *Nec verò*, inquit, *miretur quiſquam, includi carcere ſanctos Patres, qui redemptionem Chriſti exſpectabant.* Nimirum priori loco oppugnat Catholicos, qui illum carcerem admittunt; poſteriori Anabaptiſtas, qui illum negant, Igitur, ſi Catholici quærant ex Caluino, an animæ piorum Caluiniſtarum poſt hanc vitam in carcere concludantur, reſpondebit: *Concludere in carcere mortuorum animas, puerile eſt.* Si autem Anabaptiſtæ interrogent, an animæ piorum carcere includi poſſint, occurret hoc modo: *Nec verò miretur quiſquam, includi carcere ſanctos Caluiniſtas, qui aduentum Chriſti exſpectant.* Hæc ex Caluino. Quod ad rem attinet, puto Caluiniſtas non eſſe in iſto carcere, de quo Petrus loquitur. Verba enim Petri ſunt hæc: *In quo & his, qui in carcere erant, ſpiritibus, veniens prædicauit, qui increduli fuerant aliquando, quando exſpectabant Dei patientiam in diebus Noe, cùm fabricaretur arca.* Ex quibus ſic concludo: Illi tantum leguntur eſſe in iſto carcere, qui tempore Noe fuerunt increduli. At Caluiniſtæ, ſuo certè iudicio, nec incre-

duli

duli ſunt, nec tempore Noe vixerunt. Non ergo ſunt in iſto carcere.

10 *QVID* ſi exſpectent ſub Altari, de quo Ioannes loquitur in Apocalypſi? Nec id puto. Nam animæ quæ leguntur eſſe ſub Altari, habent duas conditiones, quæ non conueniunt Caluiniſtis. *VNA* eſt, quod ſint animæ interfectorum propter verbum Dei. *ALTERA*, quod indutæ ſint ſtolis albis. Neutra poteſt accommodari Caluiniſtis. *NON* prior, quia nec Caluinus, nec Beza, nec Iunius, nec ſimiles alii, propter verbum Dei interfecti ſunt. *NEC* poſterior, quia per ſtolam albã intelligitur beatitudo animæ. At animæ Caluiniſtarum nõ ſunt beatæ, quia manent obnoxiæ peccato originali, & expectant fruitionem gloriæ vſque ad conſummationem ſæculorum, vt ſupra ex Caluino oſtendi.

11 *QVID* ergo? An apud Inferos ſunt? Non auſim affirmare. Sed tamen probabile eſt, triplici de cauſa. *PRIMO*, quia ſi non ſunt in cœlo, nec in ſinu Abrahæ, nec in Paradiſo, nec in Lacu aut carcere, nec ſub Altari; omnino neceſſe eſt, vel eſſe in Inferno, vel dari alium locum præter enumeratos. At alium locum in Scriptura non inuenio, niſi fortè Purgatorium Catholicorum, à quo abhorrent Caluiniſtæ. Ergo nihil reliquum eſt illis, præter Infernum.

SE-

SECVNDO, quia Caluinus fatetur, eos eſſe in atrio, quod longè diſtet à cœlo. At tale atrium eſt Infernus, in quo diues epulo ſepultus eſt, iuxta illud Lucæ 16. 26. *Magnũ chaos firmatum eſt inter nos & vos.* *TERTIO*, quia ſi eſſent alibi, quàm in Inferno, Caluinus explicaſſet. Nunc autem effugium quærit, & ægre fert, nos curioſius inquirere & diſputare de loco, in quo piorum Caluiniſtarum animæ deliteſcunt, vt patet lib. 2. inſt. cap. 25. ſſ. 6. Quis ergo rem totam meritò ſuſpectam non habeat?

12 Ex iis, quæ hactenus dicta ſunt, colligo magnum eſſe diſcrimen inter Purgatorium Caluiniſtarum & Catholicorum. Et quidem triplex. *PRIMVM* eſt, Catholici qui poſt hanc vitam veniunt ad Purgatorium, iam ante liberati ſunt à peccato originali per baptiſmum, & à mortalibus per confeſſionem & pœnitentiam. Solum manet in illis reatus pœnæ temporalis, & nonnulla peccata venialia, quæ expiari debent. At Caluiniſtæ portant omnia ſecum ad ſuum Purgatorium, nempe peccatum originale, mortalia & reatum pœnæ æternæ. Indigent ergo fortiori Purgatorio.

13 *ALTERVM* eſt; Caluiniſtæ manent in ſuo Purgatorio vſque ad conſummationem ſæculi, vt ex Caluino ſupra oſtenſum eſt: Catholici citius liberantur. Nam aliqui

manent

manent tãtum paucis horis; alii certis diebus; nonnulli aliquot annis. Ratio huius differentiæ duplex eſt. *PRIOR*, quia Catholici poſſunt iuuari indulgentiis & ſuffragiis viuentium. Vnde fit, vt quo plura vel pauciora fiunt pro illis ſuffragia, eo, cæteris paribus, citius aut tardius liberentur. Caluiniſtæ reſpuunt huiuſmodi præſidia, & tam generoſi ſunt, vt malint exſpectare vſque ad Chriſti aduentum, quàm à viuentibus opem implorare vel admittere. *POSTERIOR*, quia Catholici nihil habent expiandum in Purgatorio, niſi reatum pœnæ temporalis, & aliquot peccata venialia. Ergo quo quiſq; cum minori reatu pœnæ, & paucioribus venialibus accedit, eo citius liberatur. Caluiniſtæ verò, vt dictum eſt, non ſolùm ferunt ſecum peccatum originale, & mortalia; ſed etiam reatum pœnæ æternæ, qui breui tempore expiari non poteſt. Debent igitur exſpectare aduentum Chriſti, & videre, ſi quid tunc ſolatii habere poſſint, ne cogãtur in æternum luere.

14 *TERTIVM* eſt; De Purgatorio Catholicorum, ſaltem apud Catholicos, multa certa ſunt. *PRIMO*. quod ſit in loco ſubterraneo. *SECVNDO*, quod ſit diſtinctum ab vtroq; Limbo: altero antiquorum Patrum veteris Teſtamẽti: altero paruulorum ſine remedio decedentium. *TERTIO*, quod

quod ſit diſtinctũ ab inferno damnatorum. At Purgatorium Caluiniſtarum, quia recens eſt, nondum penitus perſpectum eſſe poteſt. Solum conſtat, remotum eſſe à ſanctuario cœli. At vbi præcisè ſit, non audet Caluinus definire. Nos tamen oſtendimus, probabile eſſe, non diſtingui ab inferno. Infernus autem eſt in loco ſubterraneo, nõ procul à centro terræ. Itaque circa centrum terræ quærendi ſunt Caluiniſtæ, qui migrant ex hac vita. Niſi nautæ Hollandici alium locum inueniant in Oceano Septemtrionali.

15 *SEQVITVR* tertia quæſtio, quid agant Caluiniſtæ in ſuo Purgatorio? Anabaptiſtæ docent, animas poſt hanc vitam nihil agere, ſed perpetuo quodam ſopore vſque ad communem reſurrectionem oppreſſas teneri. Hos redarguit Caluinus in Pſychopannychia, & multis Scripturæ teſtimoniis oſtendit, eas ſemper aliquid agere, & minimè ſopitas aut otioſas eſſe. Nunc ergo quæſtio eſt, quid agant? Et ſpeciatim id quæritur de animabus Caluiniſtarum, quæ in ſuo atrio ſeu Purgatorio vſque ad conſummationem ſeculorum, vt vult Caluinus, manſuræ ſunt. Non enim ſatis apparet, quibus negotiis, præſertim tanto temporis interuallo, diſtineri & occupari honeſtè poſſint.

16 Fateor hoc punctum explicatu difficillimum eſſe; ſed tamen, quia ſpectat ad perfectam cognitionem Purgatorii Caluiniſtici, prætermitti omnino non debet. Atque vtinam Caluinus hoc ipſum paulo tractaſſet accuratius: minus certè ſtudii ac laboris adhibendum nobis iam eſſet. Nunc contra res accidit. Vix quicquam habemus ex Caluino, niſi generalia quædam principia, ex quibus tamen, vt opinor, vtcunque res definiri poterit.

17 *SVNT* autem hæc Caluini principia. *PRIMVM*, animas Caluiniſtarum ex hac vita decedere cum peccato originali, id eſt; cùm cœcitate mentis, auerſione voluntatis à Deo; & reatu æternæ mortis. *ALTERVM*, exſpectare in ſuo atrio, ſeu Purgatorio vſque ad conſummationem ſæculorum. *TERTIVM*, interea nihil certi eas habere de ſuo futuro ſtatu, ſed omnia teneri ſuſpenſa vſq; ad Chriſti aduentum. Hæc partim patent ex dictis, partim ex Caluino lib.2.inſt.c.25.§ 6.vbi ait: *Interea, cum Scriptura vbiq; iubeat pendere ab exſpectatione aduentus Chriſti; & gloriæ coronam eouſque differat; contenti ſimus his finibus diuinitus nobis præſcriptis, animas piorum, militiæ labore perfunctas, fruitionem promiſſæ gloriæ exſpectare: atque ita omnia teneri ſuſpenſa, donec Chriſtus appareat Redemptor.*

rio. 3. quid agant ibi Caluiniſtæ. *QVOD* ad primum punctum attinet, Caluinus fatetur quidem purgatoriũ ſuum longè diſtare à cœlo, vt patet ex verbis illius (*lib. 3. inſt. cap. 20. ſ. 20.*) ſupra citatis; non tamẽ vult patefacere certum locum, vbi ſit, vt videre eſt, lib. 2. cap. 25. ſ. 6. Igitur ex Scripturis hoc inueſtigandũ eſt, ſi fieri poteſt. Ex iis conſtat, varia eſſe animarum loca poſt hanc vitam. *PRIMVS* eſt *cœlum*, in quo Angeli ſunt, Mat. 22. 30. *SECVNDVS* eſt *infernus*, in quo diues Epulo ſepultus eſt, Luc. 16. 22. *TERTIVS Sinus Abrahã*, ad quem anima Lazari ab Angelis deportata eſt, ibidã. *QVARTVS* eſt *Paradiſus*, in quem Latro admiſſus fuit, Lucæ 23. 43. *QVINTVS* eſt *Lacus* ſine aqua, in quo antiqui Patres detinebantur, Zachar. 9. 11 *SEXTVS* eſt *Carcer*, in quem Chriſtus poſt mortẽ deſcendit 1. Petri 3. 19. *SEPTIMVS* eſt Sub *Altari*, vbi animæ Martyrũ requieſcere viſæ ſunt, Apoc. 6. 9.

5 In quo igitur horum locorum quærendæ ſunt animæ Caluiniſtarum poſt hãc vitam? *AN* in cœlo? Ego quidem vellem. Sed reclamat Caluinus. Solum Chriſtum vult eſſe in cœlo; Caluiniſtas in atrio expectare vſque ad conſummationem ſæculorum. Et ratio illi fauet. Nihil enim immundum & inquinatũ intrare poteſt in cœlũ, niſi prius

purge-

purgetur. At animæ Caluiniſtarum ſunt immundæ & inquinatæ peccato originali. Ergo prius purgari debent. Non purgantur autem in hac vita, vt ſupra oſtenſum eſt. Ergo poſt hanc vitam purgari debent alicubi, antequam cœlum ingrediantur. At hunc ipſum locum, in quo purgantur, inueſtigamus.

6 An ergo ſunt in ſinu Abrahæ? Bene profectò cum illis ageretur, ſi ibi eſſent. At non eſſe ibi, valde probabile eſt, quod dupliciter oſtendo. *PRIMO*, ex ipſorum conceſſione. Nam Dauid Paræus Caluiniſta in cap. 10. ad Hebræos, contendit, per ſinum Abrahæ intelligi cœlum. At animæ Caluiniſtarum non ſunt in cœlo, vt Caluinus concedit. Non ergo ſunt in ſinu Abrahæ. *SECVNDO*, quia nemo eſt in ſinu Abrahæ, niſi qui imitatur fidem Abrahæ. Hoc non faciunt Caluiniſtæ. Nam Abraham credidit Deo, non ſolum ea, quæ ipſi poſſibilia, ſed etiam, quæ impoſſibilia videbantur; vt quod eſſet geniturus filium, cum nec ipſe, nec vxor eius Sara, propter ſenectutem apti eſſent ad procreandam ſobolem. At Caluiniſtæ ſolum credunt ea, quæ ipſis poſſibilia, non autem, quæ videntur impoſſibilia. Non enim credunt, corpus Chriſti ſimul eſſe in duobus locis, quia hoc impoſſibile illis videtur. Non

ergo imitantur fidem Abrahæ. Quomodo igitur in ſinu Abrahæ inueniri queant?

7 An forte ſunt in Paradiſo? Legimus quidem Henoch eo translatum eſſe. Eccleſiaſt. 44. 16. *Henoch placuit Deo, & translatus eſt in Paradiſum.* Legimus, & Latroni dictum eſſe, *Hodie mecum eris in Paradiſo.* At Caluiniſtas ibi eſſe, quis credat? Certè Caluinus in cap. 12. poſterioris ad Corinthios, per Paradiſum intelligi vult cœleſtem gloriam. Animæ autem Caluiniſtarum non ſunt in cœleſti gloria, vt teſtatur idem Caluinus lib. 3. inſtit. cap. 25. §. 6. vbi docet, eas vſque ad diem iudicii, cœleſtem gloriam exſpectare. Ergo iam non poſſunt eſſe in Paradiſo.

6 *AN* igitur ſunt in Lacu (de quo Zacharias loquitur) in quo non eſt aqua? Hoc definiri non poteſt, niſi prius conſtet, quid per Lacum intelligatur. Catholici, aut Limbum antiquorum Patrum, aut certè noſtrum Purgatorium intelligi putant. Quod ſi res ita habet, nullo modo dicendum eſt, animas Caluiniſtarum poſt hanc vitam eſſe in Lacu; quia Caluinus tam Limbum, quàm noſtrum Purgatorium, nihil aliud, quàm fabulam eſſe vult. Apud Caluiniſtas inuenio tres opiniones de hac re. *PRIMA* eſt, per *Lacum* intelligi *profundos inferos*. Ita Caluinus lib. 3. inſtit. cap.

16. §. 9.

16.§.9. *ALTERA* eſt, intelligi *ſeruitutem peccati.* Ita Pleſſæus lib. 3. de Euchariſtia cap. 7 *TERTIA* eſt, intelligi *captiuitatem Babylonicam.* Ita Matthæus Sutliuius in libro de Purgatorio contra Bellarm. cap. 14. Igitur tota quæſtio verſatur in his tribus punctis. *PRIMO*, an animæ Caluiniſtarum poſt hanc vitam ſint in profundis inferis? De quo poſtea. *SECVNDO*, an ſint in ſeruitute peccati? Nihil certius, ſecundum principia Caluini hactenus tradita. Decedunt enim ex hac vita cum peccato originali, id eſt, cum cœcitate mentis, auerſione voluntatis à Deo, & reatu mortis æternæ. Hinc tamen propriè non ſatisfit noſtro inſtituto; quia non diſputamus de ſtatu peccati, in quo ſunt animæ Caluiniſtarum, cum de eo ſatis conſtet; ſed de loco, in quo purgari poſſint à peccato. *TERTIO*, an ſint in captiuitate Babylonica? Secundum ſenſum literalem non ſunt; quia captiuitas illa multis iã ſæculis præteriit, & omnino finita eſt. Sunt tamen ſecundum ſenſum myſticum, quia ſunt in ſeruitute peccati, vt dictum eſt. Hæc autem ſeruitus optimè deſignatur per captiuitatem Babylonicam, vt fatentur auctores citati.

9 Quid ſi in carcere ſint, in quo Chriſtus prædicauit ſpiritibus piorum & impiorum, vt explicat Caluinus ex Apoſtolo Petro?

Hic

Hic Caluinus omnino tergiuerſatur. Imo ſibi contrarius eſt. Nam lib.2. inſt. cap.16. §.9.de hoc ipſo carcere ſic ſcribit: *Concludere in carcere mortuorum animas, puerile eſt.* At in Pſychopannychia multo aliter: *Nec verò*, inquit, *miretur quiſquam, includi carcere ſanctos Patres, qui redemptionem Christi exſpectabant.* Nimirum priori loco oppugnat Catholicos, qui illum carcerem admittunt; poſteriori Anabaptiſtas, qui illum negant, Igitur, ſi Catholici quærant ex Caluino, an animæ piorum Caluiniſtarum poſt hanc vitam in carcere concludantur, reſpondebit: *Concludere in carcere mortuorum animas, puerile eſt.* Si autem Anabaptiſtæ interrogent, an animæ piorum carcere includi poſſint, occurret hoc modo: *Nec verò miretur quiſquam, includi carcere ſanctos Caluiniſtas, qui aduentum Christi exſpectant.* Hæc ex Caluino. Quod ad rem attinet, puto Caluiniſtas non eſſe in iſto carcere, de quo Petrus loquitur. Verba enim Petri ſunt hæc: *In quo & his, qui in carcere erant, ſpiritibus, veniens prædicauit, qui increduli fuerant aliquando, quando exſpectabant Dei patientiam in diebus Noe, cùm fabricaretur arca.* Ex quibus ſic concludo: Illi tantum leguntur eſſe in iſto carcere, qui tempore Noe fuerunt increduli. At Caluiniſtæ, ſuo certè iudicio, nec increduli

duli ſunt, nec tempore Noe vixerunt. Non ergo ſunt in iſto carcere.

10 *QVID* ſi exſpectent ſub Altari, de quo Ioannes loquitur in Apocalypſi? Nec id puto. Nam animæ quæ leguntur eſſe ſub Altari, habent duas conditiones, quæ non conueniunt Caluiniſtis. *VNA* eſt, quod ſint animæ interfectorum propter verbum Dei. *ALTERA*, quod indutæ ſint ſtolis albis. Neutra poteſt accommodari Caluiniſtis. *NON* prior, quia nec Caluinus, nec Beza, nec Iunius, nec ſimiles alii, propter verbum Dei interfecti ſunt. *NEC* poſterior, quia per ſtolam albã intelligitur beatitudo animæ. At animæ Caluiniſtarum nõ ſunt beatæ, quia manent obnoxiæ peccato originali, & expectant fruitionem gloriæ vſque ad conſummationem ſæculorum, vt ſupra ex Caluino oſtendi.

11 *QVID* ergo? An apud Inferos ſunt? Non auſim affirmare. Sed tamen probabile eſt, triplici de cauſa. *PRIMO*, quia ſi non ſunt in cœlo, nec in ſinu Abrahæ, nec in Paradiſo, nec in Lacu aut carcere, nec ſub Altari; omnino neceſſe eſt, vel eſſe in Inferno, vel dari alium locum præter enumeratos. At alium locum in Scriptura non inuenio, niſi fortè Purgatorium Catholicorum, à quo abhorrent Caluiniſtæ. Ergo nihil reliquum eſt illis, præter Infernum.

SE-

SECVNDO, quia Caluinus fatetur, eos eſſe in atrio, quod longè diſtet à cœlo. At tale atrium eſt Infernus, in quo diues epulo ſepultus eſt, iuxta illud Lucæ 16.26. *Magnũ chaos firmatum eſt inter nos & vos.* *TERTIO*, quia ſi eſſent alibi, quàm in Inferno, Caluinus explicaſſet. Nunc autem effugium quærit, & ægre fert, nos curioſius inquirere & diſputare de loco, in quo piorum Caluiniſtarum animæ deliteſcunt, vt patet lib. 2. inſt. cap. 25. §. 6. Quis ergo rem totam meritò ſuſpectam non habeat?

12 Ex iis, quæ hactenus dicta ſunt, colligo magnum eſſe diſcrimen inter Purgatorium Caluiniſtarum & Catholicorum. Et quidem triplex. *PRIMVM* eſt, Catholici qui poſt hanc vitam veniunt ad Purgatorium, iam ante liberati ſunt à peccato originali per baptiſmum, & à mortalibus per confeſſionem & pœnitentiam. Solum manet in illis reatus pœnæ temporalis, & nonnulla peccata venialia, quæ expiari debent. At Caluiniſtæ portant omnia ſecum ad ſuum Purgatorium, nempe peccatum originale, mortalia & reatum pœnæ æternæ. Indigent ergo fortiori Purgatorio.

13 *ALTERVM* eſt; Caluiniſtæ manent in ſuo Purgatorio vſque ad conſummationem ſæculi, vt ex Caluino ſupra oſtenſum eſt: Catholici citius liberantur. Tum aliqui

manent

manent tãtum paucis horis; alii certis diebus; nonnulli aliquot annis. Ratio huius differentiæ duplex eſt. *PRIOR*, quia Catholici poſſunt iuuari indulgentiis & ſuffragiis viuentium. Vnde fit, vt quo plura vel pauciora fiunt pro illis ſuffragia, eo, cæteris paribus, citius aut tardius liberentur. Caluiniſtæ reſpuunt huiuſmodi præſidia, & tam generoſi ſunt, vt malint exſpectare vſque ad Chriſti aduentum, quàm à viuentibus opem implorare vel admittere. *POSTERIOR*, quia Catholici nihil habent expiandum in Purgatorio, niſi reatum pœnæ temporalis, & aliquot peccata venialia. Ergo quo quiſq; cum minori reatu pœnæ, & paucioribus venialibus accedit, eo citius liberatur. Caluiniſtæ verò, vt dictum eſt, non ſolùm ferunt ſecum peccatum originale, & mortalia; ſed etiam reatum pœnæ æternæ, qui breui tempore expiari non poteſt. Debent igitur exſpectare aduentum Chriſti, & videre, ſi quid tunc ſolatii habere poſſint, ne cogãtur in æternum luere.

14 *TERTIVM* eſt; De Purgatorio Catholicorum, ſaltem apud Catholicos, multa certa ſunt. *PRIMO*, quod ſit in loco ſubterraneo. *SECVNDO*, quod ſit diſtinctum ab vtroq; Limbo: altero antiquorum Patrum veteris Teſtamẽti: altero paruulorum ſine remedio decedentium. *TERTIO*, quod

quod ſit diſtinctũ ab inferno damnatorum. At Purgatorium Caluiniſtarum, quia recens eſt, nondum penitus perſpectum eſſe poteſt. Solum conſtat, remotum eſſe à ſanctuario cœli. At vbi præcisè ſit, non audet Caluinus definire. Nos tamen oſtendimus, probabile eſſe, non diſtingui ab inferno. Infernus autem eſt in loco ſubterraneo, nõ procul à centro terræ. Itaque circa centrum terræ quærendi ſunt Caluiniſtæ, qui migrant ex hac vita. Niſi nautæ Hollandici alium locum inueniant in Oceano Septemtrionali.

15 *SEQVITVR* tertia quæſtio, quid agant Caluiniſtæ in ſuo Purgatorio? Anabaptiſtæ docent, animas poſt hanc vitam nihil agere, ſed perpetuo quodam ſopore vſque ad communem reſurrectionem oppreſſas teneri. Hos redarguit Caluinus in Pſychopannychia, & multis Scripturæ teſtimoniis oſtendit, eas ſemper aliquid agere, & minimè ſopitas aut otioſas eſſe. Nunc ergo quæſtio eſt, quid agant? Et ſpeciatim id quæritur de animabus Caluiniſtarum, quæ in ſuo atrio ſeu Purgatorio vſque ad conſummationem ſeculorum, vt vult Caluinus, manſuræ ſunt. Non enim ſatis apparet, quibus negotiis, præſertim tanto temporis interuallo, diſtineri & occupari honeſtè poſſint.

16 Fateor hoc punctum explicatu difficillimum eſſe; ſed tamen, quia ſpectat ad perfectam cognitionem Purgatorii Caluiniſtici, prætermitti omnino non debet. Atque vtinam Caluinus hoc ipſum paulo tractaſſet accuratius: minus certè ſtudii ac laboris adhibendum nobis iam eſſet. Nunc contra res accidit. Vix quicquam habemus ex Caluino, niſi generalia quædam principia, ex quibus tamen, vt opinor, vtcunque res definiri poterit.

17 *SVNT* autem hæc Caluini principia. *PRIMVM*, animas Caluiniſtarum ex hac vita decedere cum peccato originali, id eſt, cum cœcitate mentis, auerſione voluntatis à Deo, & reatu æternæ mortis. *ALTERVM*, exſpectare in ſuo atrio, ſeu Purgatorio vſque ad conſummationem ſæculorum. *TERTIVM*, interea nihil certi eas habere de ſuo futuro ſtatu, ſed omnia teneri ſuſpenſa vſq; ad Chriſti aduentum. Hæc partim patent ex dictis, partim ex Caluino lib. 2. inſt. c. 25. § 6. vbi ait: *Interea, cum Scriptura vbiq; iubeat pendere ab exſpectatione aduentus Chriſti, & gloriæ coronam eouſque differat; contenti ſimus his finibus diuinitus nobis præſcriptis, animas piorum, militiæ labore perfunctas, fruitionem promiſſæ gloriæ exſpectare: atque ita omnia teneri ſuſpenſa, donec Chriſtus appareat Redemptor.*

18 *EX*his principiis euidenter deduci poſſunt hæc quinq; Corollaria. 1. animas Caluiniſtarum in ſuo Purgatorio, multis falſis opinionibus ac erroribus perpetuo deludi & diſtineri. 2. eaſdem nihil aut parum affici ad res diuinas; ac potius toto affectu circa terrenas & illicitas occupari. 3. peiori nunc eſſe conditione, quam fuerint in hac vita. 4. Imo deteſtari nunc illā fidem & perſuaſionem, quam in hac vita habuerunt. 5. Et quod grauius eſt; de ſua ſalute deſperare. Hæc ſingula ſeorſim probo, hoc modo.

19 *PRIMO* ; Sicut illi, qui oculis capti ſunt, & cæcitate corporis laborant, non poſſunt lumen aſpicere, nec rectam tenere viā, ſed ſæpè aberrant, & in foueas aut præcipitia labuntur, iuxta illud Matth. 15. 14. *Cæcus ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt*: ſic etiam illi, qui laborant cæcitate mentis, non poſſunt lumen veritatis aſpicere, ſed multis errorū tenebris deludi neceſſe eſt. Atqui animæ Caluiniſtarum in Purgatorio laborant cæcitate mentis, quia manent in peccato originali, quod cæcitatem mentis includit, vt ſupra dictum eſt ex Caluino & Paræo: Ergo non poſſunt lumé veritatis percipere, ſed neceſſario multis erroribus & falſis opinionibus deludūtur. Sed quibus? Sine dubio, iiſdem vt plurimum, quibus in hac vita deludebantur.

tur. Cuiuſmodi ſunt, *Deum eſſe authorem peccati, Eccleſiam Chriſti errare, Papam eſſe Antichriſtum.*

20 *SECVNDO*: Illi, quorum voluntas à Deo auerſa eſt, non poſſunt bene affici ad res diuinas, ſed potius in terrenas & illicitas ſe immergunt: Atqui voluntas Caluiniſtarum in Purgatorio exiſtentium eſt auerſa à Deo, ratione peccati originalis, cui obnoxii ſunt, & quod talem auerſionem includit, vt ſupra dictum eſt: Ergo Caluiniſtæ in ſuo Purgatorio exiſtentes non poſſunt bene affici ad res diuinas, ſed potius in terrenas & illicitas ſe immergunt. In quas illas? In mendacia, conuitia perfidiam, crudelitatem, odia, contentiones, ſimultates, diſſidia. Hæc enim amarunt in vita ſua; & vt dicit Scriptura, *Opera eorum ſequuntur ipſos.*

21 *TERTIO*: Qui dubii & perplexi ſunt de ſua ſalute, peiori conditione ſunt, quam qui certi & ſecuri: Atqui Caluiniſtæ in Purgatorio exiſtentes, ſunt dubii & perplexi de ſua ſalute, iuxta tertium Caluini principiũ, paulo ante propoſitũ: Et in hac vita fuerunt certi & ſecuri, vt in alio priuilegio dictum eſt: Ergo nunc in Purgatorio, ſunt peiori conditione, quã in hac vita fuerint.

22 *QVARTO*; Illi merito damnant ac deteſtantur ſuam fidem & perſuaſionem,

qui apertè vident, ſe miſerè per eam deluſos ac deceptos eſſe, præſertim in re omnium grauiſſima. Atqui Caluiniſtæ in Purgatorio exiſtentes, aperte vident, ſe miſere deluſos ac deceptos eſſe per eam fidem & perſuaſionem, qua in hac vita crediderunt, ſe eſſe prædeſtinatos & certos de ſua ſalute, cum nunc contrarium experiantur; & de tota re dubii ac perplexi ſint. Ergo merito nunc deteſtantur ſuam fidem & perſuaſionem, quam in hac vita habuerunt. Et poſſunt dicere illud Sap. 5.6. *Errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumen non luxit nobis, & ſol intelligentiæ non eſt ortus nobis.*

23 *QVINTO*; Qui ex vna parte certo ſciunt, neminem ſaluari poſſe ſine vera fide; & ex altera, ſe in hac vita non habuiſſe veram fidem; meritò de ſua ſalute deſperare poſſunt. Atqui Caluiniſtæ in Purgatorio exiſtentes; ex vna parte certo ſciunt, ſe ſaluari non poſſe ſine vera fide; & ex altera, ſe in hac vita non habuiſſe veram fidem, ſed inanem perſuaſionem de certitudine ſalutis & prædeſtinationis. Ergo merito poſſunt deſperare de ſua ſalute.

24 *SIC* igitur patet, quid agant Caluiniſtæ in ſuo atrio ſeu Purgatorio. Nimirum variis erroribus deluduntur; à diuinis rebus omnino auerſi ac alieni ſunt; fidem & perſuaſioné, quam in hac vita ſecuti ſunt, penitus

penitus deteſtantur, & quod omnium moleſtiſſimum eſt, de ſalute deſperant.

IX. PRIVILEGIVM.

Tametſi Caluiniſtæ enormiter quotidie peccent, & flagitioſè viuant: tamen peccata ipſis non imputantur.

1. ITa Caluinus lib. 2. inſtit. cap. 8. §. 59. *Habeant filii Dei, omne peccatum mortale eſſe, quia eſt aduerſus Dei voluntatem rebellio, quæ eius iram neceſſariò prouocat. Sanctorum*, (id eſt, Caluiniſtarum, qui ex vtero materno ſancti ſunt) *delicta venialia eſſe, non ex ſuapte natura, ſed quia Dei miſericordia veniam conſequuntur.* Et lib. 3. cap. 4. §. 28. *Cæterùm fidelium peccata venialia eſſe, non quia non mortem mereantur, ſed quia non imputantur.*

12 Ex his Caluini verbis colliguntur tria puncta. *PRIMVM*, omnia peccata ex natura ſua eſſe mortalia. *ALTERVM*, peccata impiorum manere mortalia, & nunquam deleri aut veniam conſequi. *TERTIVM*, peccata ſanctorum (Caluiniſtarum, qui ex vtero materno ſancti ſunt) ex

mortalibus fieri venialia, & nunquam illis imputari. *IGITVR* etiamſi Caluiniſtæ cõmittant furta, homicidia, ſacrilegia, adulteria, & quæcunque alia enormia flagitia; nihilominus manere ſanctos (quales ex vtero materno nati ſunt) nec quicquam illis obeſſe, quod huiuſmodi ſceleribus ſe immergant. At ſi reliqui tale quippiam perpetrent, reos eſſe æternæ mortis, nec vnquam ſalutem ſperare poſſe. Quis cum tali priuilegio non malit eſſe Caluiniſta?

EXAMEN.

3 Hoc Priuilegium Caluiniſtarum maius eſt, quam fortaſſe apparet. Nec ſcio quenquam in veteri aut nouo Teſtamento, qui ſimili Priuilegio vſus ſit. Vnde facile conijci poteſt, quo loco apud Deum ipſi ſint præ aliis mortalibus. *ADAM* propter vnum peccatum inobedientiæ è Paradiſo expulſus eſt; ex immortali, factus eſt mortalis: & totam ſuam poſteritatem morti ac peccato obnoxiam reddidit. Grauis pæna. At Caluiniſtis impunè licet eſſe inobediẽtes: quotidie violant legem Decalogi, & manent æquè ſancti. *DAVID* vir ſecundum cor Dei, adulterium & homicidium commiſerat. Quid illi factum? Audi Scripturam, 2. Reg. 12. 9. *Quare contẽpſiſti verbum*

bum Domini, vt faceres malum in conſpectu meo? Vriam Hethæum percuſſiſti gladio, & vxorem illius accepiſti in vxorem tibi. Quãobrem non recedet gladius de domo tua vſq; in ſempiternum. Si fuiſſet Caluiniſta, non accepiſſet tam duram ſententiam. Solo priuilegio poterat liberari ab omni pœna. *PETRVS* Apoſtolus negauit Chriſtum cum periurio. An impunè? Nullo modo. Alioqui tam amarè lachrimatus non eſſet. Caluiniſtæ non indigent his lachrimis. Etſi enim periuri ſint, tamen periurium ipſis non imputatur.

4 *DICAM* amplius. Core Dathan & Abiron, contra Moſen murmurarunt. Quo euentu? *Dirupta eſt terra ſub pedibus eorum, & aperiens os ſuum deuorauit eos cum tabernaculis ſuis & vniuerſa ſubſtantia eorum, deſcenderuntque viui ad infernum.* Num. 16. 31. Caluiniſtæ quotidie murmurant contra Pontificem & Epiſcopos; & benè ipſis eſt: rebelles ſunt ſuis Regibus, & laudem inde merentur.

5. Venio ad noſtra tempora. *CATHOLICI*, ſi obediant Pontifici, habentur pro Antichriſti ſatellitibus: ſi interſint Miſſæ ſacrificio, ſacrilegi audiunt: ſi obſeruent ieiunia, de hypocriſi notantur: ſi diebus feſtis abſtineant ab externo opere, & impenſius vacent diuino cultui, ſuperſtitioſi

habentur: ſi voueant caſtitatem, excuſari non poſſunt: ſi ſtatum religioſum ineant, ſexcentis diris deuouentur. Vno verbo, quocunque modo ſe gerant, rei ſunt mortis ac damnationis. Omnia ad ſupplicium imputantur. Quanto feliciores Caluiniſtæ. Etiamſi peſſimè agant, nihil tale merentur. Regicidia, ſacrilegia, proditiones, rebelliones, blaſphemiæ, tantum abeſt, vt ipſis imputentur, vt ne nomina quidem eorum flagitiorum in ipſos conueniant. Mirum, ſi hoc priuilegio fruituri ſint poſt hanc vitam.

X. PRIVILEGIVM.

Caluiniſtæ poſſunt impunè mentiri & calũniari, ſuumq; Euãgelium hoc modo propagare & Catholicorum vitam ac doctrinam traducere.

1. HOc priuilegium præcedenti annexum eſt. Nam ſi nulla peccata, quãtumuis enormia, Caluiniſtis imputantur; certè nec mendacia, nec calumnias imputari neceſſe eſt. Impunè igitur mentiri & calumniari poſſunt. Et hoc ſtrenuè faciunt.

Incipi-

Incipiam à mendaciis.

2. Caluinus qui aliis in hoc genere præluxit, inſigne ſpecimen huius priuilegii exhibuit libro 4. inſt. capite 7. §. 27. vbi ait; Pontifices cum Cardinalibus docere, nullum eſſe Deum, nullum Chriſtum, nullam reſurrectioné. Verba eius ſunt hæc; *Quaſi vero dubiũ ſit, qualem religionis ſpeciem profeſſi ſint iam pridẽ Pontifices cum toto Cardinalium collegio, & hodie profiteantur. Primum enim arcanæ illius theologiæ. quæ inter eos regnat, caput eſt, nullum eſſe Deum. Alterum, quæcunq; de Chriſto ſcripta ſunt, ac docentur, mendacia eſſe, & impoſturas. Tertium, doctrinam de vita futura & vltima reſurrectione, meras eſſe fabulas. Iam pridem hæc ordinaria eſſe cepit Pontificum religio.* Quid hoc mendacio poteſt eſſe mendacius? Quanto rectius dixerim; Iam pridem hæc ordinaria eſſe cepit Caluini, mentiendi libido.

3 *SED*, an ſolus Caluinus mendax? Etiam aſſeclæ ipſius hoc priuilegio ſe tuẽtur. Lõgum eſſet de ſingulis ſeorſim dicere. Paucos duntaxat attingam. Igitur *GABRIEL POVELVS* in libro de Antichriſto, aliquot mendaciorum plauſtris obruere Catholicos conatus eſt. Ait eos docere hæc puncta. 1. quod Papa poſſit diſpenſare contra vetus ac nouum Teſtamentum. 2. quod poſ-

ſit creare, ſeu aliquid ex nihilo producere. 3. quod Sacramenta à Chriſto inſtituta mutare, quoad eorum ſubſtantiam. 4. quod maius peccatum ſit, comedere carnes die prohibito, quam adulterium committere. Hæc & ſimilia, quæ ille author commemorat, an non mendaciorum portenta ſunt?

4 Quid dicam de Pleſſæo, Paræo, & aliis? Scripſit *PLESSAEVS* Tractatum de Euchariſtia, in quo tot mendacia paſſim occurrunt, vt *EPISCOPVS* Ebroicenſis (qui nunc Cardinalis eſt) publico ſcripto profeſſus ſit, ſe quingenta loca, ſalſo in eo allegata, coram Chriſtianiſſimo Galliarum Rege, demonſtrare poſſe, ac paratum eſſe. Iam *DAVID PARAEVS*, quot mendaciorum conuictus eſt à noſtro *MOLHVSINO*? Imo, tam infamis in hoc genere eſt, vt ab ipſis Caluiniſtis, præſertim à *IOSEPHO SCALIGERO*, palam proclamatus ſit mēdax. Ex his paucis, diſce alios. Eodem omnes gaudent priuilegio.

5 Audiamus calumnias. Sparſerunt Caluiniſtæ annis ſuperioribus, Ieſuitas in Belgio machinatos eſſe mortem *MAVRITIO* Comiti Naſſauio. Calumnia hæc, publica Magiſtratuum ac Reipublicarum authoritate refutata eſt. *SPARSERVNT*, Antuerpiæ, infami ſupplicio affectum fuiſſe Ieſuitam propter enorme crimen. Vniuerſa

uerſa Antuerpia reclamauit. *SPARSERVNT*, Ieſuitas Monachienſes in Bauaria, non modo ſtuprum virgini obtuliſſe, ſed atrox etiam homicidium patraſſe. Sereniſſimi Ducis imperio, calumnia hæc ſolenni diplomate detecta & diſſipata eſt. *SPARSERVNT*, quatuor Ieſuitas propter enormia facinora, Cracouiæ in Polonia, mandato ſereniſſimi Regis *STEPHANI* morti deſtinatos eſſe. Hanc fabulam ipſemet Stephanus Rex, vrgente Reuerendiſs. & Illuſtriſs. Principe *VVOLFGANGO*, Archiepiſcopo Moguntino, qui in criminis ſocietatem vocabatur, regiis literis ac ſigillo cõfutauit. *SPARSERVNT* non ita pridem, Chriſtianiſſimum Galliæ ac Nauarræ Regem *HENRICVM*. inſtinctu ac conſilio Ieſuitarum, à ſicario occiſum eſſe. Sed fatentur ipſi, calumniam eſſe. Et quid dicam cætera? Vno verbo, Caluiniſtici Prædicantes, renitente etiam conſcientia, paſſim clamant in ſuis cathedris, Ieſuitas omnium fraudum ac malorum, quæ in mundo fiunt, authores & architectos eſſe. Nec dubito, ſi ita pergãt, breui futurum, vt auſint populo perſuadere, Ieſuitas peccatum originale in hunc mundum induxiſſe: & in auriculari confeſſione, conſilium dediſſe Cain, vt fratrem interficeret; & Abſaloni, vt parentem bello perſequeretur.

6 Fateor, hoc priuilegium mentiendi & calumniandi antiquum eſſe; & crebram eius métioné fieri in ſacris literis vtriuſque Teſtaméti. Sed duo obſtant, quo minus probari poſſit. vnũ q̃ à Diabolo, nõ à *DEO* cõceſsũ ſit Caluiniſtis. Sicut enĩ *Deus* verax eſt, imo ipſa Veritas, Ioã. 14. 6. *Ego ſum via, veritas, & vita*: ſic Diabolus mendax eſt, & pater mendacii; Ioan. 8. 44. *Non eſt veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax eſt, & pater eius. ALTERVM*, quod grauis pœna in mendaces & calumniatores à Deo conſtituta ſit, Prouerb. 12. 22. *Abominatio eſt Domino labia mendacia*. Et cap. 19. 5. *Qui mendacia loquitur, nõ effugiet*. Sap. 1. 11. *Os quod mentitur, occidit animam.*

7 *HINC* ſequitur, quotquot vſurpant hoc priuilegium, non Dei, ſed Diaboli filios eſſe, iuxta illud Chriſti Ioan. 8. 44. *Vos ex patre Diabolo eſtis. qui in veritate non ſtetit. TALES* fuerunt duo ſenes, qui per mendacium & calumniam accuſabant Suſannam de adulterio. *TALIS* vxor Phutipharis in Ægypto, quæ Ioſephum eiuſdem flagitii reum eſſe clamabat. *TALES* Phariſæi in Euangelio, qui de Ioanne Baptiſta dicebant; *Dæmonium habet*: Et de Chriſto Saluatore; *Ecce homo vorax & potator vini,*

publica-

publicanorum & peccatorum amicus, Lucæ *11. 19. TALES* denique illi de quibus ipſe Diabolus, 2 Paralip 18. 12. *Egrediar & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius.* An igitur tales & Caluiniſtæ? Facilis coniectura.

XI. PRIVILEGIVM.

Caluiniſtæ impunè poſſunt, nõ modo Catholicos, ſed etiam ſe mutuo, conuitiis ac maledictis inſectari, ſine vllo ſalutis aut ſanctitatis diſpendio.

1. HOc priuilegium affine eſt præcedenti, & ex eodem fonte, ortum habet, nempe à Diabolo. Eſt autem in magno vigore ac vſu apud Caluiniſtas. Ac *PRIMO*, quæ conuitia ſpargant ipſi in Chatholicos, notiſſimum eſt. *CALVINVS* in Antidoto Concilii Tridentini, paſſim eos vocat *ſtupidos, quiſquilias, aſinos, porcos, pecudes, craſſos boues, otioſos ventres, mendicabula, putrida cadauera, ſilicernia, blaterones, Patres cornutos, Tridentinam colluiem, exitialia monſtra, ſpurios, degeneres, meretricis filios, Chriſti hoſtes, Antichriſti*

Lega-

Legatos. Et quæ ſimilia ſunt. Quis non obſtupeat ad has voces? imo quod grauius eſt, Sanctos cum *CHRISTO* regnantes, appellat *laruas, beſtias, carnifices*, vt ſupra oſtenſum eſt.

2 *GABRIEL* Bouelus in libro de Antichriſto, ait, Pontificem Romanum eſſe *Dei hoſtem, Chriſti perduellem, religionis aduerſarium, hæreſeos antiſtitem Eccleſiæ parricidam, pacis turbatorem, ſentinam impietatis, mancipium Diaboli.* Cardinales eſſe *locuſtas vaſtatrices*: Canonicos, *mendaces & homicidas*: Catholicos omnes, quotquot ſunt, *Satanæ mancipia*, & *Antichriſti ſatellites*. Quis finis conuitiorum?

3 *BATAVVS* Caluiniſta, *in tertia Defenſione Fœderatorum inferioris Germaniæ*, Regem Hiſpaniæ Philippum vocat *raptorem & notorium hæreticum*: Archiduces Auſtriæ, *perfidos*: Ducem Sabaudiæ, *crudelem & perfidum*: Sigiſmundum Poloniæ *Regem non diſſimilem*: Sereniſſimos Albertum & Claram Eugeniam, *veræ pacis impedimentum*: & Catholicos omnes, *Turcis deteriores*.

4 *IOSEPHVS* Scaliger in quadam præfatione ad Ioannem Druſium, appellat doctiſſimum virum *MARTINVM DELRIVM*, *lutum ſtercore maceratum, dæmoniacum, retrimentũ inſcitiæ, ſterquilinium, ſtercus Diaboli, ſcarabæum, laruam, Antichriſtum,*

chriſtum, pecus, poſtremam beſtiarum, infame pr pudium aſinum Καθαρμα.

5 Sed multo clarius apparebit vſus huius priuilegii ſi oſtendam, quomodo ſe mutuò pectant Caluiniſtæ. Nec longè abibo. Idem *SCALIGER*, quem Caluiniani, tanquam Deum quendam terreſtrem venerantur, in Elencho vtriuſque orationis chronologicæ, pulcherrimis epithetis ornat *DAVIDEM PARAEVM*, eiuſdem ſectæ Caluinianæ Profeſſorem Heidelbergenſem. Ait eſſe hominem *inſanum, arrogantem, idiotam, ſtercora colligentem, prophanitatum buccinatorem, aſininum, ſycophantem, helleboriſmo egentem, mendacem, communi ſenſu deſtitutum.*

6 Si Catholicorum aliquis ita ſcriberet, quas nõ tragœdias in eum concitarent Caluiniſtæ. Scaliger, quia Caluiniſta eſt, impunè fecit. Imo, non vitio, ſed virtuti eius tribuitur, quod fecit. Nam Franciſcus Gummarus, qui & ipſe Caluiniſta eſt, eidem Scaligeri Elencho præfixit præfationẽ, in qua dicit, *tria potiſſimũ in Scaligero admiranda eſſe, pietatem, doctrinam, candorem.* Mox ſequitur Elenchus, in quo admirandæ illius pietatis, doctrinæ & candoris ea ſigna ſeu veſtigia reperiũtur, quæ iam allata ſunt.

7 Sed neque *PARAEVS* minus candidè, & fraternè agit cum ſuo *SCALIGERO*, à

quo tam

quo tam ſuauiter depexus eſt. Scripſit Epiſtolam ad amicum anonymum, *de Ioſephi Scaligeri Elenchis chronologicis*, in qua aſſerit, Elenchos illos eſſe *inſanos, verrinos, maledicos, futiles, dicaces, impios, vanos, ridiculos, ſpurcos; oletis, ſtercoribus, ſterquilinijs, latrinis, cloacis lutulentis oletatos; plenos dicteriorum, probrorum, ſarcaſmorũ, ſcommatum, aculeorum, corybantiaſmorũ, helleboriſmorum, & ſimilium gryphorum.* Et quod Gummarus *candorem* vocat in Scaligero, Paræus *intemperiem, arrogantiam, maledicentiam, tyrannidem, atrocem iniuriam, & diras inſectationes interpretatur.* Cui credas?

EXAMEN.

8 Quis noſtrum non inuideat Caluiniſtis hoc priuilegium? Nobis ſeuerè dictum eſt in Euangelio, Matth. 5. 22. *Qui dixerit fratri ſuo, fatue, reus erit gehennæ ignis.* Itaq; nobis, qui Catholici ſumus, non licet vti conuitiis in proximos; nec alter alterum poteſt ſtultum aut fatuum appellare. Et qui id fecerit, non impunè fecerit, ſed reus erit gehennæ ignis. Caluiniſtis plus licet. Non ſolum fatuos ſeu ſtultos ſe mutuo appellãt, ſed etiam *ſtercoreos, prophanos, aſininos, dæmoniacos, ſpurcos*, vt iam oſtenſum eſt. Et hæc õnia impunè, vt ipſi quidem putãt.

9 DICES

9 *DICES*; Cur ergo Caluiniſtæ vocant ſe Euangelicos, ſi non viuunt ſecundùm Euangelium? Euangelium minatur: *Si quis dixerit, fatue, reus erit gehennæ ignis.* Caluiniſtæ non curant has minas. An igitur Euangelici? Facilis reſponſio. Euangelici ſunt, non facto, ſed verbo: aut ſi vis, Euangelici, in paucis, non in omnibus. Legunt in Euangelio, Chriſtum iuiſſe ad nuptias, & bibiſſe vinum; Iudam habuiſſe loculos, & prodidiſſe ſuum Dominum; mulierem in adulterio deprehenſam, pœnam euaſiſſe; Herodis filiã ſaltaſſe in conuiuio. Hic plane Euangelici ſunt. Iterum legunt, Chriſtum ieiunaſſe 40. diebus; lauiſſe pedes Apoſtolorum; pernoctaſſe in oratione flexis genibus precatum eſſe; crucem ſuſtinuiſſe. Hic Libertini ſunt, non Euangelici.

XII. PRIVILEGIVM.

Caluiniſtæ poſſunt ſuos reges & Principes ſeculares deponere, expellere & interficere, quando ipſis viſum eſt.

1. ITa Caluinus in cap. 6. Danielis, Beza Epiſt. 41. Dauid Paræus in c.

13. Epiſt. ad Romanos, Batauus Caluiniſta in famoſo libello, qui inſcribitur: *Fœderatorum inferioris Germaniæ Defenſio tertia*, & alii. Verba illorum paulo poſt citabo.

2 Et quidem Paræus conatur multis argumentis id probare: & aſſignat varios caſus, in quibus liceat vti hoc priuilegio, id eſt, in quibus liceat deponere, expellere, interficere Reges ac Principes. *PRIMO*, quando degenerant in tyrannos. *SECVNDO*, quando ſuos ſubditos cogunt ad idololatriam, id eſt, ad Papatum, vt ipſe intelligit. *TERTIO*, quando prætextu religionis aut iuſtitiæ, quærunt propria commoda. *QVINTO*, quando grauant conſcientias ſubditorum. *SEXTO*, quando ſunt homicidæ, vt Athalia; vel luxurioſi & ignaui, vt VVenceslaus; vel ſtolidi, vt Saul; vel infideles, vt Reges olim Macedonici; vel Pontifici adhærentes, vt Catholici.

3 Hoc priuilegio, extra iam dictos caſus, voluerunt vti Caluiniſtæ in Scotia, quàndo Sereniſſimum Iacobum, qui nunc magnæ Britanniæ Rex eſt, adhuc in vtero materno exiſtentem, conati ſunt è medio tollere, antequam lucem aſpiceret. Res nota eſt. Et fatetur ipſe Rex in ſua Monitoria Præfatione ad Imperatorem, Reges & Principes, his verbis: *Ego à Puritanis non ſolum à natiuitate continuò vexatus fui; verum etiam in ipſo*

in ipſo matris vtero propemodum extinctus, antequam in lucem editus eſſem.

4 Nititur autem hoc priuilegium his potiſſimum fundamẽtis. *PRIMVM* eſt, quod peccata Caluiniſtarũ non imputentur ipſis coram Deo, vt ſupra ex Caluino oſtenſum eſt. Sunt enim (ſuo iudicio) ſancti, & hæredes vitæ æternæ, iam inde ab vtero materno; ac proinde nulla peccata, quantumuis enormia, poſſunt illos arcere ab ingreſſu vitæ æternæ. Vnde ſequitur, Regicidia ab illis perpetrata, non imputari ipſis à Deo, ſed gratis condonari. Poſſe igitur Caluiniſtas, ſalua & ſecura conſcientia, mactare ſuos Reges ac Principes, nec vllam ex eo facto offenſam apud Deum extimeſcere. Caueant hîc ſibi Reges: Caueat Rex Britanniæ, ne extra vterum interficiatur, qui in vtero ab iis interfici non potuit.

5 *ALTERVM* eſt, quod Deus ſit author omnium peccatorum, nec vllum peccatum à Caluiniſtis committatur, niſi Deo inſtigante & impellente. Vnde ſequitur, Deum quoque Regicidiorum auctorem eſſe; & omnia regicidia, quæ à Caluiniſtis perpetrantur, Deo impulſore perpetrari. Caluiniſtas ergo, quando ſuos Reges aut Prinpes interficiunt, bona fide poſſe affirmare; non ſe, ſed Deum auctoré eſſe illius facti: ſe quidem inſtruméta eſſe diuinæ voluntatis

Deum tamen eſſe cauſam principalem. Sic enim loquitur Caluinus lib. 1. cap. 17. §. 5. *Ego plus concedo, fures & homicidas, & alios maleficos, diuinæ eſſe prouidentiæ inſtrumenta.* Et cap. 18. §. 1. *Inde colligimus, eius probationis, cuius Satan & ſceleſti latrones miniſtri fuerunt, Deum fuiſſe authorem.* Et infra ibidem: *Ergo quidquid agitent homines, vel Satan ipſe, Deus tamen clauum tenet.* Et §. 2. de Aſſyriis: *Vnde apparet, certa deſtinatione Dei fuiſſe impulſos* : nimirum ad rapinas & homicidia.

6 *TERTIVM* eſt, quod Caluiniſtis liceat imitari factum eorum, qui ante hæc tempora ſuos Reges ac Principes interfecerunt aut exauthorarunt. Ita Dauid Paræus loco ſupra citato, vbi adducit varia exempla expulſorum aut interfectorũ Regum; quorum alii propter tyrannidem; alii ob homicidium; alii ob laſciuiam & ignauiam; alii ob alias cauſas, à ſuis ſubditis aut mactati, aut regno exuti ſunt. Vnde ſequitur, idem licere Caluiniſtis. Itaque Caluiniſtas, quibus ex priuilegio mentiri & calumniari fas eſt, facile inuenturos aliquem prætextum, quo dicant, ſe legitime ſuos magiſtratus exauthorare, aut è medio tollere.

7 *QVARTVM* eſt, quod Pontifex Romanus ſit Antichriſtus, & omnes Reges ac Principes Pontifici adhærentes, ſint hære-

tici,

tici, idololatræ, Antichriſtiani. Hoc paſſim docent Caluiniſtæ, vt ſupra oſtendi. Ex quo inferunt, vi ac bello licitum eſſe agere, non modo contra Pontificem, ſed etiam contra Reges & Principes Pontifici adhærentes. Dauid Paræus de Pontifice ſic ſcribit: *Chriſtiani Reges & Principes debent reſiſtere tyrannidi Pontificiæ, etiam gladio & vi.* Et de Regibus ac Principibus Pontificiis: *Subditi aduerſus ſuperiorem magiſtratum, ſe & veram religionem, etiam armis iure defendere poſſunt, ſi aliter in conſcientia incolumes eſſe non queant*, id eſt, Si ſubditi Caluiniſtæ habeant magiſtratum Catholicum, cum quo non ſentiunt in conſcientia, poſſunt armis contra illum agere, & ſuam cōſcientiam vi defendere.

8 Hoc ſenſu ſcripſit Batauus Caluiniſta in ſuo famoſo libello, quem ſupra citaui: *An non potius Regem Hiſpaniæ, quia hæreticus notorius eſt, ex ſuo regno, omnibus omniū Euangelicorum viribus expellere oporteret?* Vocat illum, hæreticum notorium, quia Catholicus eſt, & Pontificis authoritatem agnoſcit. Itaque ex ſententia huius Bataui, omnes Reges ac Principes, qui eandem fidem profitentur, cum Philippo Hiſpaniarum Rege, poſſunt è ſuis regnis expelli à Caluiniſtis. Quis igitur tutus & ſecurus?

9 Eodem ſpectat Caluini dictum in c. 6.

Danielis: *Principes*, inquit, *terreni, ſe contra Deum extollunt: ſua ſeipſi potentia priuant: Imò verò indigniſſimi ſunt, qui hominum cœtu ac numero reponantur. Potius igitur illis eſt facies conſpuenda, quàm ipſorum imperiis obtemperandum, niſi omnem ſuperſtitionem extirpent & funditus tollant.* Vbi per ſuperſtitionem intelligit ritus ac ceremonias Catholicorum. Agit enim contra Reges & Principes Catholicos, qui huiuſmodi ritus ac ceremonias non tollunt. Igitur ex verbis Caluini, pro confirmãdo priuilegio Caluiniſtarum, hæc colligimus. *PRIMO*, quod reges & principes Catholici, niſi tollant ritus Catholicorũ, ipſo facto, priuati ſint ſua potentia & iuriſdictione. *SECVNDO*, quod indigniſſimi ſint, qui hominum cœtu ac numero reponantur, id eſt, digniſſimi, qui è medio tollantur. *TERTIO*, quod facies illis potius ſit conſpuenda, quàm ipſorum imperiis obtemperandum. Videant nunc Catholici Principes, quid à Caluini ſectatoribus ſperare debeãt, nempe ſputa, rebelliones, exilia, mortes.

EXAMEN.

10 Dicam modeſtè, quod ſentio. Vigente hoc Priuilegio, vix video, quis Rex aut Princeps ſecurus eſſe poſſit inter Caluiniſtas. Nam ſi ſemel incidat in aliquem caſum

ex iis,

ex iis, quos ſupra ex Paræo commemoraui, quod facillimè fieri poteſt; iam morti deſtinatus eſt. Aut clarius; ſi habeatur tyrannus, ſi homicida, ſi luxurioſus, ſi ignauus, ſi infidelis; &, quod latiſſimè patet, ſi Pontificius, actum eſt de fama, imperio, vita.

11 Quis iam non meritò ſuſpicetur, *HENRICVM* Galliæ & Nauarræ Regem, aut conſciis, aut certè applaudentibus Caluiniſtis interſectum eſſe? Erat Rex Catholicus, & eiuſdem fidei ac religionis cum Philippo Rege Hiſpaniæ. Igitur ſecundum Batauum Caluiniſtam, *omnibus omnium Euangelicorum viribus ex regno Galliæ expellendus.* Non tollebat ritus ac ceremonias Catholicorum, ſed potius promouebat. Igitur, ſecundum Caluinum, *priuatus erat ſua iuriſdictione, indigniſſimus, qui hominum cœtu ac numero reponeretur; & facies illi potius conſpuenda, quàm ipſius imperio obtemperandũ.* Adhærebat Romano Pontifici, quem cõmunem Chriſtianorum Patrem appellare ſolitus eſt. Igitur ſecundũ Paræum, *vi, gladio, morte coercendus.*

12 *PORRO*, cum hæc omnia tam clara & perſpicua ſint, quid Caluiniſtis in mentem venit, quod paſſim clamét ac ſcribant, non ſe, ſed Ieſuitas Regicidas eſſe? Nimirum vtuntur ſuo priuilegio, id eſt, mentiuntur & calumniantur. Alioqui, ſi ſecluſis

mendaciis & calumniis, de rei veritate ſit quæſtio, nemini dubium eſt, Caluiniſtas in hoc puncto reos; Ieſuitas innocentes eſſe. Hoc prolixè oſtenſum eſt à doctiſſimis viris, Cottono, Scribanio, Coſtero, Gretſero, Andrea Eudæmon Ioanne, & aliis. Ego paucis repetam, & declarabo. 1. teſtimonio ipſorum Regum. 2. aliorum teſtimonio. 3. aliunde.

13 Ac primò quid *IACOBVS*, magnæ Britanniæ Rex, de hac re ſentiat, notum eſt ex monitoria ipſius præfatione ad Imperatorem Reges, & Principes, quam ſupra citaui. Ibi enim multa ſcribit de Caluiniſtis, ex quibus facile ipſius ſententia colligi poteſt. *PRIMO* dicit, Caluiniſtas deteriores eſſe latronibus. Hi enim priuatos tantum homines; illi Reges & Principes interficiunt. *SECVNDO*, ſe à Caluiniſtis in vtero materno prope interemptum eſſe. *TERTIO*, ſe ſine intermiſſione ab iiſdem vexari. *QVARTO*, maiori ſe odio proſequi Caluiniſtas, quàm Catholicos. *QVINTO*, præcipuam ſe operam collocaſſe in purgando regno ab hæreſi Caluiniſtarũ. Verba Regis ſunt hæc: *Præclara ſanè laus, præclarum encomium, quo Puritanos ornaui, cum me plus fidei, vel in illis efferis, cum montanis, tum limitaneis latronibus, quàm in hoc genere hominum inueniſſe profeſſus ſim.* Et

iterum

iterum: *Ego à Puritanis non ſolùm à natiuitate continuò vexatus fui; verum etiam in ipſo matris vtero propemodum extinctus, antequam in lucem editus eſſem.* Et rurſum: *Ego in meo ad Filium libro multò acrius ac vehementius in Puritanos, quàm Pontificios inuectus ſum.* Et deniq;: *Mihi præcipuus labor fuit, deiectos Epiſcopos reſtituere, & Puritanorum Anarchiam expugnare.*

14 Quid hinc aliud colligas, quàm Caluiniſtas, ex ſententia Regis Britanniæ, in eo latronibus eſſe deteriores, quod Regũ vitæ & ſanguini inſidientur. Imo, quod Reges, ne in vteris quidem maternis ſecuri ſint à Caluiniſtis. Magnũ teſtimonium à magno Rege. *PORRO*, ſicut hic Rex ingenuè fatetur, Caluiniſtas regicidiorum reos eſſe; ſic contra, *HENRICVS* Galliæ & Nauarræ Rex, publico in cõſeſſu Præſidum ac Senatorum Curiæ Pariſienſis, Ieſuitas ab hoc crimine innocentes eſſe pronũtiauit. Verba eius ſunt hæc: *Quod de Pontifice Max. optimè ſentiant, eumq; reuereantur, id quoq; ipſe facio. Ac tamen non ſum neſcius, nihil ab iis amplius de ſummi Pontificis poteſtate dici aut doceri, quàm reliqui Theologi, Catholicaq; doceat Eccleſia. Neq; verò aliquid docẽt, quod Eccleſiaſtici mihi nõ tribuant, quod eſt tribuendum. Nec vnquam inuentus eſt, qui ab iis necem Regum didicerit. Quare totum hoc quod illis obiicitur, nihil eſt.*

15. Quid poterat dici clarius pro Ieſuitarum innocentia? Clament nunc Caluiniſtæ, & obiiciant, Ieſuitas eſſe Regicidas. Sed viciſſim audiant reſponſum à Rege; Totum hoc, quod illis obiicitur, nihil eſt. Imo conferant inter ſe iudicia & ſententias duorum Regum, Henrici & Iacobi. Hẽricus Ieſuitas accuſatos de Regicidio, legitimè abſoluit, & innocentes pronunciauit. Iacobus, Caluiniſtas ipſe accuſat, & reos eſſe vult. Conferant etiam facta vtriuſque Regis. Iacobus conatur Regnum ſuum purgare à Caluiniſtarum ſecta. Henricus multo aliter egit cum Ieſuitis. *PRIMO* reuocauit eos in ſuum regnum, ex quo erant expulſi. *SECVNDO*, poſt reuocationem, voluit illorum eſſe Patronus ac Parens. *TERTIO*, Flexiæ, vbi natus eſt, Collegium illis inſtituit ac dotauit. Imo, proprium Palatium pro Collegio eſſe voluit. *QVARTO*, in aliis quoque locis, noua Collegia erigi & fundari paſſus eſt. *QVINTO*, ex Ieſuitarum numero P. Cottonum elegit, qui ipſi à confeſſione & concionibus eſſet. *SEXTO*, ipſius ſtudio ac impenſis miſſi ſunt Conſtantinopolim Ieſuitæ, vt ibi conuertendis infidelibus operam darét. *SEPTIMO*, inſigni eleemoſyna Collegium Romanum in neceſſitate ſubleuauit. *OCTAVO*, famoſam illam Pyramidẽ, quæ

Pariſiis

Pariſiis in Ieſuitarum ignominiam erecta ſtabat, penitus diſturbauit. *NONO*, Cor ſuum non alibi, quam Flexiæ in templo Ieſuitarum, ſepeliri voluit. Quis credat, Regem ſagaciſſimum hæc facturum fuiſſe, ſi putaſſet Ieſuitas eſſe Regicidas?

16. Iam ſi ſpectemus ea quæ poſt mortem Magni illius Regis, partim à Regina Vidua, partim à Filio Ludouico facta ſunt. omnino perſpicuum erit, nullam apud eos eſſe, aut fuiſſe ſuſpicionem de Ieſuitis quaſi ipſi Regicidii authores eſſent, *PRIMO*, quia P. Cottonus, qui ante cædem erat in Aula Regia, poſtea ibidem manſit cum bona Reginæ & Filii voluntate. Imo, ad huc Filii inſtructor & cõfeſſarius eſt. *SECVNDO*, quia Cor Regis ſolenni ritu traditum eſt Ieſuitis, qui illud in ſuo Templo Flexienſi, ſicut Rex viuens conſtituerat, inſigni pompa ſepelierunt. *TERTIO*, quia Ludouicus, tanquam Regni paterni hæres, Regio diplomate, Ieſuitarum ſtudia, labores, & Collegia confirmauit. *QVARTO*, quia Epiſcopus Pariſienſis, Conſiliarius Regius, de eorum innocentia præclarè teſtatus eſt. *QVINTO*, quia Ioannes Antonius Ioualinus, Bibliopola Caluinianus, eo quod libellum famoſum in Ieſuitas ſparſiſſet, publicè comprehenſus, & exilii damnatus eſt:

17. Et

17. Et quidem Diploma Ludouici Regis ſic habet; *Cum Henricus Magnus Dominus & Pater noſter, in obſequii ſui bonū ſubditorumq́; ſuorum commodū, vtile ac valde neceſſariū fore iudicaſſet, Ieſuitas in regnum ſuum, terras, & dominia introducere, ac ſtatuere, habito cum Principibus conſanguineis noſtris, præcipuisq́; Regni miniſtris maturo conſilio; ex ipſorum iudicio, ac ſuo motu proprio, certa ſcientia, plena poteſtate, & auctoritate regia, eiſdem Ieſuitis, edicto lato mēſe Septembri āni 1603. facultatem conceſſit redeundi, & habitandi in locis ac partibus*

*præfato edicto contentis, ali-
isq; poſtmodum, literis ſuis,
concedēdis. Quo edicto in Re-
gio noſtro Parlamento Pari-
ſiēſi regiſtrato, 2. Iāuarii an-
ni milleſimi ſexcēteſimi quar-
ti; præfatus Dominus & Pa-
ter noſter, eiſdem Ieſuitis, plu-
rimas Regni huius ciuitates
inhabitandi poteſtatem fecit;
quod quidem ſumma cū ſub-
ditorum noſtrorum volupta-
te factum, & executioni man-
datum eſt, qui in educatione
filiorum ſuorum ad pietatem,
iuncto bonarum litterarū ſtu-
dio, quidquid optare potuiſ-
ſent, aſſecuti sūt; ac dicto Do-
mino ac Patri noſtro adeo*

probati ſunt, vt in ipſorum manus proprium cor deponere ſtatuerit. Quod quidem poſt eius obitum ipsis traditum, & in Flexianum Templum delatum fuit. Ideo, ne quis voluntatem noſtram in dubium reuocare poßit, ex certa ſcientia noſtra, plena poteſtate, proprio motu, & authoritate regia, ob eaſdem rationes, quæ prædictum Dominum & Patrem noſtrum permouerunt, quæq; adhuc perſeuerant, præſentibus manu noſtra ſubſcriptis, ex iudicio Dilectißimæ & honorantiſsimæ Reginæ Regentis Matris noſtræ, conſanguineorum no-

ſtrorum

ſtrorum Principum, ac præcipuorum Regni noſtri Miniſtrorum laudauimus, confirmauimus, approbauimus, & ratam habuimus, laudamus, confirmamus, approbamus, & ratam habemus præfatorum Ieſuitarum in hoc Regnum noſtrum, partes, terras, ac dominia nobis ſubdita admiſsionem. Ac quantum opus eſt, aut foret, denuo conceſsimus ac permiſimus, concedimus & permittimus ipſis, poſſe degere ac inhabitare, in quibus admiſsi ſunt, aut inpoſterum admittentur, obſeruãdo ea, quæ in præhabito mẽſis Septẽbr. edicto, ãni mil-

leſimi ſexcēteſſimi tertij, continentur, aliisq; litteris ac ordinationibus à prædicto Domino & Patre noſtro factis: quibus placet nobis, ac volumus eos vti & gaudere, eadem ratione, qua ante hac vſi ſunt, ac modo vtūtur & gaudent. Præcipimus Conſiliariis noſtris in Curia Parlamenti, Seneſchalchis, cæterisq; iuſtitiæ adminiſtris, quorū opera requiretur, quatenus has litteras noſtras, ac Ieſuitas integrè, pacificè, ac perpetuo vti & gaudere curent &c.

18 Hactenus Ludouici Regis diploma. Sequitur teſtimonium Henrici Goudei, Pariſienſis Epiſcopi, & Conſiliarii Regii, in hæc verba: *Cum poſt crudele in defuncti*

Regis

Regis perſonam, quem Deus abſoluat, perpetratū Parricidium, plurimi rumores in hac ciuitate Pariſienſi, in ſummum Patrum ſocietatis Ieſu damnum diſſeminati ſint; nos eiuſdem ſocietatis honori ac famæ prouidere optantes, animaduerſo, quod non aliunde, quàm ex peruerſo atq; inimico aduerſus dictos Patres animo huiuſmodi rumores proceſſerint, omnibus, quorum intererit, præſentibus manifeſtamus, præfatos rumores meras eſſe calūnias & impoſturas, malitioſè contra ipſos conquiſitas & inuentas, in Catholicæ

Apoſtolicæ, & Romanæ religionis damnum. Atq; prædictos Patres, non modò penitus ab eiuſmodi calumniis immunes eſſe; verum etiam ipſorum Societatem, tum propter doctrinã, tum propter piam vitam, Eccleſiæ Dei maximè vtilẽ, & huic Regno valde proficuam. In quorum fidem &c.

19. Addam etiam publicam Conſilii ſententiam de Iouiliano, qui libellum, *Anticottonum* nomine, (in quo Ieſuitæ à Caluiniſtis accuſabantur de Regicidio) in vulgus ſparſerat. Ea ſic habet:

Dictum habebitur ex conſilii ſententia, audito ſuper hac cauſa Procuratore Regio, quod ad reparationem eorum caſuum, qui fuſius in ipſo liti inſti

inſtrumento continentur, Ioannes Antonius Iouilanus damnatus eſt, ipſumq́ damnamus ad mulctam honorariam foro faciendam, ipſo die fori, cùm forum agetur, vbi nudato præter induſium corpore, apertoq́ capite, flexis genibus, ſuſpenſa è collo reſte ac facem pondo duarũ librarum manugeſtans, alta voce, vt exaudiri poſsit, renuntiabit, quod ſceleſtè & malitiosè per diuerſa huius vrbis loca proiecerit & ſparſerit folia, ſeu chartas impreſsas, extractas ex libro quodam pernitioſo & maligno, qui Anticottonus
 inſcri-

inſcribitur, ad turbandam quietem publicã, excitandas turbas, & ſeditionem in hac ciuitate mouendam compoſito, quod fuſius habetur in inſtrumento litis. Cuius facti petet à Deo, Rege, & iuſtitia veniam. In ipſius autem præſentia, prædicta folia ſeu chartæ frangentur & dilacerabũtur. Inhibemus autem illi, & interdicimus ſub pœna capitis, ne ſimile quid committat in poſterum. Cæterum ad quinq; integros annos Regni Galliæ exilio illum mulctauimus & mulctamus.

20. Ex dictis colligo has anthitheſes. 1. Caluiniſtæ docent, Deum eſſe authorem Regicidiorum: Ieſuitæ, non Deum, ſed Diabo-

Diabolum, iuxta illud Ioan. 8. 44. *homicida erat ab initio.* 2. Caluiniſtæ aiunt, Regicidia ipſis non imputari à Deo, ac proinde, ſecura conſcientia, ſe poſſe Reges interficere. Ieſuitæ contrarium tenent. 3. Caluiniſtæ accuſantur à Rege Britanniæ, quod conati ſint ipſum in vtero materno interficere; ideoq; latronibus peiores ſint. Ieſuitæ, ab Henrico Galliæ & Nauarræ Rege, à Regina vidua, à Ludouico hærede, ab Epiſcopo Pariſienſi, à publica Conſilii ſententia, iudicantur non modò innocentes, ſed etiam Regno vtiles & proficui. 4. Caluiniſtæ, propter calumnias & mendacia in Ieſuitas ſparſa, iubentur exulare à Regno Galliæ, tanquam turbulenti & ſeditioſi. Ieſuitæ, propter vitæ & doctrinæ ſanctimoniam, non modò retinentur in florentiſsimo illo regno, ſed etiam ad plura loca quotidie admittuntur. Hæc ſufficiant prudenti & ſano lectori.

XIII. PRIVILEGIVM.

Caluiniſtæ nulla lege, nec diuina, nec humana obligantur, ſed ab omni iugo & ſub-

iectione penitus ſunt liberi ac immunes.

1. Hoc Priuilegium maius eſt, quàm omnia præcedentia. Debet autem ſic deduci ex principiis Caluiniſtarum; Lex Decalogi eſt impoſsibilis: Moſaica eſt abrogata: Chriſtus nullam tulit: Humana non obligat; Omnino igitur liberi ſumus.

2. Et in hoc puncto conſtituunt Caluiniſtæ libertatem ſuam Chriſtianam. De qua Caluinus lib. 3. Inſt. c. 19. ¶. 2. ſic loquitur: *Chriſtiana libertas in tribus partib. ſita eſt. Prima, vt fidelium conſcientiæ, dum fiducia ſuæ coram Deo iuſtificationis quærenda eſt, ſeſe ſupra legem erigant atque efferant, totamque legis iuſtitiam obliuiſcantur.* Et infra: *Sublata igitur legis mentione, vnam Dei miſericordiam amplecti conuenit.* Et ¶. 4. *Conſcientiæ liberæ ſunt à iugo legis.* Et ¶. 7. reiicit omnes leges humanas, tam eccleſiaſticas, quàm ciuiles, quæ latæ ſunt circa res adiaphoras. *Tertia,* inquit, pars libertatis Chriſtianæ eſt, *vt nullâ rerum externarum, quæ per ſe ſunt adiaphoræ, religione coram Deo teneamur, quin eas nunc vſurpare, nunc omittere indifferenter liceat.* Hinc infert, neminem obligari ad leges humanas, quæ latæ ſunt de ieiunio, de diebus feſtis.

3. Fun-

3. Fundatur hoc Priuilegium, quoad leges humanas, in duobus principiis. *VNO*, quòd Pontifex ſit Antichriſtus. Hinc tolluntur omnes leges Pontificię; omnes Canones; omnia decreta. *ALTERO*, quod non teneamur obedire Regibus & Principibus, ſi præcipiant aliquid extra Verbum Dei. Hinc tolluntur omnes leges Imperatoriæ & ciuiles.

EXAMEN.

4. Vt mihi quidem videtur, hoc Priuilegium eſt propriè hominum rebellium & improborum; qui, vt loquitur B. Iudas in Epiſtola canonica; *Dominationem ſpernũt, maieſtatem blaſphemant.* De quibus Paulus Apoſtolus 2. Tim. 3. 1. *In nouiſsimis diebus erunt homines, ſeipſos amantes, elati, ſuperbi, blaſphemi, ſuperioribus non obedientes, ingrati, ſceleſti, ſine pace, criminatores.* Et infra: *Quemadmodum Iannes & Mambres reſtiterunt Moſi; ita & hi reſiſtunt veritati.*

5. *CATHOLICI* non vtuntur hoc Priuilegio, ſed obtemperant ſuis Magiſtratibus, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus, quia ſcriptum eſt, Deut. 17. 12. *Qui ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, ex decreto iudicis morietur.* Et Matth. 18. 17. *Si Eccleſiã non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & pu-*

& Publicanus. Et Lucæ 10. 16. *Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit*. Et Rom. 13. 1. *Omnis anima poteſtatib. ſublimioribus ſubdita ſit. Non enim eſt poteſtas, niſi à Deo. Itaq; qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit*. Et Hebr. 13. 17. *Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis*. De hac re plura alibi ſeparatim.

EPILOGVS.

Hæc ſufficiant hoc loco de Priuilegiis Caluiniſtarum. Ex quibus obiter conſtat, qui & quales ſint Caluiniſtę. 1. Sancti ſunt ab vtero materno. 2. Sacerdotes Dei. 3. Certi de ſua ſalute & vita æterna. 4. Norunt diſcernere inter Scripturas canonicas & non canonicas. 5. Nunquam errant. 6. habent peculiarem doctrinã è cœlo delapſam. 7. ad eã tamen non aſtringuntur. 8. Habent etiam peculiare Purgatorium. Alii infernum vocant. 9. Impunè peccant. 10. Impunè mentiuntur & calumniantur. 11. Impunè conuitia & maledicta in alios iaciunt. 12. Poſſunt ſuos Reges & Principes interficere. 13. Liberi ſunt ab omni lege. Quid supereſt? Nempe, vt onuſti tot priuilegiis non curent cœlum.

FINIS.

243

SIMONIANI

RITTIN-GINDONI, MINI-STRI BRITAN-NI, DE

Priuilegiis Caluiniſtarum.

ET

EPISTOLA SCVRRÆ DE OPPENHAIM, qui ſe GVILELMVM DE PRATIS Presbyterum Societatis IESV nominat,

IVDICIVM.

AD DAVIDEM PAREVM Profeſſorem Heidelbergenſem.

MOGVNTIAE

Ex officina typographica Ioannis Albini.

Anno M. DCXII.

CLARISSIMO VIRO, HONORANDO FRATRI, DAVIDI PAREO, *Academiæ Heidelbergenſis* προμάχῳ & *Pietatis reformatæ* ὑπερασπιστῇ πολυθρυλλητοτάτῳ.

GRatia, & pax in Iehoua noſtro, & μονογενεῖ μεσίτῃ Meſſchicho, Tibi, tuiſque Frater chariſsimè ἀπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ φιλοδότου ſemper augeatur. Meam pro Eccleſiarũ tranquillitate, piorumque conſolatione, ſollicitudinem, & ex offenſis, quæ trepidas conſcientias, mirum in modum vaſtant, dolorem, iam multos annos expertus ſum, mihi tecum eſſe communem, qua cauſa etiamnum, vt alias, animi mei turbas, angoreſque, in ſinum tuum effundere decreui: nam τῇ τῶν φίλων κοινωνίᾳ egeritur moleſtia, & meritò à vobis, vnde doloris eſt nata occaſio, conſolationum θελκτήρια requiro. Quid ergo, inquies; ma-

lum, animi tui tranquillitatem turbat? quæ cura coquit? Dicam ſine ambagibus: (Ignoſcite germani fratres, ignoſce & tu mi Dauidiſce, communem Anglicanarum Eccleſiarum depromo querelam.) Veſtra τὰ παροίνια: hoc eſt, vt Angli interpretantur, quæ more Elamitarum inter libera vina, contra Romano-Catholicos, meditamini πρελίσματα, αἰσχρολογίας, δὶτεραπελείας. Rei ordinem ſic habeto.

Cauſa ſcandalorum. Libellus priuilegiorum.

ADuctus eſt nuper in regnum Magnæ Britanniæ, de Priuilegiis Caluiniſtarum, Martini Becani Ieſuitæ libellus, mole exiguus, ſed coacta in arctum vi efficaciſſimus, & infirmis conſcientiis planè lethalis. Narrant adoleſcentes noſtrates, de Germanica peregrinatione reduces, exemplariorum, mox ab ipſo prœlo χιλιάδας, diſtractas, auidè legi, etiam à piis, maximè fratribus noſtris, qui ſe dicunt Lutheranos, animos tamen erigebamus, quod iidem affirmarent, tam atroci malo, acre ἀλεξιφάρμακον Heidelbergenſium induſtria parari. Et quanquam non deeſſent, prudentes, & Politici, qui mœſta ἐποχῇ, malè de remedio promiſſo ominarentur, quòd aduerſarium vafrum, exercitatum, & τῶν ἀπορρήτων καὶ μυστηρίων noſtrorum

apprimè

apprimè gnarum, cauſa probabili, aut fortè bona, fultum, de gradu deiicere, maius opus eſſet, quàm aut fratres Heidelbergenſes ſuſcipere auderent, aut præſtare poſſent: Nihilo tamen minus magna ſpe ſolidiſsimæ refutationis, nos ſolabamur; idque egimus, vt interim ſimulanda fiducia populum teneremus, & cauſam totis eloquentiæ viribus, iuuaremus, quia ſcimus, diſputationibus illis formalibus Papiſtarum, verùm nimis anxiè & enucleatè ſcrutantibus, & falſa ἀποτόμως damnantibus, res noſtras fluere, & retrò ſublapſas referri. Verùm, omnia illa in irritum cecidêre, cùm allata eſt epiſtola, Guilhelmi de Pratis, ſocietatis Ieſu Presbyteri commentitia, medicina ipſo morbo nocentior. Conſtabat à noſtris ſcriptam. Sparſa ſubitò per lucripetas librarios, & vetera priuilegiorum vulnera renouauit, & noua fecit, tam vanitate & inſcitia, quàm (de fratrum ſententia hæc ſcribo) præuaricatione. Cùm autem plures Paſtores & Politici ſimul eſſemus, qui priuilegia & ſcriptum ſcurræ legeramus, feriò de paranda refutatione agi cœptum eſt, ac poſt diuturnam deliberationem definitum, vt collatione quiſque facta, in diem ſequentem, ſcripto ſententiam ſuam, cenſuramque mihi traderet, vt pro familiaritate, qua olim in

Epiſtola fictitia non ſuſtulit ſcandala.

Symbola Caluiniſtica.

Germaniis arctiſsima, lætiſsimaque viximus, tibi tranſmitterem, in quibus fateor, plura ſunt duriuſcula, ſed religio mihi fuit, mutando lenire, quæ fratres, aut zelo, aut errore dixerunt, vel audita à Papiſtis, in Symbolam coniecerunt: ita enim fiet, vt mali magnitudinem & remedii τὸ ἔργον καὶ ἄχρηστον, ſtatumque noſtrarum Eccleſiarum, ὡς ἐν τῷ τύπῳ videre queant Germani. Hoc ſolùm obſecro frater, ne ſit mihi apud Heidelbergenſes meos ſcriptio fraudi, etſi enim meum eſt hîc nomen, & ſignum, labor colligendi, ordinandique ſententias, cenſura tamen eſt totius fraternitatis, cui ſi fidele ſcribendi miniſterium & candorem præſto, ideo nec religio mea in dubium vocari debet, nec à ſcriptore teneras auriculas aliqua veritatis aſperitate ſauciatas, par eſt abhorrere.

Quæ autem fratres, σύνεργοι noſtri, reprehenderunt, quædam ſunt communia, propria verò ſingulis priuilegiis plurima.

1. Scandalum de nominibus Caluiniſtarum. Primò, in communibus, diſplicuit maximè, quòd Becano litem intendat, ſcurræ ſuffragator, *de nominibus, vt ait probroſis Caluiniſtarum, Picarditarum, Geuſiorum, Puritanorum, Hugonotarum.*

Caluiniſtas bona fide Nam vir nobilis, qui Heidelbergâ Londinum venit, affirmat; Becanum proteſtari, ſe

 246

ri, ſe non contumeliæ causâ (quemadmodum nos ſolemus, eos Papiſtas, Antichriſtianos, Beſtialitas, Eſauitas indigetare) ſed neceſsitate his nominibus vſum. nam cõmuni vocabulo omnes ſe dicunt *Euangelicos*, qui Pontificem oderunt, inter quos ſunt *LutheranoEuangelici, CaluiniſtEuangelici, PuritanEuangelici, AnabaptiſtEuangelici, LibertinEuangelici, SocinianEuangelici, ForſtianoEuangelici*, porrò ſe ſua priuilegia dediſſe *Caluiniſteuangelicis*. Quia tamen & illi variè nominãtur, perſpicuè ſe locutum, & nomina diſtinxiſſe. Neq; enim Geuſios nouit Bohemus, neque Picarditas Belga, Hugonotæ quoque, & Puritani, ſuis ferè in regnis ita nominantur. debuiſſe quoſque ſcire, quæ ſibi priuilegia debeantur. 2. Etſi Pareus (1. Cor. 1. 12.) aliique pugnent, multos tamen ea appellatione ſeſe oſtentare, & ὑπερηφανᾶς ὑπερφρονεῖν. 3. Promittit ſe, vbi populus vſum, qui magiſter eſt, & norma loquendi mutârit, ſtylum quoque mutaturum.

Secat Caluiniſtas Becanus.

Sic enim vocari gaudent.

Secundò. *Geuſios, ait, vocaui, hoc eſt, mendicos, ipſe mendicus fateor.* Verùm an in hoc nomine ego vos baptizaui primus? noſti joculari dicto delectatos, hoc nomen ſibi arrogaſſe, ac deinde veſtitu, inſignibus, ridiculis cæremoniis, firmaſſe, me puero

Geuſi, mendici.

iam foſſor & arator cantabat *Geux* : & : *Viue les Geux*. An nunc pudet originis? & ſolus in cauſam trahor, quem Europa penè tota præceſsit? *At Ordines fœderati diuites ſunt, Regum amici, vrbibus, portubus, exercitibus, claßibus, ærario potentes, Hiſpani Regis, Europa, Aſia, Africa, vtraque India, & cunctis atomorum intermundiis victores.* Sint verò iſta, inquit Becanus: his bonis, diuitias magnitudinis, & bonitatis ſuæ Deus adiungat, atque ita deducat per bona temporalia, vt nõ amittant æterna: Ego communi nomine vſus ſum, quod nunc ſecunda mutarunt, idque, vt à Lectoribus intelligerer, non vt paruis initiis hæc tanta creuiſſe exprobrarem.

Diuitiæ ordinum fœderatorum.

Quanquam cogor in huius nominis omine, diuinæ iuſtitiæ ſeueritatem intueri. Initio coierunt, vt ait Scurra, 400. nobiles, quos inter Auraicus, & Brederodius, & eundo, mirum in modum creuerunt, nunc vbi tot familiæ nobiles? Circumſpice totas prouincias fœderatas, exciſas, aut ad egeſtatem redactas videbis plurimas, aut inglorias viuere, & ſeruire τοῖς ἀδόξοις.

Omen in nomine Geuſiorum.

Tertiò. *Anglos dixi Puritanos, non Catharos.* Vincam vel Iudice Iacobo Magno, magnæ Britanniæ Rege, ſiue Puritani ſint ſiue Impuritani, dicendos eſſe Puritanos. Et quid vos de Puritanis laboratis, vt honorificè

Puritani à Rege Britannia vocantur.

norificè compellentur, quos veſtri Epiſcopi, non alio nomine dignantur? & Rex ait: In latronibus efferis plus fidei: ſcilicet, *Dat veniam coruis vexat cenſura columbas.* Ego qui *Puritanos* dixi; vapulo: Regem, qui latronibus peiores iudicat, adulant.

Hæc Becanus. Medius Fidius, modeſtè, prudenter, & ἀνεγκλήτως.

Quartò. Mihi etiam, frater, res indigna videtur. de capite periclitamur, nos reduuiam curamus, de παρωνυμίᾳ querimur, & ecce, *rupto ſæuit vlcus hepate.* Becanum ob voculas ad pœnam poſcimus, magnos hoſtes, noſtra omnia agentes, & ferentes diſsimulamus. Nam primò cur nomina illa odimus? Fratres noſtri Lutherani, Heidelbergâ exules, olim id exprobrabant (ad Ioannem Caſimirum) Vns neme auch wunder / warumb der Gegentheil ſich ſo hoch beſchwer / daß wir ſie Zwinglianer vnd Calviniſten nennen / ſo ſie doch des Zwinglij vnd Caluini Meynung vnd Grundt führen vnd verthendigen / ob ſie ſich dann jhrer Lehrmeiſter ſchämen? Wir zwar mögen wol leiden / daß man vns Lutheraner nennet / dann wir auch des Lutheri Meynung

Caluiniſtæ de voculis pugnant, rem deſperant.

Rectè Caluiniſtæ vocantur iudicio Lutheranorum.

vnd Bekandtnüs / (weil dieſelbige im GOttes Wort wol gegründet iſt/) führen vnd belieben: Können vns auch nicht nemmen laſſen / daß wir ſie nicht ſollen nennen / oder jhre Lehre widerlegen / wir wolten dann der Warheit ſelbſt abſtehen / vnſer Bekandtnüs verleugnen / vnd vnſere Kirchen dem Wolff in den Rachen lieffern. *Miramur cur tanto opere pars aduerſaria doleat, ſe à nobis Zvvinglianorum & Caluiniſtarum nominibus vocari, cùm Zvvinglii tamen, & Caluini opinionem, fundamentaq; teneant, & propugnent. An eos ſuorum pudet Magiſtrorum? equidem non inuiti nos audimus Lutherani, nam Lutheri opinionem & confeſſionem (quoniam in DEI verbo benè fundata eſt) ſequimur & amplectimur. Nec committere poſſumus, vt eâ appellatione abſtineamus, aut eorum doctrinam non refellamus, niſi ipſi à veritate deſciſcere, profeſſionem noſtram abnegare, Eccleſias, in fauces lupi tradere velimus.* Ecce à fratribus noſtris didicit Becanus, nomen Caluiniſtarum: an ille ſuſpicari debuit fratres fratrum nomina oblitos? Imò & aliud didicit, quod vereor, vt exprobret, *Lupi* nomen.

Imò & Lutheri.

2. An non Lutherus (Tiſchreden von Schwär-

Schwärmern) nos vocat *Zvvinglianos:* nam *Picarditas* nondum exactè norat, & maiores noſtros, non ita ſuperſtitioſos fuiſſe, verba eius demonſtrant, (Tiſchreden von Schwärmern) *Omnes ſpiritus ſectarii iuſtificando, iuſtificant, colunt pro ſanctis Sectæ ſuæ Magiſtros, & fundatores, vt hodieq; Sacramentarii Zvvinglium, Oecolampadium, Muntzerũ, pro ſanctis habent.*

3. Diuinum Lutherum ſi audies, cum Becano facile redibis in gratiam (Tiſchreden von Schwärmern) *Muntzerus inquit, Carolſtadius, Campanus, & iis ſimiles hæretici & ſectarii ſunt, meri* incorporati dœmones. Nunc iura euerſa fatêre: Becano iraſcerêre, hæc recitanti aliena, Lutherum laudas affirmantem. *Lutherani deſcribunt Caluiniſtas.*

4. Honorandus frater noſter Philippus Nicolai, qui ſe dicit Lutheranum, *compendioſa inſtructione de Caluiniſtarum Deo & religione* (pag. 27.) *quærit: Seriòne exiſtimas, Caluiniſtas loco Dei viuentis & veri, execrabilem Diabolum colere & inuocare?* Reſpondet: *Ex animi mei ſententia ſic habere rem, affirmo, & certam veritatem refero, neq; D. Luthero huius rei cauſâ in minimo repugnabo, verum pro indubitato teſtimonio accipio, quicquid ipſe de his erroris ſpiritibꝰ, in cõpendioſâ de Cœna confeſſ. ſcribit:*

Nem-

Nemlich / daß ſie haben eingeteuffelte/ durchgeteuffelte / vberteuffelte Hertzen: diuinitatem illam eloquentiâ Latinâ linguâ aſſequi non poteſt, Græcâ adumbrare poteſt, ἐνδιαβολωθείσας, διαπερδιαβολωθείσας, ὑπερδιαβολωθείσας καρδίας, *indiabolificata, perdiabolificata, ſuperdiabolificata pectora.* Et paulò poſt (ibidem pag. 32.) *Quid eſt Caluiniſtarum religio? Eſt abominatio deſolationis, quæ ſtat in loco ſancto.* Et (pag. 150. refutatione Caluiniſticæ religionis) *Neceſſe eſt Spiritus ſectarios deſperatos eſſe animæcidas, nec vlla conſcientia tangi.*

5. Neque mirum eſt alienos, aut æmulos contra nos inſurgere. Patrem noſtrum, qui nec odio noſtri, nec in ſuum dedecus mentitus eſt, audire cogimur. (Caluinus Dan. 11. v. 34.) *In exiguo illorum numero, qui ſe ab Idololatriis Papatus ſubduxerunt, maior pars plena eſt perfidia & dolo. Præclarum quidem zelum ſimulant, ſi tamen intus excutias, reperies, plenos eſſe fraudibus.*

6. Imò hunc finem Euangelii noſtri, ipſe eius inuentor indicat (Caluinus in 2. Petri 1. cap. 2.) *Vix eorum decimus quiſque eſt, qui alio nomine Euangelio nomen dederit, quàm vt ſolutius in omnem laſciuiam diffflueret.*

flueret. 1. amico æſtimatore, non decimus, ſed vix decimus. 2. judicium hoc charitatis fuit, alius vix viceſimũ cenſeret. 3. Propoſitum & cauſa mutandæ religionis mala; quot ex illis documentis alio fine nomen dederunt, ſed deinde tamen perierunt?

7. Neque fratres noſtri Lutherani aliud de Deo noſtro, quàm conſentaneum eſt moribus noſtris ſentiunt. D. Philippus Nicolai (de refut. Caluiniſt. relig. pag. 134.) *Cùm noſtrum Deum ipſum peccatum, & omnibus diabolis peiorem dixiſſet: omnibus Chriſtianis manifeſtum, ait; Deum quem colunt, inuocant, adorant Caluiniſtæ, eſſe deſperatum Archinebulonem, archifurem, archilatronem, archimendacem, archiproditorem, archinequam, archiſordes* (Ertzunflat/) *archipatibularium, vt nullum homicidium, nullum furtum, nullum facinus, nulla fraus, nulla proditio, nihil dedecoris aut ſceleris, nulla tanta nequitia toto orbe inueniri, aut cogitari potuerit, tam magna, tam horrenda, tam craſſa, tam abominanda, quam non Caluiniſtarum Deus eſſentiali ſua malitia, plus centies millies longè vincat & excedat.* Ecce qui talem nobis Deum donant, quales ſentiunt nos eſſe, qui talem fingimus & colimus? Contra hæc armemur, fratribus noſtris reſpõdeamus. Quid *Deus Calniſtarum.*

Becano

Becano moleſti ſumus de nomine? Interim ſi hæc ſentiunt fratres noſtri de Deo noſtro, nonne quod olim Auguſtinus de gentibus pronuntiauit, in noſtra conſiſtoria conuenit? (Auguſt.lib.2. de Ciuit.Dei, cap. 27.) *Talis numinis placationem petulantiſſimam, impuriſſimam, impudentiſſimam, nequiſſimam, immundiſſimam, cuius actores laudanda Romanæ virtutis indoles, honore priuauit, tribu mouit, agnouit turpes, fecit infames.* Certè, qui tale numen vobis imponunt, de cultoribus mitius ſentire non poſſunt, nam Deus ille, quicunque talis, nonniſi ſceleribus placari poteſt.

Auxilium Epiſtolæ Pareanæ nauigat in Britannos.

Quintò; Offenderunt etiam tuæ, mi frater, *Encyclicæ*, quas noſtris Eccleſiis in auxilium cauſæ, elaboratas induſtriâ, perfectas ingenio, ſublimes ἀεροβατισμῷ legimus. Ego tamen & D. Decanus, hîc à cæteris diſſentimus: quantum enim per Deum immortalem (ſi tamen eſt Deus aliquis) præſidium eſt noſtris Eccleſiis, in tua prouidentia, ſtudio, diligentia, qui non modò Becani *pilos, ſtaturam, colorem*, ſed quod in lente eſt oleum, *nomen eius inde vſque ab Illyrico myſticotatiſſimè ſis interpretatus*? Cogor enim verbo vti ὑπερπέτῳ propter diuiniſsimam tuam μυστηριότητα.

Heca-

Hecatomben debes ingenio tuo, quod fecit libri Decaniani πρόθυρον τηλαυγές. Quid enim fœlicius illo tuo συμπεράσματι; *ad Moſam Beca, ad Iſtrum rana, Ergo in Apocalypſi* (16. 13.) *Becanus.* Conſequentia certa eſt; *nam Beca dicitur Vngaris Rana.* φεῦ τῆς εὐστοχίας. macte virtute; talibus diſputationum phalaricis transadigi, tantis rationum & ſcripturarum molibus adobrui Sophiſtam illum, oportuit. Et victum ſe ſenſit, legens enim illa, ſublato in cœlum vultu, dixiſſe fertur: *Vilior fiam pluſquam factus ſum, & ero humilis in oculis meis.* (2. Regum 6. 22.) *Nam ſi Dominus meus vermis & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis,* (Pſal. 21. 7.) *quanti mihi ſeruulo eius debet eſſe ranæ conuitium?* nouit ille neruos neruos tuos. Hæc mea eſt & Decani ſententia: Cæteri in alia omnia abierunt, alius, *in ſulſum delirium ab Illyrico ductum.* alius: *Illo Sileſio ſene nemo eſt in tota ſtultior Illyride.* Quidam Politicus: *Pareanum eſt, deliria ſua fanatica dicere Spiritum ſanctum.* (Scalig. initio Elenchi orationis Chronol.) *Nunc opinor Parei paracletus* γεροντιᾷ. notaui hunc Scaligero & Gomaro familiarem fuiſſe.

Myſterium ex Vngaria.

Etym Beca.

Becani mens in calumnia.

Nerui Parei.

Nolim tamen hac in re nos eſſe nimios:

nam

Etymon Parei. nam τὸ παλινδρομεῖν ἐστιν δύσχερές: quis enim non maiore plauſu ex lingua ſancta ex *Par*, *Pareo* faciat פרא aut פר Taurum aut aſinum, aut Iſmahelitam? aut, ſi Rabbinis credimus, etiam hircum caprarum? (Gen.16.12.) in re non magna, crede mihi magna cautione opus eſt. Propter fratres noſtros Lutherianos, qui *Deum noſtrum Taurum* eſſe defendunt, & nos ſub duce gregis *iuuencos & vaccas*; nam פרא *Pareus* medius eſt inter vitulum & perfectæ ætatis Taurum. Audi eorum dicta, quæ vix Latinè eâdem elegantiâ reddi poſſunt. Interrogatio. (Philip. Nicolai im kurtzen Bericht / von der Caluiniſten Gott / vnd Religion / pag. 10.) Was mag dann der Caluiniſten Gott für ein freundlich Angeſicht haben? Reſp. Er ſihet aus / wie ein Brůllochs / dann gleich wie Wucherſtier / oder Brůllochs für kein Hurer noch Ehbrecher mag gehalten werden / wann er ſchon auff alle Kůhe ſpringt 2. Alſo wil der Caluiniſten Gott vnd Brůllgeiſt engelrein vnd heilig ſeyn / wann er ſchon die verruchte Buben / vnd verlohrne Höllenriegel zu allerley Sůnd / Schand / Laſter / nach ſeinem Muthwillen

Deus Caluiniſtarum Taurens ſeu Phareus.

willen reitzet/ locket/ vnd treibet. Et: Alſo ſchreibet dieſes Ochſengottes erſtgeborne Creatur vnnd Apoſtel / der Zürchiſche Sanct Hulderich / in ſeinem Büchlein/ *de Prouidentia cap.* 5. Hoc eſt: *Quæſtio: Quàm placido vultu Deus Caluiniſtarum renidet?* Reſponſio: *Tauricum tuetur, nam quemadmodum Taurus admiſſarius, ſcortator aut adulter exiſtimari non poteſt, etſi iumentum omne fœcundet. Ita & Deus Caluiniſtarum, & μυκόπνδυμα, angelicam ſibi puritatem, ſanctitatemque arrogat, etiam cùm infames nebulones, perditos, inferorum candidatos, ad omnia peccata, turpitudines, facinora, pro libidine ſua incitat, allicit, impellit.* Et: *Ita ſcribit huius ταυροθέϰ primogenita creatura & Apoſtolus, Tigurinorum S. Huldericus, libello ſuo de Prouidentia, cap.* 5. Quanti putas illi futurum fuiſſe, hoc ex nomine tuo argumentum, cùm toties te ille traducat? Itaque etſi Tauri nomen honeſtius eſt, quàm aſini, conſultius tamen eſt, vt hoc fratrum noſtrorum myſterium declinemus, Te Pareum, hoc eſt, onagrum, aut aſinum, quàm ταῦρον θορικὸν dicere. qua de re etiam ſententiam fratrum Heidelbergenſium exſpectamus.

Rationes Becani non ſoluta.

Sextò: Offenſa grauior alia, non tam ex perſonæ contemptu orta eſt, quàm cauſæ præiudicio. Becanianis enim rationibus, vt plurimum nihil reſpondetur, aut reſponſio, dum ſcalmum tenet, nauem amittit. Maiores noſtri *Caluinus, Beza*, etiam victi, dicendo tamen effecerunt, vt non ſemper victi viderentur. Et cladium, quas *Pleſſei victi* ſtupor Gallicanis Eccleſiis intulit, nondum perſanata ſunt vulnera, ſed multa erant in eo conuentu, quæ miſero os obtunderent. Palmaria mendacia, falſi crimina deprehenſa, libri præſentes, corona, iudices, Regis, acerrimo iudicio, maieſtas. At vobis tempus & occaſio comminiſcendi fuit, vt citra graue periculum ſilere non potuiſſe, omnes noſtri conſentiant.

Scurræ ſcurrilitas.

Septimò: Quanta ſcurræ huius *αἰσχρότης καὶ μωρολογία, καὶ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα. Obſcœnitas & ſtultiloquium & ſcurrilitas, quæ non conueniunt.* (Epheſ. 5. 4.) Cenſorem veſtris moribus inducent Papiſtæ hominem profanum, (Ariſtotelem polit. 7. cap. 17.) *ὅλως μὲν οὖν*, inquit, *αἰσχρολογίαν ἐκ τῆς πόλεως, ὥσπερ ἄλλο τι δεῖ τὸν νομοθέτην ἐξορίζειν: ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν ὅτι οὖν τῶν αἰσχρῶν, γίνε-*

γίγεται τὸ ποιεῖν τὰ σύνεγγυς. quod eleganter noſter Beza: *Legislatorem oportet, quantum aliud quippiam, ſermonis turpitudinem, è ciuitate expellere, nam facilè turpia loquendo efficitur, vt homines his proxima faciant.* Et quanquam nos peiora his, non facere, non poſſumus, διὰ τὸ τοῦ νόμου ἀδύνατον, neceſſe eſt tamen, vt illi laſciua erat pagina, vita proba; ita nobis, quorum vita fatali neceſsitate eſt laſciua, verba eſſe proba. Non modo ne Becanus exaudiat, ſed αἰδέομαι τρῶας καὶ τρωάδας ἑλκεσιπέπλους, propter fratres noſtros Lutherianos, quos grauitas vultus & ſtyli parentum noſtrorum non absterruit, quominus eos triſtes obſcenos, & malè tectarum libidinum mancipia dicerent. Nos, frater, feſcennina noſtra, à conuiuiorum licentioſa hilaritate, in Eccleſiam inducimus? Verbum DEI ſcurrilitate contaminamus? Euangelium μωρολογίᾳ peſſum damus, qua ne liceret quidem, ſi fieri poſſet, defendere. Caue enim exiſtimes, hæc in hymenæo alicuius prædicantaſtri procuſa, mederi afflictis conſcientiis. γελωτοποιὸς ille ilia ſoluit, non pacat conſcientias: hæret enim fixum ſub pectore vulnus, quamuis à ſenſu doloris, exigui temporis

aberrationem præbeat ſcurrandi dexteritas. Poſtea tamen cura recurſat, iraſcunturque tam ſibi, quàm ſcurræ, vt quos ſuarum rerum anxios à ſeriis hiſtrio pauliſper auertit, ij deinde rei gerendæ opportunitate per ludum amiſſa, acrius dolent.

Octauò: *Contemnitis aduerſarium, aut ſanè vultis contempſiſſe videri.* Demoſtheneum hoc eſt, & Tullianum, contemptu aut riſu eludere, quod ſoluere nequeas: & me Hercules: *Tutius eſt ſimulare contemptum, quàm incerto euentu, & ſpe nulla vires hoſtium experiri:* Vereor tamen, vt hoc κρησφύγετον, & res ipſa, & confeſsiones veſtræ clauſerint. Non vno loco tu de *augmento Papatus* quereris, & mille locis de Ieſuitarum τῷ ἐνεργήματι δυσμαχήτῳ ἀκαταπτώϛῳ. 2. Becanus, noſti, poſtquam tuam ſenectutem junior *in circulo* fatigauit, pergit ſucceſſus vrgere ſuos. Nonne Graſerus eos *Ranas* appellat apocalypticas? Et vide, an contemnendi ſint, an verò formidabiles, quorum opera tantùm, & nobis decedit, & Romano-Catholicis accedit. Prouidendum, ne veſtra magnanimitas, quam ſui iuris & honoris eſt tenax, tam trepidis conſcientiis ſit exitioſa. Certè in noſtra Britannia, ſcholis, concionibus, præmiis, mulctis, carceribus, ſuppliciis,

tota

tota Eccleſiarum & carnificum Panoplia obſiſtimus, & tamen creſcunt, & ab ipſo ducunt vires, animoſque ferro. Et acutè Graſerus, vt omnia, eorum ordinem jam eſſe in δωδεκαμωρίῳ, & vigere, cùm interim media bruma nos ſimus, aut in *cancro* aut *angue*. *πανοπλίας Calviniſtarum Anglicanorum.*

Nono: Confitentur fratres noſtri toto libello plurima non ſparſa, ſed denſata & coagmenta mendacia. Verùm eò, cùm non ſit peccatum regnans, minus offenderentur, ſi arte doli tractarentur, nunc cum ſint nuda mendacia, primo aſpectu deprehenſa, ad defendendam pietatem noſtram minus idonea fieri neceſſe eſt, quæ aliàs, ſi pia fraude tegãtur, αὐτάρκη iudicari poſſent. Nam, vt ne mentiamur, impetrare à nobis non poſſumus. Interdum etiam timeo, ne verum ſit, quod Lutherus ait: *Spiritus noſtros eſſe* (Tiſchred von Schwärmern) *meros incorporatos diabolos.* Item: *Ex noſtris diabolum locutum.* Et D. Philippus (im kurtzen Bericht) vnd können ſich gleichwol des Liegens nicht enthalten/ ſo wenig ein Parther ſeine Flecken/ oder ein Mohr ſeine Haut wandeln kan. Id eſt: *Nec magis mendaciis abſtinere, quàm pardus maculas, aut pellem æthiops mutare poſſunt.* Hæc generatim notata, fideliter

tranſcripſi, ſingula nunc priuilegia inſpiciamus.

DE PRIVILEGIO primo, ſeu noſtra καθαρογενεσία.

BEcanus: *Caluiniſtæ naſcuntur ſancti. 2. Non egent Baptiſmo. 3. Non reliquis ſacramentis.*

Sanctitas Caluiniſtarum.

Scurra: *Eſt vna æquiuocatio: 2. Vnum mendacium. 3. Vna parua veritas, æquiuocatio; ſancti naſcuntur, quia ſunt in fœdere, non immunes à peccatis, & hanc ſanctitatem apud Paulum Rom. 11. 16. & 1. Corinth. 7. 16. non inuenit Becanus. Mendacium, quia ſe dicunt baptiſmo egere. Veritas, nam quinq; Papiſtis ſacramẽta relinquimus.*

Hoc loco multa adeò σφάλματα fratres noſtri notârunt, vt mihi difficile fuerit in ordinem illa redigere.

Caluiniſta argumenta fugiunt.

Primò, inſignem δραπετίνδαν, qui non videt, cœcus eſt, quaſi enim dictum ſit, τηρῦ, φυλάττȣ, ita Becaniana omnia argumenta fugit, τοῖς δραπέταις ποσί. Becanus priuilegium authentico noſtrorum teſtimonio ratum fecit, & rationibus variis examinauit, illis intelligendis impar ſcurra abſti-

abſtinuit, contentus, vt ille philoſophari, ſic hic ſcurrari paucis.

Secundò: negant noſtri in priuilegio Becani, aut eſſe, aut eſſe poſſe æquiuocationem. Quorſum opus æquiuoca ſanctitate? an & æquiuocum cœlū petimus, cùm iam fratres noſtri Lutheriani nobis obiiciant æquiuocum Deum, *qui vocatur ſerpens antiquus, ſatanas & diabolus*, (Philip. Nicol. Im kurtzen Bericht.) Becanianam cauſam tuentur hæc: 1. *Sanctitas paruulorum noſtrorum* (vt doctiſsimus interpres à Becano citatus) *Per ſe, ſine baptiſmo ad ſalutem ſufficit*: At ſola fœderalis per ſe, ad ſalutem non ſufficit, paruulorum ergo ſanctitas, cum qua naſcuntur, non eſt ſola fœderalis. Propoſitio eſt Caluini, Zwinglii & noſtrorum. Minor eſt conſectaria noſtræ doctrinæ, ſed tamen negata videtur à prioribus Eccleſiarum Chriſti collectoribus, Caluino, Farello, Knoxo. nunc autem tuis verbis aſſeram (Commen. in 1. Cor. 7. 14.) *Sed non obſtante naturali reatu, & prauitate ad eoſdem pertinet fœderis gratia, quæ dicitur ſanctitas. rectè verò eſt intelligenda. Non eſt hæc ſanctitas perſonæ aut regenerationis, qua reddimur Deo conformes in Chriſto, ſed eſt ſanctitas fœderalis, qua in fœdere DEI cenſemur. Illa ſanctitas eſt qualitas inhærens, iſta ſanctitas non eſt*

Nulla in priuilegio æquiuocatio.

Caluiniſta non ſola fœderali ſanctitate ſancti.

qualitas, ſed relatio, ius fœderis, promiſſionum, & ſacramentorum Eccleſiæ: quod ius tamen non omnibus eſt ſalutare, ſed iis tantùm, qui fide ſanctificantur. Nonne cogis Becanum ſic argumentari; Caluiniſtæ nati ſunt cum ſanctitate per ſe, ad ſalutem ſufficiente, nixa ſola promiſsione, ſed hæc eſt cum fide ſanctificante; ergo paruuli eam quoque habent; nam quidquid abſolutè ſaluti neceſſarium eſt, hoc paruulis noſtris ſaluandis concedamus, oportet.

Pareus ſibi repugnat. 2. Nec Becani modò illa ſententia eſt, ſed mea quoque, & Bezæ, &, niſi fallor, tua, ſi non τῷ ῥητῷ, ſaltem ἀκολουθητικῶς. Tenemus Domini verba, (Ioan. 3. v. 3. & 5.) *Amen, Amen dico tibi, niſi quis genitus fuerit denuò, non poteſt videre regnum Dei.* Et: *Amen, Amen dico tibi, niſi quis fuerit renatus ex aqua & Spiritu ſancto, non poteſt intrare in regnum Dei.* Tenemus & tuam interpretationem: (in 1. Cor. 7. 14.) *Hoc euincit, (exemplum Valentiniani Iunioris &c.) aquam hic non de elemento Baptiſmi, ſed gratiâ Spiritus ſancti, quæ* (Ioannis 3. 3. & cap. 4. atque 7.) *aquæ comparatur, & abſque qua abſolutè nemo regnum cœlorum ingreditur, intelligi debere.* Probaras etiam ex Ambroſio, (Tomo 3. pag. 3.) *Chriſtus te baptizauit, quia humana officia defue-*

deſuerunt. Ecce frater, paruuli noſtri indigent gratiâ Spiritus ſancti, quæ eſt, teſte Beza, (Ioan. 3. 3.) *Reinitiatio, recapitulatio, reditus ad ſuum caput, & initium*: hæc ſanctitas eſt inhærens, ſine ea ergo paruuli noſtri non ſaluantur, & tamen aliqui ſaluantur, qui ante baptiſmum moriuntur, Electi; illi ergò cum ea ſanctitate naſcuntur, imò ſi in vtero matris moriantur, renaſcúntur, & ſunt denuò geniti, nondum geniti. Hoc ergo ſaltem damus Becano, Caluiniſtas electos ſic naſci, quod ſi ita eſt, cùm omnes dicant, ſe electos, ex 2. priuilegio, rectè dixit Becanus, eos ſanctos, eâ, quæ ad ſalutem ſufficit ſanctitate, quæ maior eſt quàm fœderalis.

3. Neque aliud ex noſtris principiis deducere poteſt Becanus. *Omnes Caluiniſtæ ſumus electi, & ſcimus, nos eſſe tales.* Conſtitue, Becanum credere nobis. 2. *Omnium Electorum omnia peccata actualia, & originale ſunt ſemper venialia, nullo vnquam tempore mortalia.* axioma hoc noſtrum eſt. 3. *Ideo ſunt venialia, quia non imputantur*: itaque mea, tua, cæterorum, nobis pueris non imputabantur, ſed neq; originale paruulis, quia non imputando fit veniale. 4. Sophiſtis obiicientibus: *Si præſentia peccata Deus non imputat, falsò ergo iudicat & facit, τὸν ἥττονα τ κρείττονα.*

Principia Caluiniſtarum tuentur Becanum.

Reſpondes, Dei iudicium ſemper verum eſſe, quia *nunquam ſeparatur imputatio iuſtitiæ, & regeneratio:* ergo in paruulis ne falſum ſit æternæ veritatis iudicium, cum imputatione iuſtitiæ coniungi oportet regenerationem, at imputatio incipit cum ipſo homine, non modò naſcente, ſed primùm creato, nam ab vtero ipſo momento creationis, animæ noſtræ habuerunt peccatum veniale, ergo non imputationem peccati, ergo regenerationem. Quid ergo æquiuocationem ſanctitatis obiicis Becano, cùm veram nos habeamus, & ille verum nobis priuilegio tribuerit. Clarius etiam Beza (in Gal. 2. 17.) Hunc locum &c. ſimpliciſsimè ſic explico: vt Apoſtolus intelligatur à iuſtificatione gratuitâ, per iuſtitiam Chriſti, per fidem apprehenſi, gratis imputatam, ad alterum perpetuò, & inſeparabiliter cum illa coniunctum, & nouæ intra nos creatæ vitæ beneficiũ tranſire, & facere in omnib. ſuis epiſtolis conſueuit.

Calviniſta eo modo naſcuntur ſancti quo beata Virgo.

4. Diſperеam, honorande frater, niſi tua eſt eadem cum Becano mens, (Comm. Rom.) *Papiſtæ, inquis, hæc duo facile conciliare poſſunt in B. Virgine.* Hanc ſcribit Bellarm. (*lib. 4. c. 16. de amiſſ. gr.*) *Vi generationis fuiſſe filiam iræ: ſed vi gratiæ ſemper fuiſſe filiam miſericordiæ. Quid ni igitur in paruulis fidelium effectum naturæ & gratiæ conci-*

conciliare poſſunt? Nunc quid Becanus hinc diſcere debeat, cōſideremus. Ea conditione Caluiniſtis concipiuntur & naſcuntur liberi, qua Papiſtæ aiunt conceptam & natam B. Virginem, aut ſanè qua Bellarm. factum docet, & eodem modo conciliandus effectus naturæ & gratiæ in vtriſq;. At Bellar. (l.4. de amiſſ. gr. c.16.) *B. Virginem gratia inhærente donatam ſcribit.* (Nam fœderalis ne meminit quidē eo loco) noſtri ergo etiam eo priuilegio gaudent liberi. Verba Bellar. loco quem producis ſunt. *Sine peccati originalis macula fuiſſe exiſtimamus animā B. virginis in ipſo primo inſtanti ſuæ creationis & infuſionis in corpus, ita vt nunquā illa perſona actu exiſtens peccatum habuerit:* deniq; concludit: *præuentam fuiſſe ſingulari gratia ac* Priuilegio Dei, *vt ſimul eſſe, & iuſta eſſe inciperet.* Nam ante explicuerat debitum cōtrahēdi peccati fuiſſe, ſed non actu cōtractum. Tali ſi Caluiniſtæ priuilegio in dias luminis auras ingredimur, concidit illa ſanctitatis diſtinctio.

5. Maiores hanc fœderalem eo modo interpretati nō ſunt ſanctitatem. Nam primò nihil ad conſolationem piorum parentum facit, cùm dubii hærerent de ſalute filiorum. 2. Conſolationem etiam tollit: Nam de baptizatis non minor eſt incertitudo, at fratres noſtri Lutheriani & Papiſtæ de illis certiſsimi ſunt. *Pugna Caluiniſtarum.*

6. Ae-

Verſutia Caluiniſtarum. 6. Accuſant Zvvinglium etiam Lutherani, (Philip. Nicolai de relig. Caluin.) quaſi peccatum originale propriè peccatum eſſe neget, aut vllum hominem eo damnari ſcribat: Citant Anhaltinos contra Polycarpum, Faium, & Bezam in Theſ. pag. 145. Oleuianum etiam, nec alio modo quàm Becanus nos intelligunt, vt mira ſit vel noſtrorum in ſcribendo verſutia, vel omnium aliorum, pluſquam brutus ſtupor.

Refutat Caluiniſtas. TERTIO. Obiicit Scurra: *Et dicunt quod vos vel Paulum non legiſtis, qui liberos fidelium ſanctos vocat, Roman. 11. 16. & 1. Corinth. 7. 14. vel etiam Paulum per talem calumniam ſtimulatis, quia ſanctum valde variè in ſcriptura ſignificat.* Ego & Becanum legiſſe, & ex noſtris interpretibus, à Scurra diſſentire arbitror.

1. Neuter enim locus fœderalem ſanctitatem neceſſariò habet. Nō prior. Nam verba illa: *Quod ſi primitiæ ſanctæ, ſancta etiam maſſa, & ſi radix ſancta eſt, etiam rami.* Vt vertit noſter Beza, probant ex Iudæis aliquos in Eccleſiam, & cœlorum regnum ingreſſuros, quod ſi omnes ſunt in fœdere, qua fronte Iudæorum liberos à Baptiſmo reiicimus? ius fœderis habent, nunc non minus, quàm tempore Pauli, at nos eos reiicimus. *Promiſſio autem*, inquit Calui-

Caluinus (Epiſt. 285. ad Knoxum) *non ſobolem tantùm cuiuſq; fidelium in primo gradu comprehendit, ſed in mille generationes extenditur, vnde etiam factum eſt, vt pietatis interruptio, quæ graſſata eſt in Papatu, vigorem & efficaciam baptiſmi non abſtulerit. Denique ſicut non recipitur quiſque ad baptiſmum vnius duntaxat patris ſui reſpectu, vel fauore, ſed propter continuum Dei fœdus; ita vnius parentis odio, ab Eccleſiæ ingreſſu prohiberi, nulla ratio patitur.* Continuum eſt Dei fœdus, ſceleribus, & infidelitate parentum non abrumpitur; non ergo repelli poſſunt vlli eorum, quorum parentes ante mille generationes fuêre in fœdere, vel fuiſſe probabile eſt. Quod ſi hoc abſurdum eſt in noſtris Eccleſiis, eliminanda erit ab illis tua interpretatio τὸ ἄτοπον inducens.

2. *Eſſe in fœdere* (verba ſunt tua) (*1. Corinth. 7. 14. reſp. ad 7.*) *dicitur dupliciter, vel quoad ius fœderis, vel quoad beneficia fœderis. Eſt in fœdere, vel quid obtinet beneficia fœderis, quæ ſunt remiſſio peccatorum, adoptio, regeneratio, ſalus, vel qui habet tantùm ius fœderis externum, vt ſocius fœderis non alienus cenſeatur.* Nos omnes, quos Becanus vocat Caluiniſtas, fiducialiſsimè πληροφορούμεθα, & ſcimus, nos *Quid eſſe in fœdere.*

eſſe in

eſſe in fœdere, quoad beneficia fœderis, iure quo, qui optimo, habemus ergo non illam externam, ſed internam ſanctitatem, & verba Pauli ad liberos noſtros pertinēt, illi habent remiſsionem &c. Quod ſi è liberis noſtris aliqui ſunt reprobi, nos tamen cùm ſciamus nos electos, & eſſe in fœdere, quoad beneficia; fœderis, ſemper etiam fuerimus in eodem fœdere, ſemper habuimus remiſsionem peccatorum, adoptionem, regenerationem, &c. Nam te definitore, hoc eſt eſſe in fœdere, quoad beneficià. Vide, mi frater, quomodo priuilegio Becaniano ſubſcribat Paulus, & ſigillum apprimat?

Quomodo ſancti filii Caluiniſtarum.

Quartò dixit Apoſtolus (1.Corin.7.14.) *Alioqui liberi veſtri impuri eſſent, nunc autem ſancti ſunt.* Becanus hic non legit ſanctitatem fœderalem. Equidem Apoſtolo ſubiraſci ſoleo, qui tam oſcitanter ſcripſerit, nec adiunxerit; ſanctitate fœderali, vel fœderaliter, vel quoad ius fœderis, hoc enim δραστικώτατον fuiſſet contra Becani argutias: Nunc autem, vt ἀνυποκρίτως dicam, nulla cauſa eſt, cur Paulum ſic intelligamus, niſi analogia fidei, de ſanctitate fœderali. Nam

Ibidem.

primò textus Becano fauet: *Dicitur enim vir infidelis ſanctificatus in vxore fideli,*

fideli, hoc eſt, vt eruditè Beza: *Pietatem vxoris plus valere ad hoc, vt coniunctio iſta pro ſancta & pura habeatur, quam mariti infidelitatem ad hoc, vt coniugium profanetur, vel vt vxor bonâ conſcientiâ marito vti non poßit. Neque longius porrigitur iſta mariti, & vxoris ſanctificatio.* Becanum nunc argumentantem audiamus. Eodem modo ſancti ſunt Pater infidelis, & liberi, Pater non eſt ſanctificatus ſanctitate fœderali, nec ergo liberi. Propoſitio clara eſt, cur enim in verbis æquiuocè ſanctitatem accipiamus, cauſa nulla eſt. 2. Ita Auguſt. & veteres interpretati ſunt.

3. Ita Illyricus & fratres noſtri Lutheriani. 4. Noſter Aretius etiam illam interpretationem agnoſcit, & licet videatur verbo ſanctitatem fœderalem aſſerere, diſcurſu tamen ſuo euertit. Verba eius: *Deinde filii hinc nati ſancti ſunt, ſi rumperetur matrimonium, redderentur impuri, non ergo rumpendum propter religionem. Sancti dicuntur filii eorum, quia non obſtāte infidelitate alterius parentis, ad Eccleſiam Chriſti pertinent, ſingulis enim dicitur, Ero Deus tuus & Deus ſeminis tui, &c. Sancti etiam dicuntur filii, quia per educationem Chriſto conſecrari poterunt.* Et Pelicanus noſter: *Si mulier dimitteret virum,*

volen-

volentem habitare ſecum, & alii ſe copulet, immundi eſſent eorum liberi, eſſent enim adulteri, & per hoc filii eorum ſpurij, ideoq; immundi. Ecce quomodo obtinebis à Becano, vt tuo ſenſu verba illa interpretetur, cùm à noſtris obtinere non poſsis. Vnde colligo, dici ſanctos, qui Chriſto conſecrari poterunt. 2. Si rumperetur matrimonium, fore impuros, amiſſa ſcilicet ſanctitate; ideoque non eſſe fœderalem, nam ea parentum adulteriis non polluitur. 3. Intelligi poſſe de ſpuriis, Catholicorum expoſitionem, ex Auguſt. & Chryſoſt. habes apud Stapletonum. Hæc de æquiuocatione, quæ falsò Becano attribuitur.

Caluiniſtæ non egent baptiſmo.

QVINTO. Grauior erat de mendacio accuſatio. Scurra: *Deinde dicunt, quod eſt mendacium, quòd Caluiniſtæ Baptiſmó non indigent, nam contrarium ſcribunt, & docent, & faciunt.*

Imò verò orthodoxam pietatem noſtram abnegat Scurra, & in viros grauiſſimos & ſanctiſsimos, Caluinum, Bezam, & te, mi frater, eſt contumelioſius. Scribimus enim, docemus, facto teſtamur, Baptiſmo nos non egere: Nam primò cùm Baptiſmum ad ſalutem requirit Dominus, (Ioan. 3.3.) *Aquam enim & Spiritum coniungit, nos aquam mutamus in Spiritum,* ſiue ventum. Cùm deinde Apoſtolorum & veteris

veteris Eccleſiæ praxin producunt Lutheriani, vel Papiſtæ, nos per tropum elabimur. (Beza & alii in eum locum.)

2. Caluini auctoritas potior eſt Scurrâ. ille negat egere (Epiſt. 184.) *Atqui, inquit, infans ita priuatus eſt ſigno ſalutis, baptiſmo nempe: Nego tamen illius coram Deo deteriorem eſſe conditionem.* Quo accepto mea conditio non redditur melior, & ablato, aut non dato, non fit deterior, eo non egeo, ad ſalutem ſcilicet, de ea enim quæritur. 3. Idem confirmat ratio Caluini: (Ibidem) *Iam ſi eorum ſalus Dei promiſſione nititur, & fundamentum illud idoneum eſt ex ſeipſo, non eſt exiſtimandum, perire omnes pueros, qui ſine baptiſmo è vita excedunt. Sic enim ſub commendatione ſigni illius gratiæ Dei, Deus ipſe afficeretur iniuria & contumelia, & eius veritati derogaretur, quaſi ſalus illius fulta promiſſione; non ſatis conſiſteret:* at nos omnes fideles ſalutem habuimus nitentem promiſsione, fundamentum idoneum ex ſeipſo, ſalutem fultam promiſsione eius, ſatis conſiſtentem, non ergo opus fuit nobis baptiſmo. Verum ergo Becanus dixit, & Scurra mentitus eſt. 4. Caluinus epiſtola 229. ad Senatorem Francofurt. Verba Domini, *Niſi quis genitus fuerit &c.* ſic interpretatur, vt dicat, *non patere ingreſſum in regnum*

Conditio non baptizati non eſt deterior baptizati.

Dei abſque vitæ nouitate, cuius ſymbolum eſt Baptiſmus. Et deinceps: *Iam quæro, an Dei verbum ſuapte virtute ad ſalutem ſufficiat? an verò aliundè mutuetur ſubſidium, quo ſuppleatur defectus, vel infirmitas iuuetur? Neutro ergò modo opus eſt nobis Baptiſmo.* Si ergo, frater mi, opus eſt baptiſmo, non ſufficit Dei verbum, ſed aliunde ſubſidium mutuatur. 5. Non leuiter illa Caluini verba tranſeunda: *Iam verò, quid tot locis fiet, vbi Chriſtus ſola fide contentus eſt?* (Ibidem.) Cùm ergo nos, vt & Caluinus ad Knoxum, Papiſtarum, & veteris Eccleſiæ, ſimul Lutheranorum, in baptizando ſollicitudinem ſuperſtitioſam iudicemus, meritò dicimus baptiſmo nos non indigere; hoc enim nos ſcribimus & docemus.

Facto oſtendunt Caluiniſtæ, ſe non egere baptiſmo. Caluiniſtas ſoli prædicantes baptizare poſſunt.

Sextò: Praxis & conſuetudo Eccleſiarum ſatis oſtendit, earum de baptiſmi indigentia iudicium. Nam primò adeò caſus neceſsitatis baptiſmi apud nos rarus eſt, vt ſoli Paſtori τῷ κλητῷ eius miniſterium permittamus, ceteros omnes, viros, fœminas excludimus, imò à fœminis baptizatos rebaptizamus. ita Caluinus (Epiſtola 278.) *Quoniam baptizandi licentia, quam ſibi fœminæ arrogant, nihil aliud eſt, quàm craſſa ſuperſtitio, ſtulta illa & temerè ſuſcepta actio pro nihilo ducenda eſt. Paſtorum ergo*

rum ergo officium eſt, eas compeſcere. Interea legitimo baptiſmo luſtrare infantes, qui ſtulta & præpropera æmulatione, nihil aliud, quàm polluti fuerunt. Et: (Epiſt. 229.) *iam oſtendant, vbi Chriſtus priuatis hominibus præceperit baptizare. Certè nemo in Eccleſia honorẽ ſibi vſurpat. Et Chriſtus, teſte Apoſtolo, aliis omnibus præſcripſit, ne ſe ad publicum munus ingerant, ſpeciale eſt mandatum Chriſti ad Apoſtolos, Ite, prædicate, baptizate, quiſquis idem ſuo arbitrio tentabit, temeritatis damnabitur.*

2. Non quocunq; loco, ſed in cœtu fidelium tantum dari poteſt baptiſmus. Ita Caluinus (Epiſt. 185.) *Inprimis autem obſeruandum eſt, cùm iſtud Sacramentum complectatur ſacram & ſolemnem introductionem in Eccleſiam Dei, ſitq; teſtimonium cœleſtis noſtri municipatus, in quem inſcribuntur illi, quos Dominus adoptat ſibi, fas non eſſe adminiſtrare baptiſmum, niſi in cœtu fidelium. Non quidem, vt templum requiratur, ſed vt vbiuis numerus aliquis fidelium conueniat, qui Eccleſiæ corpus efficiat, & qui baptizat, pro Paſtore agnoſcatur. Si enim infans clam baptizetur, & nullis adhibitis teſtibus, illud neque reſponderet ordini à Domino poſito, neque Apoſtolorum exemplo. Oportet igitur infantem baptizari in cœtu aliquo, qui quidem cœtus profiteatur, ſibi nihil eſſe commercii, cum papiſticis pollutionibus.*

Vbi baptizentur Caluiniſtæ.

Sponſio eſſentialis baptiſmo Calviniſtarum.

3. Requirimus, vt in adultis profeſsionem, ſic pro paruulis ſponſionem. Caluinus: (Epiſt. 285.) *Interea fatemur, neceſſariam eſſe ſponſionem; nihil enim magis præpoſterum, quàm inſeri in Chriſti corpus, quos non ſperamus eius fore diſcipulos. Quare ſi nullus ex cognatis appareat, qui fidem ſuam obliget Eccleſiæ, & curam ſuſcipiat docendi infantis, luſoria eſt actio, & baptiſmus polluitur.*

Diabolus baptizare poteſt legitimè Calviniſtis.

4. Diabolo Beza miniſterium baptizandi dicitur concedere, modò Prædicantis ſpecie hoc præſtet, ita grauiter eum traducit SS. Theologiæ Doctor, & Eccleſiæ Vnnenſis Paſtor Philippus Nicolai (Wiederlegung der Caluiniſchen Religion/ pag. 303.) Das iſt aber nicht allein biß daher in der Chriſtenheit vnerhört/ ſondern auch hinfort jederzeit ſchröcklich vnd abſchewlich zu hören/ was Beza von dem Sacrament der heiligen Tauff (da ſolches von Meiſter Hemmerlein/ das iſt/ durch den hölliſchen Sathan verrichtet würde) offentlich ſchreiben vnd fürgeben darff: dann er ſagt/ das were die rechte Tauff: Id eſt, *Hoc verò non modò hucuſque in Chriſtianorum cœtu inauditum eſt, verùm etiam in poſterum omni tempore*

auditu

auditu horrendum & abominabile, quod Beza de Sacramento ſancti Baptiſmi ſcribere publicè & profiteri auſus eſt: nempe illud per Magiſterulum, hoc eſt, infernalem Satanam poſſe adminiſtrari. Nam dicit hoc verum eſſe baptiſma. Hæc noſtra facta dubio procul Becanum facient συλλογιστικώτατον, nam Scurra eum parum Dialecticum arbitratur. Baptiſmus à priuato, ſeu fœmina, ſeu viro, non in cœtu Eccleſiæ, ſiue ſponſione collatus, nullus eſt, non niſi pollutio eſt, contra ordinem Domini, & Apoſtolorum exemplum eſt, actio luſoria eſt. At Baptiſmus Papiſtarum ſæpe eſt à fœmina, ſemper à priuato, ſemper ſine ſponſione, nunquam in cœtu Eccleſiæ: Eſt ergo tantùm pollutio, actio luſoria: Nemo ergo in Papatu baptizatus eſt, non modò quòd ſacrilegis ſuperſtitionibus ceremoniæ ſanctitas ſit inquinata, ſed res planè irrita. Nam requiritur legitimus miniſter; at ſacrificuli in Papatu non ſunt legitimi miniſtri, cùm ergo in Dei Eccleſiam adſciſcuntur legitimo baptiſmo, luſtrandi eſſent, non minus, quàm ſi à fœmina vel priuato tincti forent. Deinde in cœtu Eccleſiæ fidelium baptizandi, qui profiteatur ſe abhorrere à Papiſticis pollutionibus: at Papiſtæ tinguntur in cœtu coniurato in pol-

Conſectaria factorum Caluiniſticorum.

lutiones papiſticas, & hoc quoq; ad eſſentiam pertinere conſtat. Nam baptiſmus eſt ſolennis ingreſſus in Eccleſiam Dei; at papiſtæ ingrediuntur per baptiſmum in regnum Antichriſtianum. 3. Sponſio neceſſaria eſt, vt ſine ea ſit luſoria actio, non ergo ſacramentum; ſed in papatu, ſponſio eſt, imbuendi ſacrilegis Antichriſti impietatibus, cum ergo omnia δὶς διὰ πασῶν opponantur vero baptiſmo: qui Papiſtarum, adde Lutheranorum, Anabaptiſtarum Socinianorum aqua baptizatus eſt, tantum pollutus eſt. At papiſtarum aut cæterorum neminem, cum verbum Dei fidemque amplectitur, rebaptizamus, manent ergo abſque baptiſmo: Iudicamus ergo factis noſtris eos nullo indigere, quis enim vnquam ea in re moleſtus illis fuit? Imo patres noſtri Caluinus, Zvvinglius, cæteri, quid niſi polluti fuere? at at inopinum malum hic ἀπὸ μηχανῆς, contra morem prouerbii, turbat. Maiores baptiſmo non luſtrati, ſed polluti fuerunt & tota illa à papiſtis baptizata Eccleſia, ſed illi cum baptizati non fuerint, nec ingreſsi in Eccleſiam, nam ingredimur per baptiſmum, nec paſtores baptizarunt, imo iam dudum nec Papiſta, nec Lutheranus, nec Caluiniſta baptizatus eſſe poteſt, ſed ne baptizari quidē poteſt: quia nō eſt vllus legitimus miniſter,

cum

cum nemo ſit baptizatus, nam qui baptizatus non eſt, hoc eſt, non in viſibili Eccleſia, quomodo eius paſtor eſſe poteſt? Merito ergo Beza baptiſmum Diabolo miniſtro datum approbat, nec aliud mihi occurrebat quod Becano reſponderem, quam angelum illum Abaddonem, vultũ, barbamq; hirſutorum prædicantium ſumpſiſſe, atq; ita nobis ſacramentum illud per Satanam reſtitutum, neque fratri noſtro (in ſumma religionis Caluiniſticæ) Philippo Nicolai, mirum videri debet *nos à dæmone offerri Chriſto Domino*, cum Euangelium doceat ipſum Dominum ab eo ſupra *templi faſtigium collocatum* eſſe. concludam hoc priuilegium. Oro autem, vt mihi de ſententia fratrum Heidelbergenſium renunties, quid reſpondendum ſit Becano, ſi auctum, & Lutherianorum fratrum noſtrorum calculo, probatum nobis reponat: *Omnes Caluiniſtæ in vtero Matris concipiuntur, & ex vtero naſcuntur ſancti, vt nullo alio ſubſidio, quam promiſſione Dei, ſalus eorum nitatur, baptiſmo nec egent, ſed eo vel polluuntur, vel carent, legitime tamẽ à Diabolo poſſunt baptizari, & priuatim miniſtris nouum priuilegium dabit. Prædicantium Caluiniſticorum tam eſt eximia ſanctitas, vt ſi eorum formam diabolus, habitumq́; mentiatur, legitimè adminiſtret ſacramenta, & plus poſſit, quàm Cherubim & Seraphim,* *Priuilegium auctum & confirmatum.*

 quibus

quibus Chriſtus baptizare non præcepit. & hoc priuilegium Lutheranis debemus.

DE PRIVILEGIO ſecundo, ſeu Sacerdotio noſtro.

Becanus: *Caluiniſtæ ſunt Sacerdotes, à Deo ſanctificati. 2. Quotidie offerunt Deo mundam & acceptabilem hoſtiam in odorem ſuauitatis.*

Scurra: *Aequiuocatio eſt: Sacerdotes ſunt non vncti, & raſi, ſed ſpiritales hoſtias offerunt, preces & gratiarum actiones. (1. Pet. 2. 5. Apocal. 1. 6. & 5. 10.) 2. Papiſtæ ſunt ſacerdotes Antichriſti & Diaboli. 3. In nouo enim Teſtamento non ſunt ſacerdotes, ſed Apoſtoli, Euangeliſtæ, Prophetæ, Paſtores, Doctores.*

Sacerdotes quales Caluiniſtæ.

Primò: ὡς ἔπος εἰπεῖν, pronuntiandum illud ſolenne: ἐσυκοφάντησας, ne in mentem quidem venit Becano nos radere, vel vngere, vt qui norit etiam regiæ vnctionis iam dudum oleum Eliſabethæ noſtræ ſtomachum mouiſſe. Idcirco expreſsè de noſtra hoſtia (ex Malach. 1, 11. & *ex lib. 4. Inſtit. cap.*

*ſtit.cap.*18.¶.4.*&* 16.) ſed noſtro ſenſu & verbis loquitur. Secundò. Hoſtiam illam mundam, Iudaicis ſacrificiis nobis mundiorem, eripere conatur, diſputando, cui conſectarium eſt, vt ſacerdotii dignitatem etiam tollat è medio. Nam τῶν πρός τι, ſeu relatiua ſunt *Sacerdotium* & *Hoſtia*. Ad rationes autem eius tam altum ſilentium, vt *vel amyclas meridie perdere poſſet*. Nec ſanè ego quid reſponderi poſsit video. *Opera noſtra ſunt inquinamenta, & ſordes, etiam preces & gratiarum actiones*, non ſunt ergo oblatio munda, Iudaicis oblationibus præſtantior. Nec ſatis rem expedit imputatio: Nam primò in ſe non eſt oblatio munda, ſi ſola imputatione. 2. In eodem gradu cum peccatis mortalibus, ſunt opera noſtra bona, quia & ipſa naturâ ſuâ ſunt peccata mortalia, licet non pari malitia. diſcrimen enim ſolùm eſt, quòd bona opera ſint ſordes minus abominabiles; tam enim naturâ ſuâ mortalis eſt mea ſcriptio, quàm Bezæ, (in Matth. 1. 19.) παραδειγματισμός. 2. Templum Dei ſumus (1.Cor.3.16.17.) *Neſcitis quia templum Dei eſtis? & Spiritus Dei habitat in vobis? Templum enim Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos.* Templum manemus, etſi templum Dei adulteriis, homicidiis, aliis

facinoribus deſtruamus, ſic Sacerdotes ſancti ſumus, ſic opera noſtra oblatio munda; nam vt perſona, ſic opera placent. Explicuit nobis hoc egregiè frater noſter Philippus Nicolai (Summa der Caluiniſchen Religion) Non ergo arduum Becano fuerit à Lutherianis adiuto priuilegio auctiore nos ornare: *Caluiniſtæ ſunt ſacerdotes in ſe adulteri, homicidæ, raptores, iniuſti, ſunt templa adulteriis, cædibus, rapinis, iniquitate polluta, à Deo tamen habentur ſancti, & ſordes ſuas offerunt Deo mundam & acceptabilem hoſtiam, in odorem ſuauitatis. Sed quis Deus ille, cui Caluiniſticæ ſordes tam ſuaue olent?* Becanus ſubridet. At fratres Lutheriani vpupam dicerent, aut Scarabæum, ſunt enim, vt noſti, naturâ παρρησιαστικοὶ, ſanè grauiſsimè & inuidioſiſsimè exagitat, hoſtiarum talium auctorem D. Philip. Nicolai (Kurtzer Bericht pag. 29. & 30.) *Vnde firmiter, inquit, irrefragabiliter,* ἀναντιρρήτως *conſequitur, Caluiniſtas, cum huiuſmodi proprietates, &* ἐνεργείας *Deo ſuo tribuant, tanquam cœcos, furioſos, dœmonium habentes, pro Deo viuo, æterno, omnipotente, abominatiſsimum dœmonem colere, & inuocare, & ſecundùm Lutheri dictum,* Eingeteuffelte / durchgeteuffelte / vnd vberteuffelte Hertzen haben müſſen. Nec video, quomodo corda δε-

Oblatio munda ſunt ſordes Caluiniſtarum.

Quô Deus placetur ſordibus Caluiniſtarum.

δια-

διαβολιωμένα poſsint Dei templum, aut hoſtia munda eſſe. Neſcio, an non quærendus alius Deus, de quo idem Doctor (pag. 30.) *Deum eſſe Calecutanum in India: nam ibi Dæmon pro Deo colitur & adoratur.* Qualia ſacrificia olim ſibi Dei gentium fieri imperarint, quales cultores elegerint, operæpretium eſt legere apud Auguſtinum, ex libris prior. 6. de ciuit. Dei.

Tertiò. Cõuitium ergo eſt, quod in nos facile retorquetur, cùm eos dicimus eſſe ſacerdotes diaboli; nam illi primò aiunt, ſe ſacerdotes, ſpiritales hoſtias offerre, non ſordes, deinde Deo, non ταύρῳ ἀνθέῳ, Europę iumento, vel τῷ Schor gibbor Hebræorum, multò minùs Deo Calecutano. *Quales ſacerdotes Romani.*
2. Affirmant, quoſdam ſuorum Sacerdotes propriè dictos, ſed eius Dei cuius (Epiſt. presb. Achaiæ) Andreas, cæteriq; Apoſtoli, Ignatius, Polycarpus, Cyprianus, Ambroſius, Auguſtinus, Baſilius, Nanzianzenus, Chryſoſtomus fuêre ſacerdotes. 3. Apoſtolos, Paſtores, Epiſcopos fuiſſe ſacerdotes, propriè dictos, nec ante Lutherũ Epiſcopum fuiſſe vllum nõ ſacerdotem, ſic appellari in libris Patrum, cõciliis, iure canonico, ciuili, & vniuerſæ Eccleſiæ conſuetudine.

Quartò. Lutheriani fratres noſtri, norunt Deũ, Patrem noſtrũ, norunt & domũ Patris noſtri, h.e. cœlum noſtrũ, prudenter

ergo fidem illis habere poſſet Becanus. Eos igitur audiamus. (Philippus Nicolai **Im kurtzen Bericht von der Caluiniſten Gott**, pag. 30. & 31.) Quæſtio: *Quale cœlum habet?* Deus Caluiniſtarum ſcilicet. Reſp. *Cœlum habet, in quod Idololatræ, ἀθέμιστοι, infideles pagani, vt Hercules, Theſeus, Socrates, Ariſtides, Antigonus, Numa, Camillus, Catones, Scipiones profecti ſunt. Ita ſcribit Zvvinglius in Chriſtianæ fidei expoſitione, ad Regem Chriſtianiſsimum:* **Du wirſt dort ſehen in einerley Geſellſchafft/alle heilige/fromme/weiſe/ männliche/ehrliche Leuth.** & poſt aliquot verba interiecta: **Den Herculem/Theſeum/Socratem/Ariſtidem/Antigonum/Numam/Camillum/Catones/ Scipiones/vnd deine Vorfahren alle/ die im Glauben ſeynd verſtorben.** Hæc diluenda ſunt, & domeſtica bella ſedanda. ac tum demum de obruendis per maledicentiam Papiſtis cogitandum. Niſi enim Becanus oblitus eſſet ſyllogiſticen, moleſtus eſſe pergeret: quorum Deus in cœlo ſuo habet idololatras, Herculem &c. Illi Sacerdotes ſunt diaboli, Caluiniſtarum Deus, ſi Lutherianis credimus, & Zwinglio, habet tales. Vel: quorum συμμύστας & συνιερεύοντας, conſacerdotes ſunt Hercules, Theſeus, Socrates, Catones, Scipiones,

Sacerdotes collegæ Caluiniſtarũ.

 265

nes, illi ſunt ſacerdotes Iouis, Æſculapii, &c. At Caluiniſtarum συμμύσται ſunt illi. Concludant Lutherani.

Quintò: Scurra: *Chriſtus in nouo Teſtamento dedit quidem Eccleſiæ Apoſtolos, Prophetas, Euangeliſtas, paſtores, Doctores: ſed non dedit Sacerdotes Chriſmatiſatos, quales nos ſumus.* Tragœdias penè hæc verba peperere, & aliâs monui Germanos, non mouere hanc Camarinam ἀκίνητος γὰρ ἀμείνων. Tum quia iuriſdictio tangitur, res tenerrima, & φορτικὸν eſt imperium Anglicanorum Epiſcoporum. Tum quia inter Anglos & Geneuenſes, omneſque Eccleſias Gallicanas & Germanicas grande certamen, & nondum coalita vulnera redintegrantur. Noſtri enim Epiſcopi omnes Eccleſias extra Britanniam, veris Paſtoribus, aut carere iudicant, aut ſuæ doctrinæ conuenienter iudicare debent; & idem de nobis eſt illatum, aut debet eſſe iudicium. ſic verò nos pro Becano argumenta ſtrueremus. *Puritani negant Anglopapiſtas habere legitimos Paſtores & doctores. Anglopapiſtæ negant habere Puritanos, Becanus cur non credat vtriſque, cauſam nullam habet.* Lutheranus inferet: Ergo non ſunt Eccleſiæ Chriſti: Nam ſuæ Eccleſiæ dedit Paſtores & Doctores Chriſtus.

Graue diſſidium Caluiniſtarum.

Caluiniſtica Eccleſia orba paſtoribus.

ſtus. Ergo ſunt Eccleſiæ Dei Calecutani. Adrianus enim Sarania, quo cum ſentiunt Eccleſiæ Anglicanæ: (de diuerſis miniſtr. gradibus, cap. 1. pag. 10.) *Si Geneua, inquit, abolitionem Epiſcoporum non probaſſet, & hos presbyteros & Diaconos non recepiſſet, nemo id eſſe faciendum in ſacris literis inueniſſet, aut inueniret. Nos presbyterorum & Diaconorum veſtrorum inuentionem humanam putamus.* Et deinde (cap. 2. pag. 45.) *Acerrimi interea ſunt ſuorum Epiſcoporum hoſtes (de Puritanis & Epiſcopis Anglicanis ſermo eſt) quorum functionẽ & nomen tanquam Antichriſtianum deteſtantur. Narrat deinde geſta eorum, qui Eccleſiam Anglicanam, non alio loco habent, quàm Romanam, hoc eſt, Antichriſtianam.* Certè Coppingeri & Hacketi furias noſtri imputant extraordinariæ vocationi Geneuenſium. Hæc cùm ſit Caluini, Bezæ, Caluinianorum & Bezanorum diſcipulorũ ſententia, valde importunè Paſtorum & Doctorum eſt facta per Scurram mentio. Nam quia Epiſcopos non nominauit, arbitrati ſunt, ſe prætéritione, ſenatu motos, & infamia notatos: Cuiuſdam etiam Archiepiſcopi Diaconus: meminerint, inquit, de ſeminio Ranarum Gebennenſium nata βατραχίδια, ſe paſtores nõ eſſe, tum quia Epiſcopos nõ habent, tum quia vocatione

carent:

earent: & hæc ex Sarauio verba mihi tradidit: (cap. 2. pag. 43.) *Nam ſi datur locus extraordinariæ vocationi, quænam, obſecro, erit illa? quo nomine eum vocabimus, qui ſic vocatus erit? quem eum eſſe dicemus? num Apoſtolum? num Prophetam? num Euangeliſtam? eadem ratione quà ſe paſtorem & doctorem dicit, etiam ſe eſſe Apoſtolum, vel Euangeliſtam iactare poterit, ſed non hic ſe continebit malum: idem ſimiliter in Republica metuendum erit: nam ratio nulla eſt, cur in Eccleſia extraordinariæ vocationi potius locus ſit, quàm in Republica, atq; ita, ſi Deo placet, ſtultus & dementatus populus, extra ordinem vocatos reges, & libertatis vindices, cum monaſterienſibus accipiet.* Quod ſi tu cum Beza reſpondeas, Caluinum & cæteros habuiſſe extraordinarias vocationes, offendes Epiſcopos, & Regem noſtrum: ſi dicas, ordinarias, ſcandalizabis Eccleſias ὦ παῖ σιώπα πόλλ' ἔχει σιγὴ καλά. Nam Angli pluris facimus miniſterium papiſticũ, quam veſtrum extraordinariæ vocationis figmentum. Imò Zwinglij, Caluini, & aliorum docemus vocationem eſſe papiſticam, Bezamq; id abnutantē damnamus. Mirum eſt, inquit, legitimæ vocationis doctus aſſertor (Ad. Sarauia de diu. miniſt. grad. c. 2. p. 52. & ſeq.) *In Eccleſia Romana quenquam*

Bapti-

Baptiſmum agnoſcere, qui miniſterium Eccleſiaſticum neget. Nam quamuis Romana, nec orthodoxa, nec Catholica, nec Catholicæ Eccleſiæ ſanum membrum ſit: Eccleſia tamen eſt: & vide quid amplius dicam, Ipſa eſt mater noſtra, in qua, & per quam nos Deus regenerauit. Hæc nos Romanis tribuimus, qui veſtras & veſtrorum maiorum extraordinarias vocationes dicimus impoſturam: & à nobis ſtant, tum alii Principes, tum illuſtriſsimus Mauritius Landgrauius; tantùm enim abeſt, vt ille vocationes illas ſeu potius vocationum iactationes approbet, vt legitimas etiam repetendas cenſeat: vt fratres noſtri Lutherani ſcribunt: Cùm enim fratres noſtros Lutherianos Marpurgo pelleremus; ſpõte enim cedere illis, integrum non erat: *Reſpondiſſe enim ſe aiunt:* Daß wir vnſere aber biß dahero getragene Aempter in Kirchen vnd Schulen / ſelbſt vbergeben/ vnd J.F.G. reſignieren ſolten/ fiele vns beſchwerlich vnd bedencklich/ weil wir legitimè darzu vocirt / vnd beruffen / vnd ſie ſelbſt alſo zu verlaſſen nicht gemeynet. Vides quidem eos religioni ſibi ducere officia hactenus, cùm in Eccleſia, tùm ſcholis adminiſtrata Illuſtriſ-

Vocatio Puritanorum

ſimæ

ſimæ Celſitudini ſuæ ſponte in manum tradere, & reſignare, cùm ad ea legitimè vocati eſſent. At Illuſtr. Princeps, quid reſponderit, ex illis audiamus: Daß wir aber vns beſchweren / vnſere Dienſten ſelbſten / J F G. vffzutragen / vnd zu reſignieren / käme Jhr das wunderbarlich für / dann ſie vns noch nicht angenommen / ſondern es weren ſolche Aempter allbereits loß geſtorben / mit dem Herren / deme wir zuuor gedienet / vnd ipſo facto vns reſigniret. Quod autem in functionibus noſtris ſponte ſuæ Illuſtriſs. Celſitudini reſignandis conſcientiam prætendamus, non poſſe ſe, non admirari, cùm nunquam nos ſuſceperit, ſed iam dudum officia illa, Domini, cui ſeruierimus, morte, vacua facta eſſe, & ſibi, ipſo facto reſignata: ita illi: An ille Princeps phantaſticas veſtras vocationes approbaret, qui Principis morte eas ceſſare, ſucceſſori de facto reſignatas, ab eoque iterum miniſtros illos acceptandos eſſe docet? Quæ ſi Becanus conſiderare velit, nobiſcum ſentiet. Nullum legitimũ miniſtrum noſtræ pietatis agnoſcat, niſi primò legitimè vocatum, aut ſi morte Domini ſui liber fuerit, noua vocatione, ſeu reuocatione ἀνάκλητον reminiſteriatum. Supereſt vnicus ſcrupulus: Ne Becanus vobis Ge-

Nouum priuilegium Puritanorum.

neuenſibus extraordinariouocatiuis, ex noſtro Sarauia nouum priuilegium tribuat, magna Academiarum indignatione & damno, videlicet *pronuntiandi, dicendi, creandi, faciendi, ſe Eccleſiarum paſtores, Doctores, Prophetas, Euangeliſtas, Apoſtolos, hic & vbique cenſendos, idque in nomine Dei Calecutani, plaudẽtibus Lutheranis.*

DE PRIVILEGIO
3. περὶ τῆς πληροφορίας, ſeu fiduciatione noſtra.

BEcanus: *Omnes Caluiniſtæ certi ſunt de ſua iuſtitia, &c. 2. Certi ſe perire non poſſe.* Scurra: *Caluiniſtæ certi ſunt per fidem, quia Deus eſt eorum pater. 2. qui credunt, habent vitam æternam. Ioan. 3. 36. & cuſtodiuntur, 1. Pet. 1. cap. 3. Papiſtæ fluctuant in fide, non credunt remiſsionem peccatorum, habent fidem Diabolorum. 4. ſunt ſpurii.*

Primò: Priuilegium hoc noſtrum eſt quarto modo proprium: παᾶσίτε, καὶ μόνον, καὶ αἰεὶ. Nam ad Lutheranos non pertinere, demonſtrat Beza in Coll. Mompelg.

Tanto

Tantò magis fremebant fratres, contra argumenta Becani, ex ſcriptura, Patribus, totaq; vetere Eccleſia, id oppugnantis, nihil reſponſum eſſe. Cùm autem, quæ fratres de πληροφορία noſtra, & reſponſione Scurræ diſſeruerunt, colligerem, fateor, me tentationibus grauib⁹ oppreſſum, adeò fluctuaſſe, vt nihil illa certitudine videretur incertius, adeò vt ne nunc quidem Becani ſententiam, etſi cupiam, damnare poſsim.

Secundò. Ratio noſtra prior: *Certi ſumus, quòd Deus Pater, & Filius, & Spiritus S. ſit noſter Deus. Et ſic credimus remiſsionem peccatorũ, & vitam æternam: certi ergo ſumus, nos habituros vitam æternam.* Conſequentia eſt certa ex Ioan. 3. 36. *Qui credit in Filium Dei, habet vitam æternam.* O mi frater, certi eſſemus. Certitudinem enim hãc nobis faciunt inutilem Papiſtæ, incertã Lutherani, nos euertimus. *Fiducia Caluiniſtarum.*

1. Inutilẽ faciũt, facto & reſpõſo. Facto quidẽ, cùm & ipſi πληροφορηθέντες tot mundi bona cõtemnere, tot mala ſubire pro fiducia ſua alacres poſſunt, quotidie rapinã bonorũ ſuorum cum gaudio ferunt, carceres, vincula, vſtulationes, ſectiones, aculeorum ingenia, mortem ſubeunt, his fidẽ negamus, nobis qui de eorũ ſpoliis lauti ſumus, & luxuriamur, arrogam⁹? Crede mihi, frater, non leue momentũ in vtramque partẽ habent exempla, quæ apud eos hîc in

Anglia ſunt eximia, apud nos flagitioſa. Sed hæc facta hypocriſi, deputare poteſt noſtra ad iudicandum περιπέτεια: Reſponſo occurrere, quî poſſumus? Qui credit in Filium Dei, vera, viua fide, & perſeueratura in finem caritate, is habebit vitam æternam. an tu certus es, te ita credere? *Sentio*: inquis: valde tu quidem αἰθητικὸς es, frater, qui non modò præſentia ſentias, ſed etiam certùs es, deſituram nunquam eſſe. *Ego Pareus*, inquis, *credo*, (Rom. 8. 1.) *ſenſus eſt, non fidei articulus*, rectè tu quidem, *credere te ſentis, & habere ſtudium pietatis ſentis*, ſed ſenſu tuo, & in ſenſu ſuo nimis abundante. Sed plagam tamen infers πλυροφορία quæ iam etiam tuo ſenſu nititur, & falli facili & fallente, nonne idem & reprobi ſentiunt? Sed vtcunque ſentias, certè futura non ſentis, nondum enim ſunt.

Senſu vitium.

2. Incertam faciunt Lutherani, quos tu fratres, & συνθεμελίυς in religione vocas? (Præfat. in 1. Cor.) Illi perdere nos fidem & ſtudium boni operis conſtanter docent: (Colloq. Mompelg. pag. 463. & ſeq.) *Si mori poſſunt, inquit Iacobus, ergo & fidem amittere poſſunt, credunt ergo, ſe amittere poſſe, tu autem eos fundamentum tenere aſſeris,* (Præfat. ad 1. Cor. & c. 1.) *&*

tamen

tamen, quia fides eorũ amitti poteſt ex tua ſententia, non eſt ſaluifica. Si fides eſt, inquis, certa perſuaſio gratiæ & ſalutis, præſentis & futuræ, vtique eſt indelebilis ſimpliciter: Ideò eos ἀσύστατα docere contendis: nunc vide argumentum ſimile Becani ſyllogiſmis. Quorum fides non eſt indelebilis ſimpliciter, non eſt πληροφορία ſeu certa perſuaſio &c. At Lutheranorum non eſt indelebilis ſimpliciter, non eſt ergo perſuaſio certa gratiæ, & ſalutis præſentis & futuræ, non ergo habent noſtram illi certitudinem, & tamen ſaluantur, ergo ſine illa noſtra πληροφορία aliqui ſaluantur, non ergo illa eſt neceſſaria ſaluti.

3. Noſtri ſcriptores certitudinem penitus euertunt. *Nota infallibilis*, inquit Aretius, *ſeruare* τὰς ἐντολάς. Et Beza (Coll. Mompelg. pag. 481. & ſeq.) oſtendit, *nonniſi à poſteriore nos de electione certos eſſe*, & non omnino falsò, nam qui dicit, ſe noſſe Deum, & mandata eius non ſeruat, mendax eſt: At mandata Dei ſeruare non poſſumus, τῶν ἀδυνάτων γὰρ ὁ νόμος. Quod ſi ſeruamus, an etiam ſentimus nos ſeruare? etiam tum cum tentatione ſuccumbimus? Reſpondebis quidem tu pro Scurra; euangelicè ſeruare

Fiducia nititur operibus.
1. Ioan. 2.

 nos,

nos, non legaliter; id poſtea diſputabitur. Nunc ſatis eſt, ſentiri non poſſe, an ſeruemus euangelicè, quod violamus legaliter, niſi Dauidem adulterantem & occidentem, tam minutim credis, diſtinxiſſe, vt crederet, ſe illa præcepta ſeruare euangelicè, non tamen legaliter.

Petro repugnas. Tertiò. Alterum argumentum Scuræ: *Qui cuſtodiuntur virtute Dei per fidem, non poſſunt perire, nos ita cuſtodimur, non ergo poſſumus perire.* Verba ſunt Romani Pontificis (1.Petr. 1. 5.) *Qui virtutis Dei præſidio cuſtodimini per fidem, ad ſalutem paratam patefieri tempore vltimo.* Verùm notârunt fratres, verba illa fiduciationem non ſtabilire, & textum potius aduerſari. Senſus eſt enim, electos illos aduenas non ſuis viribus, ſed Dei potentiâ eſſe in periculis tutos; Cuſtodiris, ſed an etiam cuſtodiam ſentis? etiam de ſemper manſura prophetas? 2. Apoſtolus, *ſanctos, electos, cuſtoditos* vocat, vt noſtri Interpretes ſcribunt, judicio charitatis, quæ non cogitans malum, omnes vocat electos, quos non nouit eſſe reprobos, an tamen idcirco omnes illi electi? certitudinem autem ex judicio charitatis alienæ ſibi fabricari hominis eſt, communi ſenſu carentis. Nec minus inſanum toti alicui Eccleſiæ dicta, ſibi certò applicare, an ſi quiſ-

quiſpiam Heidelbergenſes Profeſſores doctos ſalutet, tu mox prouolares, doctus ego? & certò doctus? 3. Contextum obſtare demonſtrat ſcopus epiſtolæ, & ſingulæ penè ſententiæ. Scopus enim eſt, exules pro CHRISTO confirmare, ne deficiant, timebant ergo, & monendo eos timere docet. Hinc illa: (v.13.) ſtate ſuccincti lumbos, (v.17.) conuerſari in timore (c.5.8. 1.c.4.19.) *Sobrios eſſe, vigilare, commendare Deo animas in benefactis*, hæc, & totum caput tertium illam confidentiam expugnat.

Quartò: *Romano-Catholicos negat credere remiſsionem, vitam æternam, &c.* Bonum factum: vtilis eſt illa æquiuocatio, populus enim, qui nec ipſe fiduciationem noſtram habet, cùm hæc audit, exiſtimat eos omnino atheos eſſe, nec credere vitam vllã poſt huius occaſum ſupereſſe. Verùm hoc eſt cum laruis pugnare, & hoſtem tibi fingere, quem vincas. Cum Becano aliter agendum: *Credit ille, ſperat, cum tremore ſalutem ſuam operatur*, (Rom. 11. 23.) ſibi dictũ exiſtimat, *Vide ne excidaris*, (Rom. 11.20.) *noli altum ſapere*. Omnibus ritè pœnitentibus nouit remitti peccata. At de ſe nõ magis ſecurus eſt, quã ſpes diuina, miſta timore præſtare ſolet. Neq; video, cur hoc in Romano-Catholicis reprehendamus, *Lutheraniſmum explodunt.*

cum neq; Lutherani certi ſint fidem ſuam indelebilem eſſe, imò articulum fidei putant omnino delebilem eſſe. 2. Noſtri etiam interpretes cùm ad ſe redierunt, illam certitudinem à nobis non exigunt, cur nos tam duri ſumus, vt à Papiſtis exigamus, quod præſtare ipſi non poſſumus? Præclarè Beza (in 1.Ioan.5.17.) docet, *Peccatum ad mortem non eſſe, particularem lapſum aduerſus primam tabulam, cuiuſmodi ſunt, etiam dubitatio aliqua de* Deo, *de veritate Scripturæ, de Chriſto, de aliis ad Dei cultum propriè pertinentibus. Superſunt enim eorum vitiorum ſemina in regeneratis: adeò vt interdum horrificos fructus edant, in ipſo tentationis æſtu. Sicut in Iobo, in Moſe, in Aarone, in Dauide denique, qui tamen erat ſecundùm cor Domini. ex Pſalmo 73.&* 116.11. Bezanam fidem ſine felle odii, & occupatione iudicii cum Romana comparemus. Bezæ fides manet Dei fides, etiam cum dubitat, an ſit Deus? an ſcriptura mentiatur, an Chriſtus ſit redemptor? an Deus colendus? & Romanorum fides cum timent, ne cadant, ne excidantur, ne à leone deuorentur, odionè an amore ſint digni, fides erit Diabolorum? an Beza cùm de fidelitate Dei ſalutem promittentis, de veritate ſcripturæ eam aſſerentis, dubitat, poteſt de ipſa ſalute certus eſſe?

Beza fiduciam tollit.

eſſe? Dico amplius, adfert exemplum Iobi, qui penè conſtanter deſperauit, *& quaſi ſepoſita de Deo cogitatione, furens natali tuo maledicit.* (Beza πεζλογομένοις in cap. 3. Iobi) nondum tamen Bezæ illa fides, eſt fides Diabolorum. & tamen ſi Romanus dubitet, iam mox eſt fides Diabolorum. Cuius fidei tam pertinax eſt odium, vt per latera noſtra Romanos petamus? de Deo dubitantes, ſalutis in Deo certos nos iactamus? Neque valet effugium, exiguam eſſe dubitationis vmbram, qualem Sophiſtæ vocant, motum primò primum, actum indeliberatum. Nam horrificos fructus vocat Beza, & exemplum Dauídis, & aliorum habent dubitationem, diffidentiam, idololatriam, adulteria, homicidia. Alia ergo quercus excutienda, & facit Beza (Mompelg. pag. 464.) *Ego dico, Dauidem in adulterio perpetrato retinuiſſe fidem & Spiritum ſanctum, neq; eam amiſiſſe. Quod ſimilitudine declarabo: Ebrius non amittit intellectum ſeu rationem, etſi quamdiu ebrietas caput eius occupat, ratio ſe non exerat, ſed ſimilis ſit animali bruto.* Tu quoque doces: *Quod fides vera numquam excidat, aut deficiat penitus, ſed coniuncta ſit cum perſeuerantia totali & finali, ita vt licet, lapſibus & peccatis ſanctorum aliquando foris deficiat fidei actus: in-* **Manet fidei habitus.**

 tus

tus tamen nunquam deficiet fidei habitus. aut ego valde erro, aut hæc penitus fidem noſtram euertunt. 1. Si actus fidei deficiat, ingruente deſperationis actu, ſi actus charitatis tollatur odio, manet tamen habitus, ſed an & tum certitudo: Qui actu dubitat, certus non eſt, de quo dubitat, & concidit illa de *ſenſu fidei* iactatio; nam credere habitu, ille ſe non ſentit, qui actu non credit. 2. Hinc euaneſcit penitus ille totius fiduciationis apparatus, Qui credit, ſaluatur; Ego credo, nam ſi habitu ſolo, deficiente actu, vnde noſti te credere? 3. Illa ſola fides eſt πληροφορία, & ſaluti ſufficiens, quæ eſt ſimpliciter indelebilis: At ſolus habitus eſt talis; ergo ſolus eſt fides, ſufficiens ſaluti. Vnde mira portenta opinionum ſequuntur. 1. ea, quæ dicuntur de actu credendi, & qui credit in Filium Dei &c. accipienda de habitu: & confirmat Bezæ ſimilitudo, nam vt ipſa ratio ſeu mens, non autem intelligentiæ actus hominem facit, ita quoque fidelem, non actus fidei, ſed credendi habitus. 2. cùm fides dicitur *apprehendere iuſtitiam Chriſti*, hoc quoque de habitu intelligendum eſt: ideò totum, quod ex 15. gen. & Rom. 4. de fide Abrahami adferunt, vanum eſt; nam ille *actu credidit, & per actu iuſtificatus eſt.* 3. Monſtrum eſt habitu chari-

charitatis, fidei, cum infidelitatis actu, homicidiis, aliis facinoribus perſeuerans, & iuſtificans, valde ea re offenduntur fratres noſtri Lutherani (Coll. Momp. pag. 465.) *non vellem mille florenos, imò ne totũ quidem terrarum orbem accipere, vt talia meis auditoribus proponerem, tam manifeſtè impia: Quod videlicet perpetrantes peccata contra conſcientiam, ſcortatores & adulteri, ſi ſint electi, retinent in ipſo actu peccati fidem, & Spiritum S.* Sed illud hîc non agimus, tantum enim quærimus, an certa experientia in hiſce flagitiis pleniſsimè ſciat ſe electus retinere habitum, cui contrarios actus ſentit? Quin & hoc accuratè ἐνθυμητέον, an ne illa ſit fides, caritaſque dœmoniorum, *quæ de Deo, ſcriptura, Chriſto, ſalute dubitat, adulteratur, odit, occidit, blaſphemat*, & hæc omnia cùm faciat, quæ dœmones faciunt, manet tamen fides?

Abyſſus impietatis Caluiniana.

Quintò; Quin etiam, ſi diis placet, ex Bellarmino probatur certitudo fiduciaria: *Imò, inquit, quãdo Epiſcopus eſt latenter hæreticus, quomodo nos certi ſumus certitudine infallibili, quod iſte, quẽ videmus, eſt verus Epiſcopus, & tamen non credimus, quod nos ipſi credamus, aut quod ſimus iuſtificati.* Bis hîc peccat Scurra, nam & calumniatur, & id, quod nos quoq; credimus, in Bellarm. reprehendit. Calumnia eſt, quia ἁπλῶς

Calumnia noua.

Bellarm.

Bellarm.impingitur,quod ille κατά τι dixerat (lib.3. cap.10. de Eccleſia militante) *Nam cum Epiſcopos videmus in Eccleſia, ſcimus*, ait, *eos locum Chriſti tenere, & nos illis obedientiam debere, ſatis enim ab Eccleſia pro talibus haberi, an verò habeant ordinis aut iuriſdictionis poteſtatem moraliter conſtat.* 2. Id rationibus & Patrum auctoritate docet; eadem ergo in illos calumnia cōuenit, & fides eorum, fides dicenda erit diabolorum. 3. Nos idem ſcribimus & docemus. Noſter Sarauia illos Epiſcopos veros adeo fuiſſe cenſet, vt ab illis dependeat vocatio noſtrorum Epiſcoporum; at noſtri verè & ἀναμαρτήτως certi ſunt, ſe Epiſcopos eſſe, & locum Chriſti tenere in Eccleſia, ergo & illos à quibus vocationis ſuæ traducem acceperunt. 2. Caluinus noſter requirit, vt qui baptizat, legitimus ſit miniſter, & talis habeatur ab Eccleſia, ac tum certus eſt ritè adminiſtratū Sacramentum; ergo & certus eum talem, locum Chriſti in Eccleſia tenuiſſe. 3. Beza vlterius etiam progreditur; nam ſi ipſe Satan modò formam miniſtri indutus baptizaret, certus eſt legitimum eſſe baptiſma, ac proinde eum locum Chriſti tenere, nonne & idem de Epiſcopo latenter hæretico diceret? Certo certius eſt, hanc fidem eſſe diabolorum, quæ

Supra, priuilegio 1.

quæ malignis illis ſpiritibus tantam in Eccleſia prærogatiuam aſsignat: doleo tamen, ſcurram vndique fragili quærentem illidere dentem, ſolido infringere.

Sextò: Nulla certitudo ſaluti neceſſaria vel idonea eſt, quæ requirit, vt mendacio credamus, noſtra certitudo talis eſt. Propoſitio probatione non eget, nam certitudo nixa mendacio, vel ſtultitiæ eſt, vel pertinaciæ, vel vtriuſque: non eſt ergo fidei certitudo, vel ſi eſt fidei, eſt fidei Diabolorum, non Chriſti. Aſſumptio eſt noſtri Bezæ (Colloq. Mompelg. pag. 482.) Homini tentato dicendum eſt, ſolem ortum eſſe, etiamſi nondum ortus ſit; at hoc, niſi fallor, eſt luculentum mendacium, cui tentatus iubetur credere. Amplectamur ergo priuilegium à Becano datum, & Scurram contemnamus, imò verò vti par eſt, Priuilegium in optima forma, in conſcientiarum noſtrarum archiuio cõſeruemus. *Omnes Caluiniſtæ certi ſunt de ſua iuſtitia, ſanctitate, perſeuerantia, prædeſtinatione, & vita æterna: ideoq; certi ac ſecuri, quicquid tandem eueniat, perire non poſſe, nec tantùm certi ſunt, cùm certi ſunt, ſed etiam cùm de Deo, ſcripturæ veritate, Chriſto, ſalute ſua dubitant, cum infidelitate, diffidentia, adulteriis, homicidiis, delinquunt. nec hoc tantùm, ſed certi ſunt,* *Certitudo Caluiniſtica nititur mendacio.*

menda-

mendacium, quod mendacium eſt, in ſalutis certitudine eſſe veritatem, & certi ſunt ſolem eſſe ortum, etiamſi nondum ortus ſit.

An Catholici, an Caluiniſtæ ſpurii, de vtrorumque parentibus.

Septimò: Vltimo loco omnibus Papiſtis obiicitur *genus, ſunt enim S. P. id eſt, ſine patre, vulgò concepti, ſpurii. Ratio, quia orationi Dominicæ ſubiungunt Angelicam ſalutationem.* Cenſent fratres nimis hoc eſſe in tot Reges, Principes, Comites, & nobiles angelicam ſalutationem vſurpantes contumelioſum: In Dei matrem blaſphemũ, quaſi illa habeat filios aliquos S.P. ſed ludicrã hiſtoriam, ſi graue non eſt, narrabo. Detinebatur carcere puer nobilis, decennem puto fuiſſe, cũ fame, metu flagellorum, oſtenſo carnificum apparatu, ad noſtram pietatem adduci non poſſet, & vltra ſæuire verecundiâ teneræ ætatis Epiſcopus non auderet, diſsimulatâ in præſens irâ, ex hac Scurræ diſputatione eum aggreſſus eſt: *Recita,* inquit, *Pater noſter,* fecit impigrè, quod volebat Epiſcopus, addidit etiam, *Aue Maria,* quod ille nolebat. Tum Epiſcopus, *Cur eam ſalutas?* P. Roga Eliſabetham, aut Gabrielem, ſi me interrogas, quia eſt mater Domini mei. E. *Cur non potius adis Deum?* P. *Deum adeo, & cum matre Dei.* E. *An mater ſenior filio?* P. Humanitate ſenior, diuinitate iunior. E. *An ergo Maria Deo miſericordior?*

P. Maria

P. Maria vt ſit miſericors, habet à Deo infinitiſsimè miſericordiſsimo, miſericordia increata, Marianæ miſericordiæ creatrice. Reuerendiſsime Domine, an illi miſericordiores Deo, quibus ſcribit beatus Paulus (Rom. 15. 30.) *Obſecro ergo vos fratres, per Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum, & per caritatẽ S. Spiritus, vt adiuuetis me in orationib. veſtris pro me ad Deum?* E. *Scin Deum eſſe patrem tuum?* P. vnde enim veſtra tormenta vincerem puer? E. *qui matrem nominant, ſpurios ſe agnoſcunt, quia neſciunt patrem.* P. Imò verò nos patrem & matrem agnoſcimus, & mater noſtra Maria legitimè Deo iuncta eſt, vos matrem nõ habetis, aut eam erubeſcitis, de ancilla ergo eſtis vos, nos autem nobiles, qui ſtemmata patris & matris exhibemus, vos etſi de patre gloriemini, quod ego non credo, de matre certè confiteri debetis, quod me nominare non decet. E. *Imò & tu, & omnes Papiſtæ ſpurii.* P. Si ideo ſpurii, quia ſalutamus virginem matrem, poſtquam adorauimus Deum Patrem, nobiſcum ergo ſpuria Eliſabetha, Gabriel Angelus, & quod meæ horrent aures, ex tua tamen prudentia ſequitur, ſpurius Spiritus S. ſpurius Deus; cuius ore Mariam Angelus, & Eliſabetha ſalutârunt: Vobis, ſi Maria non eſt mater, nec frater Chriſtus, nec *Mater Caluiniſtarum.*

Deus

Deus Pater. Nam Deus nullos filios habet, niſi fratres Chriſti, & filios Mariæ. an ergo, ex patre Diabolo eſtis vos? Ludicra res vulgata, maximos riſus apud Germanos Hanſaticarum vrbium negotiatores excitauit. Dicebant enim ex ſuorum ſcriptis (Phil. in c.. Jm kurtzen Bericht. pag. 26.27.& 31.) *Clarum est. Nam Caluiniſtarum Deus est leuis, laſciuus, impurus, verſipellis, doloſus, fallax, ſanguinarius Moloch. Qui dicitur in ſacris literis* (1.Pet.5.) *Leo rugiens, antiquus hoſtis, maledictus Leuiathan*, Welchen die bezauberten Caluiniſten für jhren GOtt ehren/ anbeten/ vnd anruffen. Ita fratres noſtri. Percommodè accidit, quod hic de ſpuriis paragraphus Batauum ſuſpicione liberauit; non enim deerant, qui eum libelli parentem arbitrarentur: falsò; cui enim probabile videri poſſet, ipſum, ſpurium vitulamen, exulem nominis ſui, maternarum ſordium conſcium, tot Regibus, & generoſiſsimis familiis natales obiicere? Niſi tamen dicat quiſpiam vertiginoſum & meretricium ſpiritum, in ſua opprobria fœcundum eſſe, & more ſcorpij periclitantis, veneficam caudam in ſua viſcera conuertere.

Pater Caluiniſtarũ.

DE PRI-

DE PRIVILEGIO quarto, ſeu de Spiritu ſcripturæ interprete.

BEcanus: *Omnes Caluiniſtæ per internam Spiritus ſancti teſtificationem, norunt diſcernere inter ſcripturas canonicas & non canonicas. 2. Ideo in hac re non indigent iudice controuerſiarum.*

Scurra: *Sunt quidem varia* κϱιτήϱια, *ſed tamen opus eſt inſtinctu Spiritus ſancti, vt etiam Romano-Catholici docent. 2. Non omnes Caluiniſtas diſcernere, ſed* τοὺς *Illuminatos. 3. Opus habere iudice controuerſiarum. 4. Caluiniſtas ſemper ad ſcripturas prouocare.* Ignauiam & præuaricationem proditoris, ſcio, frater, tibi quoque inuiſam eſſe; nam hæc non vnum, ſed μυϱμυκῖα Paparum, & interpretum ſcripturæ mox paritura (vtinam ψϛυδὴς ſim οἰωνές) proſpicio. at cenſuras conſiſtoralium animaduerte. Primò: inter κϱιτήϱια ſcripturæ canonicæ, *ponere antiquæ Eccleſiæ teſtimonium*, eſt vti argumentis papiſticis, eaque vtendo, approbare, nam eo vſi ſunt Tertullianus, cùm adhuc Papi-

 ſtaeſſet,

ſta eſſet, & Auguſtinus Papiſtarum acerrimus defenſor, adeò vt pro defuncta matre Miſſam fecerit, & monachiſmum nouum inſtituerit. 2. Si teſtimonium veteris Eccleſiæ in recipiendis ſcripturis habet authoritatem, eâdem nos premerent Papiſtæ in earum interpretatione, & ex ſuo Auguſtino iuberent nos Eccleſiæ credere interpretanti ſcripturas, cui credimus danti. 3. Quia fratres noſtros Lutheranos contra nos armaremus. Nam & illi iam etiam hoc argumento delectantur, (Coll. Mompelg. pag. 347.) *Cuperem mihi*, inquit Iacobus, *ſaltem vnum ex ſcriptoribus Eccleſiaſticis veteribus, aut nouis nominari, qui in hunc modum verba Ioannis Euangeliſtæ interpretatus ſit.*

Secundò: Publico peſsimo factum eſt, quod in noſtris Eccleſiis vulgatum eſt, ex Valentio & Andradio Papiſtas *ſcripturis credere, & ob Dei reuelantis veritatem credere.* Noſtris enim auditoribus perſuaſimus, eos neſcire, qualis liber ſit Biblia.

Tertiò. Non eſt nobis cum illis hoc priuilegium commune. Nam etſi commune eſt omnibus, credere, quia Deus reuelauit; ſi tamen quærat Becanus, & vnde ſcis, Deum reuelaſſe? tum ad ſpiritum priuatum, hoc eſt, ſecundùm Scaligerum, tua deliria refugis. & hoc κριτήριον reſpõdes.

Beca-

Becanus ad Eccleſiam, miracula &c. eo modo quo deſcriptum eſt in *Circulo*, ex quo quia nondum exiſti, promptum erit illa videre. *Circulus Calviniſtarum*

Quartò. ait Scurra: *Deinde dicunt, quod eſt veſtrum mendacium, quod dicant, omnes ſuos poſſe diſcernere inter ſcripturas.* Itanè verò? Imò verò mentitur nebulo, & iniuriam facit omnib. Eccleſiis fidelium. Nam primò *omnes, omnes, omnes oues meæ vocem meã audiunt, ego ſum ouis.* Ergo. Quod ſi propoſitio maior reſtringenda eſt arbitrio Scurræ: *Omnes oues meæ, quæ propter habitum ſenſus exercitatos habent in ſcriptura, audiunt vocẽ meam:* iam periit fiducia idiotarũ, imò & doctorum. Nam quomodo poteris, mi frater, cum aſſumptione ἀλαζωνεςάτα leuare oculos contra Becanum, & dicere, Ego Pareus ſum ouis propter habitũ ſenſus exercitatos in ſcripturis habens? & ſi tu dixeris, qui es aliquid, an & tui diſcipuli dicent idem, vt ſint aliquid? 2. Conſtituo eſſe aliquem, qui diſcernere non poſsit, an ſit Apocalypſis liber canonicus, quomodo credet? non ſufficit Eccleſiæ authoritas, nec aliud κριτήριον, & ſpiritũ non habet diſcernendi, ſolum ergo erit fides nixa verbo interpretis Parei. 3. *Scriptura ſol eſt, & lucerna, fideles cæci non ſunt, ergo diſcernere poſſunt.* *Humilitas Calviniſtarum.*

Quintò: Cùm illa verba audita ſunt: *Oriuntur controuerſiæ, quas debet iudex aliquis componere.* Clamatum eſt; *anathema,* dictum centies: *Sola ſcriptura iudex eſt:* dictum eſt millies, & tandem audita ratio Scurræ: *Quandocunque oriuntur controuerſiæ, quæ non poſſunt ab omnibus decidi, opus eſt aliquo iudice, qui eas componat, apud nos oriuntur controuerſiæ: opus ergo iudice.* Sed hoc eſt ipſiſsimum Papiſtarum argumentum pro ſuo iudice; nos autem reſpondemus, ſolam ſcripturam eſſe iudicem. At pergit ille: *Præter ſcripturam opus eſt illuminatione diſcretiua, eorum qui exercitatos in ſcriptura ſenſus habent.* Multa blaſphema hinc deduci conſtat. Si enim opus eſt priuata illa illuminatione, iudice controuerſiarum; non ſola ergo ſcriptura iudicat, ſed vltima ſententia eſt ſpiritus, loquentis priuata reuelatione, illa enim determinat ſenſum ſcripturæ. Exempli gratia: Controuerſia eſt, de verbo *Fregit*: *Eſſentialiſtæ fractionarii*, ſine fractione negant eſſe cœnam. *Adiaphoriſtæ* negant opus. *Præceptiſtæ fractionarii*, qualis tu es, priuata reuelatione, ſenſum verbi diuerſum ab vtriſque cognoſcunt, ſcilicet frangere non eſt eſſentia, nec eſt adiaphorum, ſed præceptum: & vnde hoc noſti? ita me illuminatio docuit. quid hoc aliud

Iudex controuerſiarum inſpiratio priuata.

eſt,

eſt, quam ſolio Papam deiicere, vt gnoſticanas illuminationes & Papas innumeros approbes?

2. Nemo Becanum à calumnia Scurræ efficacius liberat, quam tui commentarii, (in Rom. 12. 6.) *cum docuiſſes ſcripturam controuerſiis diiudicandis αὐτάρκη eſſe. Sed de hac ipſa*, inquis, *analogia, & quid huic analogiæ conſentaneum ſit, vel non ſit, opus eſt iudice, inquiunt Papiſtæ. Atqui inter cœcos quidem, an ſol luceat meridie, iudice opus erit: inter videntes minimè. Certè ſermo propheticus, fides apoſtolica eſt lucerna lucens in caliginoſo loco, hoc eſt tenebricoſa fidelium pectora illuminans.* Nos certè fideles ſumus, iudice ergo non egemus, mendaciter ergo mendacii arguitur Becanus, qui hæc ex noſtris accepit. Quod verò addis de iudice pro ignorantibus & malitioſis, ad fideles non pertinet, quia illorum pectora ſole illo ſerenata ſunt.

Sextò: *Ad ſcripturas quidem nos audacter prouocamus, & eas difficiles negamus*, Verùm primò veterum hoc fuiſſe hæreticorum, auctores ſunt antiquiſſimi Patrum

2. Omnia clara ſunt omnibus ſectariis, noſtro æuo. Clarè tibi ſcriptura indicat fidem indelebilem, clarius Lutheranis contrarium, Anabaptiſtis, reinitiationem, Anomis licentiam, Arianis ὁμοιούσιον, Piſca- *Tert. de praeſ. ad hær.*

tori eſſentialem fractionem, tibi præceptiuam, pluribus neutram Forſtio Dei finitatem, Lutheranis humanitatis vbiquitatem, Angelis Epiſcopos, Geneuenſibus conſiſtoria: *At hominum vitio qui imbeciles ſunt*: quaſi verò Papiſtæ Angelis, aut Deo difficiles eſſe velint, neſcis τὸ εὐχερὲς & δυχερὲς eſſe τῶν πρός τι, & cum potentia comparari?

Scriptura Caluinizata. 3. Papiſtæ non fugiunt ex ſcripturis nobiſcum concertationé, ſed fugiunt *ſcripturas Caluinizatas*, *puritanicis & geuſianis gloſſematis*, vt ipſi aiunt, *Picardificatas.* Nec illis indignari fas, cùm multò magis id faciant noſtri fratres Lutherani. (Coloq. Momp. p. 462.) *Reuerende Domine Beza, inquit Oſiander, rogo vt illuſtriß. Princeps, comes Fridericus, & auditores mihi ignoſcant, quod vnum verbum interloquar: Si ad hunc modum ſemper licebit omnia ſcripturæ ſacræ teſtimonia per gloſſas eludere, quid tandem in vniuerſa Scriptura retinebimus? Exempli cauſa, credidit Simon, id eſt ſimulauit ſe credere.* Et Oſiandri collega omnia ἀνακεφαλαιούμενος, ingentem elenchum noſtrarum gloſſarum conficit (pag. 553. & ſeq.) quem tutè ipſe legere poteris. Concludam hoc priuilegium elogio D. Philippi Nicolai, fratris noſtri,

Cùm

(Im Beſchluß der Widerlegung *Quemadmodum nucis, cuius nucleum teredines exederunt, nihil præter putamen reſiduum manet, ita vermes deteſtabiles, infernales teredines, Zvvingliani & Caluiniani ſectarii ſpiritus nucleum Catechiſmi arroſerunt, & exederunt: & omnes Caluinianæ religionis articulos, in amariſsimum ſel, colocynthidas, & abſinthium mutarunt, vt nihil inde præter merum virus draconum, & letiferum lolium ſit enatum.* Hæc adiungere viſum fuit, vt videas, quàm clementer nos præ Lutheranis fratribus habeat Becanus. nec mirum, quorum eſt ſanguinis ſumma coniunctio, eorum offenſiones ſolent eſſe pertinaciores. *Articuli Caluiniſtici.*

DE PRIVILEGIO quinto, de noſtra inerrabilitate.

BEcanus: Primò: *Tametſi omnes antiqui Patres errarint.* Secundò: *tamen Caluiniſtæ non errant.* Tertiò: *quia non ab hominibus, ſed à Deo docti ſunt.* **Omnes Patres Caluiniſtis errarunt.**

Scurra: *Non dicimus, omnes Patres erraſſe.* 2. *Non negamus nos errare ſimpliciter.* 3. *Docemur ab hominibus.* 4. *Docemur à Deo imperfectè.* 5. *Papiſtæ non ſunt docti à Deo.*

Primò. Odi hominis τὸ ἐριστικὸν, quod ſtudio contradicendi Becano, cauſæ præiudicium facit: Etſi enim Caluinus aliquando indefinitè *Patres*, aliquando *penè omnes erraſſe* pronuntiet, noſtrarum tamen Eccleſiarum axioma eſſe debet: *Omnes omnino, non in adiaphoris aut leuibus erraſſe, ſed ipſis religionis fundamentis.* Cùm apud eos artolatria, idolum Miſſæ, oratio pro mortuis, opinio meriti, idolomania ſtatuarum, & cœlitum colendorum fuerint: quæ penitus fundamenta conuellunt, nemo illorum non in aliquo horum errorum verſatus eſt, imò omnes in omnibus, omnes ergo errârunt. 2. Tu pro Becano ſtas, in oratione glaucomatica, poſtquam aliouerſum Auguſtinum traxeras, vt adoleſcentibus imponeres. *Ita nos* (inquis) *vt maximè nobis omnes Patres aduerſarentur (omnes verò nec legimus, nec habemus) ab omnibus ad vnum Paulum, & vnicam ſcripturam prouocamus.* adde Caluinizatam. Et tãdem rem ipſam dicis (ibidem) 3. *Falſum id quoque eſt, blaſphemum eſſe, dicere aut credere, totam Eccleſiam*

Par. oratio de Ieſuit. ſtroph.

ſiam inde ab initio, ad hæc tempora, in aliquo errore verſatam, imò adeò id non eſt blaſphemia, vt ſit veriſſimum. Omnes Patres, dixit Becanus, hoc parum eſt Pareo. Nam primò ait, totam Eccleſiam. 2. ab initio. 3. veriſsimum eſſe hoc dicere & credere, credimus ergo nunc totam ſemper erraſſe Eccleſiam, & id nunc ad πληροφορίαν pertinet. Quid ſi Becanus probationem ex ſcripturis petat? Dabimus illuminationem Caluiniſticam.

Secundò. Scurra: *Deinde dicunt, quod falsò tibi obiicitur, quaſi dicant, quod ipſi non errant ſimpliciter, quia tantùm dicunt, quod non errant, quatenus ſequuntur ſcripturam.* Verum hoc quidem eſt, ſed ἀπροσδιόνυσον. Nam perinde eſt, ac ſi dicamus, nos non errare, cùm rectam viam inſiſtimus, at nos ſemper in ea ſumus, quia *Sol ille ſemper eſt in meridie, & nos cæci non ſumus. Nos ſemper oues Chriſti ſumus.* Nam tu frater, vt ſine hypotheſi certus es de ſalute, ita certus es tu, te vocem audire paſtoris.

Tertiò. *Falſum eſt nos doceri ab hominibus.* Etſi enim ſcholas & Academias habemus, in quibus Cyclopædeia ſcientiarum, & quædam religionis capita traduntur ab hominibus, nos tamen propriè nihil de *Caluiniſtæ non docentur ab hominibus.*

hil de religione diſcimus ab hominibus: *Quia doctrina hominum non pellit tenebras intellectus*, (vt tu rectè doces eadem oratione) *Intellectus verò noſtri tenebras non pellit authoritas Eccleſiæ, ſed illuminatio ſpiritus, per ſtudium, per preces, per meditationes, per vocem Eccleſiæ.* negas authoritati, quod concedis voci Eccleſiæ, eſſe docendi inſtrumentum, nulla ergo hominis authoritas interuenit, quâ tenebræ pellantur, aut inducamur ad credendum, ſolo ergo Deo doctore vtimur, nam nec vox Eccleſiæ, nec meditationes pellunt tenebras, ſed ſola lux, hoc eſt Spiritus ſanctus. Quæ ratio hanc vim habet, vt cum quæritur, quæ ſit alicuius ſcripturæ interpretatio, nos non conſenſum Patrum, aut veteris Eccleſiæ auctoritatem, ſed noſtram illuminationem conſulamus. verbi gratia: (Colloq. Mompelgart. pagina 553.) *Indignè manducat, id eſt, non manducat, Lauacrum regenerationis, id eſt, ſignum lauacri: per aquam & Spiritum ſanctum, id eſt, per gratiam Spiritus ſancti, & Spiritum ſanctum. Nolo mortem peccatoris, id eſt,* volo mortem peccatoris. Et vnde ſcis, hunc eſſe ſenſum? nonne Patres & Eccleſia olim alium habuerunt? Reſpondendum: *Nos de hoc certos eſſe, ab omnibus Patribus, & iam*

inde

inde ab initio tota errante Eccleſia prouocare ad certam noſtram ſcientiam, quam non ab Eccleſia, aut Patribus, ſed Deo habemus θεοδίδακτοι. Ita sereniſſimus noſter Rex Iacobus, *monet omnes, vt ſuper certâ ſuâ ſcientiâ fundati ſint*: & Illuſtriſſimus Mauritius Landgrauius, Lutheranis fratribus noſtris chariſſimis, Spiritum ſanctum illi precatis reſpondit, vt ipſi narrant: **Vnd erſtlich / daß wir J. Furſtl: Ge. den heiligen Geiſt wůnſchen / achten ſie ſolches aus gutem Hertzen geſchehen ſeyn / wůſten aber / daß ſie ſchon den heiligen Geiſt hetten / vnd von keinem Irꝛgeiſt in jhrem Vornemen gefůhrt wůrden.** Certi ergo ſummus, nos habere Spiritum ſanctum, & ab eo duci & dirigi, non à Spiritu erroris, quæ ſcientia & aliud includit, nos ſcilicet ſcripturam ſemper ſequi. 2. Hoc ſaltem non grauatè dabis, primos religionis noſtræ collectores, *Zvvinglium*, Caluinum, ab hominibus non didiciſſe fidei ſuæ capita; nulli enim id docuerunt, quod illi didicerunt. 3, Scholas habere nos, & eſſe θεοδιδάκτους ἀσύστατα ſunt: nam τὸ διδάσκειν fieri oportet, τῇ τῶν γραφῶν ἐπιλύσει, at illa nobis neceſſaria non eſt,

non ma-

non magis quam videntibus opus eſt, qui meridie liquere demonſtret. Imò ex tua mente, *ſi opus ſit indice, inueniet Eccleſia iudices, quos deligat, qui controuerſiam iuxta analogiam ſcripturæ & fidei diiudicent*, longius ſe porrigit illa Dei doctio, qui Eccleſiæ reuelat, non modò dogmatum veritatem, & ſolem meridie lucentem, ſed docet etiam aliena corda ſcrutari, vt ſciant, qui rectè iudicent, qui fallantur; v.g. de fractione controuertimus. Inuenit Eccleſia Pareum, qui cauponando eſſentialiſtarum & adiaphoriſtarum gratiam, nec eos inter ſe conciliauit, & vtroſque ſibi fecit infenſos. *Inueniet*: ſed quid ſi inueniat Forſtios Arminios, piſcatores, adiaphoriſtas? Quid verò docebunt nos illi, quid iudicabunt? *hoc eſt analogum fidei, illud analogum*, Eccleſia verò deinde cùm didicit, quid iudicat? *Hos analogicè, illos catalogicè iudicaſſe*. Et vnde diſcrimen eorum doctorum didicit? *à Deo*. qua certitudine? *Diuina*. Fide ergo diuina nouit Eccleſia Heidelbergenſis inueniſſe ſe analogicum controuerſiarum iudicem Pareum, nam ſi humana eſt coniectura, pacare non poteſt conſcientias. Quid ergo de iudice controuerſiarum moleſti ſumus Papiſtis, ſi nos iudicum greges inuenimus? & vbi nunc illa ὑψηλοφρόνησις, *Sol & lucerna*,

Eccleſia Caluiniſta fœcunda iudicum.

an à

an à iudice obſcurantur? Lex Dei, vox ſcripturæ eſt in medio, de ſenſu controuertitur. Hîc omnes Eccleſiæ inueniunt iudices, qui hunc aſſerunt, illum damnant. Quid ergo facit in ſuo iudice Eccleſia Romano-Catholica, quod nos in noſtris non facimus? quod judices Cameræ Spirenſis faciunt, vt auditis vtriuſque partis allegationibus pronuntient, *Hunc ſubleuat, illum deiicit lex. Hic lege defenditur, ille venit contra mentem legislatoris:* hoc nos in ſcriptura facimus; v. g. *Hoc eſt corpus meum:* Signum interpretamur, hoc diſputatione, conuitiis, famoſis libellis, regicidiis, bello tuemur, & contra ſentientes damnamus: vt iam ludus, iocuſque ſit, quidquid in Papa accuſamus, præ vt noſtra tribunalia ſæuiunt. Quæ enim res alia Lutheranos cariſsimos fratres, Bremâ, Palatinatu, Haſsia pepulit, niſi noſtra κριτήρια? Quid igitur Becano reſpondebimus? ſi dicimus *ab hominibus*, noſtra vineta cædimus. Si à ſolo Deo, quid *Iudicibus noſtris*, ſole & lucerna fiet?

Quartò: Reſpondendum cum ſcurra: *Imperfectè nos doceri à Deo.* Oho imperfectè: Imò imperfectiſsimè ſubiiciet Becanus. Verum hoc blaſphemũ eſt in Deum, cuius beneficentia extenuatur & ſpernitur, & *Caluiniſta imperfectè docti à Deo.*

tur, &

tur, & tollit noſtram fiduciam. Nam cùm ſcriptura ſit regula *perfectiſſima, clariſſima, ſufficientiſſima, iudex diſtinctiſſimè, infallibilitate manifeſtiſſima, ſententias pronuntians, cùm nos oues ſimus, audientes vocem paſtoris perfectè*, contumelioſum eſt, imperfectionem, inſufficientiamque Scripturæ, vel illuminationis ſancti Spiritus prætendere. Quanta hîc occaſio Becano datur imperfectioni Eccleſiarum noſtrarum inſultandi? 2. Illa imperfectio fidem tollat, neceſſe eſt. Nam quî ſcire poſſumus, nos nòn errare; ſi imperfectè illuminati ſimus, vt errare poſsimus? at *Scripturam ſequimur*. Perfectè, an imperfectè? & ſcis te ſequi? Scio. Perfectáne ſcientia, an imperfecta? Hoc eſt corpus, quòmodo ſcis eſſe ſignum? *Imperfectè. Eo modo, quo Druſius: Catholicorum duo ſunt genera, alii rectè de rebus fidei ſentiunt, alii malè; rectè ſentiunt, qui à vero ſenſu Scripturæ non diſſentiunt, talem ego me profiteor. Nam ſi alicubi diſſentio, id fit me inſciente, monitus libenter mutabo*. Ita ille: cui vt Grammatico ἐποχὴ ignoſci debet. Poteſt ergo fieri, vt inſcius à ſcriptura diſſentias, & ab hac ſcriptura, *Hoc eſt corpus meum*: & ab aliis; nam imperfectè doctus es. Neque illum de fundamentalibus poſſumus coccyſmum

eyſmum occinere : nam quæ ſint fundamentalia, etiam imperfectè docti ſumus. Et tu quidem Lutheranos fundamentum tenere doces (Præf. in 1. Corinth. & 1. Corinth. 3.) & tamen portentoſa vbiquitate ais eos conuellere decem fidei articulos. Et vnde noſti illuminationem in fundamentalibus fuiſſe ſemper perfectam?

Quintò : Romano-Catholici affirmant, à Deo ſe & hominibus, non à Diabolo doctos, vt de Carolſtadio & Oecolampadio Lutherus & Lutherani tradunt. ſingulos imperfectè illuminatos, totam Eccleſiam perfectè, quia Spiritus ſanctus non ſinat eam totam in errore verſari. Et valde probabile eſt, cùm promiſerit, ſe nos in omnem ducturum veritatem. Qua in re cum Bellarmino ſentire mallem, quàm Caluino. Quod ſi Becanus hoc priuilegium extenderet, ſolidè noſtras Eccleſias conſolaretur. **Catholici vnde docti.**

Tametſi omnes antiqui Patres, & tota Eccleſia iam inde ab initio errarint, idque credendum ſit Caluiniſtis: Caluiniſtæ tamen ipſi non errant, etſi imperfectè à Deo docti ſint, & inſcientes à ſcriptura diſſentiant: nam cœci non ſunt, & Sol meridie lucet.

DE PRI-

DE PRIVILEGIO ſexto, de nouitate doctrinæ.

BEcanus: 1. *Caluiniſtæ habent propriam doctrinam è cœlo ſibi reuelatam.* 2. *Quam reliqui Chriſtiani hoc tempore non habent.*

Scurra: 1. *Non eſt è cœlo, vt Enthuſiaſtarum.* 2. *Non eſt alia, à doctrina aliorum Chriſtianorum, etſi ſit in quibuſdam differentia.* 3. *Articuli quos illis Becanus imponit, meras eſſe calumnias per ſophiſticam ſuper doctrinā ſuam emanatas.* 4. *Forſtii portenta damnanda, quamuis ille ſe excuſarit, quod diſputandi cauſa ſcripſerit.*

Caluiniſtæ Enthuſiaſtæ ſunt.

Primò. Nec turpius prodere cauſam noſtram ſcurra potuit, nec manifeſtius ἀποστατεῖν. Neque enim ſententiis, ſed verbis ab Enthuſiaſtis diſcrepamus. Enthuſiaſtis lex ſcripta ſeruatu eſt impoſſibilis, & fabulæ, ſed *Spiritum* ſe habere iactant ſine ſcriptura, nos τὸ ἀδύνατον docemus, & *Spiritum* nos habere dicimus, cùm *Scriptura* iudicem controuerſiarum de ſcriptura, & vt videtur magiſtrum ſcripturæ.

pturæ. Romano-Catholici cum iliis obiiciunt verba Chriſti dicentis (Matth. 19. 17.) adoleſcenti, flexo poplite oranti, & dilecto: *Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata:* audiunt opponi verbis Domini fanaticam ſpiritus præſumptionem. Nos Dominum *Ironicè locutum dicimus:* id cum apud Euangeliſtas non inueniatur; ſine dubio mero Enthuſiaſmo Caluino reuelatum eſt, jocatum eſſe Chriſtum, cùm seriò loqueretur. Ioanni oſtenſum eſt, *Caput vnum beſtiæ occiſum in mortem.* rident Enthuſiaſtæ, caput hoc eſſe Italiam, & vrbem plagam, finalem eius deſtructionem indicatum noua luce de cœlo, ideò Ioannes ſcribendo errauit, cùm plagam ſanatam eſſe memoriæ tradidit. *Marci 10.11.* *Luca 18.19.* *Enthuſiaſmi Caluiniſtarum.* *Apoc. 13.* *Graſ. in Apocal.*

Ioannes vidit *multos adorare beſtiam.* Apocalypſis Aretiana, *Beſtiam eſſe Imperatorem, aut imperium: & adorare, nimium imperium admirari, & diabolum in illius perſona colere. Vide quid ſit colere Diabolum, hoc eſt, nimium admirari maieſtatem & felicitatem imperii Romani.* *Apoc. 13. 4.* *Aret. in Apocal.*

Ioannes vidit, *beſtiam coccineam, ſcorti babylonici iumentum.* Noua reuelatio, *hoc eſt, imperium Romanum.* *Apoc. 17. 8.* *Graſ. ibid.*

Ioannes vidit *beſtiam ſepticipitem.* nouus Enthuſiaſmus vidit *ſeptem familias imperiatorias, aut ſeptem Electores.*

Beſtiæ ſunt *decem cornua, hoc eſt, decem Reges.* Graſerus vidit, illos eſſe *vaſallos* Pontificios. & ſui officii putat eſſe sereniſſimus magnæ Britanniæ Rex, *odiſſe fornicariam, exurere, carnes manducare*; & pro ſua clementia hortatur Imperatorem, & Principes, vt bello ſe accingant, faces parent & dentes. Ecce nouas relationes ἐνθουσιαστικωτάτους.

Apoc. 16. 12. Vetus reuelatio eſt: *Siccatum iri Euphraten, vt præparetur via Regibus ab ortu Solis.* Noua: *Euphratem eſſe immenſos Oceani ab Vlyſippone ad Chinenſe & Iaponiæ regna vſque tractus, ſiccare Euphratem, eſſe nauigare claßibus æquor*: an tu, vel ipſum Enthuſiaſmum fingendi fœcundiorem arbitrare, aut eos, qui nauigant anticyras, tam inſana non poſſe non ridere? & ex his naſcitur tamen articulus fidei. Euphrates eſt Oceanus, ſiccare Euphratem, eſt Oceanum nauigare, Regum Iaponicorum liberi nauigant in Italiam. Igitur Gregorius tertius decimus eſt Antichriſtus. hoc ſe credere peierat (initio lib. de Pontif.) Baccalaureolus Pouellus, illuminatior ſuo Rege, qui tantùm coniicit. Væ ætati noſtræ, ſi Becanus noſſet tales ſyllogiſmos contra hæreticos texere; ſed bene habet, quòd olim adoleſcẽs ὄργανον ἀριστοτέλους

Graſ. ibid.

τίλυς explanarit, nec noſtris in dialecticis ſit diu multumq́ue volutatus, vbi mirifica illa argumentatiua traditur.

Secundò. Cur negat, doctrinā noſtram non eſſe aliorū Chriſtianorum? Chriſtianos ſe dicunt Papiſtæ, Anabaptiſtæ, Libertini, Sociniani, Ariani, Neſtoriani, & ſi quæ ſuperſunt veterum hæreſeon fæces vel nouorum Schwermerorum (vt veſtrate verbo vtar) ἐξανθήματα, ab his omnibus doctrina noſtra eſt omnino diuerſa. Præter hos ſunt Lutherani, quibuſcum tu pacem fruſtra ſuades, & ais de paleis & ſtipulis eſſe litem, de fundo concordiam. Cùm tamen tu idem fundamenta ab eis conuelli dicas, (proœm.1.Cor.colum.10.) *Quod ſi extremus fidei articulus, de reſurrectione & vita æterna in dubium non vocatur. profectò non pauci alii, haud leuioris notæ articuli, de veritate carnis Chriſti, de vera Chriſti morte, reſurrectione, aſcenſu in cœlum, conſeſſu ad dextram Dei, & extremo eius reditu per monſtroſum Vbiquitatis dogma non obſcurè conuelluntur.* Hæc ſi vera ſunt, falſum ergo Caluiniſtas habere eādem fidem cum Lutheranis, quod adeò horrent Lutherani, vt ne eundē quidem Deum habere velint. nec nupera illa eſt, ſed iam olim incipiente Euangelii diſcordia, & *infauſtis*

Calviniſtæ ſibi ſoli Chriſtiani.

triſtibuſq; dimicationibus exercitus Caluinus (Epiſt. 240.) *eius*, inquit (VVeſtphali) *tamen furorem ſuperarunt vicini quidam Saxones, ac palam iactant, non aliam ſibi fuiſſe excandeſcendi cauſam, niſi quod blandius quàm vellent, eos compellauerim. Nunc quando mihi manſuetudinem excuſsit eorum petulantia, coactus ſum cum ipſis aſperius agere.* Quid ergo tu eos cõciliare poſſe putas? & in paruis eſſe differentiam: Caluinus (ibidem) *plus eſſe videt in ſententiis diſsidii, quàm putarat.* Nulli ergo Chriſtiani quibuſcum conueniunt Caluiniſtæ, niſi ſoli Caluiniſtæ, qui ſibi ſolis ſunt Chriſtiani. Nec tamen vllus cæteris, nec ſibi ſunt concordes.

Tertió, *calumniari dicimus Becanum, neque nos illa docere, quæ exprobrarat.* Expedita defenſio, ſi falſum eſt nos docere, quæ Becanus impingit, contradicentia eis, ergo docemus ex dialectica Parei iunioris. Proponam ergo τὰς ἐκ διαμέτρου ἐναντιωμένας. prætermiſsis portentis Forſtianis:

Contradicentia illis quæ Becanus ait, docere Caluiniſtas.

1. *Homines nudo Dei arbitrio, citra proprium meritum in æternam mortem nõ prædeſtinantur.*

2. *Iam ſatis apertè oſtendi, Deum non vocari eorum auctorem, quæ Papiſtæ volunt*

otioſo

otioſo permiſſu contingere, & homo Dei impulſu non agit, quod ſibi non licet.

3. *Ecce vocem ad eos dirigit, ſed non vt magis obſurdeſcant.*

4. *Chriſtus quatenus homo eſt, etiam alibi, non in ſolo cœlo quærendus eſt.*

5. *Idololatræ non ſunt, qui imaginem ad Chriſtũ in templis repræſentandum tuentur.*

6. *Georgius Hippolytus, & cæteri non ſunt laruæ.*

7. *Non manet verè peccatum in nobis, ſed per Baptiſmum extinguitur.*

8. *Omnia opera hominum non ſunt ſordes.*

9. *Poſsibilis eſt legis obſeruatio.*

10. *Fides non eſt tantùm Electorum, & eſt delebilis.* Hæc nobis defendenda ſunt, ſi Becanum calumniari dicimus, & ſi his cõtradicentiá docemus, certè nulla ſophiſtica nobis affingitur aliud, quàm noſtrorum monumenta præ ſe ferunt.

DE PRIVILEGIO ſeptimo, de mutatione doctrinæ.

ENαντιώσεις ſeu pugnæ, quibus à ſeipſo diſsidens conflictatur Caluinus, ſunt vt *Contradictiones Caluini vera*

 verum

hil de religione diſcimus ab hominibus: *Quia doctrina hominum non pellit tenebras intellectus*, (vt tu rectè doces eadem oratione) *Intellectus verò noſtri tenebras non pellit authoritas Eccleſiæ, ſed illuminatio ſpiritus, per ſtudium, per preces, per meditationes, per vocem Eccleſiæ.* negas authoritati, quod concedis voci Eccleſiæ, eſſe docendi inſtrumentum, nulla ergo hominis authoritas interuenit, quâ tenebræ pellantur, aut inducamur ad credendum, ſolo ergo Deo doctore vtimur, nam nec vox Eccleſiæ, nec meditationes pellunt tenebras, ſed ſola lux, hoc eſt Spiritus ſanctus. Quæ ratio hanc vim habet, vt cum quæritur, quæ ſit alicuius ſcripturæ interpretatio, nos non conſenſum Patrum, aut veteris Eccleſiæ auctoritatem, ſed noſtram illuminationem conſulamus. verbi gratia: (Colloq. Mompelgart. pagina 553.) *Indignè manducat, id eſt, non manducat, Lauacrum regenerationis, id eſt, ſignum lauacri: per aquam & Spiritum ſanctum, id eſt, per gratiam Spiritus ſancti, & Spiritum ſanctum. Nolo mortem peccatoris, id eſt,* volo mortem peccatoris. Et vnde ſcis, hunc eſſe ſenſum? nonne Patres & Eccleſia olim alium habuerunt? Reſpondendum: *Nos de hoc certos eſſe, ab omnibus Patribus, & iam*

inde

inde ab initio tota errante Eccleſia prouocare ad certam noſtram ſcientiam , quam non ab Eccleſia, aut Patribus , ſed Deo habemus θεοδίδακτοι. Ita sereniſſimus noſter Rex Iacobus, *monet omnes, vt ſuper certâ ſuâ ſcientiâ fundati ſint*: & Illuſtriſſimus Mauritius Landgrauius, Lutheranis fratribus noſtris chariſſimis, Spiritum ſanctum illi precatis reſpondit, vt ipſi narrant: Vnd erſtlich / daß wir J. Fürſtl: Ge. den heiligen Geiſt wünſchen / achten ſie ſolches aus gutem Hertzen geſchehen ſeyn / wüſten aber / daß ſie ſchon den heiligen Geiſt hetten / vnd von keinem Irꝛgeiſt in jhrem Vornemen geführt würden. Certi ergo ſummus, nos habere Spiritum ſanctum, & ab eo duci & dirigi, non à Spiritu erroris, quæ ſcientia & aliud includit, nos ſcilicet ſcripturam ſemper ſequi. 2. Hoc ſaltem non grauatè dabis, primos religionis noſtræ collectores, *Z*vvinglium, Caluinum, ab hominibus non didiciſſe fidei ſuæ capita; nulli enim id docuerunt, quod illi didicerunt. 3, Scholas habere nos, & eſſe θεοδιδάκτους ἀσύστατα ſunt: nam τὸ διδάσκειν fieri oportet, τῇ τῶν γραφῶν ἐπιλύσει, at illa nobis neceſſaria non eſt, non ma-

non magis quam videntibus opus eſt, qui meridie liquere demonſtret. Imò ex tua mente, *ſi opus ſit iudice, inueniet Eccleſia iudices, quos deligat, qui controuerſiam iuxta analogiam ſcripturæ & fidei diiudicent*, longius ſe porrigit illa Dei doctio, qui Eccleſiæ reuelat, non modò dogmatum veritatem, & ſolem meridie lucentem, ſed docet etiam aliena corda ſcrutari, vt ſciant, qui rectè iudicent, qui fallantur; v.g. de fractione controuertimus. Inuenit Eccleſia Pareum, qui cauponando eſſentialiſtarum & adiaphoriſtarum gratiam, nec eos inter ſe conciliauit, & vtroſque ſibi fecit infenſos. *Inueniet*: ſed quid ſi inueniat Forſtios Arminios, piſcatores, adiaphoriſtas? Quid verò docebunt nos illi, quid iudicabunt? *hoc eſt analogum fidei, illud analogum*, Eccleſia verò deinde cùm didicit, quid iudicat? *Hos analogicè, illos catalogicè iudicaſſe.* Et vnde diſcrimen eorum doctorum didicit? *à Deo.* qua certitudine? *Diuina.* Fide ergo diuina nouit Eccleſia Heidelbergenſis inueniſſe ſe analogicum controuerſiarum iudicem Pareum, nam ſi humana eſt coniectura, pacare non poteſt conſcientias. Quid ergo de iudice controuerſiarum moleſti ſumus Papiſtis, ſi nos iudicum greges inuenimus? & vbi nunc illa ὑψηλοφρόνησις, *Sol & lucerna,*

Eccleſia Caluiniſtæ ſæcunda iudicum.

an à

an à iudice obſcurantur? Lex Dei, vox ſcripturæ eſt in medio, de ſenſu controuertitur. Hîc omnes Eccleſiæ inueniunt iudices, qui hunc aſſerunt, illum damnant. Quid ergo facit in ſuo iudice Eccleſia Romano-Catholica, quod nos in noſtris non facimus? quod judices Cameræ Spirenſis faciunt, vt auditis vtriuſque partis allegationibus pronuntient, *Hunc ſubleuat, illum deiicit lex. Hic lege defenditur, ille venit contra mentem legislatoris:* hoc nos in ſcriptura facimus; v. g. *Hoc eſt corpus meum:* Signum interpretamur, hoc diſputatione, conuitiis, famoſis libellis, regicidiis, bello tuemur, & contra ſentientes damnamus: vt iam ludus, iocuſque ſit, quidquid in Papa accuſamus, præ vt noſtra tribunalia ſæuiunt. Quæ enim res alia Lutheranos cariſsimos fratres, Bremâ, Palatinatu, Haſsia pepulit, niſi noſtra κεϱιτήϱια? Quid igitur Becano reſpondebimus? ſi dicimus *ab hominibus*, noſtra vineta cædimus. Si à ſolo Deo, quid *Iudicibus noſtris*, ſole & lucerna fiet?

Quartò: Reſpondendum cum ſcurra: *Imperfectè nos doceri à Deo.* Oho imperfectè: Imò imperfectiſsimè ſubiiciet Becanus. Verum hoc blaſphemũ eſt in Deum, cuius beneficentia extenuatur & ſpernitur, & *Caluiniſtæ imperfectè docti à Deo.*

tur, & tollit noſtram fiduciam. Nam cùm ſcriptura ſit regula *perfectiſsima, clariſſima, ſufficientiſsima, iudex diſtinctiſsimè, infallibilitate manifeſtiſsima, ſententias pronuntians, cùm nos oues ſimus, audientes vocem paſtoris perfectè*, contumelioſum eſt, imperfectionem, inſufficientiamque Scripturæ, vel illuminationis ſancti Spiritus prætendere. Quanta hîc occaſio Becano datur imperfectioni Eccleſiarum noſtrarum inſultandi? 2. Illa imperfectio fidem tollat, neceſſe eſt. Nam quî ſcire poſſumus, nos non errare; ſi imperfectè illuminati ſimus, vt errare poſsimus? at *Scripturam ſequimur.* Perfectè, an imperfectè? & ſcis te ſequi? Scio. Perfectáne ſcientia, an imperfecta? Hoc eſt corpus, quomodo ſcis eſſe ſignum? *Imperfectè. Eo modo, quo Druſius: Catholicorum duo ſunt genera, alii rectè de rebus fidei ſentiunt, alii malè; rectè ſentiunt, qui à vero ſenſu Scripturæ non diſſentiunt, talem ego me profiteor. Nam ſi alicubi diſſentio, id fit me inſciente, monitus libenter mutabo.* Ita ille: cui vt Grammatico ἐποχὴ ignoſci debet. Poteſt ergo fieri, vt inſcius à ſcriptura diſſentias, & ab hac ſcriptura, *Hoc eſt corpus meum:* & ab aliis; nam imperfectè doctus es. Neque illum de fundamentalibus poſſumus coccyſmum

cyſmum occinere : nam quæ ſint fundamentalia, etiam imperfectè docti ſumus. Et tu quidem Lutheranos fundamentum tenere doces (Præf. in 1. Corinth. & 1. Corinth. 3.) & tamen portentoſa vbiquitate ais eos conuellere decem fidei articulos. Et vnde noſti illuminationem in fundamentalibus fuiſſe ſemper perfectam?

Quintò : Romano-Catholici affirmant, à Deo ſe & hominibus, non à Diabolo doctos, vt de Carolſtadio & Oecolampadio Lutherus & Lutherani tradunt. ſingulos imperfectè illuminatos, totam Eccleſiam perfectè, quia Spiritus ſanctus non ſinat eam totam in errore verſari. Et valde probabile eſt, cùm promiſerit, ſe nos in omnem ducturum veritatem. Qua in re cum Bellarmino ſentire mallem, quàm Caluino. Quod ſi Becanus hoc priuilegium extenderet, ſolidè noſtras Eccleſias conſolaretur. *Catholici Vnde docti.*

Tametſi omnes antiqui Patres, & tota Eccleſia iam inde ab initio errarint, idque credendum ſit Caluiniſtis : Caluiniſtæ tamen ipſi non errant, etſi imperfectè à Deo docti ſint, & inſcientes à ſcriptura diſſentiant: nam cœci non ſunt, & Sol meridie lucet.

DE PRI-

DE PRIVILEGIO ſexto, de nouitate doctrinæ.

BEcanus: 1. *Caluiniſtæ habent propriam doctrinam è cœlo ſibi reuelatam.* 2. *Quam reliqui Chriſtiani hoc tempore non habent.*

Scurra: 1. *Non eſt è cœlo, vt Enthuſiaſtarum.* 2. *Non eſt alia, à doctrina aliorum Chriſtianorum, etſi ſit in quibuſdam differentia.* 3. *Articuli quos illis Becanus imponit, meras eſſe calumnias per ſophiſticam ſuper doctrinã ſuam emanatas.* 4. *Forſtii portenta damnanda, quamuis ille ſe excuſarit, quod diſputandi cauſa ſcripſerit.*

Caluiniſtæ Enthuſiaſtæ ſunt.

Primò. Nec turpius prodere cauſam noſtram ſcurra potuit, nec manifeſtius ἀποςατεῖν. Neque enim ſententiis, ſed verbis ab Enthuſiaſtis diſcrepamus. EnThuſiaſtis lex ſcripta ſeruatu eſt impoſſibilis, & fabulæ, ſed *Spiritum* ſe habere iactant ſine ſcriptura, nos τὸ ἀδύνατον docemus, & *Spiritum* nos habere dicimus, cùm *Scriptura* iudicem controuerſiarum de ſcriptura, & vt videtur magiſtrum ſcripturæ.

pturæ. Romano-Catholici cum illis obiiciunt verba Chriſti dicentis (Matth. 19. 17.) adoleſcenti, flexo poplite oranti, & dilecto: *Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata*: audiunt opponi verbis Domini fanaticam ſpiritus præſumptionem. Nos Dominum *Ironicè locutum dicimus*: id cum apud Euangeliſtas non inueniatur, ſine dubio mero Enthuſiaſmo Caluino reuelatum eſt, jocatum eſſe Chriſtum, cùm ſeriò loqueretur. Ioanni oſtenſum eſt, *Caput vnum beſtiæ occiſum in mortem*. rident Enthuſiaſtæ, caput hoc eſſe Italiam, & vrbem plagam, finalem eius deſtructionem indicatum noua luce de cœlo, ideò Ioannes ſcribendo errauit, cùm plagam ſanatam eſſe memoriæ tradidit.

Marci 10.11. *Lucæ 18.19.* *Enthuſiaſmi Caluiniſtarum.* *Apoc. 13.* *Graſ. in Apocal.*

Ioannes vidit *multos adorare beſtiam*. Apocalypſis Aretiana, *Beſtiam eſſe Imperatorem, aut imperium: & adorare, nimium imperium admirari, & diabolum in illius perſona colere. Vide quid ſit colere Diabolum, hoc eſt, nimium admirari maieſtatem & felicitatem imperii Romani.*

Apoc. 13. 4. *Aret. in Apocal.*

Ioannes vidit, *beſtiam coccineam, ſcorti babylonici iumentum*. Noua reuelatio, *hoc eſt, imperium Romanum.*

Apoc. 17. 8. *Graſ. ibid.*

Ioannes vidit *beſtiam ſepticipitem*. nouus Enthuſiaſmus vidit *ſeptem familias imperiatorias, aut ſeptem Electores.*

Beſtiæ ſunt *decem cornua, hoc eſt, decem Reges.* Graſerus vidit, illos eſſe *vaſallos* Pontificios. & ſui officii putat eſſe ſereniſſimus magnæ Britanniæ Rex, *odiſſe fornicariam, exurere, carnes manducare*; & pro ſua clementia hortatur Imperatorem, & Principes, vt bello ſe accingant, faces parent & dentes. Ecce nouas relationes ἐνθυσιαςικωτάτυς.

Apoc. 16. 12. Vetus reuelatio eſt: *Siccatum iri Euphraten, vt præparetur via Regibus ab ortu* Graſ. ibid. *Solis.* Noua: *Euphratem eſſe immenſos Oceani ab Vlyſippone ad Chinenſe & Iaponiæ regna vſque tractus, ſiccare Euphratem, eſſe nauigare claßibus æquor*: an tu, vel ipſum Enthuſiaſmum fingendi fœcundiorem arbitrare, aut eos, qui nauigant anticyras, tam inſana non poſſe non ridere? & ex his naſcitur tamen articulus fidei. Euphrates eſt Oceanus, ſiccare Euphratem, eſt Oceanum nauigare, Regum Iaponicorum liberi nauigant in Italiam. Igitur Gregorius tertius decimus eſt Antichriſtus. hoc ſe credere peierat (initio lib. de Pontif.) Baccalaureolus Pouellus, illuminatior ſuo Rege, qui tantùm coniicit. Væ ætati noſtræ, ſi Becanus noſſet tales ſyllogiſmos contra hæreticos texere; ſed bene habet, quòd olim adoleſcés ὄργανον ἀριςοτέλυς

τίλυς explanarit, nec noſtris in dialecticis ſit diu multumque volutatus, vbi mirifica illa argumentatiua traditur.

Secundò. Cur negat, doctrinã noſtram non eſſe aliorũ Chriſtianorum? Chriſtianos ſe dicunt Papiſtæ, Anabaptiſtæ, Libertini, Sociniani, Ariani, Neſtoriani, & ſi quæ ſuperſunt veterum hæreſeon fæces vel nouorum Schwermerorum (vt veſtrate verbo vtar) ἐξανθήματα, ab his omnibus doctrina noſtra eſt omnino diuerſa. Præter hos ſunt Lutherani, quibuſcum tu pacem fruſtra ſuades, & ais de paleis & ſtipulis eſſe litem, de fundo concordiam. Cùm tamen tu idem fundamenta ab eis conuelli dicas, (procem.1.Cor.colum.10.) *Quod ſi extremus fidei articulus, de reſurrectione & vita æterna in dubium non vocatur. profectò non pauci alii, haud leuioris notæ articuli, de veritate carnis Chriſti, de vera Chriſti morte, reſurrectione, aſcenſu in cœlum, conſeſſu ad dextram Dei, & extremo eius reditu per monſtroſum Vbiquitatis dogma non obſcurè conuelluntur.* Hæc ſi vera ſunt, falſum ergo Caluiniſtas habere eãdem fidem cum Lutheranis, quod adeò horrent Lutherani, vt ne eundẽ quidem Deum habere velint. nec nupera illa eſt, ſed iam olim incipiente Euangelii diſcordia, & *infauſtis*

Caluiniſtæ ſibi ſoli Chriſtiani.

otioſo permiſſu contingere, & homo Dei impulſu non agit, quod ſibi non licet.

3. *Ecce vocem ad eos dirigit, ſed non vt magis obſurdeſcant.*

4. *Chriſtus quatenus homo eſt, etiam alibi, non in ſolo cœlo quærendus eſt.*

5. *Idololatræ non ſunt, qui imaginem ad Chriſtũ in templis repræſentandum tuentur.*

6. *Georgius Hippolytus, & cæteri non ſunt laruæ.*

7. *Non manet verè peccatum in nobis, ſed per Baptiſmum extinguitur.*

8. *Omnia opera hominum non ſunt ſordes.*

9. *Poßibilis eſt legis obſeruatio.*

10. *Fides non eſt tantùm Electorum, & eſt delebilis.* Hæc nobis defendenda ſunt, ſi Becanum calumniari dicimus, & ſi his cõtradicentiá docemus, certè nulla ſophiſtica nobis affingitur aliud, quàm noſtrorum monumenta præ ſe ferunt.

DE PRIVILEGIO *ſeptimo, de mutatione doctrinæ.*

ENαντιώσεις ſeu pugnæ, quibus à ſeipſo diſsidens conflictatur Caluinus, ſunt vt *Contradictiones Caluini vera.*

verum fatear, etiam in meo cerebro cõtra dictiones, credo & *cerebro ſcurræ.* Niſi forte peponem pro cerebro habet. ſicut & illud, quod tu aliquando dicis, Euchariſtiam ſeu oralem manducationem (Præf. 1. Cor.) eſſe pomum ἔριδος inter Eccleſias Euangelicas, deinde doces eos decem Articulos fidei non obſcurè conuellere, maximè cùm illi doceantur, nos omnia ſacra in fel Draconum conuertere.

Contradictiones Bellarmini ficta.

Bellarmini contradictiones exſpectando exſpectamus, omnis enim creatura Caluiniana ingemiſcit ſub Bellarmino, & parturit refutationes, ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ἐναντιώσεων ἀπεκδέχεται. tui officii eſt, mi frater, videre, ne ſint mendacia ἀσύστατα & incauta; nam mendacia fore vel noſtra conſuetudo, vel rei argumentum perſuadet.

DE PRIVILEGIO *octauo, de nouo Purgatorio.*

BEcanus: *Caluiniſtæ peculiare habent Purgatorium.*

Scur-

Scurra: *Non habemus purgatorium.* 2. *Papiſtas pudet ſui purgatorii.* 3. *Illud ventris causà inuentum eſt.*

Primò: non habemus purgatorium, vereor tamen, vt habeamus infernum. Ac primò oleum, & operam perdimus, quod negamus in noſtris libris de purgatorio, quicquam inueniri, non neſciit Becanus, ſed noſtræ doctrinæ conſectarium eſſe demonſtrat; atque nobis inuitis & renitentibus, purgationem moleſtus obtrudit.

Secundò. *Pudet Papiſtas ſui purgatorii.* Pudet verò? concionibus, lectionibus, ſcriptis, orationibus, funeribus, & ipſo campanarum clangore profitentur. 2. Quæ cauſa pudoris? cur non fateantur, ſe Deo debitores eſſe pœnæ temporariæ, qui fuerant æternæ? 3. Sanctos Patres martyres, antiquitatem non puduit, cur pudeat, & tot ſequi, & tantos & tales? cùm illi in eum ſenſum Scripturas interpretentur, & ab Eccleſiis Apoſtolicis doctrinæ illius traducem hæreditauerint? Nobis potius ruborem incutiat, nouitas, tot Patrum & martyrum proterua condemnatrix. Neque pro illis illorum argumenta ingeram, nec tua mendacia arguam, *qui Monachorum recens inuentum eſſe commentus es.* quia ad Eccleſiæ noſtræ augumentum faciunt.

Pudet Calviniſtas ſui purgatorii.

Teſtem grauem eruditum, de magiſtris tuis produco Zanchium, lib.4. cap.4. q. 5. de nat. Dei, poſtquam dixiſſet *conſuetudinem pro mortuis orandi, Apoſtolorum temporibus non fuiſſe, ſed poſt in Eccleſiam irrepſiſſe:* ſubiungit: *Verum enimuerò, quando, vbi, & per quod primum, nondum potui certi aliquid reperire. Eſt tamen antiqua conſuetudo, & doctrina. Nam Tertullianus de eis precibus pro defunctis mentionem fecit, in lib. de cor. mil. Chriſt. pag. 449. ſed apertè inter ea numerat, quæ ex ſola conſuetudine fluxerunt: minimè autem ex ſcripturis deſumpta ſunt. De eadem re ſcribit lib. de monogamia pag. 578. item oblationum pro defunctis mentionem facit, lib. de exhortatione ad caſtitatem, pag. 564. Nunquam verò docet vel innuit, preces illas vel oblationes fuiſſe ex verbo Dei, aut etiam ex Apoſtolica traditione.*

Antiqua de purgatorio ſententia.

Dionyſius qui Areopagita dicitur in lib. de Eccl. Hierarch, cap. vlt. & alibi. Cyprianus Epiſt. lib. 13. epiſt. 6. item lib. 4. epiſt. 5. & alibi ſæpè. Ambroſius T. 3. in orat. fun. de obitu Theodoſii. item altera de obitu Valentiniani. & in orat. de obitu fratris ſui Satyri. Chryſoſt. in Liturgia, & alibi. Auguſt. T. 1. Confeſſ. lib. 9. cap. 12. 13. rogat Deum, vt peccata matris defunctæ remittat. item lib. de cura pro mortuis agenda. cap. 4. ait, non eſſe

non eſſe omittendas ſupplicationes pro ſpiritibus defunctorum. item Tom. 4. in 8. q. ad Dulcitium quæſt. 2. & alibi. Hæc cùm dicat, inimicus Papiſtarum non eſt, quod eos pudeat. Miror autem, frater, ſi tu, cùm hæç legeris, non erubeſcas, tuum illud talentare mendacium, 1. Cor. 3. *Manet ergo purgatorium, ignem eſſe monaſticum figmentum, Patribus incognitum, quod etiam Græcæ Eccleſiæ in Concilio Florentino improbarunt, & in hodiernum diem non recipiunt.* Et: *Opinio verò de pœnis purgatorii recens eſt, à Monachis excogitata, vel certè ex Aeneide Virgilii, & Platonis, gorgia extructa, ſtipula eſt igitur.* Certè mendacium tuum non eſt ſtipulare, ſed plumbeum. Verum iam tectùm eſt Deo, nec imputatur, tu vide, ne Becano conſpicuum fiat. *Parem impudenter mendax.*

Tertiò. Hactenus de Catholicorum, vt vocant, purgatorio, quod nos ſine pudore, & vt timeo, æterna confuſione negare non poſſumus. Supereſt, vt de noſtro audiamus. 1. Stupor eſt Scurræ, cùm Becanus noſtro purgatorio quadripartitum ſubſtruxerit fundamentum, putare eum ſuper ſingula ſeorſim extruere velle purgatorium, cùm ex omnibus ratiocinationem ſuam concludat. 2. quòd purgatorium putat noſtræ æquiuocæ ſanctitati fœderali *Stupor Scurræ.*

repugnare, quæ cum inferno bene conuenit, hominis eſt nec ſua nec aliena intelligentis.

In vita ſemper ſordidi, in morte ſancti.

Quartò: argumentum Becani, *Caluiniſtæ tota vita ſunt immundi: non ergo in vita mundantur; ergo in altera vita.* Reſponſio Scurræ: *Immundi ſumus in nobis, mundi in Chriſto. Deinde: Peccatum originale & actualia non manere ſecundùm materiale & formale totaliter.* Verùm confirmatio illa eſt argumenti Becani. Nemo manens immundus in ſeipſo, habens opera immunda in ſeipſo, trahens partem peccatorum poteſt introire in regnum Dei, niſi mundetur in ſeipſo &c. non ergo nos introire poſſumus, nam in cœlo nemo imputatione ſola, cum ſceleribus ſuis beatus eſt: aliàs & illis dicendum eſſet: Dimitte nobis &c. At κάθαρσις & purgatio in hac vita non abſoluitur, ergo in futura. non fiet autem in roſa, ſeueriore ergo aliquo pœnæ attritu. Non purgari in hac vita docet ex Caluino Becanus. & (l.4.c.4.) Zanchius ait, *quædam peccata eſſe, quæ remittantur in ſæculo futuro, & interpretatur mortem.* debet autem accipere tẽpus *iam mortis obita*: nam cum homo adhuc viuit, & cum morte luctatur, non dicitur eſſe in ſæculo futuro. 2. Deinde ſi illam perfectã purgationem, quæ cœlo iam maturos facit in hac vita cõceda-

cedamus, concidit imputatio, cõcidit fides illam apprehendens, nam reuera iam inhęrente ſanctitate iuſtus eſt, nec plus habet maculæ, q̃ Angeli in cœlo. 3. Quid porro de electis illis dicemus, qui in grauium facinorum deſtinatione, aut ęſtu peccãdi, aut grauib⁹ peccatis impliciti, in ſomno, phreneſi, ſubito ictu abripiuntur? in hac vitâ non purgantur; nam voluntas peccandi perſeuerat, alibi ergo manet illos lauacrũ, quod Becanus inquirit.

Quintò: Dignitati quoq; filiorũ Dei nihil derogat, hoc qualecũq; ſit καθαρτικόν. Nos enim Chriſto grauius tribuimus tormentum. (Calu. l. 2. Inſt. c 16.) *Diros in anima cruciatus, hominis damnati ac perditi pertulit. Senſit ſe derelictum & alienatum à Deo maledictionem & iram Dei timuit.* (Bez. in Heb. cap. 5. 7.) *penè perſuaſit ſibi de ſe actum eſſe.* & tu ex Caluino (in explic. Catech. part. 2. p. 306.) *Quid igitur ſignificat deſcenſus iſte Chriſti ad inferos? Summos cruciatus, anguſtias, & dolores, quos Chriſtus perpeſſus eſt in anima ſua, quales damnati experiuntur, partim in hac, partim in altera vita.* Non eſt ſeruus maior domino. & aureũ argumentũ tuum eſt ex Cal. (ibid.) *Debuit nos ab anguſtiis & doloribus inferni liberare, ergo debuit ipſe hoc experiri.* Succurret breuitati tuæ Becanus: A quo liberare nos Dominus debuit, hoc debuit experiri,

Chriſti purgatorium.

ab odio Dei, deſperatione nos liberare debuit ergo. Vbi ergo frons noſtræ fiduciationis? Chriſto damnati hominis pœnas, quarum acerbiſsima eſt deſperatio, ſuſtinente, & cur nos purgatorium fugimus, cùm Chriſtum ad inferorum cruciatus relegemus?

Sextò, inauditum eſt in noſtris Eccleſiis quædam opera ſecundùm ſubſtantiam bona eſſe. Nam orthodoxa ſententia eſt Caluini (lib. 3. Inſtit. 512. 54.) *Qui autem ſeriò tanquam ſub Dei conſpectu, de vera iuſtitiæ regula quærent, illi certè comperient, omnia hominum opera, ſi ſua dignitate cenſeantur, nihil niſi inquinamenta eſſe, & ſordes: & quæ iuſtitia vulgò habetur, eam apud Deum meram eſſe iniquitatem; quæ integritas pollutionem, quæ gloria dicitur ignominiam.* His autem non liberari nos ante mortem pronuntiat, lib. 3. Inſtit. 53. 84. *Deinde ſic nos eius ſanctificatione purgari, vt multis vitiis, multaq́; infirmitate obſideamur, quamdiu incluſi ſumus in mole corporis noſtri.*

DE PRI-

DE PRIVILEGIO nono, de Nonimputatione.

BEcanus: *Tametſi Caluiniſtæ enormiter quotidie peccent, & flagitioſè viuant: tamen peccata ipſis non imputantur.*

Scurra: 1. *Eſt vna veritas.* 2. *Vnum mendacium.* 3. *Et vna grauis calumnia.*

1. *Veritas; quia quotidie peccant. mendacium; quia non enormiter. Calumnia; quia Becanus non addidit, ipſis pœnitentibus non imputantur.*

Primò. Priuilegium hoc fundamentum eſt, & baſis noſtræ fiduciæ; idcirco primo hoc ζήτημα velim mihi expedias. Cùm certò certius nobis conſtet, peccata nobis non imputari, quomodo oremus: *dimitte &c.* ſcimus enim omnia dimiſſa, & cùm peccamus, & cùm peccare proponimus.

Secundò. Quænam illa eſt peruerſitas, ignorare naturæ noſtræ prauitatem? in dies, in horas inſurgit contra Deum concupiſcentia, & ipſa, & eius fructus, naturâ ſuâ iram Dei, & æternos ignes merentur: & nega-

& negamus enormia, quibus miſericordia æterna tam enormiter iraſcitur, an parum enormia ſunt, quæ Chriſtus non morte tantùm, *ſed damnati & perditi hominis cruciatibus ferendis expiauit?* 2. omnia ergo illa enormia, nec ſolo tantũ, eo modo verum dixit Becanus, ſed penitius Caluiniſtarum, τὰς τῶν κακιῶν ὑπερβολὰς introſpexit. Nullam Dei legem ſeruare poſſunt, ergo & eas violare coguntur, quibus enormia flagitia vetantur. Inſigni ergo nequitia eſſe oportet, ſi doctrinæ ſuæ conſentaneè velint viuere, nam doctrina illos non ſinit eſſe probos. nec dubitandum aliquos eſſe moderatiores, verùm nondum illi Mithræ Gebennenſis omnibus myſteriis initiati ſunt, nec perfuncti laboribus. 3. Non poſſumus hoc Tuſco iurgio in Pontificem, & Pontificios retorquere; nam illi mali eſſe poſſunt, & interdum mali ſunt, nos boni eſſe non poſſumus: Illorum peccata ſunt infirmitatis, & perſonarum, noſtra doctrinæ, religionis, Euangelii. 4. Papiſtæ ſi in leges diuinas committant, gratia excidunt, nos in vniuerſa ſcelerum colluuie ſanctum Spiritum retinemus, & perſeueramus Puritaniſsimi.

Caluiniſtæ non poſſunt eſſe boni.

Pœnitentia Caluiniſtica.

Tertiò. An verò dicere debuit Becanus, non imputari peccata pœnitentibus?

Et quid

Et quid pœnitentibus? *Hoc eſt peccare deſinentibus, & ſtudium boni operis habentibus?* Et quid peccare deſinentibus? *Affectu non effectu, conatu non euentu legem cuſtodientibus.* Et quid ſtudium boni operis habentibus? *Bonum operari volentibus, ſed non valentibus, inhabitante, ſed non regnante peccato.* Quid igitur tandem pœnitentibus? *Legem ſeruare non valentibus, effectu & euentu peccantibus, furantibus, adulterantibus, latrocinantibus, verùm ea moderatione, vt in animis eorũ domicilium habeant, furta, adulteria, latrocinia, non regnũ exerceant:* ſunt hæc ex mente ſapientis, Habeo Thaidem, nõ habeor à Thaide. Talia nos nomine pœnitentiæ Becano obtrudemus? 2. Omnem trepidis conſcientiis conſolationem adimit τὸ pœnitentibus (lib.3.Inſt.c.3.) *Imputatio enim iuſtitiæ non dependet ab vllo opere noſtro, nec ergo à pœnitentia.* (Caluin. in Rom. 5. 1. & pac.) *Nam ſi ex operibus noſtris de Dei erga nos beneuolentia iudicandum ſit, omnis certitudo faceſſat, neceſſe eſt.* 3. Paruulis noſtris, Dauidi, cæteris, etiam tum, cùm feruente flagitiorum impetu ferrentur in ſcelus, non imputabatur, nec poſt cùm diceret; peccaui, fuit iuſtior, nec ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μοιχείας erat iniuſtior, an ergo in medio æſtu libidinum in ſubdola machi-

machinatione nefandæ cædis, cúm literas ſanguinarias ſignaret, pœnitebat, & legitimè pœnitenti, hoc eſt mœchanti, occidere deſtinanti, Deus non imputabat peccatum, quod pœnitendo faciebat, & faciendo pœnitebat? an talis eſt noſtra pœnitentia? aude aliquid breuibus gyaris, & carcere dignum: & dic, nos ἐν τῷ πονηρεύεσθαι pœnitere. Et ne erres, dic habitum τὴν ἕξιν pœnitentiæ latere; & ideo non imputari. 4. Aliud exemplum, & quidem οἰκεῖον accipe; domeſtica enim mouent, & docent πολλὴν ἔχοντα ἐπιστροπὴν *Pœnitentia Pareana.* τῆς φιλοσοφίας. Scaligerum vocas *inſanum*, à quo tam *inſana* fuerit profecta *oratio*. Eius *intemperiem, arrogantiam, maledicentiam exagitas.* Dixiſti fratri tuo, *Raka, fatue*, fortè etiam iraſcebare: reus ergo eras *iudicii, concilii, gehennæ.* Nunc ergo an malè dictorum benè pœnitet? *Epiſt. contra Elenchum.* nolleſne dictum? famam viri illuſtris *crudeli ſtylo flagellaſti, laceraſti, diris inſectationibus Eccleſias perculiſti, ignoſcentiam ſuadentibus non obediſti.* Si pœnitet, reſtitue famam mortuo, quam viuo eripuiſti; ſi recuſas, ſaltem hoc reſponde, an violator alienæ famæ, furtiuæ rei detentor, coniugis alienæ raptor, pœnitere poſsit Caluiniſticè, & ſaluari, etſi nolit reſtituere?

Si ergò

Si ergo pœnitet, opprobrium recanta: Quin & commiſſaria opera poteſt filius παλινωδεῖν; paradigma habes vatis lyrici; ó matre pulchra filia pulchrior; iá facilè eſt pro Scaligero παρωδεῖν: ô patre docto, filie doctior. Serio, mi frater, ſeriam pœnitentiam nullam iudicat Becanus; quæ iniuriam facere pergit, nec remitti peccatum, niſi reſtituatur ablatum. amplius dico rempubl. euerti neceſſe, & ſocietatem humani generis diſſolui, ſi tibi remittitur peccatum, nolenti reſtituere famã, quam iniquè abſtuliſti.

Faſtigium pœnitentia Caluiniſtica.

5. Puritani Scoti, Knoxiana pullities, ſereniſsimum Regem Iacobum, cuius nati matrem Anglicanæ ſecuri prodiderunt, in vtero occidere decreuerunt, vt vno vulnere duas vitas hauriret inſatiata crudelitas. Dum conſilii expediendi tempus, ſecuritatem conſtituunt, miniſtros adornant, ſicas acuunt, dum excubant Regis naſcituri animam luci præripere meditati, an & tum iuſti, ſanctificati, retinentes ſpiritus & caritatis? hæc nos in mores inducimus, & Deus de cœlo nondum fulminat? Spiritum ſanctum in lupanaria, luſtra latronum, conciliabula Regicidarum trahimus, & Becano iraſci lubet, quod non addiderit τὸ pœnitentibus? Beatus vir cui

non imputauit Dominus peccatũ (Rom. 4. dub. 5.) *Primum enim, inquit, imputatio iuſtitiæ, teſtante Apoſtolo, ex Dauide, non eſt partialis, ſed integra beatificatio; at remiſſio peccatorum eſt iuſtitiæ imputatio, vt patet ex æquipollentiis Apoſtoli.* Hi tales integrè ſunt beatificati, etiam iſta molientes, non pœnitentia, ſed gratuita promiſsione, quæ ſola fide contenta eſt, imò ne fidem quidem requirit, cùm de Deo, ſcripturæ veritate, Chriſto dubitantibus, peccata non imputentur.

Quando Caluiniſtæ ſint beatificati.

Sextò. Quærit Scurra; *An ergo Papiſtæ vel non peccent, vel illis peccata ſemper imputentur.* Peccant illi quidem vt homines, ſed cùm peccant, nõ integrè ſe beatificatos iudicant, ſed infelices, nec niſi verè pœnitentibus, dolentibus, vitam mutantibus, famam alienam, remq́; reſtituentibus, iuſtitiam imputari credunt. Nõ ignoras verba veteris Eccleſiæ, & ſanctorum. *Non imputat, quia abſtulit, cooperta ſunt peccata, tecta ſunt, abolita ſunt. Deus ergo tegat velamine, non tu, nam ſi tu tegere volueris, erubeſcens, medicus non curabit, medicus tegat, & curet. Emplaſtro enim tegit, ſub tegmine medici ſanatur vulnus, ſub vulnerati celatur vulnus, cui celas? qui nouit omnia ſua, ergo tegi aiunt, ſed tectione ſanari, noſtra tegi, vt putreſcant, non enim ſanantur.*

Locu-

Locupletare & depexius reddere priuilegium Becanus poſſet: *Tametſi Caluiniſtæ enormiter quotidie peccent, & flagitioſè viuant, peccata tamen etiam in ipſa molitione & feruore ſcelerum, etiam non pœnitentibus, reddere ablata nolentibus non imputantur; imò cùm furantur, adulterant, occidunt, imputatione iuſtitiæ integrè beatificati ſunt.* (Philip. Nicolai in ſumma Caln. relig. pag. 49. & 50.) Alſo iſt bey jhnen die ewige Wahl anders nicht / dann ein fantaſtiſch Schlauraffen Land / da nichts kan verſchüttet / nichts vbel gehandelt / nichts verlohren noch verderbt werden / ꝛc. Vnd ſitzen die Leuth vnſerem lieben GOtt ſo tieff tieff in dem Schoß / daß ſie nirgend verderben können: Treiben ſie Hurerey / Mord / Ehbruch / vnd dergleichen Laſter / ligt nichts dran.

DE PRIVILEGIO X. de Conuitiis.

Becanus: *Caluiniſtæ poſſunt impunè conuitiari.* Scurra: *Catholici hoc faciunt, nos minimè.* *Conuitia Caluiniſtarum.*

Primò. Becani demonſtratio inuicta; furantibus, adulterantibus, occidentibus, ne in ipſo quidem æſtu ſcelerum imputantur furta, adulteria, latrocinia, ergo nec conuitiantibus conuitia, ſed integrè beatificati ſunt, cùm iſta committunt.

Secundò. Verecundius Becanus agit, nos enim non θυλάκῳ, ſed horreo conuitia, & mendacia fundimus, & fundere cogimur, nec hoc reprehendo, ſed cautionem doceo. Exemplo ſunt primæ duæ pagellæ, & tres verſus ſcurræ, quibus quod de te dixit, ὁ γέρων ὁ διοτρεφὴς Scaliger, *Ne ſemel quidem verum dixit*, integrè conuenit, non quod ſequentia non ſint falſa, quia in præcedentibus nihil veri, ſed quia grandibus mendaciis, horrenda ſonantibus, paruula vna veritatula aggemit. Quæ autem illa veritatula? qua fatetur ſcurra, Caluinum eſſe mentitum, ſed dextre fatetur. Caluinus dixerat, *iam pridem Pontifices, cum toto collegio Cardinalium, profeſſos nullum Deum eſſe, &c.* quod eſt vniuerſaliſsimum, & tranſcendentaliſsimum mendacium. Scurra veritus tantam hyperbolen. *Non eſt, inquit, vniuerſaliter mendacium*. Hoc eſt, in vnum, alterumve conuenit fortaſſe, quod vniuerſaliter dixit Caluinus.

Tert

Tertiò. Mendacia ſcurræ hic ob ocu-los ponere conſtitui, non quia mendacia, ſed quia manifeſta, & ſui nuditate, cauſæ nocentia. *Mendacia Scurræ.*

Mendacium: 1. *Catholicos ſcripturas ad ſua dogmata probanda torquere:* nam hoc noſtrum eſſe ante oſtenſum.

2. *Patrum verbis alium ſenſum affingere,* hoc nobis Caluiniſtis proprium eſt quarto modo.

3. *Hæreticorum verba corrumpere.*

4. *Romanis Bellarminum diſplicuiſſe ob citata verba hæreticorum.*

5. *Catholicos victos in Colloquiis, iactare victoriam.*

6. *Æquiuocationem illis probari, & artem mentiendi.*

7. *Ignatium eam à Chriſto didiciſſe in itinere Romano.* Hæc ſunt ex plauſtro conuitia, & βωμολοχίαι, ſine argumento iactata, & crebris ſcriptis & factis refutata. Quæ ſequuntur, non minus falſa, ſed tectiora ſunt, & malitioſioris fraudulentiæ.

8. *Petrarcha omnes Pontifices & Cardinales facit impios.* De moribus aliquorum agit, non omnium, nam & ſedem Romanam ſanctam, & Romani cleri plurimos eximiæ virtutis agnoſcit. 2. Non ergo obſtant illa Papiſtis, nam illi quoque impiorum Pontificum ſcelera non minus,

 quàm

quàm Petrarcha deteſtantur, & quid fiet noſtris Eccleſiis, in quibus *maxima pars ſunt hypocritæ, & vix decimus quiſque ſyncerus?* vt antè ex Caluino probatum.

Prudentibus etiam noſtris, ſemper illa mendacia, quæ ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ Φώρῳ deprehenduntur, non immeritò diſplicuerunt, certè (de diu. min. gr. c. 2. p. 55.) Adrianus Sarauia Bezæ in faciem reſtitit, *ſupra modũ* mentienti.

Beza non modo ſupra fidem, ſed & ſupra modum calumniatur.

Papiſticas ordinationes ſupra modum ne dicam ſupra verum, declamatorio more D. Beza exagitat & exaggerat: qua in re vereor, ne bonam cauſam lædat apud conſcios examinis, quod hodie pleriſq; in locis apud Pontificios habetur: qui dicent, D. Bezam maleuolentia, odioq; abripi, in aduerſarios ad calumniandum. Ipſi, ni fallor, examini, nunquam interfuit, ſed ex iis quæ non rarò accidiſſe ab aliis audiuit, in vniuerſum de tota re *iudicat.* Et paulò poſt: *Ego noui de præcipuis doctrinæ capitibus graues quæſtiones proponi, præſertim futuris presbyteris: & propter imperitiam, vitaq; turpitudinem pleroſque repelli. Et denique ſimiliter negare, propter ſolam opinionem eruditionis & virtutis, interdum vltrò deferri Epiſcopatus, & ſacerdotia eſt impudentia. Cùm conſtet, eximiæ eruditionis viros, & apud homines exterius inculpatæ vitæ: eligi Epiſcopos, & Presbyteros creari.* Hæc ideò notare iuſſerunt fratres noſtri, ne Germani Bezana veſania in Pontificios abripiantur ad calumniandum, cauſamque

ſamque lædant apud conſcios; verùm Sarauiana moderatione vtantur.

9. *Papa poteſt diſpenſare contra ius naturale & Apoſtolum. nam gloſſator Gratiani expreſsè ſcribit, 15.q.6.c. Authoritatem, diſt. 32.c. presbyter. diſt. 34.c. lector.* Primó vide frater argumenti genus, Gloſſator ſcripſit, cuius gloſſam deleuit Papa, ſi fuit, ergo id ſibi arrogat, q̄ imprudẽter chartis illeuit gloſſator. Papa anathema dicit, omnibus affirmãtibus contra ius naturale poſſe diſpenſare Papam: clarumq; eſt, eam doctrinã, nouos & veteres Romano Catholicos tueri. Sed tu mi frater noſti ſcurram, nec canonẽ vidiſſe, nec gloſſam, nec intellexiſſe. Canoniſtis ius naturale eſt frequenter, quod naturæ conſentaneum videtur, mutari tamẽ poteſt. Ius diuinum, q, aliquando, nõ ſemper, nec omni loco aut tempore obligat. v.g. Iuris diuini eſt, alienũ reddere; ius ciuile præſcriptione transfert dominiũ, furioſo gladium vetat, reddere, nõ decoctori, ſed curatoribus eius iubet reddi debitũ. *Ius diuinũ eſt, ne ſit Epiſcopus Neophyt⁹, ſit vnius vxoris vir, omnis vir, vt oret, & prophetet aperto, & fœmina operto capite.* Cõtra hæc poſſe diſpenſare Papã, leges ciuiles, noſtros epiſcopos, docetur in noſtris eccleſijs, *& tua ſententia eſt.* (1. Cor. 11.4.) Contra alia negãt, Papam poſſe, nos tñ ſi faciamus, Deus non imputabit. Hanc mentem eſſe gloſſatoris docere te potuit argumentum

canonis, his verbis propoſitum (15. q. 7. auctoritatem) *Apoſtolica auctoritas penitus illicita in irritum deducit iuramenta.* Eſtne illud contra ius naturale, eo quo Scurra interpretatur modo, diſpenſare? 2. Non aliud agit eo loci, Nicolaus Papa quam olim ſancti Martyres, non ergo diſpenſat contra ius naturale. Verba Canonis: *Authoritatem venerabilium prædeceſſorum noſtrorum ſecuti, & nominatim beatiſsimi Papæ & Martyris Alexandri Quinti a beato Petro, ab omnibus iuramentis, & cuiuſcunque modi obligationibus, quibus illi ſeſe coacti, violentia impiorum obligauerunt, abſoluimus.* Alexandri epiſtolam vide d. 19. *tit. Romanorum.* Simul attende, num Imperator c. 4. *ad leg. Iul. Maieſt.* ¶. 2. *contra ius naturale diſpenſet*, an verò tuus Scurra dicat, quod ille: *Nil intra eſt oleam, nil extra eſt, in nuce duri.*

10. *Ad d. 32. c. presbyter illa: diſpenſatio traditur.* dicitur *Presbyter ſuam presbyteram amaſſe vt ſororem, odiſſe vt hoſtem; non permiſiſſe ad ſe appropinquare.* Infert Scurra, *diſpenſat ergo Papa contra ius naturale.* Imò verò Presbyter ex conſenſu ſuæ Presbyteræ votum caſtitatis habebat, ideò lapſus occaſionem præcidebat, cùm ante iure ſuo ſe abdicaſſet, quid hic Papæ peccatum? aut gloſſæ, quæ nulla eſt, quis

quis ſenſus alius tribui poteſt, quàm qui ſuperiori?

11. *Maior etiam, d. 34. c. lector. eſt vanitas. ſi viduam alterius vxorem acceſſerit, in lectoratu permaneat, aut ſi fortè neceſſitas ſit, ſubdiaconus fiat, nihil autem ſupra, ſimiliter ſi bigamus fuerit. ergo Papa diſpenſat, &c.*

12. *Panormitanus c. fin. de diuortiis, ait, diſpenſare contra nouum Teſtamentum poſſe.* Non viſum à Scurra, Panormitanum multa ſuadent. 1. Quia contra morem, & ſcripta eius citat, nam eſt in caput finale, de diuortiis l. 4. decretal. t. 19. 2. Quia eodem loco docet, contra leges diuinas non poſſe diſpenſare Papam. 3. Quia Panormitani omnino diuerſa mens eſt. Cùm enim illud caput explicuiſſet, in quo Innocentius tertius recens conuerſis ad fidem, qui matrimonium ante contraxerant cum relicta fratris, ſecundùm legem Moſaicam, propter infirmitatem permittit, vt eo matrimonio poſt baptiſmum vtantur. Non tamen liceat baptizatis, ita contrahere. Deinde ſubiicit Panormitanus: *Secundò nota, quòd Papa ex maxima cauſa poſſet diſpenſare contra Nouum Teſtamentum.* Cæterùm in additionibus remittitur lector ad ea, quæ dixerat idem Panormitanus *in c. 13. t. qui filii ſint legitimi, vbi n. 21.*

Panormitanus contrarium docet ei, quod Scurra affirmat.

ſic habet: *Nec obſtat, ſi dicetur, Papam poſſe ex cauſa diſpenſare in gradibus diuina lege prohibitis, vt notatur per aliquos in cap. literas, de reſtitut. ſpoliat, quia illud verum, ſecundùm eum diſponendo, & legitimando matrimonium, vt ex nunc, non autem ex tunc, ita vt filii ante geniti cenſeantur legitimati.* Ecce illa diſpenſatio eſt diſpoſitio, circa ea, quæ non prohibentur Nouo Teſtamento. Deinde nonne noſtri miniſtri cum pileo lati concionantur, eodem iure diſpenſant? Tolle ignorantiam, euaneſcet calumnia, cuius mater eſt imperitia, pater furor. Non enim de lege quauis, & ea, quæ rerum non omnino neceſſariarum eſt. Sic Ambroſius contra Nouum Teſtamentum Neophytus, ad Epiſcopatum venit.

Nudum Scurræ mendacium.

13. *Idem dicit Bertachinus in repert. dict. Papæ.* at vir bone nihil tale in repertorio reperitur. noſtrum repertorium ſic habet: *Papa non poteſt diſpenſare in prohibitis teſtamento veteri & nouo. Anto. de But. & Ioan. Andr. in c. ſuper de vſur. & Anton. de Prato in d. conſ. 11. col. nec contra Euangelium, nec ius diuinum 26. diſtinct. 1. deinde 14. diſt. ſicut & gloſſ. in cap. literas de reſtitut. ſpoliat.* Bertachinus non modò ipſe mendacii ſcurram arguit, ſed alios quoque citat contra Scurram. Quid il-

los

los apud quos aliqua iuris & æquitatis cura reſidet, ad hæc tam manifeſta dicturos arbitrare?

14. *Idem gloſſator ſcribit, quod Papa eſt verus Deus, & verus homo, & habet cœleſte arbitrium, ideò poteſt creare, ſubſtantialia mutare &c.* Gloſſatoris ſunt, non Papæ. 2. Verum ſenſum habent, *Papa eſt Deus, vt Principes & Reges, vt Epiſcopus, vt Dei vices gerens,* non enim alia mens gloſſæ, quàm canonis, cuius verba ſunt: *Non enim homo, ſed Deus ſeparat, quos Romanus Pontifex, (qui non puri hominis, ſed Dèi vicem gerit in terris) Eccleſiarum neceſſitate vel vtilitate penſata, non humana, ſed diuina potius authoritate diſſoluit.* Verus ergo Deus, non naturâ, ſed verè diuina authoritate, ſic nos à Deo matrimonia ſolui dicimus cùm legitima Magiſtratus authoritate, ſeparari conjuges, & ad vota noua adſpirare permittimus. 3. Cur offendit gloſſator, cuius loquendi modum Papiſtæ non probant, & laudatur Gaſpar VVaſerus cauponans deliria Graſeri? (Pręf. Graſeri ad Regẽ Angl.) *Tertium fuit, maieſtatis tuæ authoritas, quæ in ipſa SVMMA AC PLANE DIVINA RESIDET, & talis iam olim reſidebat, in IMMENSAE magnitudinis & claritudinis pro ſatoribus ſuis.* An ideò Forſtius Caluiniſta

Adulationes Anglicana.

Deo

 294

1. *Ieſuitæ ſtruxerunt inſidias Mauritio.* *Mendaciorum cumulus.*
2. *Henricum occiderunt.* 3. *Neſaria crimina Antuerpiæ & Cracouiæ commiſerunt.*
4. *In Bauaria etiam ſtuprum & cædem.* Equidem exiſtimo nulla re Ieſuitarum innocentiam conſpectiorem, quàm noſtris accuſationibus reddi. Nam primò in irritum cadentibus calumniis, neceſſe eſt, Reges, Principes, Reſpubl. non modò nequitiam ſycophantarum odiſſe, ſed ſtatuere religionem irreligioſiſsimam eſſe, quàm opus ſit, atrocibus mendaciis fulciri. Denique Ieſuitas ſuſpicere, & amare quos fictis criminibus, humili veneno obtrectationis, & famoſorum libellorum à laruatis hoſtibus in certamen vocari mirantur. Nam reuera tuta eſt innocentia, contra quam citra calumniam nihil adduci poteſt, tutiſsima, quæ calumniis inclareſcit. Nos aliud hactenus multis, doloſis, ſumptuoſis, periculoſis obtrectationibus non profecimus, niſi vt famoſos libellos, Reges, Principes, Reſpublicæ, de Epiſcopis taceo, publicis teſtimoniis refutarent, & decretis aut etiam merita pœna vindicarent, interim Eccleſiarum noſtrarum pietas traducitur, & cauſa præiudicio grauatur. 2. Politicus quidem è veſtro conſiſtorio, ratione vſus eſt pro calumniandi arte defendenda; quod etſi vulnus ſanetur,

Effecta calumniarum Caluiniſticarum.

tur, maneat tamen cicatrix, & potentius venena, quàm remedia ſpargantur: verùm nec ea re Eccleſiæ noſtræ multum juuantur; non enim iam ſauciant libelli noſtri, ſed in capita authorum redeunt, & tot iam venena ſparſimus, vt priora ſint remedia ſequentium, & mendacia noſtra nihil habeant, quo præſtruant fidem. 3. In cauſa Mauritiana, cæteriſque accuſator nullus legitimus, niſi libelli famoſi, qui ne quidem ſuſpicionem gignunt, nam cuius alias fama in tuto eſſe poſſet? accuſatio nulla, non ipſe excellentiſsimus comes eos reos iudicâuit, ipſi ſe cognitioni obtulerunt, nos qua fronte damnamus, quos nemo, niſi ipſo facto calumniator infamis famoſo libello detulit? Quos infandum iudicium Leidenſium de fanatici impoſtoris, aut ſtulta, aut nulla delatione facta, ſua ſententia, hoc eſt, (vt Sica Tragica cap. 5. docet) mendaciis ſexaginta dum infamare ſtudet, abſoluit? Cuius mendaci narrationi, vt opponas teſtimonia Magiſtratuum ea deſcripta tibi mitto, vt fratribus oſtendas, quo cautius calumniari aſſueſcant. Nam libellus ille Belgicè & Latinè ſcriptus in Britannia legitur.

LITE-

LITERÆ ET TEſtimonia vrbium Iprenſis, Antverpienſis, Montenſis in Hannonia, Duacenſis, Bruxellenſis, ad ſententiam contra Petrum Panne Leidæ latam pertinentes.

OMnibus literas has viſuris vel audituris, Conſules, Senatores, & Concilium vrbis Bruxellenſis teſtamur, ſingulíſque de perſpicua veritate conſtare cupimus, nos hodierno die, qui eſt 7. Auguſti, anno M. DXCVIII. vidiſſe, inſpexiſſe, & accuratè examinaſſe nonnullas diſquiſitiones, tam exaratas in charta communi, quàm pergamena, ſubſcriptas & ſignatas conſentaneo, eoque quo deinceps docebitur modo, quas comperimus ſolidas, ſanas & integras, citra vllum vitium, inductionem, ſuſpicionemve, & quarum hîc exempla de verbo ſubjecimus, in hanc omnino ſententiam, Ac primùm:

TVTOR

Primò. Becani demonſtratio inuicta; furantibus, adulterantibus, occidentibus, ne in ipſo quidem æſtu ſcelerum imputantur furta, adulteria, latrocinia, ergo nec conuitiantibus conuitia, ſed integrè beatificati ſunt, cùm iſta committunt.

Secundò. Verecundius Becanus agit, nos enim non θυλάκῳ, ſed horreo conuitia, & mendacia fundimus, & fundere cogimur, nec hoc reprehendo, ſed cautionem doceo. Exemplo ſunt primæ duæ pagellæ, & tres verſus ſcurræ, quibus quod de te dixit, ὁ γέρων ὁ διοτρεφὴς Scaliger, *Ne ſemel quidem verum dixit*, integrè conuenit, non quod ſequentia non ſint falſa, quia in præcedentibus nihil veri, ſed quia grandibus mendaciis, horrenda ſonantibus, paruula vna veritatula aggemit. Quæ autem illa veritatula? qua fatetur ſcurra, Caluinum eſſe mentitum, ſed dextre fatetur. Caluinus dixerat, *iampridem Pontifices, cum toto collegio Cardinalium, profeſſos nullum Deum eſſe, &c.* quod eſt vniuerſaliſsimum, & tranſcendentaliſsimum mendacium. Scurra veritus tantam hyperbolen. *Non eſt, inquit, vniuerſaliter mendacium*. Hoc eſt, in vnum, alterumve conuenit fortaſſe, quod vniuerſaliter dixit Caluinus.

Tert

Tertiò. Mendacia ſcurræ hic ob oculos ponere conſtitui, non quia mendacia, ſed quia manifeſta, & ſui nuditate, cauſæ nocentia. *Mendacia Scurræ.*

Mendacium: 1. *Catholicos ſcripturas ad ſua dogmata probanda torquere:* nam hoc noſtrum eſſe ante oſtenſum.

2. *Patrum verbis alium ſenſum affingere,* hoc nobis Caluiniſtis proprium eſt quarto modo.

3. *Hæreticorum verba corrumpere.*

4. *Romanis Bellarminum diſplicuiſſe ob citata verba hæreticorum.*

5. *Catholicos victos in Colloquiis, iactare victoriam.*

6. *Æquiuocationem illis probari, & artem mentiendi.*

7. *Ignatium eam à Chriſto didiciſſe in itinere Romano.* Hæc ſunt ex plauſtro conuitia, & βωμολοχίαι, ſine argumento iactata, & crebris ſcriptis & factis refutata. Quæ ſequuntur, non minus falſa, ſed tectiora ſunt, & malitioſioris fraudulentiæ.

8. *Petrarcha omnes Pontifices & Cardinales facit impios.* De moribus aliquorum agit, non omnium, nam & ſedem Romanam ſanctam, & Romani cleri plurimos eximiæ virtutis agnoſcit. 2. Non ergo obſtant illa Papiſtis, nam illi quoque impiorum Pontificum ſcelera non minus,

quàm Petrarcha deteſtantur, & quid fiet noſtris Eccleſiis, in quibus *maxima pars ſunt hypocritæ, & vix decimus quiſque ſyncerus?* vt antè ex Caluino probatum.

Prudentibus etiam noſtris, ſemper illa mendacia, quæ ἐπ' αὐτῷ τῷ φώρῳ deprehenduntur, non immeritò diſplicuerunt, certè (de diu. min. gr. c. 2. p. 55.) Adrianus Sarauia Bezæ in faciem reſtitit, *ſupra modũ* mentienti. *Papiſticas ordinationes ſupra modum ne dicam ſupra verum, declamatorio more D. Beza exagitat & exaggerat: qua in re vereor, ne bonam cauſam lædat apud conſcios examinis, quod hodie plerisq; in locis apud Pontificios habetur: qui dicent, D. Bezam maleuolentia, odioq; abripi, in aduerſarios ad calumniandum. Ipſi, ni fallor, examini, nunquam interfuit, ſed ex iis quæ non rarò accidiſſe ab aliis audiuit, in vniuerſum de tota re iudicat.* Et paulò poſt: *Ego noui de præcipuis doctrinæ capitibus graues quæſtiones proponi, præſertim futuris presbyteris: & propter imperitiam, vitaq; turpitudinem pleroſque repelli. Et denique ſimiliter negare, propter ſolam opinionem eruditionis & virtutis, interdum vltrò deferri Epiſcopatus, & ſacerdotia eſt impudentiæ. Cùm conſtet, eximiæ eruditionis viros, & apud homines exterius inculpatæ vitæ: eligi Epiſcopos, & Presbyteros creari.* Hæc ideò notare iuſſerunt fratres noſtri, ne Germani Bezana veſania in Pontificios abripiantur ad calumniandum, cauſamque

Beza non modo ſupra fidem, ſed & ſupra modum calumniatur.

ſanique lædant apud conſcios; verùm Sarauiana moderatione vtantur.

9. *Papa poteſt diſpenſare contra ius naturale & Apoſtolum. nam gloſſator Gratiani expreſſè ſcribit, 15.q.6.c. Authoritatem, diſt. 32. c. presbyter. diſt. 34. c. lector.* Primó vide frater argumenti genus, Gloſſator ſcripſit, cuius gloſſam deleuit Papa, ſi fuit, ergo id ſibi arrogat, q̃ imprudẽter chartis illeuit gloſſator. Papa anathema dicit, omnibus affirmãtibus contra ius naturale poſſe diſpenſare Papam: clarumq; eſt, eam doctrinã, nouos & veteres Romano Catholicos tueri. Sed tu mi frater noſti ſcurram, nec canonẽ vidiſſe, nec gloſſam, nec intellexiſſe. Canoniſtis ius naturale eſt frequenter, quod naturæ conſentaneum videtur, mutari tamẽ poteſt. Ius diuinum, q̃ aliquando, nõ ſemper, nec omni loco aut tempore obligat. v.g. Iuris diuini eſt, alienũ reddere; ius ciuile præſcriptione transfert dominiũ, furioſo gladium vetat, reddere, nõ decoctori, ſed curatoribus eius iubet reddi debitũ. *Ius diuinũ eſt, ne ſit Epiſcopus Neophyt⁹, ſit vnius vxoris vir, omnis vir, vt oret, & prophetet aperto, & fœmina operto capite.* Cõtra hæc poſſe diſpenſare Papã, leges ciuiles, noſtros epiſcopos, docetur in noſtris eccleſijs, *& tua ſententia eſt.* (1.Cor. 11.4.) Contra alia negãt, Papam poſſe, nos tñ ſi faciamus, Deus non imputabit. Hanc mentem eſſe gloſſatoris docere te potuit argumentum

canonis, his verbis propoſitum (15. q. 7. auctoritatem) *Apoſtolica auctoritas penitus illicita in irritum deducit iuramenta.* Eſtne illud contra ius naturale, eo quo Scurra interpretatur modo, diſpenſare? 2. Non aliud agit eo loci, Nicolaus Papa quam olim ſancti Martyres, non ergo diſpenſat contra ius naturale. Verba Canonis: *Authoritatem venerabilium prædeceſſorum noſtrorum ſecuti, & nominatim beatiſſimi Papæ & Martyris Alexandri Quinti a beato Petro, ab omnibus iuramentis, & cuiuſcunque modi obligationibus, quibus illi ſeſe coacti, violentia impiorum obligauerunt, abſoluimus.* Alexandri epiſtolam vide d. 19. *tit. Romanorum.* Simul attende, num Imperator c. 4. *ad leg. Iul. Maieſt.* ¶. 2. *contra ius naturale diſpenſet*, an verò tuus Scurra dicat, quod ille: *Nil intra eſt oleam, nil extra eſt, in nuce duri.*

10. *Ad d. 32. c. presbyter illa: diſpenſatio traditur.* dicitur *Presbyter ſuam presbyteram amaſſe vt ſororem, odiſſe vt hoſtem; non permiſiſſe ad ſe appropinquare.* Infert Scurra, *diſpenſat ergo Papa contra ius naturale.* Imò verò Presbyter ex conſenſu ſuæ Presbyteræ votum caſtitatis habebat, ideò lapſus occaſionem præcidebat, cùm ante iure ſuo ſe abdicaſſet, quid hic Papæ peccatum? aut gloſſæ, quæ nulla eſt,

quis

295

quis ſenſus alius tribui poteſt, quàm qui ſuperiori?

11. *Maior etiam, d. 34. c. lector. eſt vanitas. ſi viduam alterius vxorem acceſſerit, in lectoratu permaneat, aut ſi fortè neceſsitas ſit, ſubdiaconus fiat, nihil autem ſupra, ſimiliter ſi bigamus fuerit. ergo Papa diſpenſat, &c.*

12. *Panormitanus c. fin. de diuortiis, ait, diſpenſare contra nouum Teſtamentum poſſe.* Non viſum à Scurra, Panormitanum multa ſuadent. 1. Quia contra morem, & ſcripta eius citat, nam eſt in caput finale, de diuortiis l. 4. decretal. t. 19. 2. Quia eodem loco docet, contra leges diuinas non poſſe diſpenſare Papam. 3. Quia Panormitani omnino diuerſa mens eſt. Cùm enim illud caput explicuiſſet, in quo Innocentius tertius recens conuerſis ad fidem, qui matrimonium ante contraxerant cum relicta fratris, ſecundùm legem Moſaicam, propter infirmitatem permittit, vt eo matrimonio poſt baptiſmum vtantur. Non tamen liceat baptizatis, ita contrahere. Deinde ſubiicit Panormitanus: *Secundò nota, quòd Papa ex maxima cauſa poſſet diſpenſare contra Nouum Teſtamentum.* Cæterùm in additionibus remittitur lector ad ea, quæ dixerat idem Panormitanus *in c. 13. t. qui filii ſint legitimi, vbi n. 21.*

Panormitanus contrarium docet ei, quod Scurra affirmat.

 ſic

ſic habet: *Nec obſtat, ſi dicetur, Papam poſſe ex cauſa diſpenſare in gradibus diuina lege prohibitis, vt notatur per aliquos in cap. literas, de reſtitut. ſpoliat, quia illud verum, ſecundùm eum diſponendo, & legitimando matrimonium, vt ex nunc, non autem ex tunc, ita vt filii ante geniti cenſeantur legitimati.* Ecce illa diſpenſatio eſt diſpoſitio, circa ea, quæ non prohibentur Nouo Teſtamento. Deinde nonne noſtri miniſtri cum pileo lati concionantur, eodem iure diſpenſant? Tolle ignorantiam, euaneſcet calumnia, cuius mater eſt imperitia, pater furor. Non enim de lege quauis, & ea, quæ rerum non omnino neceſſariarum eſt. Sic Ambroſius contra Nouum Teſtamentum Neophytus, ad Epiſcopatum venit.

Nudum Scurra mendacium.

13. *Idem dicit Bertachinus in repert. dict. Papæ.* at vir bone nihil tale in repertorio reperitur. noſtrum repertorium ſic habet: *Papa non poteſt diſpenſare in prohibitis teſtamento veteri & nouo. Anto. de But. & Ioan. Andr. in c. ſuper de vſur. & Anton. de Prato in d. conſ. 11. col. nec contra Euangelium, nec ius diuinum 26. diſtinct. 1. deinde 14. diſt. ſicut & gloſſ. in cap. literas de reſtitut. ſpoliat.* Bertachinus non modò ipſe mendacii ſcurram arguit, ſed alios quoque citat contra Scurram. Quid il-

los

los apud quos aliqua iuris & æquitatis cura reſidet, ad hæc tam manifeſta dicturos arbitrare?

14. *Idem gloſſator ſcribit, quod Papa eſt verus Deus, & verus homo, & habet cœleſte arbitrium, ideò poteſt creare, ſubſtantialia mutare &c.* Gloſſatoris ſunt, non Papæ. 2. Verum ſenſum habent, *Papa eſt Deus, vt Principes & Reges, vt Epiſcopus, vt Dei vices gerens,* non enim alia mens gloſſæ, quàm canonis, cuius verba ſunt: *Non enim homo, ſed Deus ſeparat, quos Romanus Pontifex, (qui non puri hominis, ſed Dei vicem gerit in terris) Eccleſiarum neceſſitate vel vtilitate penſata, non humana, ſed diuina potius authoritate diſſoluit.* Verus ergo Deus, non naturâ, ſed verè diuina authoritate, ſic nos à Deo matrimonia ſolui dicimus cùm legitima Magiſtratus authoritate, ſeparari conjuges, & ad vota noua adſpirare permittimus. 3. Cur offendit gloſſator, cuius loquendi modum Papiſtæ non probant, & laudatur Gaſpar VVaſerus cauponans deliria Graſeri? (Præf. Graſeri ad Regẽ Angl.) *Tertium fuit, maieſtatis tuæ authoritas, quæ in ipſa SVMMA AC PLANE DIVINA RESIDET, & talis iam olim reſidebat, in IMMENSAE magnitudinis & claritudinis pro ſatoribus ſuis.* An ideò Forſtius Caluiniſta

Adulationes Anglicana.

Deo

 294

1. *Ieſuitæ ſtruxerunt inſidias Mauritio. 2. Henricum occiderunt. 3. Neſaria crimina Antuerpiæ & Cracouiæ commiſerunt. 4. In Bauaria etiam ſtuprum & cædem.* Equidem exiſtimo nulla re Ieſuitarum innocentiam conſpectiorem, quàm noſtris accuſationibus reddi. Nam primò in irritum cadentibus calumniis, neceſſe eſt, Reges, Principes, Reſpubl. non modò nequitiam ſycophantarum odiſſe, ſed ſtatuere religionem irreligioſiſsimam eſſe, quàm opus ſit, atrocibus mendaciis fulciri. Denique Ieſuitas ſuſpicere, & amare quos fictis criminibus, humili veneno obtrectationis, & famoſorum libellorum à laruatis hoſtibus in certamen vocari mirantur. Nam reuera tuta eſt innocentia, contra quam citra calumniam nihil adduci poteſt, tutiſsima, quæ calumniis inclareſcit. Nos aliud hactenus multis, doloſis, ſumptuoſis, periculoſis obtrectationibus non profecimus, niſi vt famoſos libellos, Reges, Principes, Reſpublicæ, de Epiſcopis taceo, publicis teſtimoniis refutarent, & decretis aut etiam merita pœna vindicarent, interim Eccleſiarum noſtrarum pietas traducitur, & cauſa præiudicio grauatur. 2. Politicus quidem è veſtro conſiſtorio, ratione vſus eſt pro calumniandi arte defendenda; quod etſi vulnus ſanetur,

Mendaciorum cumulus.

Effecta calumniarum Caluiniſticarum.

LITERÆ ET TEſtimonia vrbium Iprenſis, Antverpienſis, Montenſis in Hannonia, Duacenſis, Bruxellenſis, ad ſententiam contra Petrum Panne Leidæ latam pertinentes.

OMnibus literas has viſuris vel audituris, Conſules, Senatores, & Concilium vrbis Bruxellenſis teſtamur, ſingulíſque de perſpicua veritate conſtare cupimus, nos hodierno die, qui eſt 7. Auguſti, anno M. DXCVIII. vidiſſe, inſpexiſſe, & accuratè examinaſſe nonnullas diſquiſitiones, tam exaratas in charta communi, quàm pergamena, ſubſcriptas & ſignatas conſentaneo, eoque quo deinceps docebitur modo, quas comperimus ſolidas, ſanas & integras, citra vllum vitium, inductionem, ſuſpicionemve, & quarum hîc exempla de verbo ſubjecimus, in hanc omnino ſententiam. Ac primùm:

TVTOR

TVTOR VRBIS, SEV PRÆtor, Senatores & Concilium ciuitatis Iprenſis, iis omnibus, qui literas has viſuri ſunt, vel audituri,
S.

NOtum cupimus, teſtamur, & de veritate certiores reddimus: Nos Patrum Collegii Ieſuitarum rogatu, hac in vrbe, ſtudiosè diligentiam omnem, quantam quidem potuimus, adhibuiſſe indagandæ ac cognoſcendæ eius rei veritati, cuius mentionem facit expoſitio iudicii ſeu ſententiæ per Senatores vrbis Leydanæ in Hollandia latæ, cuius fuit exſecutio XXII. Iunii, anni M. DCVIII. poſtremò lapſi (ſequentes huic fini communicatum nobis exemplum typis excuſum) con' Petrum Panne modò vitâ functum, ciue quondam huius vrbis, opificio vieoren & qui ſe aliquamdiu mercatu butyri & caſei occupârat. Atqui certiores effecti de indole, ſtatu, & moribus dicti Petri Panne: primum deprehendimus ſolemni declaratione & affirmatione nobis ſeparatim iuſiurando confirmata, partim à Maria Bouwets, Petri Panne olim cõiuge, partim à Melchiore de VValle, materiario fabro, (vtroque hac Leydenſi ſententia accuſato delatoque, tanquam conſcio & participe ſuſcepti

ſuſcepti in Comitem Mauritium criminis, quorum eſt mentio in prædicto iudicio) neutrum horum quoquo modo ſe huic implicuiſſe facinori, neque vllum de eo ſermonem habuiſſe, non magis priuatim inter ſeſe, quàm cum ipſo Petro Panne vel alio quocunque tandem modo. imò nullam vnquam à quoquam mortali eius rei audiſſe fieri mentionem, neque ſibi ipſis tale quid in mentem aliquando veniſſe. Prædictum item Melchiorem non fuiſſe Petro Panne (vt is videtur declaraſſe) conſobrinum, at cognatum, idque adeo remoto gradu, vt præcisè de ea cognatione nihil ſtatuere poſsit, exiguamque cum eo vinxiſſe vitæ conſuetudinem. Maria quoque, vt prius iuramento affirmante, nunquam confeſſam eſſe Ieſuitis, neque aliam vllam ſibi cum iis fuiſſe notitiam; imò perrarò eorum interfuiſſe concioni, præterquam initio, dum primum Ieſuitæ vrbem hanc ingreſsi eſſent, anno 1584. eoſq; tum ſacras conciones habuiſſe in æde D.Nicolai: de reliquo communiter Eccleſiam Parœcialem frequentaſſe. Simili iuramento Melchior nobis affirmauit, non iiſſe Duacum circa Bacchanalia ſuperioris anni XCVIII. vt prædictum Panne dixiſſe apparet, imò neque Duacum hoc toto biennio vidiſſe, præterquam nuper admo-

dum pridie D. Ioannis. itaque eo ipſo tempore, quo Petrus Panne Leydæ plectebatur, Duacum profectum eſſe, Nicolao Stichele ſtannario, vxoris ſuæ auunculo, vt ſe viſeret, eo euocante. Addebat de Petro Panne nihil ſciſſe, eiusque deſtinata conſiliumque prorſum ignoraſſe. ac tunc quidem in Collegium Ieſuitarum ibidem non vlterius ingreſſum eſſe, quàm in Eccleſiam, vt ſacro intereſſet. Ad hæc affirmat Melchior, ſibi cum hoc Ieſuitarum Collegio nunquam alium fuiſſe vſum vel conſuetudinem, quàm quod ibi tanquam faber, vt plures alii, lignarĩam exercuerit, eam ad rem ſub initium Collegii aliquanto tempore ſe intra eandem domum tenens. Ad Collegium Duacenſe, quod attinet, nullam ibidem vnquam ſibi cum vllo intercesſiſſe notitiam, neque in illud ingreſſum eſſe aliquando, præterquam omni vita ſemel, ab hinc circiter quinquennio, quantum commeminit. proficiſcentem tum Duacum ad viſendum dictum Nicolaum auunculum ſuum (eaque occaſione ab vno Patrum Collegii huius vrbis poſtulatum, vnâ operâ domum Duacenſem inſpiceret, ſi qua forſan fuiſſet ibidem commoditas, quæ potuiſſet hîc quoque eſſe vſui) in Collegium Duacenſe diuertiſſe, ſtructuram omnem luſtraſſe, Patre quodam eiuſdem domus

domus deducente, qui q, Gallicè loqueretur, ægrè à ſe potuiſſet intelligi. aliã ibi notitiam aut conſuetudinẽ ſibi, vel etiam Petro Panne (quantũ ſciret) fuiſſe nullã, nec butyrum vnq̃ aliudve illi Collegio paraſſe: Maria Petri vidua idem affirmauit, neſcire ſe eundem Panne maritũ ſuum vllo tempore in p̃dicto Collegio verſatum eſſe, eidemve rem vllam procuraſſe: Sed ab hinc duob. tribuſvé annis Pædagogio Aquicinctino, cui cũ Ieſuitis ibidem nihil cõmercii, cùm à cœnobitis Aquicinctinis adminiſtretur. Cui rei Nos etiã certò declaramus, in codicib. rationum p̃dicti Petri Panne (quos p̃dicta vidua ad Nos attulit, domui emortuali renuntiatura) diligẽter inſpectis, nullam notaſſe fieri mentionẽ vllarum rerum aut mercimoniorũ, quæ tangeret Ieſuitas.

Vidua vlterius affirmat, cõjugem ſuum Petrum hinc profectum ipſis Cineralibus, 4. videl. Febr. 1598. neq; vnquam exinde domum reueniſſe, miſiſſevé (ſaltem q, ad ſe peruenerit) per Theodoricum Bul, aliáve via, pecuniam vllã, ſiue ſummam XI. librarum Flandricarum, quarum eſt mentio in p̃dicto Leydenſi iudicio; ſeu aliam quamcunq;; neq; pallium vllũ ſubligaculum vel alias veſtes, vt p̃dictus Panne videt̃ dixiſſe; ſed è diuerſo ait, Petrum maritũ ſuum hinc ſine penula profectũ, & montibus Hanno-

niæ quandam ab eo ſumptam mutuo, & deinde ludendo abſumtá: hinc debuiſſe ei, qui mutuá dederat,veneratq; huc eius repetendæ gratiâ,aliud illius loco mariti palliũ dare. Item ſe à p̃dicto Panne marito ſuo nullas accepiſſe literas,quib. ei ſignificaſſet iter in Hollandiam ad rem quá noſſet, vel de qua ipſi locutus eſſet, vt prædictum iudicium inſinuat,ſed quaternas alias literas, quas nobis exhibuit, quarum poſtremæ datæ erant, XXIX. ſuperioris Martii, quæ nihil horum continebant. tantùm confectis rebus cogitare reditum.

Ad hæc teſtamur, varios homines fide dignos cum iureiurando ſtudioſè à nobis auditos rogatoſque de ingenio ac moribus prædicti Petri Panne, ac nobis teſtatum feciſſe,parum propenſum fuiſſe in religionem Catholicam, à natura hominem bardum & parum prudentem, ſtolidè arrogantem & leuem, mendaciis ac vaniloquentia plenum, & ſe pro more inſolentius iactantem, de multis perſpicuè falſis & abſurdis rebus, vt in cæteris, fuiſſe ciuitatis Iprenſis quartum Senatorem, & prætorem Fleinenſem : parentem verò ſuum (fuit is arte ſartor) obiiſſe legationem Anglicanam, & alias ſimiles ineptias, citra omnem probabilitatem ſpeciemque veritatis: præcipuè dum paulò largius obbibiſ-

ſet,

ſet, quantumuis parum, ſiue vinum foco aliquantum, ſeu alium potum quemcunque, quod ei perfamiliare, imò quaſi diurnum fuit. eumque peculiariter ſuam hanc fatuitatem leuitatemque animi non ita pridem Montenſi profectione poſtrema variè ineptiendo declaraſſe. qua conſtat, abfuiſſe domo amplius quadrimeſtre, neque vnquam interea domum rediiſſe, à prima Eſurialium feriarũ huius anni 1598. vſque ad XXII. menſis Iunii, ſupremum ſcilicet vitæ diem. Quo quidem tempore quæſtionibus habitis, didicimus abiiſſe hinc Inſulas, Tornacum, Montes Hannoniæ, & inde iter Inſulas relegiſſe, denuò abiiſſe Montes, de vrbe in vrbem commeando remeandoque, ac corrogando quoſcunq; potuit, creditos ſuis debitoribus nummos, qui centum Flandriæ libras laxè exæquent, eoſque omnes potatione aliiſque probris decoquendo, de hoc œnopolio in aliud tranſeundo, ac varias ſtultè faciendo fabrilium carbonum, lupuli, rerumque aliarum mercaturas, vt demum inops à pecuniis Montibus bis captus detentuſque ſit: & poſtremò ob LIII. ſolum Flandriæ libras, ac XVI. drachmas, Æginæas debitas cuidam Ioanni Amant, Montibus quadam turri clauſus in arce teneretur, vſque dum Carolus Parmentier & Ia-

cobus Dryuére (ambo butyri mercatores Ipris Montes profecti ad mercimonia, rogatique ſub diſceſſum à dicti Petri coniuge, vt quæſitum, ſi fieri poſſet, reducerent) ipſimet beneuolentia inducti, has LIII. libras, reliquaque ſoluerunt, & ita prædictum Panne carcere laxatum, in ſuum hoſpitium, (cui inſigne Leucopodis) tranſtulêre, vbi vna nocte cum ipſis hoſpitatus (comparato tam equo reductitio, quo cum denique domum erant reuecturi,) poſtridie bene mane hoſpite ludificato diſceſsit: itaque cauponas peruagatus eſt, vt reperiri non poſſet. inde porrò abiit Valencenas, vbi cùm triduum inter ebriorum voces, in popina, cui ſignum Triremis, cum inſtitoribus vel proxenetis aurigarum perpotaſſet, & aliis eiuſmodi quiſquiliis hominum hoſpita percipiens eum, ſoluendo non eſſet, ſuperiore ædium cubiculo clauſum tenuit, donec neceſsitate adductus aduocaret circitorem, cum quo omnem veſtem quadam leuidenſa permutaret. itaque pecuniola reliqua placauit cauponem. Atqui cùm curaſſet multum peregrinè ludii ſeu morionis inſtar capillum tonderi, eo habitu Duacum iter intendit, vt propè à nullo agnoſceretur; diuertenſque ad Pandochium, vulgò BRETESQVE, huc illuc vrbem per-

curſans,

curſans, denuò in omnibus tabernis, vbi notus eſſet, potationi vacans, aiens, veſte deſpoliatum, ad ſe deuehi currum butyro onuſtum, id effecit, vt iterum alias veſtes mutuò impetraret à quodam veſtiario. tandem fruſtrata ſolutione, cum prædictis veſtibus aufugit Fleinas in Cœnobium, cui innotuerat ac ſolitus erat mercari butyrum. Ita Antwerpiam profectus eſt, ac deinde in Zelandiam, vt ex hac ſententia & deinde aliundè conſtat, tam variis in itinere, Montenſi admiſsis ineptiis ac ſtultitiis, vt libri ea de re confici poſſent, (quod aiunt teſtes) atque adeò, vt varii habuerint, eum pro merè ſtulto & homine offenſi cerebri, voluerintque concludere, vel ligatum, curruique iniectum domum deuehere, ſi potuiſſet comprehendi, quod fieri nequiit.

Vlterius aſſerimus, ſimilem opinionem, de imminutione cerebri, habuiſſe prudentes quoque viros in Hollandia & Zelandia, vt cognouimus variorum literis, quæ ad manus noſtras peruenêre.

Demum non grauatè declaramus affirmamusque tanquam rem certam, prædictos Ieſuitas Duacenſes nullum annuum reditum minutum magnumvé ab vrbe Iprenſi colligere: at Patres Societatis in

hac vrbe ſuper eadem X. ſolùm libras, totidemque drachmas Æginæas cenſu annuo percipere, Societati ceſsione relictas, collataſque à quodam liberorum quondam Huberti Bonnaert, qui ſe eidem ordini adiunxit; ac nullo modo Ieſuitis has pendi, quòd doceant iuuentutem, cùm ne ſeſtertium quidem vel ſeſquiobolum ab vrbe aliùndeve eius rei gratiâ admittant, idque ſiue inſtar penſionis, ſeu quomodo tandem cumque.

Denique etiam id notum cupimus, & pro explorata veritate aſſerimus, tabellariorum huius vrbis officia hîc vendi publica licitatione, & ab vrbe reſtituta non pluris veniiſſe, quàm centum libris Flandricis, ſemel duntaxat numerandis, atque etiam minoris, vt collegimus è Codice horum officiorum venditorum hîc obſeruato: ex quo, & ex qualitate officii ſtatui poteſt, quanti idem tabellariatus quot annis valere poſsit,

Poſtremùm affirmamus, Nos prædictos de Societate Ieſuitas, quà nobis cogniti ſunt, reperiſſe & habere tanquam viros bonos, honoratos & vitæ religioſæ, pacis, concordiæque ſtudioſos, ac nihil à nobis deprehenſum in ipſis eſſe, quod eò vergere poſsit, de quo in prædicto tribunali instituta

tuta eſt accuſatio. In quorum omnium veritatis notitiam, præſentes has, Graphiarii noſtri chirographo ſignari iuſsimus, & tutelæ ſeu Præturæ vrbanæ ſigillo muniri. XXIV. Menſis Quinctilis, M. DXCVIII. Subſcriptum:

De Codt.

QVÆSTIO INSTITVTA PER HONORATOS DOminos, Prætorem, Conſules, Senatores, & Concilium Vrbis Antverpienſis, de falſa confeſsione cuiuſdam Petri Panne, qui nuper in Hollandia ſanguine luit.

THeodorus Bul annorum circiter 24. textor ſubſericarius, natione Iprenſis, hîc in ea vrbis parte, quæ *Noua* dicitur, ad trium Regum inſigne, in quodam cubiculo inquilinus, de hoc rogatus, eoque fine accitus in iudicium, ſolemni juramento affirmat, Petrum quendam Panne Ipris natum, arte doliarium, hebdomade Pentecoſten proximè inſecuta, Mercurii aut Veneris die, ſub horam primam poſtmeridianam, adeundo ad diurnas operas,

 con-

conſpexiſſe in Kipdorp (vicus is eſt) aſsiſtentem ad ianuam cuiuſdam lintearii, ac loquentem vni domeſticorum. Hic Petrus viſo Atteſtante, lætabundus acceſsit, hiſce ſimilibusvé penè verbis vſus: videtur huc te Deus cupienti deſtinaſſe, nulla mihi omnino hac in vrbe notitia, vel ad victũ pecunia vlla. fugi Duaco, creditores carcerẽ minantes, quidam quoq; ſunt inſecuti, vt caperent (binos aiebat vidiſſe in equis) & pecuniolam, ſi qua erat, milites in itinere abſtulêre, penula mihi percõmodè relicta. Ac veritus, ne huc creditores veniant & inueniant, meditor Zelandiam vel Hollandiam, vbi ipſis ita videbitur, me quærant. Quapropter popoſcit ab Atteſtante pecuniæ mutuæ aliquantulum, ſed dum is affirmaret, nõ habere, petebat vnius ſaltem alteriusvé noctis hoſpitium; quod ille hominem miſeratus, cõceſsit, eumq; prima nocte in ſuo cubili ad focum in puluillis (defectu lecti) cubitantem ſomnũ capere permiſit, cibariaq; obtulit, quæ fuêre ad manum. Poſtridie quærens Petrus de domicilio Oliuerii Tybault Iprenſis, Atteſtans eum penè perduxit, tectoq; commõſtrato ad operas ſuas ꝓfectus eſt, in Angiportum Sagittariorum (ſignum domicilio appenſum eſt Campyloxylon,) quò Petrus ſine mora venit, dum dictũ Oliuerium conueniſſet,

niſſet, admodum deſperanter queſtus Atteſtanti, negaſſe pecuniam mutuam dare. Atqui Petrus χρηματιστικῆν, ſeu viã pecuniæ in iter parandę ignorans, rogauit Atteſtantem congredi ne nollet, adeſſeq́; pallium vendituro, fecit; ex eoq́; in promercali ſeu nundinario Veneris foro, à veſtiario ad inſigne Quatuor Edmundi filiorum, redegerunt quinque florenos. exinde in aliam digreſsi officinã, cùm Petrus crederet tantulâ pecuniâ iter ſuum nequaquam confici poſſe, laneum nigri coloris ſubligaculum quod geſtabat, permutauit, cœruleo, & in auctuarium xxv. ſeſtertij eidem acceſsêre. Sequenti item nocte apud Atteſtãtem pernoctauit Petrus, ac tertio die cõſcenſa naue in Hollandiam vel Zelandiam nauigatione tranſmiſit, atteſtante qui hominem fuerat comitatus ad ripã Scaldis (vulgò werf vocãt) in quadã taberna relicto, ad expediendam 10. ſeſtertiorum ſymbolam: ꝙ nomen ab atteſtante interea iterum & ſæpius exactum fuit. Petrus ſiquidem maturandum ſibi eſſe ſimulans, ꝙ poſtridie dies compitalitius ſeu dedicatio eſſet, ac metuere dicebat ab Iprenſibus, ſi qui fortè feſto adeſſent cognoſci, diſceſſerat hoſpite inſoluto. Rogatus atteſtans nouiſſetne vel olim vidiſſet p̄dicti Petri Panne vxorem, & an pecuniam vllam veſtemvé reliquiſſet, mittenda coniugi, reſpondit negans. Oli-

Oliuerius Tybauli mercator annos 42. natus, origine Iprenſis, habitãs prope Cœnobium Prædicatorum hîc Antwerpiæ (cuius ædibus ſigni gratiâ *Sidus aureum*) de hoc rogatus, & per accenſum iudicio adeſſe iuſſus, dixit, adhibito in id ſolemni iuramento, ita ſe habere rem; hebdómade à Pentecoſte, tempore antemeridiano, ædes ſuas adiiſſe quendam Petrum Panne Iprenſem, manu vietorem, ſatis pannoſum: ac dum percontaretur atteſtans, qui ſe ibi reperiſſet, queſibundus reſpondit, ægrè iter ſuum perfici poſſe viatici defectu, rogans, eſſetné ipſi opportunum, duas, tres, quatuorvé Flandriæ libras vtendas dare, quas Ipris eidem redderet? Sed vti Atteſtans ex nuntio Iprenſi antea acceperat, eidem Petro ob cõtracta nomina fuiſſe iniectam manum, dixit tum ſibi minus promptum eſſe. Quo audito, petiit porrò Petrus, tres quatuorve florenos, ad quod Atteſtans, præſtolaretur ſe in Periſtylio ſeu Xyſto mercatorum. ita deinde facienti, denuoque flagitanti pecuniam, reſpondit Atteſtans, auditione accepiſſe, eum deſiiſſe Ipris degere, ſed ſemigraſſe. Contrà Petrus, mentiri eos hoc qui dicerent, quandoquidem ibi etiamnum vxorem ac liberos ſuos reliquiſſet: & ſi Atteſtans ei negaret pecuniam, non difficulter alibi inuenturum.

uenturum. quo dicto, Atteſtans motus fuit hominem deſerere, profeſſus, ſe nihil ei debere, tametſi in eleemóſynam florenum miſero deſtinaſſet, quem nummum eum in finem contulerat. Declarat præterea, à dicto Petro Panne nunquam conuentum eſſe de ſyngrapha mercatoria, qua ipſi pecunia vlla à ſe vel alio quopiam numeraretur. Actum teſtatumque x1. Iulij, M. DXCVIII.

Ioannes Pylinx veſtium promercalium aperiens officinam, natus annos ſex & triginta, degens hîc Antwerpiæ prope nundinarium Veneris forum, habens domicilium, cui Quatuor filii Edmundi eſt ædium index, citatione adeſſe iuſſus rogatusque, iuratus aſſeruit, probè meminiſſe in hebdomada ſuperiorem Pentecoſten conſecuta, die qui erat Veneris, duos ad ſe veniſſe ſibi incognitos, hora pomeridiana (alteri, à quo heri conuentus eſt, audit nomen eſſe Theodorico, ſeu Theodoro Bul) venumdantes laneam chlamydem coloratam 5. florenis (quæ deinde venierit 5. ac dimidio) eumque qui pallium vendebat, prætexuiſſe inopiam pecuniæ conficiendo itineri, cùm ea aliundè non ſuppeteret. Poſtquam etiam Atteſtanti obtuliſſet laneum nigri coloris, ſubligar, quo tum vtebatur, viliore permutandum, vt aliquid

inde

inde auferret pecuniolæ corollarium, ait, de hoc inter eos non conueniſſe; itaq; diſceſſum eſſe. Actum teſtatumque x. Iulii, M. DXCVII.

Catharina Bertram, Firmini Bertram, propolæ ſeu ſcrutarii filia, commorans ad ſignum rubri leonis ſeſsitantis, iuuencula annorum XXVII. in iudicium vocata, rogataque, affirmat iurato iuſiurando, aliquanto iam temporis lapſu (diem non meminerat) domũ ſuam veniſſe virum quendam ſibi modò oſtenſum nomine, quantum intelliget, Theodoricũ Bul, alio cum viro comitante, eoq; Flandro, vt ex idiomate ſignari poterat, qui queſtus à militibus in itinere ſe ſpoliatum eſſe, & egere pecunia, cogi dicebat laneas ſuas nigri coloris caligas, quas geſtabat, permutare, ad curãdum aliquantam pecuniolam, ac demum inter eos conueniſſe, oblatis nigrarum loco cœruleis, quas idem confeſtim induxit in pedes, additis ipſi, quantum Atteſtans meminit, XXV. aſsibus. Quos ſermones Firminus Bertram, pater dictæ Atteſtantis, & ipſe iudici adeſſe iuſſus, tum temporis ſubæger, in officinæ angulo deſidens, profeſſus eſt ac iuratus confirmauit audiſſe, & rectè commeminiſſe. Actum teſtatumq; eodem die, me Secretario infraſcripto præſente. Subtus: *G. Kieffelt.*

QVAE-

QVAESITVM AB HONORATIS Dominis, Prætore, Conſulibus, Senatoribus, & Concilio Ciuitatis Antuerpianæ, de falſa confeßione cuiuſdam Petri Panne, nuper in Hollandia plexi.

IOannes Thibault, mercator clauorum, domicilium habens in breui platea Tornacenſi, prope clauorum vel macellarium forum (vulgo *Veemerckt*) non longe à Cœnobio Prædicatorum, annos natus LIV. qui ibidem vixit annos XXX. rogatus citatusque in teſtimonium, declarat, neque modò neque antè vnquam nouiſſe Petrum vllum Panne Iprenſem, neque ei vel alteri cuipiam Flandro pecuniam vllam Collybo curandam (Cambium vocant) vel aliter ab hinc bimeſtri vel trimeſtri numeraſſe. Negat etiam, habere notitiam cum Domino Prouinciale, vel aliis Ieſuitis Collegii Duaceni, Quæſitum, num quem noſſet. cui nomen Franciſco Thibault hac in vrbe? negauit noſſe, præter ſuum filium ſibi conuictorem, qui ab hinc biduum triduumvé natus ſit annos XXIII. condiſcens, exercensque artem ſuam apud quendam inſtitorem nomine Guilielmũ VViſſeliner, hîc Antwerpiæ ad

B. Vir-

B. Virginis cœmiterium. Declarat inſuper idem Franciſcus pariter præſens hoc ipſum quod pater, nullam ſe negotiationem obire vel commercium, proindeque vacare omni pecuniæ cura, neque quenquam noſſe Petrum Panne; ac multò etiam minus eundem à ſe accepiſſe pecuniam.

Ex Henrico Bul annorum 48. (natus is eſt in Peſchan Binſtii in Hannonia, pilidiopœus, degens in viridario ad Arcem, cùm prius habitaſſet hîc Antuerpiç in ſcrutario (vulgò phthiriaco foro) quæſitum eſt, num hoc tempore aut olim norit Petrum quendam Panne Iprenſem, & num ab eodem, hoc bimeſtri, veſtes vllas pecuniasvé acceperit Ipras deſtinandas? negat accepiſſe. Actum & probatum xv. Iulii, M.DXCVIII. Subſcribebatur:

G. Kleffelt.

RECTOR ET VNIVERSITAS DVACENSIS omnibus & ſingulis has literas viſuris, ſalutem in Domino.

Viſo lectoque exemplo cuiuſdam ſententiæ contra Petrum Panne Iprenſem latæ Leidæ, die 22. Iunii, 1598. Veritati teſtimo-

teſtimonium lubenter dantes, notum facimus, per hoc publicum inſtrumentum, Nos ex plurimorum fide dignorum depoſitionibus iuratis deprehendiſſe, Reuerendum P. Prouincialem Societatis Ieſu in hebdomada Rogationũ poſtremarum Duaci non fuiſſe, qua Petrus iſte Panne confeſſus dicitur, ſe per eundem Patrem Prouincialem fuiſſe inductum, vt machinaretur mortem Comitis Mauritij. Præterea Nicolaum de Calring nullam à Petro Panne habuiſſe aſsignationem pecuniarum (quarum in eadem ſententia fit mentio) à Patribus Societatis Ieſu Duacenſibus recipiendarum, nec vnquam de tali aſsignatione quicquam audiuiſſe. Item, quòd poſt diligentem multorum teſtium examinationem hactenus comperire nõ potuerimus, Petrum Panne Patribus iiſdem Duacenſibus vnquam butyrum vendidiſſe, ſed inuenimus eundem Petrum hominem fuiſſe ebrioſum, leuem, futilem, mendacem, & ſuſpectæ fidei. De cætero talis eſt opinio nobis de prædictis Patribus Societatis Ieſu Duacenſibus, eorumque Rectore moderno, vt eos viros prudentes, pios, integros, vitæ exemplaris eſſe credamus, & prædictum P. Prouincialem, vt dignitate, ita etiam his iiſdem aliiſque virtutibus prælucere, necnon ſingulari rerum experientia

& vſu iudicioque pollere. In quorum omnium & ſingulorum fidem, has noſtras literas à Graphiario noſtro conſignari iuſſimus, & ſigillo noſtro muniuimus. Datum Duaci die XXVII. Iulii, 1598. De mandato ſuæ Magnificentiæ & totius Vniuerſitatis: & ſubſignatum erat,

A. Herennius.

SENATORES VRBIS MONTENSIS IN Hannonia, omnibus Salutem.

NOtum eſſe cupimus, à Patribus Societatis Ieſu hac in vrbe rogatos eſſe Nos, de moribus & congreſſu Petri Panne tribuere teſtimonium, ciuis & mercatoris Iprenſis, qui hîc verſatus plures iam annos, ratione mercaturæ; quæque de eo comperta eſſent, in publicas tabulas, quæ fidem facerent, referri poſtulaſſe. Cui petitioni non grauatè aſſenſi, deſtinauimus quoſdam de magiſtratu quæſitores ſeu cognitores collegas noſtros, adiuncto iiſdem Graphiario, qui plurium inſignium mercatorum, quibus meritò fides haberi debeat,

 308

beat, interpoſito iuramento excepêre teſtimonia. Hac diſquiſitione nobis conſtitit, Petrum hunc Panne fuiſſe ciuem vrbis Iprenſis, & mercatorem adiparium, quem viderant frequentem eſſe in hac vrbe, cùm plures ab hinc annos, & à trimeſtri, vel circiter, ad tres hebdomadas hîc verſatum; ac tum quidem cùm variis interfuiſſet congreſsionibus mercatorum, temerè ſumpſerit aggredi mercimonia, tam quæ nihil ad eum, quàm alia; coëmens ſine ſpe, ſine re, reiiciens & reſcindens contractus emptionum, eoſdemque deinde admittens: ita vt demum deſereretur, deprehenſus in ſermone perinconſtans, & quaſi motæ mentis, ob aſsiduam potationem, tam defruti ſeu vini aduſti (quod diurnum erat) quàm commeſſationes & ſymposia, cùm ſemel atque iterum & ſæpius vno eodemque die vacaret poculis; vt hoc agendi modo creditus ſit à noſtris mercatoribus, quaſi offenſi cerebri, eoque amplius, quòd nuper ſub diſceſſum ob æs alienum captus ſit; laxatus deinde, ſua ſponte reuenerit in cuſtodiam. Ferebatur quoque in Hollandiâ (quo ſine literis liberi commeatus diſceſſiſſe creditur) anxios reddidiſſe quoſdam mercatores ſermonibus ſuis, de mercimoniis minimè veris. Quare vt tribuamus rei

poſtulatæ teſtimonium, iuſsimus appendi hiſce Tabulis publicum ſignum cauſarum vrbanarum, & ſubſcripti Graphiarii noſtri manu. IX. Iulii, M. DXCVIII. Subſcriptum.

Le Roy.

OMNIBVS PRÆSENTES INSPECTVRIS, Senatores vrbis Duacenæ, S.

NOtum eſſe cupimus, inſpecta ſententia criminali; Per Senatores vrbis Leydenſis in Hollandia XXII. ſuperioris Iunii cõtra Petrum Panne Ipris oriundum, propria confeſsione oneratum lata, quaſi is inſtinctu Patrum Prouincialis Societatis Ieſu, Præfecti, eorumque Collegii in hac vrbe Rectoris, paraſſet Mauritio Comiti, Hollandiæ Præſidi, afferre vim ac tollere, vt enucleatius formula iudicii complexa eſt. Nos poſtulatione dicti P. Rectoris, noſtroque item officio ductos, optantes detegere, vti nobis incumbit, ac cognoſcere facti veritatem, idoneam huius rei inſtituiſſe quæſtionem, audiſſe & examinaſſe teſtes bono numero, qui res hic tranſactas certius

certius cognouiſſent. Exacta igitur & accurata diſquiſitione noſtro iuſſu habita, deprehendimus confeſsionem dicti Panne hac ſententia expreſſam, abundare erroribus, mendaciis, ac eſſe falſitate plenam, adeò vt is nullam vllo vnquam tempore vendiderit aut curârit (quod aſſerit feciſſe) butyri annonam aliudve matrimonium in vſus huius Collegii; nec vlla eidem notitia fuerit ibidem, familiaritas vel vſus, vt inter adiutores quoque ac miniſtros dicti Collegii nullus repertus ſit, cui nomen Melchiori VValle. Deinde ſuperioribus diebus Rogationum (dum dictus Panne ait, communicaſſe cum Prouinciale & Rectore) dictum Prouincialem non fuiſſe in hac vrbe, nec lõgo tempore antè aut etiam poſt. Demum Nicolaum Lalaing non recepiſſe ab hoc Panne aliquam Patrum Ieſuitarum conſignationem pecuniæ. quæ omnino cum eius confeſsione pugnant. Deinde reperimus, fuiſſe hominem valde immoderatum, temulentiæ addictum & ebrioſitati, malè ſentientem de fide & religione, & excerebratum ſeu mente captum, mendacem, calumniatorem & furem, vti latius inſtituta quæſtione continetur, quæ planè exonerat & innocentes declarat dictæ Societatis Patres, qui accuſantur, qui paſsim habentur viri probi & honorati, pii in

Deum, Principem & Rempublicam pacifici & manſueti in congreſſu ac doctrina: & cùm ſint eiuſmodi ab his ſupradictis probris prorſus immunes, quemadmodũ pro noſtra parte teſtificamur, pro abſoluta & diuturno iam tempore, quo Collegium hîc inſtitutum eſt, de iis contracta notitia; qui perpetua quadam conſtantia, vt dictum eſt, ſeſe geſsêre: adeò vt nulla vnquam de ipſis querela ad Nos peruenerit. Habentes etiam peculiarem notitiam Reuerendorum Patrum, P. Oliuerii Manarei, Prouincialis dictæ Societatis, & P. Philippi Frumault, modò eiuſdem Collegii Rectoris; virorum prudentiæ vtriuſque ſingularis, de quibus vti neq; de aliis eiuſdem ordinis, adduci poſſumus, vt credamus vnquam voluiſſe conſulere, & dictum Panne ad hoc facinus impellere: addentes, Præfectum in ſententia nominatum inter ſuperiores dictorum Patrum eo nomine nullum cognoſci.

Quorum omnium probationi ac teſtimonio curauimus, haſce præſentes Graphiarii noſtri manu ſubſcriptas, conſueto ſigillo huius Vrbis conſignari. Datum 23. Iulii, M. DXCVIII.

Atque in dorſo literarum ſignatum erat:

Aprilis.

 310

IN cuius inſpectionis teſtimonium Nos Coſſ. Senatores & Concilium dictæ Ciuitatis Bruxellenſis ſigillum cauſarũ Vrbis eiuſdem iſtis curauimus imprimi. Die & anno, vt ſupra.

Numan.

BRVXELLENSIVM DE SOCIETATIS IESV PROuinciale P. Oliuerio Manareo teſtimonia.

NOs Coss. Senatores, & Concilium vrbis Bruxellenſis, ſcrutati verum, certò aſſerimus, hiſce tabulis publicis, & teſtificamur omnibus & ſingulis, eaſdem viſuris vel audituris, XXII. die Auguſti M. DXCVIII. coram Nobis ſe ſtitiſſe infra nominandos, qui declararunt, & hîc juramento ſolenni affirmârunt, in eum qui ſequitur, modum:

PRIMVM Reuerendus Dominus D. Chriſtophorus Euſacus Hybernus, Collegii Hybernorum in vrbe Duacenſi præſes, annos natus XXXV. in teſtimonium ſe ſiſtens, declarauit ac rectè meminiſſe atteſtatus eſt, ſuperioribus diebus Rogationum, 17. nimirum poſtremi Aprilis, vſq; ad 3. diem Maij, inſequentis in hac vrbe

Bruxellenſi, quam creberrimè vidiſſe, & multis omnino vicibus conueniſſe venerabilem D. ac P. Oliuerium Manareum, ordinis Ieſuitarum in Belgio Prouincialem, eoque interlapſo tempore, frequenter ac penè diebus ſingulis cum illo ipſo Prouinciale varia negotia tractaſſe, & præcisè id temporis eundem D. Prouincialem, Atreſtantis rogatu, expoſuiſſe nonnulla ſuæ Celſitudini Archiduci Alberto, ſibique audientiam impetraſſe. Hinc rectè ſe ſcire, tota ea Rogationum hebdomade dictum D. Prouincialem intra hanc vrbem Bruxellenſem ſe tenuiſſe, cùm ipſis illis diebus continuò cum eo curarit agitaritque varias res, quæ Hybernos attingerent: idque ſubinde ſolus; nonnunquã D. Petro Lombardo Hyberno Doctore Theologo comitante; aliquando cum Oliuerio Euſtachii Hyberno Tribuno militum, cùm vterque Bruxellæ tum adeſſet.

Deinde comparens D. Melchior Nicolaus Schetz de Grobbendonck, Dominus de Heyſt, &c. annorum XLVII. juratus affirmauit, vt ſupra ipſis proximè lapſis Rogationum diebus (fuerunt hi XXVII. Aprilis, ad III. ſuperioris menſis Maij) in hac vrbe Bruxellenſi ſæpe ac diuerſis diebus vidiſſe ſupra nominatum D. Prouincialem euntem verſantemque in vrbe, ac

intra

intra idem tempus in Sacello Ieſuitarum eiuſdem Domini Prouincialis Miſſæ ſacrificio interfuiſſe.

Præterea comparuit eodem dicto die Guilielmus Maes, annorum circiter LII. qui iuratus confirmauit, vt ſuprà, cum honorabili Domino Patre Oliuerio Manareo ordinis Ieſuitarum per Belgicam Prouinciale: item cum D. & Magiſtro Ottone Hartio Aduocato &c. veniſſe ſe Antuerpiâ huc Bruxellas xx. vel xxi. die ſuperioris Aprilis, ac tum nominatim omnes tres vnà VVillebrochio (eſt id in medio itinere ad flumen) ad hanc vſque vrbem propter crepidinem aluei Bruxellenſis eo curru rediiſſe, qui ibidem D. Prouincialem opperiebatur. & paucis poſt diebus ait dictus Atteſtans denuò ſe veniſſe Antuerpiam ad primum diem Maii; & quinto eiuſdem bono inſtructum ſodalitio iter feciſſe ad municipium Hallenſe, ibiq; etiam dictum Prouincialem offendiſſe, & in æde ſacra vidiſſe, ac deinde eodem vſum hoſpitio (cui ædium index eſt Cornu) vnà cibum ſumpſiſſe, audiſſeque ex auriga eundem Dominum Prouincialem eo die Niuellam proficiſci, in quod iter currus pro foribus erat, vidiſſeque eundem iter ingredi.

Similiter comparuit Victor Paeſſens eſſedarius, annorum circiter xxxi. Bruxellis

habitans, & ex animi ſui ſententia iurans, vt ſupra, & affirmans, certò ſcire, diebus aliquot ante Dedicationem huius vrbis, quæ incidebat in III. Maij, (diem præcisè non meminit) ſuo curru VVillebrochio huc vſque vexiſſe, prænominatum D. Prouincialem cum aliis quibuſdam; omnino etiam ſciens, ſe eundem D. Prouincialem ex hac vrbe eodem curru prouexiſſe ad vrbem Hallenſem, inde Niuellas, & deinde Namurcum; meminitque id accidiſſe biduò poſt diem compitalitium Bruxellenſem, qui Martis erat, nimirum v. Maij: memor quoque octo vel nouem diebus antè hanc profectionem eundem Dominum Prouincialem in hac vrbe continuò vidiſſe, ac ſubinde ſalutaſſe, eúmque cum cæteris in ſacello Ieſuitarum ſacrum dixiſſe.

Item XXVIII. die ſuperioris Auguſti comparuit etiam Dominus, ac M. Otto Hartius Aduocatus annorum XXXXIX. qui ſolenni iuramento declarauit vt ſupra, & teſtificatus eſt, verum eſſe, ſe ante greſsi menſis Aprilis XX. vel XXI. die (ne aberret) veniſſe Antwerpiâ Bruxellas, inuento ad nocturnam vrbis portam venerabili D. & P. Oliuerio Manareo, ordinis Ieſuitarum in Belgio Prouinciale, comitante P. Melandro Procuratore Collegii Antwerpienſis, & alio præterea tertio eiuſdem inſtituti,

cui ſe

 312

cui ſe iuxta Guilielmū Maes in cubili nautico applicuerit, quo noctis tædium mutuis ſermonibus fallerent. inde adpulſos VVillebrochium vltra profectos eſſe Bruxellas eodem ſodalitio, certoque vehiculo, quod VVillebrochii ad oſtium fluminis Prouincialem opperiebatur, vnáque toto itinere Bruxellas vſque, varia omnis generis & argumenti habuiſſe colloquia, vt tempus & occaſio tulit, addens, ſe prædictum D. Prouincialem rectè noſſe, tum famâ publicâ, & quòd is ſibi apud Licentiatum Franciſcum Marchantium pro eo oſtenſus eſſet; tum quòd cum eodem fuerit in ædibus Decani ſanctæ Gudulæ, Domini Petri Pantini.

DEMVM teſtificamur Nos Conſules, Senatores, & Concilium prædictum, vti aliis peculiariter inſtitutis huic rei indagandæ quæſtionibus nobis conſtat, prænominatum Dom. Prouincialem Oliuerium Manareum huc Bruxellas veniſſe in Domicilium ſocietatis Ieſu XXI. *ſuperioris menſis Aprilis, exindeq́ demum receßiſſe* V. *Maii.*

IN quorum omnium fidem Nos Coß. Senatores, & Concilium Ciuitatis Bruxellenſis ſignum rerum vrbanarum his imprimi iußimus, poſtremo Auguſti, 1598.

Numan.

Præ-

Præterea Nos Coss. Senatores & Concilium præfatæ vrbis Bruxellenſis, hiſce literis certiores omnes reddimus & teſtamur, nouiſſe Nos & habere Patres Societatis Ieſu (vti hactenus ſemper) tanquam viros probos, religione & virtute conſpicuos, àc miniſtros Dei, Rempublicam & quemcunque alium ad virtutem & timorem Domini incitantes, & adducentes, ac generatim in omni ſua conuerſatione, & vita pacificos, pios & optimi exempli, nullo modo motores & ſeditioſos, & nunquam his contraria audiſſe aut percepiſſe, ſaltem quod vlla veritate niteretur; &

IN horum fidem Nos Coss. Senatores, & Concilium nominatæ vrbis Bruxellenſis, ſigillum vrbicorum negotiorum his curauimus imprimendum, die & anno prædictis.

P. Numan.

4. Minus etiam nos iuuant, Gallicana negotia, accuſator occultus, typographus proſcriptus, Rex Chriſtianiſsimus, pars, quæ fingebatur, læſa, Regina & Regens, pro vita mariti, Rex filius pro ſalute patris, concilium Regium, conſanguinei principes, regnum Franciæ Regum ſuorũ amantiſsimum, voce, ſcriptis, diplomatis, teſtamentis, ſepulturâ, non modò abſoluunt,

ſed

ſed fouent, defendunt, eorum operâ vtuntur. ô ius, ô fas, & tamen nos eos damnamus, plus valet occultus delator, Regum & Principum teſtimonio. Quid Principes Germanos iudicare cenſes de nobis? Cùm poſt rem toties iudicatam, pergimus calumniari? nec diſsimilis Tragœdia Polonica, vt etiam noſtri fratres ſcripſerunt.

Seriò perpendant fratres noſtri, quàm odioſum faciant Euangelium, & quanti ſit apud homines nulli cauſæ auctoratos Chriſtianiſsimus Rex, Regina, Regens, & Rex filius; Potentiſsimus Rex Poloniæ; ſereniſsimus Dux Bauariæ; Illuſtriſsimi ſanguinis Principes, Regis Franciæ agnati, Palatinus Cracouienſis, Senatus Cracouienſis, Antwerpienſis, Monachienſis, Græcienſis: Adde in alia cauſa Iprenſis, Antwerpienſis, Montenſis in Hannonia, Duacenſis, Bruxellenſis. Sed & Præſules, Pariſienſis, Polonici, Antwerpienſis, abſoluunt, & famoſos libellos damnârunt, Quid Scurra? Illi omnes pudenda veſtra, ſuis miſsiuis texerunt. Ecce vt Ieſuitas faciat nocentes, Reges & Principes facit mendaces, imò iniuſtos, cùm bibliopolam in fauorem eorum damnatum ſcribit. Verùm vnico exemplo rei indignitatem & humanâ tetriorem maleuolentiam diſcamus. Ante quadriennium prodiit fabula

Mona-

Monachienſis, paucos poſt dies ſcripta ſereniſsimi Maximiliani Principis, & Senatus Monachienſis teſtimonia, an illi contra tabulas publicas, contra Iudicis publici executionem, contra omnium ciuium ſuorum & vicinorum conſcientiam, & oculos teſtarentur? Deinde Monachii, Auguſtæ, Lauingæ, vicinis oppidis, nemo planè eſt, aut vel vnus inuenitur, qui criminis teſtimonium ferat. Exemplaria nobis in Angliam miſſa, tibi tuisque mitto, nam iis lectis, neminem arbitror fore, qui condemnet innocentes, niſi, vt cum Luthero loquar, die eingeteuffelte / durchgeteuffelte / obergeteuffelte Hertzen haben. Cùm verò multa nobis curarit Mercatorum Auguſtanorum ſedulitas, mirati ſunt fratres, vobis ea deeſſe, tam vicinis & Moguntiæ & Spiræ.

DIPLOMA SERENISSIMI Principis *MAXIMILIANI*, Bauariæ vtriusque Ducis, &c.

Von GOttes Gnaden / Wir Maximilian / Pfaltzgrave bey Rhein / Hertzog in Obern vnnd Nidern Bayern / ꝛc. Entbieten allen vnnd

vnd jeden / weſen Standts / Würden / vnd Weſens die ſeyn / denen dieſer vnſer offener Brieff zu handen kompt / oder fürgewieſen wird / vnſer Freundſchafft / geneygten Willen / Gnade vnd Gruß / vnd fügen denſelben hiermit zu vernemen / Nachdem vnlängſt verwichenen Tagen / ein ſchändliches Famoßgeſang / vnd ehrenrühriges Gedicht / wider die würdigen Patres der Societät Jeſu allhie zu München in offenem Truck zu vnterſchiedlichen malen / vnd mit Benennung etlicher Stätt / als Nörnberg / Augſpurg / Lawingen / ſamb als wann es alldorten were getruckt / ſo gar auch vnter dem Namen eines Buchtruckers zu Augſpurg / der ſich doch deſſen höchlich beklaget / vnd vmb Hülff vnd Rettung ſeiner Vnſchuldt / bey ſeiner Obrigkeit angehalten / ſpargirt vnd außgeſprengt worden / in welchem Famoß vnd ſchandgedicht bemeldten Patribus Societatis wider GOtt / Ehr vnd die Warheit / nicht weniger dem hochverpönten Religionsfrieden zugegen / in gemeinen geſchriebenen Rechten / auch den Reichs Conſtitutionen vnnd Satzungen verbottener hochſträfflicher Weiß / grobe / vnerhörte / auch nimermehr erfindliche Schanden vnd Mordthaten auffgedichtet / zugemeſſen / vnd von jhnen offendlich geſagt

ſagt vnnd geſungen worden. Solches ſchändliche / vnwarhaffte / vnnd vngereimbde Lügengedicht aber / welches ohne Zweiffel von den Widerſachern vnſers Catholiſchen Glaubens / vnd der Societät heſſigen Mißgönnern / nach jhrem lang gewohnten Gebrauch / auß Anreitzung des böſen Geiſtes / als des Vatters der Lügen / vnd abgeſagten Feind GOttes / der heiligen Warheit / vnd aller deren / die derſelben anhangen vnd nachfolgen / wie vor dieſem auch mit erdichten vnwarhafften Fürgeben / eines durch Vns bey jhnen den Patribus inn jhrem Collegio allhie gefundenen / vnd von jhnen heimlich zuſamen getragenen mercklichen Schatz / von Goldt vnd Geldt / beſchehen / ſeinen Vrſprung hat / zu verſchimpffung der heiligen Catholiſchen Religion / auch Diffamation vnd Verunglimffung der gantzen würdigen Societät / mit groſſem Ergernüs des gemeinen vnuerſtändigen Pöfels / angeſehen vnd gemeinet iſt.

Als haben Wir nicht ſollen noch wöllen vnterlaſſen / mit dieſem offenen Brieff / vor GOtt vnd der gantzen Welt zu bezeugen vnd bekundſchafften / daß mehrbeſagten Patribus Societatis allhie mit dieſer ſpargierten Schandſchrifft vnd Läſtergeſang wider GOtt / alle Ehr / Recht /

Recht/ Billichkeit vnd Warheit geſche-
he. Vnd ſie der bezüchtigten Aufflagen/
Schandt vnnd Mordthaten allerdings
vnſchuldig/ vnd alles was in dem erdich-
ten Läſtergeſang von jhnen außgeben
worden/ der lauter Vngrundt/ in ewig-
keit nimmermehr erfindliche falſche Zi-
züchten vnd Vnwarheiten ſeynd. Vnd
daß jhnen ein ſolches einig/ vnnd allein
auß vnuerdiendtem Neyd/ Haſſz/ vnd
Widerwillen jhrer Feind vnd Mißgön-
ner begegnet/ die ſich anderwertz an die-
ſer ruhmwürdigen Societät nicht re-
chen/ noch den löblichen/ GOtt wolge-
fälligen Fleiß/ Eiffer/ vnnd mercklichen
Nutz welchen dieſe Patres in der heiligen
Catholiſchen Kirchen mit Widerlegung
der Ketzereyen/ vnd falſchen verführi-
ſchen Irrthumen/ Fortpflantzung der
allein ſeligmachenden Warheit/ Bekeh-
rung vieler jrrenden verführten Men-
ſchen/ vnd ſonſten in andere mehr weg/
täglich/ vnd von einer Zeit zur andern
wircken/ wie in gleichem der Patrum vn-
tadelichen/ erbarn/ eingezogenen Wan-
del/ Leben/ Thun vnd Laſſen/ vnd jhr Ge-
ſchicklichkeit/ vnd Lehr/ nicht leiden noch
vbertragen können/ darüber doch der-
gleichen Läſtermäuler/ Diffamanten/
vnd Schandtdichter/ noch zu Schandt
vnd Spott werden/ vnd zu Grundt ge-

K hen

hen müſſen/werden ſich auch alle vnd jede fromme / ehrliche/ auffrechte Leuth vor jhnen wiſſen zu hüten / vnd in dem weni ſien nicht Glauben zu geben. Zu Vrkundt haben wir dieſen Schein vnd Bekundtſchafftung mit eigener Hand vnterſchrieben / vnd vnſer Fürſtlich Secret hieran zu hangen befohlen. Geſchehen in vnſer Statt München/ den xj. Monats Tag Junij/Anno 1607.

Maximilian.

DIPLOMA SERENISSIMI Principis *MAXIMILIANI*, Bauariæ vtriuſque Ducis, &c.

NOs, Maximilianus, Dei gratiâ, comes Palatinus Rheni, Dux ſuperioris & inferioris Bauariæ &c. omnibus & ſingulis cuiuſcunque ſtatus, dignitatis, conditionis ſint, noſtras has patentes literas accepturis aut viſuris, amicitiam noſtram, animum propenſum, gratiam, ſalutem, offerimus, & hiſce literis denuntiamus. Poſteaquam paucis ante diebus probroſum, famoſumque carmen, & contumelioſum commentum, contra Reuerendos Patres Societatis Ieſu

tis Ieſu Monachii habitantes, diuerſis vicibus excuſum, additis etiã vrbium, quaſi in illis impreſſum eſſet, Norimbergæ, Auguſtæ, Lauingæ nominibus; quin & typographi Auguſtani ſuppoſito nomine, qui tamen ea de re grauiſsimè queſtus innocentiæ ſuæ ſubſidium, defenſionemque à proprio Magiſtratu poſtulauit; ſparſum fuit, vulgatumque. In quo famoſo & probroſo commento, ſupradictis Patribus, cõtra Deum, honeſtatem, veritatem, nec minus contra ſanctam grauiſsimis pœnis religionis pacem, cõmune ius ſcriptum, imperii conſtitutiones ac leges. Vetitâ, & quę magnis pœnis vindicanda ſit, ratione, grauia, inaudita, nunquam probata, dedecoris & cædis, malitioſè conficta crimina imponuntur, publiceque dicuntur & canuntur.

Huius tam fœdæ, mendacis, & ſine ratione confictæ calumniæ, quæ dubio procul à noſtræ fidei Catholicæ aduerſariis, Societati infeſtis æmulis, veteri ſuo more agentibus, machinatione mali Dœmonis, qui mendacii Pater eſt, & profeſſus Dei, ſacroſanctę veritatis, omniumq; ei adhærentium, eamq; ſectantium hoſtis, originem habet; quemadmodũ & nuper ille de grãdi à Patribus clam congeſto, & à nobis in eorum collegio auri, pecuniarumq; inuento theſauro, mendaciſsimè ſparſus rumor.

Huius, inquam, calumniæ inſtitutum ac ſcopus eſt, ſanctam Catholicam religionem contumelioſè traducere, Reuerendam Societatem vniuerſam, cum magna imperitæ plebis offenſione, infamia & odio grauare.

Itaque nec debuimus, nec voluimus intermittere, quo minus hoc patente Diplomate coram Deo, & orbe vniuerſo teſtemur & denuntiemus: Prædictis Patribus hoc famoſo ſcripto, & probroſo carmine contra DEI leges, ius, fas, honeſtatem, æquitatem, veritatem, crimen impingi. Eoſdem intentatæ criminationis, flagitii, cædis prorſus immunes, omniaque, quorum in famoſo carmine inſimulantur, falſiſsima figmenta, & quæ in æternum probari non poſsint, calumnias & mendacia eſſe; denique illos ſolâ inuidiâ, odio, alienatione inimicorum, inuidorumque immeritos premi, eorum ſcilicet, qui nec prędicandæ Societati aliâ viâ nocere, nec laudabilem, Deo placentem induſtriam, zelum, & ſpectatum fructum, quem hi Patres in ſancta Eccleſia Catholica, refutandis hæreſibus, & falſis pernicioſiſque erroribus, promouenda ſola ſaluifica veritate, conuerſione multorum ſeductorum & errantium, aliiſque multis modis, indies proferunt; vti neque eorundem inculpa-

tam,

tam, honeſtam, modeſtam, conuerſationem, vitam, actiones, eruditionem, doctrinam æquo animo ferre poſſunt.

Quapropter, vt iſtiuſmodi Sycophantæ, diffamatores, calumniatores, confundantur, irrideantur, funditus pereant, omnes & ſinguli probitatis, honeſtatis, ſynceritatis amantes, eos ſibi cauendos, nec minima in re fidem illis habendam ducent.

In huius rei fidem, huic teſtimonio & declarationi propria manu ſubſcripſimus, & Ducali noſtro ſigillo ſignare iuſsimus. Datum in vrbe noſtra Monachio, die Iunii, XI. Anno 1607.

Maximilianus.

Locus Sigilli.

TESTIMONIVM AMPLISſimi Senatus Monachienſis.

WJR Burgermeiſter/ vnnd Rath der Fürſtlichen Hauptſtatt München in Bayern/ Entbieten allen vnd jeden / ſo dieſe gegenwertige Schrifft vnd Zeugnüs werden ſehen/ leſen oder hören leſen/ was Würden / Standts vnnd Namens ſie

ſeyn/ vnſer gebürende willige Dienſte/ auch freundlichen Gruß zuvor. Bekennen auch/ vnd thun kundt offentlich/ gegen männiglich/daß den 6 Junij jüngſthin/als Wir in offentlichem Rathe bey einander verſamlet waren/ vns vorkommen vnd verleſen worden drey vnterſchiedliche / die erſte vnter Johan Lantzenbergers zu Nürnberg/ die ander vnter Valentin Schöniaks zu Augſpurg/ beyder Buchtrucker Namen / die dritte aber/ als zu Lawingen / vnd alle drey diß lauffende 1607 Jahr getruckte/ falſche/ vnwahrhaffte Famoß vnd Läſterlieder/ die gleichwol als ein offenbare Vnwarheit/ weder in der Zeit / Orth / Namen/ vnd gantzen falſchen Gedicht / nicht zuſamen ſtimmen / doch des hauptſächlichen Inhalts ſeyn / als ſolten etliche Vätter der löblichen Societät Jeſu jhres allhie eignen Collegij etliche ehrliche Jungkfrawen vmb jhre Ehr gebracht/ aus denen auch eines Burgers Tochter/ deren Vatter Philip Stahl (dergleichen Namen wir doch weder in vnſerer gantzen Burgerſchafft / vnd noch viel weniger vnter den Gaſtgebern/nicht wiſſen) heiſſen / vnd ein Gaſtgeb / der Jungkfrawen Namen aber / laut des einen Famoß Lieds/ Eliſabetha/ oder nach Inhalt des andern/ Chriſtina ſeyn ſol/ geſchwän-

ſchwängert / hernach im Monat Januario dieſes Jahrs in jhrer Kirchen/ bey Nächtlicher Zeit / ermordet / vnd hinder den Altar vergraben haben/ Als auch Wir die That durch einen Botten ſo in der Kirchen were entſchlaffen geweſen/ in Erfahrung gebracht darzu auch den Augenſchein des Grabs ſelbſt eingenommen/ vnd ſolche erſchröckliche Mordthat befunden / hetten Wir fünff Vätter obgedachter Societät zu Verhafft gebracht / ſolche folgends offentlich mit glüenden Zangen reiſſen / jhnen Riemen aus jhrem Leib ſchneiden / vnd ſie endlich mit dem Rad vom Leben zum Tode richten laſſen / alles mehrern Inhalts ſolcher läſterlicher Reimen / vnd Famoßliedern. Wann aber ſolche Läſterlieder / eines ſowol als das ander / ein offentlicher falſch / Vnwarheit / vnd Lügengedicht / vnd von niergend anders / dann aus einem boßhafftigen / teuffeliſchen Lügen vnd Laſtergeiſt hergefloſſen / Als haben Wir ſolche ſchändliche / vnwarhaffte / in Keyſerlichen / vnd des heiligen Römiſchen Reichs Conſtitutionen hochverbottene ſträffliche Läſterlieder / vnd Famoßſchrifften / von welchen Wir zuvor das wenigſte nicht gehört / vnd zwar vmb ſo viel deſtomehrer mit hoher verwunderung vernomen / weil diß alles

nicht allein ein offendliche wiſſendliche Landlügen/ ſondern Vns vnd mennig- lich in vnſer Statt/ vnd löblichen Bur- gerſchafft/ wie auch allen den jenigen/ was Nation vnd Religion ſie ſeyen/ die ſich ein zeitlang hie auffgehaltẽ/ kundbar vnd bewuſt iſt/ welcher maſſen die Ehr- würdigen Vätter der löblichen Socie- tät JEſu/ nunmehr viel Jahr hero allhie einen erbarn/ frommen/ auffrechten/ züchtigeu/ Gottsförchtigen vñ vnſträff- lichen Prieſterlichen Wandel geführet/ nicht allein Vns/ vnſer Burgerſchafft/ vnd deren zugewohnten/ ſondern auch andern allhie wohnenden/ hohen vnnd niedern Stands Perſonen/ mit haltung fleiſſigen Gottesdienſts/ predigen der wahren/ vnuerfälſchten/ Chriſtlichen/ Catholiſchen Lehr vnnd reinen Worts GOttes/ Beicht hörn/ Kinderlehr/ Vn- terweiſung vnd Lehrnung der lieben Ju- gendt in den Schulen/ viel guts erwie- ſen/ vnd noch täglich erweiſen/ auch den Krancken/ vnd in Todsnöthen ligenden Perſonen/ ſo Nachts/ als bey Tage trewlich vnd vätterlich beyſpringen/ alle mügliche Hülff erweiſen/ vnd in al- lem durchaus alſo verhalten/ daß ſie nicht allein vnſerm gnädigſten Lands- fürſten vnd Herrn/ vnd andern hohen Stands Perſonen/ ſondern auch Vns/

vnd vnſer gemeinen löblichen Burgerſchafft bißhero lieb vnd angenem geweſen / vnd noch fürterhin ſeyn / vnd bleiben / vnd ſich jhrer ein löbliche Burgerſchafft billich erfrewen ſoll.

Ob nun wol Wir vns die Gedancken nicht machen kundten / daß jemand verſtändiger / ſo die liebe Warheit von der Lügen vnd Vnwarheit weiß zu vnterſcheiden / ſolchen falſchen vnwarhafften Gedichten vnd Läſterliedern werde einigen Glauben geben / ſo haben wir doch erwogen die Einfalt vieler Chriſtenmenſchen vnter dem gemeinen Mann / die etwann ſolche Läſterſchrifften nicht gnugſam erwegen vnd probieren können / ſondern aus Vnuerſtand der gleichen falſchen vnwahrhafften Zulagen glauben geben / dieſelbige nicht vor ein boßhafftiger weiß erdichte / ſonder ein wahre Geſchicht halten / ſolche noch weiter außbreiten / vnd als ſelbſt verführte / andere noch darzu verführen möchten.

Derowegen haben Wir zu Schutz vnd Schirm der lieben Warheit / vnd Auffhebung der Ergernüs / ſo etwan die einfältigen vnd leichtglaubigen aus gedachten Läſterliedern möchten geſchöpfft haben / nicht vnterlaſſen können noch ſollen / dieſen vnſern warhafften Bericht

vnd Zeugnüs in offenen Truck zu geben/ vnd menniglich zu publicieren. Bezeugen demnach bey vnſern wahren Worten/ Trawen vnd Glauben/ vnd ſo lieb vns iſt ein Warheit zu reden vñ zu ſchreiben/ daß obgedachte drey Läſterlieder in allem jhrem Inhalt / durchaus anders nichts/ denn ein offentliche/ wiſſendliche falſche Diffamation vnd Landlügen/ darinnen der wenigſte Buchſtab nit wahr/ auch ſich dergleichen Geſchicht / weder auff den einen oder andern Weg / allhie niemals zugetragen/ vnd begeben / auch dauon das wenigſte Geſchrey / Anzeig/ oder Argwohn geweſen / alſo den Herrn Vättern der mehrermelten löblichen Societät Jeſu mit ſolcher Diffamation vnd Läſterliedern / auch Vns/ als ſolten wir ſolche allerdings vnſchuldige Geiſtliche Perſonē mit ſo ſchmählicher Marter vnd Todt hingerichtet haben / wider GOtt/ Ehr vnd Billichkeit/ Gewalt vnd Vnrecht beſchehe/ vnd Wir ſie/ vnd vns dieſer vnd dergleichen vnuerſchämbten angedichten Bezüchtigungen frey vnd vnſchuldig wiſſen. Alle vnd jede / hohe vnd nidere Obrigkeiten nach jedes Würden vnd Standt/ beſtes fleiß bittende vnd erſuchende / ſie geruhen nicht allein in jhren Gebieten/ Juriſdiction vnd Gerichtszwängen ſolche falſche Läſterlieder/

der vñ Famoßgedicht gäntzlich abzuſtellē vnd zu verbieten / ſondern auch gegen den Diffamanten / da ſie betretten / nach Inhallt vnd Außweiſung der Keiſerlichen / vnnd des Heiligen Römiſchen Reichs Conſtitutionen vnd Satzungen / gebürende Straff vnd Einſehens fürzunemen. Das begeren vmb dieſelbigen in gleichen vnd andern Fällen Wir hinwider alles Fleiſſes zu verdienen vnd zu verſchulden. Deſſen alles zu wahrem Vrkundt / haben Wir dieſe Schrifft im offnen Truck außgehen laſſen / auch zu noch mehrerm Glauben etliche viel *Exemplaria* mit Vnſer vnnd gemeiner Statt Inſigel verfertiget. Geben zu obgemeldten München / den zwölfften Junij / nach CHRIſti vnſers lieben HErrn Geburt / im Ein tauſendt / ſechs hundert vnd ſiebenden Jahre.

TESTIMONIVM AMPLISSIMI SENAtus Monachienſis.

NOs Conſules & Senatus Ducalis Metropolis Monachii in Bauaria, omnibus &

bus & ſingulis, cuiuſcunque ſtatus & nominis, præſentes literas & teſtimonium viſuris, lecturis, aut legi audituris, prompta noſtra obſequia, & cum beneuolentia ſalutem. Fatemur etiam & propalam proteſtamur coram omnibus, proximo die ſexto Iunii, coacto in vnum vniuerſo Senatu, tres diuerſas, falſas, mendaces, famoſas, contumelioſas cantiones, omnes hoc anno 1607. impreſſas, primam Norimbergæ à Ioanne Lantzenberger typographo; alteram Auguſtæ Vindelicorum, à Valentino Schönigk typographo; tertiam Lawingæ, vt tituli præferebant, oblatas & perlectas eſſe.

Earum, quamuis vt manifeſtè mendaces, nec in tempore, loco, nominibus, nec totius calumniæ narratione conſentirent, caput & ſumma hæc erat; Quoſdam Patres laudabilis Societatis Ieſu huius Collegii, honeſtis aliquot virginibus ſtuprum obtuliſſe, inter eas & filiam Philippi Stahel ciuis Monachienſis & hoſpitis, (quod nomen tamen ciuium noſtrorum nec hoſpitum vllus habet) violaſſe. Hanc etiam famoſus libellus vnus Eliſabethã, alter Chriſtinam appellat. Illam deinde in Ianuario in templo trucidaſſe, poſt altare ſepeliuiſſe, Nos indicio Tabellarii, qui in templo obdormierit, facinus deprehendiſſe, ſepul-

Rand chrum

chrum inſpexiſſe, & crudeliſsima cæde cognita, quinque prædictorum Patrum in vincula conieciſſe, deinde candentibus forcipibus diſcerpi, loca è corporibus eorum exſcindi, denique in rotam agi mandaſſe, atq; hæc ſumma probroſorum rythmorum famoſorumque carminum.

Cùm verò famoſæ illæ cantilenæ omnes & ſingulæ manifeſtè falſas & confictas calumnias contineant, nec aliundè, quàm maligno, diabolico, mendace & calumniatorio ſpiritu profectæ ſint, Nos eiuſmodi probroſas & mendaces, vtpote Cæſareis legibus, & Imperii conſtitutionibus grauiſsimè prohibitas, ſummo ſupplicio dignas, infames cantilenas, & famoſos libellos, de quibus ante ne minimus quidam rumor ad Nos peruenerat, ſanè maxima admiratione legimus, non modò quia manifeſtiſsimam & omnibus notiſsimam impoſturam continebant; Verùm quia Nobis, omnibus Vrbis noſtræ inquilinis, & honeſtis ciuibus, quemadmodum & cæteris, cuiuſcunque nationis ac religionis ſint, qui aliquamdiu vrbem noſtram incoluerunt, notum perſpectumque eſt; Reuerendos Patres laudabilis Societatis I E S V iam multos annos hîc honeſtam, probam, ſynceram, modeſtam, Dei timentem, & irreprehenſibilem, quæ Sacerdotes deceat,

vitam

vitam egiſſe, nec modò nobis, ciuibus noſtris, eorumque domeſticis, verum etiam aliis ſummis, infimiſque hîc commorantibus, diuini cultus aſsiduo exercitio, veræ, ſynceræ, Chriſtianæ, Catholicæ doctrinæ, & puri Verbi Dei prædicatione, audiendis confeſsionibus, Catecheſi tradenda, inſtituenda, docendaque in ſcholis ingenua iuuentute, multa beneficia præſtitiſſe, & præſtare: quin etiam infirmis, & cum extrema morte luctantibus, interdiu noctuque fideliter, paterneque aſsiſtunt, & pro viribus opitulantur, atque in omnibus prorſus ita ſe gerunt, vt non modò clementiſsimo Duci ac Domino noſtro, aliiſque ſummis infimiſque, ſed nobis etiam, communitati noſtræ, honeſtiſſimis ciuibus, huc vſque cari acceptique fuerint, & porrò ſint, maneantque, de quibus meritò ſibi laudata reſpublica noſtra gratulatur.

Quanquam autem adduci non poſſumus, vt ſuſpicemur, vllum prudentem, quique eo ſit iudicio, vt veri falſique diſcrimina norit, tam falſis & mendacibus figmentis, famoſiſque libellis fidem habiturum, conſiderata tamen multorum è plebe Chriſtiana ſimplicitate, huiuſmodi famoſa ſcripta non ſatis perpendere & probare valentium, & imprudenter falſis, men-

ſis, mendacibusque criminationibus credentium, nec eas malitioſè confictas, ſed reipſa geſtas arbitrantium, latiuſque audita vulgantium, & ſuo errore cæteros trahere ſolitorum, non potuimus, nec debuimus intermittere, ad defendendam tuendamq; cariſsimam nobis veritatem, ſcandala remouenda, quod ſimplices & credere faciles, haurire ex famoſis cantilenis potuerunt, quin hanc noſtram veriſsimam teſtificationem typis excuderemus, & omnibus publicaremus.

Teſtamur itaque ex animi noſtri ſententia, ex fidelitate & fide, eaque quæ in dictis ſcriptiſque cordi eſt nobis veritate, tres prædictas cantilenas, tota narratione nihil aliud omnino, quàm manifeſtam, planeque perſpectam, falſam diffamationem & impoſturam eſſe, in quibus ne vnus quidem apex mendacio vacet, neque hæc vllo prorſus modo, vllo tempore hîc geſta eſſe, nec eorum vnquam minimum rumorem, indicium, ſuſpicionem fuiſſe. Idcirco & Dominos Patres laudabilis Societatis IESV, & nos, tanquam, qui in perſonas planè inſontes, & Eccleſiaſticas tam ignominioſi ſupplicii & mortis exempla ſtatuerimus, illa diffamatio, & probroſum carmen contra DEI mandatum, honeſtatem, æquitatem, violen-

ter &

ter & iniurioſè inſimulat. Scimus verò & illos, & nos harum, & his ſimilium impudenter confictarum calumniarum liberos & innocentes eſſe.

Omnes inſuper magiſtratus, tum ſupremos, tum ſubordinatos, pro ſua quemque dignitate, & ſtatu, maximo opere obſecramus & poſtulamus, vt ex ſuo imperio & iuriſdictione, territorio, non modò mendacia & famoſa figmenta tollant, vetentque; ſed etiam ipſis calumniatoribus, vbi deprehenſi fuerint, ex mente & præſcripto Cæſarearum, & ſacri Romani Imperii conſtitutionum debitas pœnas inſtituta cognitione decernant, Nos viciſsim in ſimilibus, & aliis caſibus, de ipſis bene mereri, eademque præſtare conabimur. In huius rei verum teſtimonium, hoc ſcriptum, publicè inprimi curauimus, atque etiam ad pleniorem fidem faciendam aliquot exemplaria publico Ciuitatis noſtræ ſigillo muniri curauimus. Datum Monachii 12. Iunii, Anno à Chriſti Domini noſtri natiuitate 1607.

Quale, mi Frater, ſereniſsimi Principis, ampliſsimi Senatus, de illo ſcurra iudicium fore cenſes, an grauius crimen eſſe calumniatoris, quàm eo conuicto & damnato calumniarum approbatoris? Certè fratres noſtri Lutheriani, Norimbergenſes dicent,

cent, quod olim dicebant Heidelbergenſes, cùm eos ſolùm vertere iuberemus: Damit aber die Heidelbergiſche Caluiniſten ſich an Tag / vnd zu erkennen geben / daß ſie rechtſchaffene Caluiniſten ſeyen / vnd nicht aus der Art ſchlagen / ſondern die farb gar gut halten / das iſt / offentlich vnuerſchämpte Calumniatores vt Sycophantæ ſeyen / ꝛc. Eſt ergo hic character & infallibilis teſſera τῆ γνησίου Caluiniſtæ, & ab eo qui διάβολος dicitur, nihil degenerans natura, palam, impudenter calumniari, vt docent fratres noſtri. Quanquam nec illi omnes fratribus diſsimiles ſunt, vt probat ampliſsimorum conſulum, Iudicum, Senatus Græcienſis teſtimonium.

TESTIMONIVM AMpliſsimi Senatus Græcienſis.

Wir Burgermeiſter / Richter vnd Rath der Fürſtl. Hauptſtat Grätz in Steyrmarck / ꝛc. Entbieten allen vnd jeden / denen dieſe vnſere gegenwertige Gezeugnüs zu vernemen fürbracht wird / oder die es ſelbſten leſen möchten / was Würden / Stan-

des vnd Namens ſie ſeynd / Vnſer gebürliche willige Dienſte / auch freundtliche Gruß zuvor / Vnd geben denenſelben hiemit zu vernemen / daß nachdem Wir in offentlichem Rath bey einander verſamblet / Vns fürkommen vnd verleſen worden eine / zu Dreßden / durch Hieronymum Schützen / im verſtoſſenen 1603. Jahr getruckte / vnd von einem Secriſchen Predicanten / Paulo Odontio / welcher Anno 1602. ſeines gegen der Fürſtlichen Durchleucht. vnſerm gnädigſten Herrn vnd Landesfürſten / in viel Weg gebrauchten Vngehorſambs halben / allhier gefangen gelegen / wider etliche Herren Patres der löblichen Societät Jeſu allhiigen Fürſtlichen Collegii / außgehende hiſtoriſche Erzehlung / im Grundt aber ein falſch vnwahrhafftes Famoß vnd Läſterliebel / deſſen Jnhalt fürnemblich in dreyen Puncten beſtehet / Als erſtlichen / welcher maſſen er gefänglich eingezogen. Item / wie Chriſtlich vnd ſanfftmütig er zur Bekehrung angemahnet. Drittens / wie er vmb ſeiner Mißhandelung willen / ad Triremes were verurtheilt worden. In welchem Libell er vnzehlich viel grober vnnd offenbahrer Landtlügen / ſonderlich dieſes / eingeführet hat / daß nemlich in ſeines Predicanten wehrender

der Verhafftung / ſich etliche Patres der Societät JEſu für Henckersbuben gebrauchen laſſen / vnnd in der Gefängnüs die Tortur gegen jhme Predicanten fürnemen wöllen.

Ferner / daß der Herr Pater Scherer in der jenigen Cuſtody zu Hoff / darinn er Predicant verhafft gelegen / eines vermeyndten Verbrechens willen / auch Tag vnd Nacht ſchwitzen müſſen / was auch dergleichen erdichte vnwahrwahrhaffte vnd läſterliche Anzüg mehr ſeynd.

Wann aber ſolche Läſterſchrifft vnd Calumnien / eins ſo wol als das ander / ein offentlicher Falſch / Vnwarheit / vnd Lügenwerck / vnd von nirgends anders / dann aus einem mit dem Teuffel beſeſſenen Menſchen / welcher von Anfang ein Vatter aller Lügen / genennet wird / entſprungen.

Alſo haben Wir zu Rettung der Chriſtlichen Warheit / auch zu Defendierung der Ehrwürdigen Societät Jeſu / jhres wolhergebrachten Namens / vnd erſparten ehrlichen Lobs / in Erwegung / daß nicht allein von dieſen vnartigen / vnd denen hochgelehrten vnnd Gottſeligen Herrn Patribus im wenigſten vnd geringſten nicht zu vergleichen /

vngeſchickten Predicanten / ſondern auch anderer Orthen / von ſeines gleichen ſelbſt erwachſenen Clamanten / dieſe anſehenliche Societät gar vnbillich angegriffen / vñ dermaſſen vnverdienter weiß geſchändet worden / daß ſie allemiteinander das weinigſte / ſo ſie wider dieſelbe außgegoſſen / zu beweiſen haben / wahr ſey zu bekennen vnd menniglichen zu kundt thun müſſen / daß ſolche Ehr abſchneider / vnd jhres Nechſten guten Namens Verleumbder / vermög der Bäpſtlichen vnnd Keyſerlichen Satzung / Ordnung vnd Conſtitution / in deroſelben Acht vnd Bann gefallen / auch vor menniglichen / ſo wol der Geiſtlichen als weltlichen Gericht / offentlich cenſuriret vnd beſtrafft werden können / Wir ſagen auch bey vnſern guten Ehren vnd Ehrliebhabenden Gewiſſen / vnd thun ſolches hiemit in Krafft deſſen wiſſendlichen / daß wir zuuor dergleichen Geſchicht / die Herrn Patres betreffend / in vnſerer Fürſtlichen Hauptſtatt Grätz niemal nichts gehöret / oder verdächtlichs fürkommen / wie dann er / Predicant / als er in vnſerm Rathhaus gelegen / ſolches nicht verſchwigen / ſondern zu ſeinem Behelff offentlich angedeutet haben würde. Sintemalen bekandtlich / daß in dergleichen criminalibus cauſis ad

pœna-

 325

pœnarum ſupplementum, nichts verſchwigen bleibt. So ſeynd ja die Herꝛn Patres vber alle vnſere wahrhaffte Bekandtnüs / viel mehr Ehr vnd Titul würdig / als daß ſie von vns / als vnſere getrewe Geiſtliche Seelſorger / vnd vnverdroſſene Arbeiter in dem Weingarten des HErꝛn mögen beſchrieben werden / da ſie nicht allein vnſere Statt vnd gantze gemeine Burgerſchafft mit der allein ſeligmachenden Catholiſchen Religion erleuchten / ſondern der gantzen Teutſchen Nation mit allē freyen Künſten / guten Exempeln / vnd erbarem auffrechtem Wandel / alſo erſprießlich vorgangen / daß durch jhren ſtetten Fleiß / Mühe vnd Arbeit viel anſehenlicher gelehrter Leuth worden / welche dem gemeinen Nutz / mit ſonderbarer männlicher Satisfaction, ſo wol in Geiſtlichen als Weltlichen Regimenten / GOtt vnd ſeiner Kirchen zu ſonderbahrem Lob / vnd der gantzen Chriſtlichen Gemein augenſcheinlichen Aufferbawung fürſtehen / dahero ſie dann billich von allen Nationen reſpectiret / vnd von vnſerm gnädigen Herꝛn vnd Landsfürſten / auch andern anſehenlichen Fürſten vnd Potentaten geehret / celebriret vnd commendieret werden / wie auch Wir / vnd ein löbliche Burgerſchafft ſie für vnſere

Nehrvätter vnd Zuchtmeiſter / rechtmäſſig erkennen. Er Pater Scherer iſt zwar da zumalen Jhr Fürſtl. Durchleucht. Ertzhertzogen Ferdinandi zu Oeſterreich / ꝛc. Hoffprediger geweſen / den Krancken / vnd in Todsnöthen ligenden / ſo wol auch den gefangenen Perſonen / bey Tag vnd Nachtszeiten alle müglíche Hülff erwieſen / wie Vns deſſen vnd männigklichen wol bewuſt / ſo wol der andern Herꝛn Patrum der Societät JEſu / Leben vnd Wandel / ſo wol anjtzo / als zuuor lange Jahr bekanndt / niemals aber dergleichen Schmachreden vnd Jnzüchten von jrgends einem ehrliebhabenden Mann gehört oder ſuſpicirt worden.

Dahero der Durchleuchtigſte Fürſt vnd Herꝛ / Herꝛ Maximilian Pfaltzgrave bey Rhein / Hertzog in Obern vnd Nidern Beyern / ꝛc. eben vmb dergleichen falſch angelegten Jnzüchten / vnd vber die Herꝛn Patres außſpargierte Lügengedicht / mit einem Fürſtlichen offenen Patent ſie im Grundt vnd mit der Warheit wider die Klaffmäuler geſchützet vnnd verthätiget hat. Darumben daß das Ketzergeſchmeiß anders ſich nicht an dieſen gelehrten / exemplariſchen vnd der gantzen breitten Welt wolbekannten Geiſtlichen Männern / weiß

weiß zu rechen / als daß ſie jhnen alles vbels vnd vnbilliches / von wegen jhres groſſen Eiffers vnd Tapfferkeit / ſo ſie in Fortpflantzung der Catholiſchen Religion / vnd Refutierung jhrer falſchen vnd ketzeriſchen Irrthummen / erweiſen / aufftragen / von deſſen wegen ſie einen ewigen Lob haben / vnd werden mit nichten von ſolchen Fleddermäuſſen / die ſich allein in den Schlüpffwinckelen / vnd bey der Nacht auffhalten / interturbieret.

Nicht weniger kommet Vns verwunderlich für / daß ein Hirnloſſer Menſch / er habe Namen wie er wölle / von der leydigen beſchehenen Wieniſchen Fewerbrunſt / in welcher der Herren Patrum Societatis Ieſu daſelbſten erbawtes Collegium im Rauch auffgangen / wider alle menſchliche Vernunfft auff die Bahn gebracht / vnd in ſolchem falſchen Wahn zu einem Behelff vnſeren hieigen Herrn Statrichter / den Edlen vnd veſten Herrn Wolffen Graſſer außgeſchryen / als wann dieſer beſchehenen brunſt Particularität er von Grätz auß / einem zu Augſpurg zugeſchickt haben ſolte / welche Particularität alſo lautet: Wegen des Fewers / ſo in Wien in der Jeſuiter Collegio außkommen / habe ich bey hieigem Statrichter zu Grätz ein

Particularitåt / ſo mir von Wien ge-ſchickt worden / geleſen / nemlich daß ſie am Sontag Quaſimodogeniti ein Proceſſion gehalten / nach demſelben haben ſie den Hunnium vnd Gretſerum introduciert / vnd ein Poſtcolloquium inſtituirt Als endlichen Hunnius von dem Gretſero vberwunden worden / haben ſie jhn zum Fewer condemnirt / vnd im Saal ſein Effigiem geſtellet / welches zum verbrennen præparieret geweſen / haben ſie Raketlein laſſen anzünden / vnd daraus ſchieſſen. In dem ſie nun mit dem Hunnio vmbgehen / vnd aus Frolocken jubilieren / vnd das Te Deum laudamus ſingen / ſchickt es GOtt wunderbarlich / daß ein Raketlein in ein Zimmer kommen / darinn ſie jhre Prouiant / als Speck / Schmaltz / Oel / vnd dergleichen Sachen gehabt / kommen iſt / hebt es an zubrennen / vnd kommet das Fewer allernechſt darbey in ein Gewölb / darinnen ſie / wie man ſagt / in die Zwölff Tonnen Puluer gehabt / vor dem Thurn / vnd an das Gebäwwerck / vnd zündet das gantz Collegium an / daß jhr Bibliotheca ſampt jhren Priuilegiis gantz verbrunnen / Vnd wie ſie ſelbſt / die Jeſuiter / dieſen Schaden / vber die Zwölff Tonnen Goldts ſchätzen thun. Wann dem alſo / ſo iſt es ein augenſcheinliche

Straff

Straff GOTtes. So weit dieſe Particularität.

Hierůber der Ehrwürdige Herr Pater Ferdinandus Alberus, der Zeit Rector zu Wien / vns mit einem Lateiniſchen Schreiben gebetten vnd erſucht / von gemeltem vnſerm Herrn Statrichter / bey ſeinem Gewiſſen zu fragen / ob er ſich ſolcher Particularität zu erjnnern hab / Welchem nicht vnzimblichen Begeren Wir ſtatt gethan / darüber er mehrgedachter Statrichter in gantzem verſambleten Rath bey ſeinem Gewiſſen / ſub Iuramento außgeſaat vnd deponirt / daß jhme ein ſolche Particularitåt niemaln zukommen / hab auch von keinem einigen Menſchen dergleichen / wie vnd was Geſtallt dieſe Brunſt außkommen / gehöret.

Nun iſt / vermög eines Erſamen Magiſtrats zu Wien Warheit / Zeugnůs / vnd Kundſchafft / eines ſo ſchand- vnd låſterlichen Gedichts / deſſen nicht allein in Wien keine Andeutung / noch Gedåchtnůs / ſondern ſo gar auch von ſolcher angeſtellten Proceſsion / vnd beſchehenem Colloquio, niemalen einigen Ruff noch Reden gehört oder außkommen / in maſſen auch dergleichen Vorſtellung des Hunnij oder Gretſeri / weder

der zu Wien noch anderſtwo im wenig- ſten nie attentiert/ noch zum Werck ge- zogen worden.

Dieſes haben Wir alſo hiermit zu Schutz der Warheit/ vnd Stürtzung der außgeſprengten Lügen von Paulo O- dontio / als von der erlidtenen Fewer- brunſt in Wien / wie ſonders auch zu Anzeigung eines danckbaren vnd allzeit wolgeneigten Gemüths gegen allen/ vnd jeden der Societät JEſu zugethanen Herren vnd Prieſtern / ſo ſie vmb vns gar wol / vnd anderſtwo vielfältig ver- dienet / mit dieſem Vnſerem offenen Brieff vnd Gezeugnüs/ ſollen vnd wöl- len gegen männiglichen vrkunden vnd bezeugen / neben fürgetrucktem Vnſerm groſſen Statt Sigill. Beſchehen in der Fürſtlichen Haupeſtatt Grätz in der Steyermarck / den acht vnd zwäntzig- ſten Tag Auguſti / Im Ein tauſenden ſechs hundert / vnd ſiebenden Jahre.

TESTI-

TESTIMONIVM Amplißimi Senatus Græcienſis.

NOs Conſules, Iudices, & Senatus, Ducalis Metropolis Græcii in Styria &c. omnibus & ſingulis præſentis Teſtimonii literas accepturis, aut lecturis, cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, nominis illi ſint, debita noſtra obſequia, & plurimam ſalutem. omnibus per has denuntiamus: Congregato vniuerſo Senatui oblatam eſſe, & perlectam, titulo quidem hiſtoricam narrationem, reuera falſum, mendacem, probroſum, famoſum libellum, Dreſdæ, ab Hieronymo Schutzen, anno 1603. impreſſum, à Paulo Odontio Prædicante, qui anno 1602. ob ſuam multis modis contra Sereniſsimum Principem, clementiſsimum Dominum, ac Ducem noſtrum, exercitam cõtumaciam, hîc in vincula coniectus fuit, contra quoſdam Patrum Societatis IESV huius Ducalis Collegii editam. Summa narrationis tres partes præcipuè continet. Prima, qua ratione ſit in carcerem ductus. Secunda, quàm Chriſtianè & manſuetè ſit de conuerſioue commonitus. Tertia, ꝙ ob facinora ſit ad triremes damnatus. Quem libellum innumeris, craſsis mani-

manifeſtis impoſturis refercit: præſertim verò quòd quoſdam Patres ſocietatis Ieſu, dum ipſe in cuſtodia teneretur, ait, operam ſuam carnifici præſtitiſſe, & in carcere q̃ſtiones ipſos exercere conatos. Deinde Dominum Patrem Scherer in eadem cuſtodia aulæ, ſecum ob ſuſpicionem criminis cuiuſdam detentum, noctes & dies ſugdare neceſſe habuiſſe, aliasq́ue huius generis fictas, mendaces, calumnioſas criminationes adiunxit. Cùm verò probroſa illa ſcripta & calumniæ, trium iſtarum partium, vtpote falſitates, mendacia, pſeudologiæ, non alio, quàm ex homine à malo Dœmone, qui pater omnium mendaciorum eſt vocatus ab initio, poſſeſſo, ſcaturiant; Fateri & coram omnibus teſtificari debemus, eiuſmodi calumniatores, quiq; ſic famam proximi lædunt, iure Pontificiarum, & Imperatoriarum legum, ordinationum, conſtitutionum, vtriuſque Magiſtratus proſcriptionem & bannum incurriſſe, ac poſſe omnibus in Tribunalibus Eccleſiaſticis & ciuilibus cenſuris & pœnis conſtringi: neceſſariam eſſe hanc teſtificationem vindicandæ Chriſtianæ veritatis, defendendæ reuerendæ Societatis Ieſu, eius, quæ ex merito eſt, famæ, & debitæ factis, honeſtæ laudi tuendæ, cenſuimus. Conſiderantes nõ modò ab hoc degenere,

genere, nec vlla in re doctiſsimis & piis Patribus comparando, imperito Prædicante; verùm etiam ab aliorum locorum, à ſibi ſimilibus exortis clamantibus, ſpectabilem Societatem iniquiſsimè traduci, & immeritò diffamari, ita tamē, vt minimum quod contra eam effuderunt, nondum probarint. Teſtificamur etiam in fide, & in conſcientia noſtra honeſtatis amante, & omnibus vi harum literarum denuntiamus. Nos ante hac ſimile quippiam, quod ad Dominos Patres pertineret, in noſtra Ducali Metropoli Græcio, nihil vnquam inaudiſſe, nullam vnquam ſuſpicionem fuiſſe, & ipſe Prædicans, cùm in Curia noſtra in vinculis teneretur, nunquam id tacuiſſet, verùm in rem ſuam aperuiſſet, quemadmodum notum eſt in talibus criminalibus cauſis, ad pœnarum ſupplementum nihil taceri.

Sunt nihilominus Domini Patres, ſupra verum teſtimonium noſtrum, multò maiore honore, tituloque digni, quàm vt à nobis, vt qui fideles, animarum noſtrarum ſpiritales curatores, & indefeſsi operarii in vinea Domini ſint, commendari debeant: cùm non modò ciuitatem noſtram & totam Rempublicam ſola ſaluifica Catholica religione illuſtrent, verùm toti Germanicæ nationi, artibus liberalibus,

bonis

bonis exemplis, honeſta, ſynceraque conuerſatione ita vtiliter præluceant, vt eorum induſtria, ſudore, labore plurimi inſigniter docti euaſerint, qui publicis cõmodis ſingulari omnium approbatione, tam in Eccleſiaſtico quàm politico regimine, ad peculiarem Dei & Eccleſiæ gloriam, & vniuerſæ Chriſtianæ Reipublicæ notiſsimam ædificationem, præſunt. Qua de cauſa meritò omnes eos nationes ſuſpiciunt, & cùm à noſtro clementiſsimo Domino ac Principe, tum aliis eminentiſsimis Ducibus & Principibus honorantur, celebrãtur, commendantur: Quin & nos totáque noſtra laudabilis reſpublica eos pro nutriciis & inſtructoribus noſtris optimo iure agnoſcimus. Fuit quidem Pater Scherer ea tempeſtate sereniſsimi Ferdinandi Archiducis Auſtriæ, &c. concionator aulicus, qui ægris & moribundis, atque etiam captiuis, diu noctuque pro virili opem tulit, quod omnes bene perſpectam habemus, vt reliquorũ etiam Dominorum Societatis Ieſu vita, conuerſatioque iam olim à multis annis cognita eſt; nunquam autem huiuſmodi calumniæ criminationesq; ab vllo honeſtatis amante auditæ fuêre, aut motæ ſuſpiciones.

Quamobrem etiam Sereniſsimus Princeps & Dominus, Dominus Maximilianus

comes

comes Palatinus Rheni, ſuperioris & inferioris Bauariæ Dux, eoſdem, propter ſimiles falſas cõmentitias calumnias, & de Patribus ſparſos famoſos libellos, ducali patente diplomate, reipſa & veritate, contra omnes detractores tuitus eſt & defendit. Ea ſcil. cauſa, quod hæreticorum proluuies, alia ratione doctis illis, bono exemplo viuentibus, & vniuerſo orbi perſpectis, Eccleſiaſticis viris aliter nocere non poteſt, quàm vt ꝓpter eorum zelum magnum & conſtantiam, quam in propaganda Catholica religione, refutatione hæreſeôn & errorum demonſtrant, omni flagitii & ſceleris genere eos infamare laborent. Vnde tamen ipſis æterna gloria cõtinget, nec vllo modo ab hiſce veſpertilionibus, in angulis, & noctu graſſantibus, interturbabuntur.

Neq; minus miramur, fanatici hominis & anonymi de triſti Vienneuſis Collegii incendio, abſq; vlla ratione figmentum, cui vt fidem faceret, nobilis & ſtrenui Domini, VVolffgangi Graſſer, Iudicis in vrbe noſtra, nomine abuſus eſt, quaſi is incendii dicti circumſtantias, Græcio cuidam Auguſtano miſerit. Exemplar ſcripti tale eſt; De incendio, quo Viennæ Ieſuitarum Collegium conflagrauit, hîc apud Iudicem Græcienſem, Viennâ mihi miſſam, legi cum adiunctis circũſtantiis hiſto-

riam;

riam; nempe, eos Dominica Quaſi modo geniti, proceſsionem celebraſſe, poſt eam Hunnium & Gretſerum in ſcenam pòſt colloquio inſtituto produxiſſe: Tandem Hunnium victum, rogo adiudicatum, eius effigiei flammis concipiendis præparatæ, & in aula ſtatutæ, ignes miſsiles inieciſſe. quibus in hunc modum Hunnium tractātibus, lætitia geſtientibus, & Te Deum laudamus canentibus, ſingulari Numinis prouidentia, malleolorum vnum in Apothecam, qua commeatus, lardum, adeps, oleum, ſimiliaq; condebantur, delatum; his incenſis, flammam denique in concameratum conclaue, contiguum ædificio, pro turri ſitũ, quo, vt ferebatur, duodecim vaſa pulueris continebantur, incidiſſe, atq; eo modo totum Collegium in cineres verſum, Bibliothecam cum Priuilegiis exuſtam. Ieſuitas verò ipſos damnum æſtimare duodecies centenis millibus aureorum; quod ſi ita eſt, manifeſta eſt vltio Dei. Ita hiſtoria & circumſtantiæ.

Hac ſuper re Reuerendus Dominus Pater Ferdinandus Alberus, eo tempore Rector Viennenſis, nos Latinè ſcriptis literis admodum rogauit, vt iudicem Vrbis noſtræ ſub atteſtatione conſcientiæ interrogaremus, vtrum eius hiſtoriæ meminerit; Nos æquitati petitionis acquieuimus, & Dominus

Dominus Iudex coram vniuerſo congregato Senatu ſub ea atteſtatione, & ſub iuramento teſtificatus eſt, & depoſuit, hiſtoriam nunquam ſibi viſam, à nullo ſe vnquam homine, modum cauſamque incendii audiuiſſe.

Conſtat autem, ampliſsimi Magiſtratus Viennenſis, vero teſtimonio & declaratione, probroſum & famoſum figmentum eſſe, cuius non modò Viennæ nullum ſit indicium aut memoria, ſed ne de proceſſione quidem, aut colloquio inſtituto, vllus vnquam rumor aut ſermones fuerint. Quemadmodum productio Hunnii & Gretſeri, nec Viennæ, nec vſpiam tentata, vel facta eſt.

Hæc ita habere, volumus & debemus ad tuendam veritatē & deſtructionem mendaciorum, tam à Paulo Odontio, quam de incendio Viennenſi, ſparſorum; ad ſignificationem etiam gratæ, & erga omnes & ſingulos Societatis Ieſu Dominos & Patres, de nobis multis modis benemeritos, propenſæ voluntatis, coram omnibus profiteri & teſtificari hiſce patentibus literis, quibus ſigillum magnum noſtræ ciuitatis appreſsimus. Datum in Ducali Metropoli Græcio in Styria, 28. Auguſti anno 1607.

Locus Sigilli.

M DE

Europæ partem Antichriſtianorum nomine infamantis?

1. (In Apoc. 13. 2.) *Decicornis beſtia eſt imperium vel Imperator, bicornis ergo Papa vel Papatus.* 2. Graſeri ſtupor. *Hæc beſtia eſt hypocritica: Papa eſt hypocrita: Ergo hæc beſtia eſt Papa*: perinde ac ſi Becanus diceret, Graſerus mulget hircum, VVaſerus ſupponit cribrum; ergo Batauus delirat. 3. Primam beſtiam eſſe Imperium, vnde probamus? an veſtri Principes membra ſunt eius beſtiæ? Deinde nequior eſt prior beſtia quàm altera (Apocal. 13. 14.) primæ beſtiæ nomen eſt, numerus, character: Illa adoratur, eodem ergo iure, quo ſecundæ beſtiæ licitum eſt conuitiari, hoc eſt, Papæ, Cardinalibus, Epiſcopis, vtendum eſt contra primam beſtiam, decuplo ſecunda nequiorem; nam ſecunda priori ancillatur. Eadem ergo Imperatori, Electoribus, Vaſallis ſacratiſſimi Imperii, à noſtris imminent. 4. Vnde verò nouit, duo cornua eſſe poteſtatem ſpiritalem & temporalem Papæ? cur non & Regis noſtri, & Principum, qui idem iuris vſurpant?

Calviniſtis licitum eſt Imperio conuitiari.

Tertiò. Beſtiæ ſecundæ notæ omnes Papæ repugnant. Nam 1. *beſtia bicornis ſubſeruit decicorni*: at Papa, vt nos ſtatuimus, (2. Theſſalon. 2. 3.) *extollitur ſupra*

omne quod dicitur Deus, & omne σέβασμα. 2. (Apocal. 13. 14.) *Bicornis ſigna edit, vt adoretur Decicornis.* At Papa non edit ſigna, vt Imperator adoretur, adoratione ſcilicet idololatrica, de qua Ioannes agit. 3. (v. 14.) *Iubet fieri imaginem beſtiæ, dat illi vitam & vocem:* quando hæc Papa? an imperium eſt mortua imago ſine Papa? & illa imago adoretur à ſubditis Imperii, (Apoc. 14. 9. 10. 11.) crimine tam grauiter vindicando? 4. *Quos Papa occidit, quia non adorant imaginem Imperatoris, aut Imperium?* An adorare beſtiam, eſt, obedire Imperatori aut Principibus Imperii? 5. Beſtia hæc eſt Pſeudopropheta prioris; prior ergo illius, quaſi Deus, hæc euertunt axiomata noſtra Antichriſtiana. 6. *Bicornis beſtia, imaginem, characterem, nomen, numerum nominis, prioris beſtiæ comparari & ferre iubet.* Nam illa primæ beſtiæ eſſe, hoc eſt, imperii: docet Apoſtolus cap. 13. 15. c. 16. 10. c. 14. 9. 10. c. 15. 2. c. 16. 2. c. 19. 20.) Nemo autem Pontificum, Imperio homines tam duro auctoramento mancipauit. 7. (Apocal. 13. 18.) *Bicornis emendi & vendendi contractus prohibet*, non habentibus characterem, aut reliqua prioris beſtiæ, Pontifici hæc in mentem nunquam venerunt, & ſufficit ſibi, omnibusque aliis refutandis Graſerus, qui alterum beſtiæ cornu

Apocal. 13. 15.

cornu *Turciſmum*, alterùm *Papatum* eſſe delirat, vt corpus ipſum noſtri fratres Lutherani ſuſpicentur eſſe Caluiniſmum.

Quartò. Monachos vocat *Locuſtas*, non quidem Ioannes (c. 9. 3.) ſed Graſerus, vt doctrinæ ſuæ colaphum infringat, cùm monachi multis ſæculis Antichriſtum præceſſerint, in Paulo Antonio, Hilarione: & ſanè, nos propiores illis eſſe, & facta oſtendunt, & theatrum noſtræ crudelitatis. 3. (c. 9. 10.) Menſes conceduntur inſecto tam crudeli, *quinque tantum*, tot pene ſæcula monachiſmus perſeuerat. Non ergo hoc eſt Apoſtoli vaticinium, ſed delirium noſtrum, in quod quadrat commodiſsimè, quod legimus in elencho orationis chronologicæ Magni Ioſephi: *Emicat inprimis incredibilis confidentia, quæ aduerſus fidem hiſtoriæ, & veterum receptorum ſcriptorum authoritatem, Auctor ſe ſatis munitum putat, cùm ex Spiritus ſancti oraculis, & limpidiſsimis ſcripturæ fontibus ſe omnia hauſiſſe gloriatur, vt duo hinc neceſſariò concludantur; reliquos doctos viros* (*ſic omnes Patres*) *ex ſterquiliniis ſuas Chronologias* (*doctrinam de Monachis*) *eruiſſe. Illum autem* (te cum reliquis Caluiniſtis) *ſua deliria ex Spiritu ſancto. Et certè, ſi non eſt alius Spiritus ſanctus, præter fanaticorum hominum deliria, iam actum*

Scaliger de Pares Paracleto.

M 3 eſt

eſt de fide hiſtoriæ ſacræ, de verbo diuino, de ſyncero DEI cultu. Dura illa eſt, ſed viri magni de commentariis tuis cucurbitariis, & fortè vera cenſura.

Quintò, *Ieſuitas vocat Ranas* Graſ. (Apocal. 16. 13.) hoc Spiritus ſanctus, id eſt, fanaticorum hominum deliria indicarunt Graſero in aurem. An ranæ Ieſuitæ? & mare Euphrates? & tamen negamus, illos ſigna facere? 2. Partus ille ranarum, eſt Draconis, deinde Imperii, tertiò Papæ. Imperium ergo Ieſuitas dedit? noſtri beſtiam hîc vocant Antichriſtum (Graſer hoc loco) an ergo iam Imperium eſt Antichriſtus? & Papa contumelia liber? & tamen Ieſuitæ ranæ: quid ſi tres illi ſpiritus eſſent, Lutherus, Caluinus, Loyola, vt volunt Ebionitæ? quid ſi Eckius & Empſerus? vt Lutherus. nec ſanè contemnenda eſſet Illyrici interpretatio, eſſe Sophiſtas, aulicos, legatos de latere; verùm ille cùm ſit τῇ οὐσίᾳ *peccatum originale*, non poteſt non mentiri; ſicut neque nos probare poſſumus, Ieſuitas eſſe ranas, niſi centaureo acumine tuo ab Illyrico.

Sextò. *Romam vocat meretricem purpuratam* (cap. 17.) Romam eſſe, nondum probauimus, nam & Conſtantinopolis eſt ἑπτάλοφος (Leonar. Epiſ. Mytelen.) 2. Ieroſolyma ſeptem mõtes habet, nobiliores Roma-

Romanis mõtibus. 3. Septem Reges noſtris multi ſunt, imò centuriæ Regum, mõtium numerus ergo accipi poteſt, ἐν τῷ πλάτει, vt Regum. 4. Plurimi Patrum nomine ſeptem montium, omnes Mundi totius montes intelligunt, & multi noſtri ciuitatem cap. 11. ſic interpretantur, at eadem hæc, & illa ciuitas. 5. Si Roma eſt, illa eſt, quæ olim eiecto Pontifice & religione, antiquæ abominationis horrorem induet; itaque ad Chriſtianam Romam pertinere negant. Id verò conſtat confeſſione propria. nam (c. 18. 7.) *Sedeo Regina, & vidua non ſum, & luctum non videbo*, gloriatur ſcortum. Romana verò Eccleſia, *& iam luget filios ſuos, & lachrymæ in maxillis eius:* ſe nouit, per gladios & ignes ituram, *& luctum ſe viſuram, qualis non fuit, ex quo homines eſſe cœperunt.* 6. Veræ pietatis non eſt, dicere, Reges terræ eſſe ſcortatores, qui cum meretrice illa fornicantur, Reges, inquam, quos iam videmus. Cùm enim ſolam coniecturam de Roma habeamus, quæ nam eſt iuſtitia de noſtra ſuſpicione fanatica, accuſare Reges, Hiſpaniarũ, Galliarum, Poloniæ, Vngariæ, Principes, Archiduces, Duces. neq; hic ſiſtit audax conuitium: *Nam noſtrũ Regem Britanniæ facit oſorẽ agni, pugnare cum agno, poteſtatẽ ſuam beſtiæ tradere.* En quo

Ex coniectura conuitium in Reges.

progreditur κορεβαντιασμός? Roma Pontificia eſt illa meretrix, Reges decem eius oſores: inter eos Iacobus Rex noſter nomen profitetur ſuum, hortatur Imperatorem *& Principes, vt eam deſolent, nudent, exurant, carnes deuorent:* At decem illi Reges (Apoc. 17. 13.) *poteſtatem ſuam*
vers. 14. *& virtutem beſtiæ tradent, cum agno pu-*
vers. 17. *gnabunt, & Agnus vincet illos.* Regnum ſuum dant beſtiæ. Fruſtra conuitiamur Pontificiis, ſi in nos recidant conuitia: nam de ſuo Pontifice cùm negant, probare non poſſumus, de Rege noſtro tenent confeſſionem noſtram.

Defenduntur Stapletonus, Gretſerus, Clarus. Septimò. *Stapletonus, Gretſerus, Clarus, inclementer dixere Caluiniſtis.* Excuſant viri prudentes & politici Papiſtas. 1. Non mirum eſſe, cùm in Beza fuerit tanta vis pœnitendi, *vt libros exuſtos optaret, in quibus fraterna tantum contra Lutheranos conuitia habitabant, non etiam regnabant.* 2. Papiſtis ſuffragari fratres Lutheranos, qui decies millies acriores ſunt. 3. Defenſionem Gretſeri Germanico candore & ſimplicitate referebant negotiatores Auguſtani. An verò malè dixi? Calumniatorem, nebulonem, mendacē dixi Saubrandum, & quis Saubrandi amator tam ineptè eſt, vt non idem dicat? profeſsionis illa nomina ſunt, vt ballionica illa

caiſſa comedi, non contumeliæ, *Legem vetantem, mendacia, calumnias, nequitias, ſeruare non poteſt, & infallibili fide credit*, ſeruare ſe non poſſe, *omnia eius opera, ſordes, pollutio, iniquitas*: verba mihi præeat, quibus iſtam colluuiem indigetem. At in Chriſto ſancti ſunt, & veraces: De hoc ipſi viderint: an ego dixi mendaces & nebulones in Chriſto? μὴ γένοιτο: in ſe, per ſe, intus & in cute nebulonem dixi Saubrandum, non in Chriſto. at non imputantur, & tecta ſunt peccata. ſint ergo tecti, & non imputatitii nebulones, ſi aperti eſſe recuſant. An eadem excuſatione vteretur Stapletonus, ſi viueret, incertum eſt, poſſe eum vti nemo dubitat. Clarus ſuarum Satyrarum neceſsitatem dicitur etiam conſiſtoriis quibuſdam probaſſe. Circumferebantur nequitiæ, & amores Bezæ, & aliorum noſtrorum παραδειγματιζομένων, quæ Catullum, Tibullum, Propertium, Martialem, ipſum Magiſtrū obſceni adulterii, rudes nequitiarum ſuarum oſtenderent, illecebræ illæ iuuentuti, commendatione tantorum virorum, qui vertices erant & columnæ Eccleſiarum, proponebantur: cur non legerent, quod Beza ſcripſit? facere timerent, de quo electum Domini vas gloriatur? Clarus obuiam eundum effreni licentiæ ratus, graui

carmine vitia, & auctores inſectatus eſt, vt horrorem flagitiorũ teneris animis incuteret. Nos cui coronam ciuicam debemus, iraſcimur. Et quæ eſt, mi frater, irarũ cauſa? Bezanæ deliciæ ſuauiores, auſteritate Clarianâ. non ſumus nos ἀδέκαςοι. nec tibi cornea fibra eſt, & quandoque mihi cum ſene canere lubitum eſt, θέλω θέλω μανῆναι.

Aſperitas Catholicorum iuſta.

Octauò. Papiſtarum aſperior oratio, ipſo genere & perſonis, multum diſtat à noſtra intemperie. Illorum tota penè indignatio tantum eſt ob noſtra mendacia. v. g. fingimus fabulas Polonicas, Belgicas, Francicas, de grauiſsimis eos criminibus accuſamus, proferũt illi Regum & regnorum ſententias de ſua innocentia: *Nos, illi ſuis miſsiuis veſtra pudenda texerunt, iniquè aduerſarios veſtros damnarũt.* Hoc eſt, mentiuntur Reges & Principes, hæc clarè, coram, crebrò diximus, & ringimur. Si Gretſerus dicat, mentiris. 2. Illi ferè miniſtros impetunt, vt malorum auctores, Reges, Principes, Reſpublicas priuatas, comiter appellant, quorum plurimos iudicat non malitiâ, ſed errore labi, & eſſe, vt ait Auguſtinus, *homines credentes hæreticis, non hæreticos.* Nos toto corpore in Pontificem, Epiſcopos, Reges, & Principes ruimus. Specimen dabo ex paucis paucorum ſcriptis.

Aretius

Aretius Apoc. 13. 15. *Nomen beſtiæ, eſt, eſſe filium Romanæ Eccleſiæ, ſeu Catholicum, ſeu Romanæ Eccleſiæ membrum.* **Caluiniſtarum de Imperio & Principibus Imperii encomia.**

Caluinus epiſt. 2. de Chriſt. hom. officio in ſacerdotiis &c. *Apud integros ſanè & incorruptos iudices, non ita difficile fuerit, palam facere, totam illam Romanenſis opulentiæ congeriem, ab ipſa ſuprema ſede, ad minimam vſque Capellaniam, vt vocant, ex impoſturis, furtis, rapinis, ſacrilegiis, peßimisq; artibus conflatam eſſe; & cuius nullam particulam attingere poßis, quin multorum ſcelerum conſcientia te obſtringas.*

Aretius 13. 7. Apocal. *Poſt acceptam Chriſti doctrinam, mox impii hypocritæ titulum Eccleſiæ ad ſe rapuerunt, & vera Chriſti mandata perſecuti ſunt, quam cauſam adhuc hodie ſtrenue defendunt ſedis Imperii poſſeſſores.* Et: *Quàm latè enim Romanum nomen patet, tam latè pii perſecutiones patiuntur.* Et v. 8: *Homines mirari Principum ſucceſſum; ideò in eorum partes tranſire.* V. 1. *Admirari beſtiam, eſt Imperii ſucceſſum & felicitatem admirari, auguſtum, ſanctum, ſacroſanctum, immortale illud prædicantes.* **Quid ſit Caluiniſtis, adorare Diabolum.**

Secundò adorârunt Draconem, hoc eſt, Diabolum in eius perſona, colunt & adorant: Draco enim Diabolus eſt, qui ſua ornamenta affingit imperio. **Scelerata voces contra Chri-**

Vide

ſtianos Romani Imperii Principes.

Vide quid ſit colere Diabolum, hoc eſt, admirari nimium, maieſtatem & felicitatem Imperii Romani.

Tertiò beſtiam adorant, qui Imperatorem ſuperſtitioſè colunt. & inter cætera etiam ait adorare, *qui inuictum Imperatorem dicunt.*

Graſerus: *Equos cap. 9. Apoc. eſſe Epiſcopatus & Prælaturas.* fol. 54. *Magnates ſæculares Catholicos eſſe oſſa Antichriſti, Clerum carnem.*

Fol. 53. *Sub illis operoſis laruis (Epiſcoporum, cleri, & ſæcularium) nihil aliud, quàm crudeles homicidas, ſceleratos veneficos, impuros ſcortatores, fureſque & latrones tegi & occultari.* NB. hæc eſt equitum cap. 9. deſcriptio, quo & ſæculares pertinent.

Fol. 155. *Omnes Catholicos vocat beſtialitas, & qui in religione homines detinent, adorare beſtiam.* Fol. 207. *In hoc ordine (ſubaudi Regum, qui cum meretrice ſcortantur) Hiſpanus & Hiſpania primas tenet. Non diſsimilia tu etiam 1. Corin. 9. 17. & omnibus præfationibus. Quod ſi cui cordi eſſet conuitiorum talium & ſordium theſaurum colligere, credo ex noſtris vel Babylonem impleri poſſe.*

Nono. Coniicere nequeo, quid ſibi Bataui defenſor velit, cùm capitales calu-

mnias dicit de *Hiſpano*, *& aliis commitio læſis*.

Verba Becani: *Regem Hiſpaniæ vocat raptorem & hæreticum.* Verba Scurræ: *Aliqua ſunt capitales calumniæ, vt quod Batauus, in ſua defenſione Regem Hiſpaniæ ſimpliciter vocauerit raptorem & hæreticum.*

Verba Bataui defenſ. 3. pag. 70. v. 24. *An non è contra potius Regem Hiſpaniæ, quia HAERETICVS NOTORIVS eſt, ex regno illo Catholico, omnibus omnium Euangelicorum viribus expellere oporteret? maximè cùm alia inſuper contra eundem militet ratio, veluti contra vniuerſi orbis RAPTOREM, quem Deus ipſe iubet deprædari per Prophetam Eſaiam &c.* Pronuntia frater in cauſa Becani. Capitales calumniæ; non enim *ſimpliciter* vocauit hæreticum notorium &c. Sed neque Becanus *ſimpliciter* ſcripſit ita vocatum: quaſi parum ſit vocare Reges *hæreticos notorios, raptores*, modò ne *ſimpliciter raptores* vocemus. Friuola verbuli captatio, *Furem* dixi, ſed non *ſimpliciter furem*. Et ſanè non ſimpliciter *hæreticum notorium, ſed omnibus omnium Euangelicorum viribus, auito regno, expellendum*: nec *ſimpliciter raptorem*, ſed *vniuerſi orbis*. nec hoc modo; ſed *quem Deus iubeat deprædari*. Sic non *ſimpliciter*

Simpliciter mendacia qua.

pliciter Archiduces Auſtriæ *perfidos*, Ducem Sabaudiæ *perfidum & crudelem*: ſed grandi aliqua ἐπιτάσει. Sic Scurram vocare quis poſſet non *ſimpliciter mendacem*, ſed μυριοπλασίονα quadruplatorem.

DE PRIVILEGIO DVODECIMO, περὶ τῆς ἀνακτοφονίας.

BEcanus: *Caluiniſtæ poſſunt ſuos Reges & Principes deponere, expellere interficere, quando ipſis viſum eſt.*

Scurra: 1. *Caluinus Principibus deferendam obedientiam & venerationem docet, non ergo occidere debent Caluiniſtæ.* 2. *Batauus & Pareus hoc non docent.* 3. *Romano-Catholici Reges occidi poſſe tradunt, vt Mariana.* 4. *Ieſuitæ fecerunt.*

Primò. Periculoſa, & non modo calumniis, ſed etiam ſuppliciis obnoxia, de morte Regum diſputatio, alia in aula, alia in Conſiſtorio ſententia, & phraſis, ibi phaleræ & criminis exaggeratio; hic profectus religionis & iuſtitiæ; &, dum ſtridet in vulnere regio, perfidum ferrum, beatifica imputatio. Hoc certè tenendum;

dum, non eſſe *peccatum regnans, nec vaſtare conſcientiam, nec auferre Spiritum S.* ſed inter regnātes parum tuta eſt hæc Philoſophia. Idcirco laudandus Scurra, quod ſcopulum illum ſilentio prætereuectus ſit; loqui enim ſine offenſione vel Regis, vel pietatis noſtræ non potuit.

Secundò. Omnem in hac materia diſceptationem fugiendam, non immeritò cenſuêre fratres, noſtrum enim eſt τὸ ἥττημα. Accuſati ſunt illi de Regicidio, accuſati & nos, diuerſi accuſatores, contrario exitu, illos accuſarunt famoſi libelli, nos viri magnates. Illos varia iudicia, etiam correctâ ſententiâ, Reges, Principes, regnorum publica conſilia innoxios iudicarunt, & aduerſarios, vt calumniatores, publica palinodia, multa, exilio damnarunt: nos triſtis ſententia Regis amici, defenſoris fidei noſtræ, capitis Eccleſiarum Britannicarum *feciſſe videri*, pronuntiauit: imò ſe expertum efferis & limitaneis latronibus eſſe deteriores, ipſis Papiſtis odioſiores, noſtro ſe ferro in vtero petitum: profectò indignum eſt, nos qui prægnantium Reginarum vteros gladio ſcrutamur, ne Reges naſcantur, tot iudiciis abſolutos Ieſuitas iterum ad tribunal trahere.

De Regicidiis controuerſia.

Tertiò. Quanti ſit, quod Caluinus, *Principibus etiam ab officio degenerantibus*

obedien-

obedientiam deferendam, & ordinationem Dei reuereri oportere, ait, neſcio. Nõ enim quomodo, quantum, qua in re degenerantibus præſtanda ſit, exponit. & alia eius in Reges duriora ſunt.

Quartò. Verborum Caluinianorum ſenſus alius eſſe non poteſt, quàm is, quem Becanus refert, nec tu ignoras legitimè citari, nec ipſa ſibi Caluiniana eſſe conuenientia. 1. *Abdicant ſe poteſtate, dum contra Deum inſurgunt:* priuati ergo efficiuntur, & ſi pellantur aut occidantur, iam priuatum crimen eſt, aut virtus. 2. *Indigni ſunt, qui numero hominum cenſeantur*, cœtibus ergo hominum præeſſe non debent: homini præponi non debet, niſi homo. 3. Falſa eſt explicatio eius ſententiæ, *de facie conſpuenda*, pro non parere, contemnere. Nam faciem conſpuere, grauiſsimæ contumeliæ indicium eſt. ita Num. 12. 14. vbi Iun. & Trem. *Si pater terrenus grauis in eam iræ ſignum dediſſet*. Talis illa *deſpuitio diſcalceati, & exprobratio*, & Saluatoris illa Prophetis prædicta *ſputis oblita facies*, quid præter contumeliam extremam exhibebat? quæ etiam coniungitur colaphis & palmis. Eſt verò contemptus, quo alterum tanto infra nos ponimus, vt ſordium noſtrarum σκῦβ@ exprobrando iudicemus, hoc Regibus faciendum, ſi

contra

contra Deum inſurgant, nam quæ Regum peccata *ſputa noſtra* puniunt, poſtea ex tuis longiſsimis commentis dicetur.

Quintò. Quod verò tuorum commentariorum defenſionem ſuſcipit (nam de Batauo fatetur) & præter decorum facit, turpe eſt, tuam à Scurra defendi dignitatem. & laterem lauat, *quanquam enim moderamen inculpatæ tutelæ adferas, aliaſq; ad populum phaleras,* notârunt tamen Epiſcopi noſtri conſiſtorialem violentiam largè vlterius procedere. 1. *Paſtores poſſe ac debere Magiſtratus contumaces Satanæ tradere*, donec reſipiſcant: Noui amphiboliam, δολερὸν ἔπος, Paſtores, hoc eſt, Conſiſtorium ex Paſtoribus, & politicis ἀμφίβιον, (Pareus in 13. Rom.) *poteſtatem habere à cœtu ſuo flagitioſos eiiciendi, eam autem non vni, aut presbyteris, ſed* (1. Corin. 5. 3.) *toti Eccleſiæ tribuis*, quæ res offendit Epiſcopos, & regem noſtrum, nam ſi conſiſtorium publicè, vt facinoroſum excludat cœtu fidelium, tradet Satanæ, in interitum carnis, quomódo caput erit Eccleſiæ? Regiæ maieſtatis duplex eſt prærogatiua (Pareus præf. in Oſeam) *poteſtas politica & Eccleſiaſtica, vtramque à Deo habet, reformat Eccleſiam, iudicat de Sacerdotibus, Epiſcopos deſignat, cura eius de religione non tantùm eſt paſſiua, vt eſt priua-*

Doctrina Parei de Principum depoſitione.

N torum.

torum, ſed poteſtatiua, & cum iuriſdictione, ſecus publico carebit effectu. Hac ergo Magiſtratus ſuos dum excommunicant, priuant; cùm enim ſeiuncti ſunt fidelium conſortio, traditi Satanæ, nobiliſsimam partem ſuæ poteſtatis amittunt. Et hoc ſi contumaces ſint, non tollant blaſphemias, erroresq́; Lutheranorum & Papiſtarum: Vno verbo, ſi non obediunt, cui debent, hoc eſt, conſiſtorio: nam contumacia in præfracta rebellione cõſiſtit. Præterquam verò, quod magna parte poteſtatis principes deiicit presbyterion, etiam reliquam, h.e. ſæcularem facit ἀμετάβολον, & incertam: nam quæ poteſtas eſt presbyterii in ἀρχιτεκτονικὴν eccleſiaſticam contumacem, ea erit minorum magiſtratuum in ἀρχιτεκτονικὴν ciuilem, & exeretur gladius, analogus excommunicationi.

Conſiſtoria omnipoteſtate eccleſiaſtica Reges ſuos priuare poſſunt.

2. Concedis, *Magiſtratui ſubordinato ſe Rempubl. Eccleſiam armis defendendi poteſtatem*, adiunctis ſex conditionibus, quas mox argumentando euertis. Nam 1. ratio: *Rex ſubiectus eſt legi Dei, lex Dei iubet coerceri tyrannidem legitimè, qui* (Num. 35. 16. & ſeq.) *ſanguinem hominis fuderit, ipſe morietur.* Si lex illa etiam in Reges lata eſt, & executio imperata minori magiſtratui; hic ergo Regem, ſi is cædem fecerit, occidere tenebitur, nec pre-

tium

 340

tium accipere. Eadem executio ad ſcortationes, adulteria, blaſphemias extendetur, vt multæ cauſæ ſint occidendorum Regum, quot leges ſcilicet capitali ſupplicio ſanciuntur. Lege Dei magiſtratus cogitur tollere è medio homicidam, adulterum, blaſphemum, ſeductorem, contumacem. Rex eſt talis. Ergo Rex tolli debet. Non enim melior eius, quàm priuatorum conditio. Qui ſanguinem fuderit &c. & Deus iubet coerceri tyrannidem. *Caluiniſtæ multa cauſa occidendi Reges.*

Ratio 2. (Rom. 13. prop. 2. rat. 2.) *Minor magiſtratus gladium non gerit fruſtra, eſt enim vltor ad iram Dei, qui quod malum eſt, facit. Ergo cùm ſuperior magiſtratus, qui quod malum eſt, facit: & atrocibus iniuriis in ſubditos, aut blaſphemiis in Deum, inferior debet eſſe vltor ad iram.* Et v. 3. *Finem poteſtatis,* ais, *duplicem, coercere pœnis improbos, probos tueri.* Et v. 4. *Gladium fert, vt eum ſtringat in malos.* Vlciſci ſine dubio, & occidere vis tales Reges. Vbi ergo nunc quod initiò poſitum, ſcurra magnificè ſcribit, verbum *defendendi,* non *occidendi?* Nam, vt Rex habet gladium, quem ſtringat in priuatos improbos, ſic minor magiſtratus *habet, vt ſtringat in Regem,* ſi facit Rex malum: ſiquidem hic locus armat Satrapas & prætores in ſuos Principes, non minus quàm Principes in

latrones. Item ibidem: *Quia ideò inferiores Magiſtratus adduntur ſuperioribus: tum vt ſint ſocii gubernationis, tum etiam vt horum moderentur immenſam licentiam. Ergo cùm iſtam frænant, vtuntur auctoritate & gladio per legitimam vocationem ſibi diuinitus tradito.* Ergo video, vt pueris ne exorbitent, adiunguntur pædagogi, ſic te Principibus apponere ῥηγαγωγὺς (regagogi nouè dicantur) qui eos frenent: nec diſcrimen vllum, niſi quod pædagogi ferulâ, regagogi *Gladio* diſciplinã ſanciunt: meritò, vt puerorum improuida ætas ſub ictu virgæ trepidat, ſic immenſam Regum licentiam *mucronem Prætoris* ſui exhorreſcere par eſt: & ſane multò grauior eſt Regũ conſiſtorio obſiſtentium, quàm puerorum pœdagogos eludentium contumacia.

Quandò tollant magiſtratus.

Ratio 3. *Quorum eſt conſtituere Magiſtratus, eorum etiam eſt enormiter graſſantes coercere, aut TOLLERE, ſi non deſiſtant* (errorem typographi tui corrigo) *conſtituuntur autem, vel per populi conſenſum, vel per Senatum, vel per electores, vel minores magiſtratus. Ergo hi rectè faciunt, cùm coercent vel tollunt graſſatores.* Tollunt frater? at negat Scurra, te expellere, interficere, ſed defendere. Nullum ſimulatum eſt diuturnum. Quid eſt *Tollere*, Parce? Et qui graſſatores? Si blaſphement, ſint

ſint contumaces cōſiſtorio, ſi beſtiam adorent, ſi ſubditos cogant adorare beſtiam, hoc eſt, parere Imperio Romano, ſi negent Deum eſſe auctorem peccati, ſi prædicantes calumniatores, fures, adulteros, homicidas, negent amittere Spiritum S. Si credant Chriſto dicenti: *Hoc eſt corpus meum:* ſi idololatriã, hoc eſt, imagines nō tollunt.

Ratio 4. à ſimili: *Magiſtratus furioſus rectè amouetur auctoritate publica: vt Nabucodonoſor in furioſam beſtiam conuerſus, ab hominum conſortio fuit abiectus. Dan. 4.31. At furioſo ſimilis eſt graſſator & tyrannus atrox.* De atroce tyranno concludis tu quidem, ſed exempla oſtendunt, lōgius extendi ſentētiam tuam (rat. 5. ibid.) *nam luxuriam, ignauiam, iuſtam cauſam arbitraris.* Solùm conſidera pueris notam Tarquiniorū hiſtoriam, adulterauit filius, pater cum tota familia regno & vrbe pellitur; ſi adulteria tam grauiter iure puniuit Romanus, non leuiora ſunt, cædes, mutilatio, oralis manducatio, vbiquitationis profeſsio, decem Articulorum fidei abnegatio, &c. In omnes ergo Principes idem nobis poteſtatis erit, qui vel Caluiniſtæ non ſunt, vel ſi Caluiniſtæ ſint, libidine, ſæuitate, rapacitate, ignauia, luxuria, delinquere iudicent conſiſtoria, aut prætorum vrna, Principum magiſtra.

Ibidem.

Sextò: *Chriſtiani*, inquis, *Reges, & Principes debent reſiſtere tyrannidi Pontificiæ, etiam gladio, & vi eam impediendo & frangendo, idola tollendo, & Eccleſiam libertati ſuæ reſtituendo.* Nunc Reges quidem in Pontificem armas, nec minus tamen ſubditos in Regem; nam ſi qui Reges & Principes ignauia non belligerentur contra Pontificem, nõ tollant imagines è templis Lutheranorum vel Papiſtarum, minus ſolliciti ſint de Eccleſiarum libertate, aut aliàs ignaui ſint, certè amoueri & tolli poſſunt, *vt VVenceslaus*, quem tu in exemplum adducis, *vt alii.* Quod ſi etiam cum Pontificiis in amicitiam coëant, & fœdera iungant, vt *ſcortatores meretricis* magnæ, interficiendi ſunt.

Quid Catholicis exhibere debeant Calviniſtæ.

Septimò: Quantum in te, miſces totum orbem ſanguine. *Debent*, inquis, *reſiſtere, frangere, quia terrori ſunt operibus malis.* 2. *quia dicitur*, inquis, futurum, vt Reges & Principes Chriſtiani odio perſequantur meretricem, *& ſolam reddant eam, & nudam, & carnes eius comedant, & ipſam igne exurent. At prædictio habet vim præcepti, vt hoc faciant.* 3. Verbis illis (Apoc. 18.6.) *Reddite ei, ſicut & ipſa reddidit vobis &c. ais, mandari, vt regnum eius deſtruant.* Vnde noua πορίσματα colligere debebit, ſi ſapiat Becanus contra Batauum.

tauum. 1. Omnes Reges & Principes Caluiniſtas habere præceptum grauiſsimum, à Paulo & Ioanne promulgatum, vt regnum Pontificis deſtruant, hoc eſt, non modò tres Electores, Archiepiſcopos, cum reliquo Clero, qui ſunt carnes Antichriſti, ſed Imperatorem, Reges Hiſpaniarum, Galliarum, Poloniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Archiduces Auſtriæ, Duces Bauariæ, Sabaudiæ, Florentiæ, Parmæ &c. nam ſunt oſſa Antichriſti, & nonniſi per eorum latera peti poteſt Antichriſtus, ad Caluiniſmum deſciſcere, ab Eccleſia Romana deficere cogant, aut occidant, exurant, carnes comedant. Obſecro te, per viſcera caritatis, chariſsime frater, an tu eſuris tot Regum & Principum carnes, & ſanguinem ſitis? & quia fanaticorum hominum deliria, dicunt, eſſe carnes & oſſa Antichriſti, tu ex coniectura Graſeri, ſeceſpitam paras & ahenum? 2. *Vt Paſtores doctrinâ* (nam hoc quoq; tuum eſt) *verbo, ita Principes gladio tenentur & potentiâ deſtruere regnum Pontificis.* At noſtri miniſtri indefeſſo labore, ſcribunt, clamant, mentiuntur, vt deſtruant; eadem ergo aut ſimilia Principes arma parare, in acie verſari debent, vt collegas, Epiſcopos, & Principes Pontificios, ac beſtiam deniq; ipſam clientela ſua nudatam interficiant. 3. Bellum Roman. vi

hoc eſſe planè ἄσπονδον, æternum, nõ poſſe hic vlla pacta, fœdera, iuramenta, aut pacis actiones intercedere. 1. quia dicitur, *odio perſequantur*, mandato ergo diuino principes odiſſe iubentur totum regnũ Papæ, nec paruo illo odio, ſed quale eſt τῶν ὠμοβόρων. *nec carnes modò, ſed oſſa etiam, Reges & Principes, Papæ amicos*, deuorare, nec aliud poſſunt Catholici exſpectare, quàm vt *oues occaſione data deuorentur*, tum tu, ſatiabere frater, qui nunc cruda ſenecta πρίαμον πριάμοιό τε παῖδας *crudos vorare & concoquere valeres*. 4. Reges & Principes noſtros nõ debere nec poſſe fidem ſeruare Pontificiis, tanquam Antichriſtianis, nec obligari vllis pactionibus. Ratio manifeſta hoc cõuincit: *Vbi Deus expreſſo verbo iubet bellare, reddere duplicia, odiſſe, carnes edere hoſtiles, non valent vlla fœdera, quia verbo Dei contraria ſunt.* Conſule hiſtoriam anni 1559. 5. Inuidiosè auges etiam opinionem noſtræ ſæuitiæ. *Nec præcipitur iniuſtitia, cùm duplum ei reddendum præcipitur: ſed nullum vltionis genus aduerſus Papam iniuſtum aut nimium eſſe ſignificatur.* Nec Papam tantùm, ſed totum regnum eius, nõ enim de perſona, quam ſanctam eſſe poſſe, aut minus malam, Pouellus fatetur, ſed regno, clientela, carne, & oſsibus belligeramus. Quantum cogitando conſequi

Caluiniſtæ nolunt ſuos Principes cum Catholicis inire fœdera.

Sæuitia Pauli.

 343

conſequi poſſum, ſi Papæ, Imperatori, Regibus, Epiſcopis omnia tormenta admoueantur, quæ veteres fabulæ finxêre, quæ noſtri in Gallia, Belgio, Britannia exercuêre, ſi omnia Neroniana, ſi Perſicos mures, ſi excoriationes, ſi ſcaphiſmos, & vltra annum ſæuientes, αἰκισμὺς ſentiant Papiſtæ, non eſt nimium, quia nullum vltionis genus nimium eſt, nō eſt iniuſtum, quia Deus imperat: & quibus imperat? *Chriſtianis Regibus, qui poteſtatem & regnum ſuum beſtiæ tradent, & contra agnum pugnabunt.* Quî confidere poſſunt noſtris Principibus Papiſtæ, ſi tuum axioma teneant: Nullum vltionis genus iniuſtum, nullum nimium?

Octauò: Hiſce tuis *Marianæa* confer, qui cùm de tyranno depoſito, hoſte reipublicæ iudicato, ageret, & tot cautionibus ſententiæ præſtrueret, non tamen conſequi potuit, ne Ieſuitæ eam improbarent.

DE PRIVILEGIO XIII. DE NOSTRA VT vocant ἀνομίᾳ.

PRiuilegium hoc, vt eminens, ita inuidiæ pleniſsimum eſt, de eo Becanus: *Nec diuina nec humana lege Caluiniſtæ obligantur.* Scurra: *Non à lege, ſed à maledictione*

dictione legis liberi ſumus. 2. *Chriſtum renouaſſe legem caritatis.* 3. *Legibus Principum nos obligari.* 4. *Ab eorum legibus Papiſtas clericos eximi.*

Caluiniſtæ omni lege & legis maledictione liberi ſunt.

Primò: Brutus ſtupor Scurræ, Inductionem Becani (*Lex Decalogi eſt impoſſibilis, Moſaica eſt abrogata: Chriſtus nullam tulit, humana non obligat. omnino igitur liberi ſumus*) putauit eſſe ſyllogiſmum, cuius quatuor eſſent propoſitiones. Verùm rem videamus. Negat Dei legem moralem eſſe abrogatam, etſi ſit impoſsibilis, nam *cœlibatus lege, ait, teneri clericos, etſi ſit impoſsibilis.* Ad exemplum quod attinet, negant illi caſtitatem impoſsibilem. Certè reginæ noſtræ *Eliſabethæ* ſanctiſsimæ fœminæ, in deliciis regiis, difficile non fuit, ad decrepitam vſq; ætatem impollutum virginitatis florem tenere. Latet & ſcorpius ſub hoc lapide. Quid noſtris filiabus fiat ἀκμαίοις & ὑπεράκμοις, ſi caſtitas ſeruari non poſſet? quid nobis fiet? non enim ſemper adeſt adiutorium. Ad rem quod attinet, valde rationi conſentaneum eſt, quod dicunt: Ad impoſsibile nemo obligatur, & quam tyrannicũ eſt, præcipere, quod ſit impoſsibile, vt labentem punias?

Secundò: De *Maledictione*, quod ait, videtur non aliud voluiſſe Becanus. Quam nos ad legem non teneri, Niſi ex *gratitudine,*

dine, nec in illam committentibus *iram* aut *maledictionem* formidandã eſſe. Hoc forte Becano ſatis eſt, & ſanè multum eſt, nos Caluiniſtas ex omni hominum genere τῶν παλαιῶν, καὶ ὄντων, καὶ μελλόντων, eſſe numini ita cordi, vt nullis noſtris facinoribus iraſcatur, & tanti amoris nos certos, aut ſanè ſecuros eſſe. Malim tamen dici, nos ſimpliciter à lege immunes eſſe. Nam primò ita Caluinus loquitur, locis quæ Becanus adfert. 2. (Com. Rom. 5.) ita Philippus Melanchton: *Ciuis lege tenetur, factus Princeps eſt ſupra legem, & tamen ſponte ſeruat legem.* nõ ergo ex obligatione ſeruat. Opponitur enim ciui ex obligatione ſeruanti. 3. Caluinus (Rom. 5.) *Nos liberos eſſe à rigida obſeruatione, non poteſt de maledictione accipi,* quia ab omni planiſsimè maledictione ſumus liberi, ab ipſa ergo obſeruatione rigida. 4. Tu quoque frater id doces: (Roman. 5. 1. dub. 1.) *Vbi peccatum eſt, ibi condemnatio eſt, in credentibus peccatũ eſt, ergo condemnatio. Reſpondes: Legaliter verum eſt, omne enim peccatum lege damnatur, & omnes peccatores legaliter ſunt rei, Euangelicè verò non item.* At nos Euangelici Euangelicè viuimus, non ergo lex ad nos pertinet: Quod clarius alibi probas: (c. 7. 3. &c.) *Nos legi mortui ſumus, lex mortuos non vrget*, & ſimilitudo

militudo dare docet: Mulier enim, marito mortuo, non modò à maledictione, ſed omni eius vinculo libera eſt, ſic verò nos à lege ſumus immunes. Non enim Patrum interpretationem admittimus; ideò nos liberos eſſe, quod gratia donati, legem cuſtodiendo, pœnas tranſgreſſoribus poſitas vitemus. 5. Quid reſpondebis Socino & Vorſtio, ſi non prorſus à lege ſumus liberi? Ille ſic παραλογίζει: *Execratio legis non ſignificat iuſtitiam Dei, cui ſatisfaciendum eſſet, ſed execrationis pœnam, à lege ſtatutam, à qua pœna redempti ſumus, non quia illi aliquid pretium ſolutum fuit: quod ridiculum eſt dicere, ſed quia ab ea ſumus exempti.* Tua reſponſio: *Execratio actiuè & paßiuè ſignificat, paßiuè execrationis pœnam, actiuè eſt vox ſeu ſententia legis, execratione damnantis, ſeu ipſa lex execrans peccantes. Quid autem eſt vox Legis, niſi vox Dei, & lex execrans, niſi Deus execrans, & Deus execrans, niſi iratus? & ira Dei, niſi iuſtitia?* ab hac iuſtitia *primariò* liberatos nos dicis, à pœna *ſecundariò*. Nimium hoc eſt Becano; nam odio eſt Deo impius, & impietas eius; ſed in operoſo ſorite vide, quàm te facile capiat. ab ira, à Deo execrante, à Dei iuſtitia, cui ſatisfaciendum eſſet, ſunt liberati, *Dei verò iuſtitia quid aliud, quàm ad honeſta nos obligans,*

Caluiniſta legaliter mali, Euangelici boni.

gans,

gans, & dedecus prohibens æterna ratio? & hæc ratio quid eſt, niſi lex nos obligans? Liberati ergo ſumus à legis obligatione: adeò vt nihil in nos Dei iuſtitia, nec habeat, nec iuris habere poſsit. 6. Noſtros lapſus quantumuis horribiles, Deus non execratur, non odit, quomodo ergo illis afficitur? erubeſco; amat: nam ocioſus eſſe nō poteſt, omnem creaturam vel odit, vel amat. Vim habet hoc argumentum ex noſtro ſimili: reprobum ante præuiſa peccata non eligit, nec amat; ergo reiicit, & odit. Nam otioſa non eſt Dei natura. Explicat eruditè hæc Dom. Philippus Nicolai (Kurtzer Bericht/ pag. 6. &c.)

An Deus amet peccata Caluiniſtarum.

Tertiò. De lege fidei & caritatis, alia ratio non eſt; neque enim iſtæ poſſunt ſeruari & ab execratione, quæ eſt contra legis primæ tabulæ peccata, immunes, vt conſtat ex priuilegiis præcedentibus, vt iam paſsim doceant nos, ne lege quidem fidei teneri.

Caluiniſtæ immunes lege fidei.

Quartò. De exemptione clericorum, vide *Gretſerum*, contra Venetos.

Profectò miniſterium noſtrum, niſi exemptione fulciatur, ruiturum, multi prudentes magnis de cauſis vaticinantur. nec tu ignoras, nec diſsimulas (Com. Rom.) quàm iniqui ſint in nos iudices, Harpiyæ gulicæ. Petrum & Paulum non ita ſubie-

ctos

ctos Neroni fuiſſe credidero, vt, nomen dare militiæ, eſſe decuriones, tutores, aliaque ciuilia ſpiritalibus impedimento futura onera ſubire cogerentur, quin ſuſpicimus Regum pietatem, qui clerum non quidem exlegem, ſed ſui magiſtratus legibus obtemperare voluerunt, vt ſacerdotii & regni iura diſcernerentur. Nunc quid aliud exſpectas, quàm vt Becanus hoc priuilegium auguſtiſsimum pulchro programmate deſcribat his verbis: *Caluiniſtæ nulla lege nec diuina nec humana tenentur. nam primò à legis ira actiua & paſſiua ſunt immunes, infidelitatem eorũ, furta, cædes, idololatriam, adulteria, mendacia, regicidia, Deus non execratur, ſed ãmat. Deinde ab ipſa Dei iuſtitia, & æterna lege obligante liberi ſunt. Deniq; ſi omnia flagitia perpetrant, legaliter quidem rei, ſed Euangelicè iuſti:* imò integrè beatificati ſunt.

Habes, honorande frater, dolores meos & lachrymas quotidianas, fratrum noſtrorum certamina, ſcandala Eccleſiarum, cõſcientiarum perturbationes, improperia Papiſtarum: vnde crebræ ad eos defectiones, & ſunt, quibus ſolis, in Britannia nititur noſtra pietas, pœnæ ciuiles minus efficaces. Accedit alterum maius opinione malum, præſidio defenſionum duarum

deiecti

deiecti ſumus. Nam & calumniæ apertiſſimæ tot iam patuerunt, vt artificioſæ & probabiles fidem perdiderint, vt nobis multa maiora queant reponere reuera facta noſtrorum, quam nos contra illos fingere, vt nuper Princeps magnus publico nos elogio infamârit: *Quod Caluiniſtæ fecerunt*, dicebat, Catholicis imponere conantur, vt compendio malitiæ, & ſua tegant, & aduerſarios traducant.

Deinde, prætextu ſcripturarum, ſi non perſuaſimus, ſaltem fucum fecimus. nunc verò cùm ad ſcripturas prouocamus, etiam pueri quærunt, Quales? an Caluinizatas? & priuato ſpiritu regulatas? veſtrates enim credunt, nos omnes ſcripturas aut verſione tollere, aut interpretatione adulterare. Quid igitur ſupereſt conſilii? Quod Rex noſter dat, omnes Papiſtas exurere, carnes eorũ manducare. Germanicè vertenda oratio bellica Graſeri, illa tua data Principibus noſtris præcepta iteranda, ſi ignaui ſint, & lentiores Principes, eorum Pædagogi excitandi, vt illis occiſis, zeloſum ſubſtituant. Adhibendi in conſilium politici, prudentes, ζηλωταί. Omnibus inculcandum ſeriò, *in Antichriſtum, & eius clientelam, nullum ſupplicium iniquum eſſe, aut nimium.* omnia cum illis fœdera peccatum τὸ *regnans.* Nullas, quæ contra eos conci-

concipiuntur fraudes, eſſe peccatum τὸ *regnans.* Cum Arianis, Socinianis, Forſtianis, Lutheranis, etiam Anabaptiſtis, faciendas inducias, dum Papiſtæ pelluntur. Nam deinde Arianos igne, Socinianos gladio facilè tollemus. Anabaptiſtas tondebimus, & deglubemus, Lutheranos ſenſim ex ilio multabimus, vt Dantiſci, Bremæ, Heidelbergæ, alibi factum, increſcunt noſtri in vrbibus liberis ſenſim, & gloriantur, non deeſſe in nobiliſsimis Germaniæ emporiis patronos, Lutheranos frigere, ſuadeo συγκελπισμὸν, quo tutò deinde omnia ſubiiciamus. DEVS opt. max. eo dirigat conſilia veſtra, vt & recti viuatis, & in τῷ ψευδολογεῖν ſitis cautiores. Datum illo ipſo loco, in quo ſecuri percuſſa eſt mater Regis noſtri; die, quo Regem in vtero matris occidere niſi ſunt Puritani. Horâ qua liliatus eſt cauterio Caluinus.

Tuæ honorificentiſsimæ Amplitudinis ὁ κοσμήτωρ

Simonianus Rittingindonus.